

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

H.1122-1124/M.1710-1712 TARİHLİ VE
388 NUMARALI HARPUT ŞER'İYYE SİCİLİ (s.1-90)
(TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRME)

Burak AKDEMİR
Yüksek Lisans Tezi
TARİH ANABİLİM DALI
Yeniçağ Tarihi Programı

OCAK 2023

**T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

TARİH ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

**H.1122-1124/M.1710-1712 TARİHLİ VE 388 NUMARALI
HARPUT ŞER'İYYE SİCİLİ (s.1-90)
(TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRME)**

Tez Yazarı
Burak AKDEMİR

Danışman
Prof. Dr. Enver ÇAKAR

**OCAK 2023
ELAZIĞ**

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ

TARİH ANA BİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

Başlığı: H.1122-1124/M.1710-1712 TARİHLİ VE 388 NUMARALI
HARPUT ŞER'İYYE SİCİLİ (s.1-90)
(TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRME)

Yazarı: Burak AKDEMİR

Tez Önerisi Tarihi: 14.10.2021

Savunma Tarihi: 20.01.2023

TEZ ONAYI

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazım kurallarına göre hazırlanan bu tez aşağıda imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilmiş ve akademik dinleyicilere açık yapılan savunma sonucunda **OYBİRLİĞİ** ile kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Enver ÇAKAR

Fırat Üniversitesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi

İmza

Başkan: Prof. Dr. Orhan KILIÇ

Fırat Üniversitesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi

Üye: Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ

Gaziantep Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunun/....../2023 tarihli toplantısında tescillenmiştir.

İmza

Prof. Dr. Murat SUNKAR

Enstitü Müdürü

BEYAN

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım “**H.1122-1124/M.1710-1712 TARİHLİ VE 388 NUMARALI HARPUT ŞER'İYYE SİCİLİ (s.1-90) (TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRME)**” Başlıklı Yüksek Lisans Tezimin içindeki bütün bilgilerin doğru olduğunu, bilgilerin üretilmesi ve sunulmasında bilimsel etik kurallarına uygun davrandığımı, kullandığım bütün kaynakları atıf yaparak belirttiğimi, maddi ve manevi desteği olan tüm kurum/kuruluş ve kişileri belirttiğimi, burada sunduğum veri ve bilgileri unvan almak amacıyla daha önce hiçbir şekilde kullanmadığımı beyan ederim.

Burak AKDEMİR

ÖN SÖZ

Harput, Doğu Anadolu'da bulunan tarihi önemi büyük bir yerleşim merkezidir. 1071 Malazgirt Savaşı sonrası Türk egemenliğinin görüldüğü bu bölgede Çubukoğulları, Artuklular, Selçuklular, Moğollar, Dulkadiroğulları, Akkoyunlular ve Safevilerin idaresi görülmüştür. 1516 yılında Osmanlı yönetimine geçtikten sonra 19. yüzyıl sonlarına kadar Diyarbakir eyaletine bağlı bir sancak statüsüyle kalmış olup 1846 yılında müstakil bir eyalet haline gelmiştir.

Hazırlanmış olan bu tez çalışmasında H.1122-1124/M.1710-1712 tarihli Harput Şer'iyye Sicilinin 1-90. sayfaları arası incelenmiştir. Bu çalışma, bir giriş ile birbirini takip eden dört ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde; Osmanlı Devleti'nde kadılık kurumu ile Şer'iyye sicillerinin içeriği, önemi ve Harput Şer'iyye Sicilleri kataloğu hakkında bilgiler verildikten sonra çalışma konusu olan H.1122-1124/M.1710-1712 tarihli Harput Şer'iyye Sicilinin tanıtımı yapılarak akabinde sicilin transkripsiyonu sırasında takip edilen metoda yer verilmiştir.

İkinci bölümde sicildeki belgelerin özetleri yapılmıştır. Üçüncü bölümde bu belgelerin konularına göre tasnifi yapıldıktan sonra dördüncü bölümde H.1122-1124/M.1710-1712 tarihli Harput Şer'iyye Sicilinin 1-90. sayfalarında yer alan belgeler ve başka kaynaklardan da yararlanılarak sicilin genel bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışmanın son bölümü olan beşinci bölüm ise sicildeki belgelerin transkripsiyonunu içermektedir.

Tez konusunun tespitinden son aşamasına gelinceye kadar her zaman desteklerini esirgemeyen kıymetli danışman hocam Prof. Dr. Enver ÇAKAR'a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca belgelerin okunması sırasında değerli vakitlerini ayırarak bana yardımcı olan Dr. Arş. Gör. Yavuz Kısa'ya da teşekkürlerimi sunarım.

Burak AKDEMİR
ELAZIĞ 2023

İÇİNDEKİLER

BEYAN	I
ÖN SÖZ.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
ÖZET.....	VI
ABSTRACT	VII
KISALTMALAR.....	VIII
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	IX
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Osmanlı Devleti'nde Kadılık Kurumu ve Şer'iyye Mahkemeleri	1
1.1.1. Kadının Tanımı ve Yetkileri	1
1.1.2. Kadılıkta Aranılan Şartlar	2
1.1.3. Derece ve Tayinleri.....	2
1.1.4. Kadıların Uyması Gereken Temel Esaslar	3
1.1.5. Yargılama Şekli	3
1.1.6. Şer'iyye Mahkemeleri	3
1.1.7. Şer'iyye Mahkemelerinde Görev Yapan Görevliler	4
1.1.7.1. Naib	4
1.1.7.2. Müftü ve İmam	4
1.1.7.3. Muhzırlar	4
1.1.7.4. Kâtipler ve Hademeler.....	5
1.1.7.5. Kassamlar	5
1.2. Şer'iyye Sicilleri, Şer'iyye Sicillerindeki Belge Çeşitleri ve Tarihi Kaynak Olarak Önemi	5
1.2.1. Şer'iyye Sicilleri.....	5
1.2.2. Şer'iyye Sicillerindeki Belge Çeşitleri	6
1.2.2.1. Hüccetler	6
1.2.2.2. Mürâsele	7
1.2.2.3. Maruzlar	7
1.2.2.4. İlâm	7
1.2.2.5. Emir ve Fermanlar	7
1.2.2.6. Berât (Nişân)	7
1.2.2.7. Buyuruldu.....	8
1.2.2.8. Tezkireler	8
1.2.2.9. Temessük.....	8
1.2.2.10. Mektup	8
1.2.3. Tarihi Kaynak Olarak Sicillerin Önemi	8
1.3. Harput Şer'iyye Sicilleri Kataloğu ve Yapılan Çalışmalar	9
1.3.1. Harput Şer'iyye Sicilleri Kataloğu	9
1.3.2. Harput Şer'iyye Sicilleri Konusunda Yapılan Çalışmalar	11
1.3.2.1. Yüksek Lisans Tez Çalışmaları	11
1.3.2.2. Makaleler.....	12
1.4. H.1222-1124/M.1710-1712 Tarihli ve 388 Numaralı Harput Şer'iyye Sicilinin (s.1-90) Tanıtımı ve Transkripsiyonunda Takip Edilen Metot.....	12
2. SİCİLDEKİ BELGELERİN ÖZETLERİ.....	14
3. H.1122-1124/M.1710-1712 TARİHLİ VE 388 NUMARALI HARPUR ŞER'İYYE SİCİLİNDEKİ BELGELERİN KONULARINA GÖRE TASNİFİ	35
3.1. İdari Atamalarla İlgili Belgeler	35
3.2. Menzillerle İlgili Belgeler	35

3.3. İktisadi Nitelikli Belgeler	35
3.3.1. Vergi ve Vergi Ödemeleri ile İlgili Belgeler	35
3.3.2. Alım-Satım ve Kirayla İlgili Belgeler.....	36
3.4. Sosyal Nitelikli Belgeler	39
3.4.1. Alacak, Verecek, Borç, Veraset, Miras, Mal, Emanet ve Yapılan Sulh Akidleri ile İlgili Belgeler.....	39
3.4.2. Vasi, Vekil Tayini, Nafaka, Evlenme, Boşanma, Mehir, Kefalet, Hibe ve Tereke ile İlgili Belgeler.....	41
3.4.3. Arazi, Su Yolu, Sınır vb. Anlaşmazlıklar ile İlgili Belgeler	42
3.4.4. Hırsızlık, Haneye Tecavüz, Kişiye Tecavüz veya Kasdı ve Sû-i Hâl İkrarıyla İlgili Belgeler	42
3.4.5. Diyet, Olay ve Ölüm Keşifleri ile İlgili Belgeler.....	42
3.4.6. Gasp, Darp, Yaralama, Sözlü Saldırı, İftira ile İlgili Belgeler	43
3.4.7. Eşkiyalık Olayları ile İlgili Belgeler	43
3.4.8. Din Değiştirme ile İlgili Belgeler	44
3.5. Askeri Nitelikli Belgeler	44
3.5.1. Askeri İkmal, Zahir, İaşe vb. Konular ile İlgili Belgeler.....	44
3.5.2. Esirler, Vefat Eden Askerlerin Mallarının Teslimi, Askerin Maaşı ve Görev Sorumluluklarıyla İlgili Belgeler.....	44
3.6. Vakıf ve Fetva ile İlgili Belgeler.....	44
3.7. Diğer Belgeler	45
3.8. Belgelerin Konularına Göre Yüzdelik Dilimleri	45
4. H.1122-1124/M.1710-1712 TARİHLİ VE 388 NUMARALI HARPUT ŞER'İYYE SİCİLİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	47
4.1. 1710-1712 Yıllarında Osmanlı Devleti	47
4.2. Harput Sancağı ve Sancak İdaresi	48
4.3. Askeri ve İdari Görevliler	48
4.3.1. Mütessellim	48
4.3.2. Alaybeyi.....	48
4.3.3. Dizdar	48
4.3.4. Kapı Kethüdaları.....	49
4.3.5. Muhzır ve Muhzırbaşı.....	49
4.3.6. Kethüda Yeri ve Yeniçeri Serdarı.....	49
4.3.7. Kadı	49
4.3.8. Nakîbü'l-Eşrâf Kaymakamı.....	50
4.3.9. Sicilde Adı Geçen Diğer Görevliler.....	50
4.4. Sicilde Adı Geçen Nahiye, Köy, Mezra ve Mahalle İsimleri	52
4.4.1. Nahiyeler	52
4.4.2. Köyler (Karyeler).....	52
4.4.3. Mezralar	54
4.4.4. Mahalleler	54
4.5. Menziller	55
4.6. İktisadi Yapı.....	55
4.6.1. Vergiler	55
4.6.1.1. Cizye.....	55
4.6.1.2. Öşür	56
4.6.1.3. Resm-i Bennâk ve Resm-i Mücerred.....	56
4.6.1.4. Adet-i Ağnam	57
4.6.1.5. Avarız, Nüzül ve Sürsat.....	57

4.6.1.6. Arusiye Vergisi.....	57
4.6.2. Boyahâne Mukâta'ası	58
4.6.3. Alım-Satım ve Kira İle İlgili Belgeler	58
4.6.4. Alacak-Verecek Davaları.....	59
4.6.5. Miras ve Mal Davaları	60
4.6.6. Zeamet ve Tımarlar.....	61
4.6.7. Esnaf Grupları ve Çarşılar	61
4.6.7.1. Esnaflar.....	61
4.7. Sosyal Yapı ve Toplumsal İlişkiler	64
4.7.1. Evlilik	64
4.7.1.1. Vasi Tayini	64
4.7.1.2. Vekil Tayini.....	65
4.7.2. Din Değiştirme.....	65
4.7.3. Toplumsal Düzeni Bozan Olaylar	65
4.7.3.1. Hırsızlık Olayları	65
4.7.3.2. Öldürme, Yaralama ve İftira Olayları.....	66
4.7.3.3. Komşular Arasındaki Anlaşmazlıklar	66
4.7.4. Sicilde Adı Geçen Dini ve Sosyal Yapılar	66
4.7.5. Sicilde Adı Geçen Aşiret ve Zümre İsimleri.....	67
4.8. Vakıf ve Fetva ile ilgili Belgeler	67
5. METİN TRANSKRİPSİYONU.....	68
6. SONUÇ.....	197
KAYNAKLAR.....	198
EK.....	200
ÖZ GEÇMİŞ	

ÖZET

H. 1122-1124/ M. 1710-1712 Tarihli ve 388 Numaralı Harput Şer'iyye Sicili (s.1-90) (Transkripsiyon ve Değerlendirme)

Burak Akdemir
Yüksek Lisans Tezi

FIRAT ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
TARİH ANABİLİM DALI
Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı
Ocak 2023, Sayfa: X+201

Bu çalışma, Harput Kazası'na ait H.1122-1124/M.1710-1712 (s.1-90) tarihli Şer'iyye Sicilinin transkripsiyon ve değerlendirmesini içermektedir. Çalışmada sırasıyla, Osmanlı Devleti'nde kadılık kurumu, şer'iyye mahkemeleri ve şer'iyye sicilleri hakkında bilgi verildikten sonra, söz konusu sicil içindeki belgeler özetlenip, konularına göre tasnifi ve genel değerlendirilmesi yapılmıştır. Sonrasında ise transkripsiyon metnine yer verilmiştir.

İncelediğimiz Harput Şer'iyye sicilinde, idari atamalar, menzillerle ilgili belgeler, vergi, alım-satım, alacak-verecek, borç, miras konuları, mal davaları, vasi, vekil tayini, evlenme, hırsızlık, darp, ölüm olayları, din değişikliği, eşkiyalık vb. konulara ilişkin belgeler yer almakta olup bahsi geçen bu başlıklar altında Harput sancağının incelemeye konu olan tarihlerdeki siyasi, iktisadi ve sosyal durumu hakkında bazı tespitlerde bulunulmaya çalışılmıştır.

Sicilin hazırlandığı dönem, Osmanlı ve Rusya arasında yaşanan Prut Savaşı'na denk gelmekte olup bu savaş sonrasında 1711 yılında Prut Antlaşması yapılmıştır. Bu dönemde Osmanlı Devleti padişahı III. Ahmet'tir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Kadı, Mahkeme, Şer'iyye Sicili, Harput.

ABSTRACT

Harput Shar'iyyah Record Dated A.H. 1122-1124/A.D. 1710-1712 and Numbered 388 (p.1-90) (Transcription and Evaluation)

Burak Akdemir
Master's Thesis

FIRAT UNIVERSITY
Social Sciences Institute
The Department of History
New Age Science
January 2023, Page: X+201

This study includes the transcription and evaluation of the Sharia Registry of Harput District dated A.H.1122-1124/A.D. 1710-1712 (p.1-90). In the study after giving information about the institution of kadi, sharia courts and sharia registers in the Ottoman Empire, respectively the documents in the aforementioned register were summarized, and their classification and general evaluation were made according to their subjects. Afterwards, the transcription text is included.

Administrative appointments, documents related to destinations, taxes, purchases and sales, debt inheritance issues, property cases, guardianship, proxy appointment, marriage, theft, assault, death events, religion change, banditry in the Harput Shariah registry we examined etc. There are documents related to subjects and under these titles, some determinations have been made about the political, economic and social situation of the Harput sanjak in the dates that are the subject of the examination.

The period when the record was prepared coincides with the Prut War between the Ottomans and Russia and after this war the Prut Treaty was signed in 1711. In this period the sultan of the Ottoman Empire was Ahmed III.

Key Words: Ottoman Empire, Kadi, Court, Shar'iyyah Record, Harput.

KISALTMALAR

AÜ	: Ankara Üniversitesi
b.	: Belge
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
H.	: Hicri
HŞS	: Harput Şer'iyye Sicili
Hız.	: Hazreti
M.	: Miladi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
OTAM	: Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
TAD	: Tarih Araştırmaları Dergisi
TTK	: Türk Tarih Kurumu
UÜ	: Uludağ Üniversitesi
vb.	: Ve benzeri
vs.	: Ve sâire

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	<i>a, â</i>	ص	<i>s</i>
ب	<i>b-p</i>	ض	<i>z, d</i>
پ	<i>p</i>	ط	<i>t</i>
ت	<i>t</i>	ظ	<i>z</i>
ث	<i>s</i>	ع	<i>‘</i>
ج	<i>c-ç</i>	غ	<i>ğ</i>
چ	<i>ç</i>	ف	<i>f</i>
ح	<i>h</i>	ق	<i>k</i>
خ	<i>h</i>	ك	<i>k</i>
د	<i>d</i>	ل	<i>l</i>
ذ	<i>z</i>	م	<i>m</i>
ر	<i>r</i>	ن	<i>n</i>
ز	<i>z</i>	و	<i>v, u, û, ü, o, ö</i>
ژ	<i>j</i>	ه	<i>h, a, e</i>
ش	<i>s</i>	لا	<i>la, lâ</i>
س	<i>ş</i>	ی	<i>y, ı, i, î</i>
ش		ء	<i>‘</i>

1. GİRİŞ

1.1. Osmanlı Devleti'nde Kadılık Kurumu ve Şer'iyeye Mahkemeleri

Osmanlı Devleti'nde hukuk üç ana temele dayanıyordu. Bunlar; İslam hukuku (şer'i'at), örfi hukuk ve fethedilen bölgelerde daha önceden konulmuş olan kanun ve nizamlardır. Genel yapı itibarıyla Osmanlı Devleti şer'i hukuku esas almakla birlikte örfi hukuku da (bazı İslam hukukçularının belirttiği şekilde) Kur'an ve sünnete ters düşmemek kaydıyla geliştirmiştir (Ünal, 2017:113-114).

Osmanlı devlet teşkilatının adliye teşkilatı içerisinde bulunan kadılık kurumuna bakıldığında, devletin beylik döneminden beri fethedilen yerlere hukuku temsilen kadının tayin edildiğinin yerleşmiş bir gelenek olduğu görülmektedir (Ortaylı, 2001:69). Bu bağlamda Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde Karacahisar'ın fethinden sonra Osman Gazi tarafından şehrin kadılığına Dursun Fakih'in getirildiği görülmektedir (Aksoy, 1994:7). Dolayısıyla da Osmanlı Devleti'nin ilk kadısı olarak bilinmektedir. Şimdi başlıklar halinde, kadılık müessesesini ele alarak detaylı bir şekilde inceleyelim.

1.1.1. Kadının Tanımı ve Yetkileri

Arapça da kazâ kökünden ism-i fâil olan kâdî kelimesi, hukukî uyumsuzlukları ve davaları karara bağlamak üzere devletçe tayin edilen görevli hâkim anlamına gelmektedir (Atar, 2001: 66).

Bilindiği gibi kadılar “ehl-i ilm” mensubu (ulemâ) olup ilmiye sınıfına dahil idiler. Mahkeme başkanı olan kadı, bazı belgelerde geçtiği şekliyle hakimü'l-vakt veya hakimü'ş-şer, şehir ve kasabalarda kurulan mahkemelerde davalara bakardı. Çoğunlukla bu mahkemeler aynı zamanda kadının da ikamet ettiği bir mekandı (Erdoğan, 2014:51).

XVI. yüzyılda Osmanlı Devleti iki binden fazla kazâ'ya ayrılmıştı (Ünal, 2017: 122). Osmanlı adliye teşkilatının temel taşı olan kadılar (Akgündüz, 1988:68), kazânın en büyük ve en önemli âmiri olup yargı görevinin dışında, mülkî, beledî, askeri ve malî ve noterlik konularında da geniş yetkilere sahipti (Ünal, 2017:122).

Kadının yetkilerini maddeler halinde daha detaylı bir şekilde belirtecek olursak bunlar;

- Bulunduğu kazadaki her türlü şer'î davalara (alacak, borç ve miras davaları ile arazi ihtilafı ve cürm ve cinayet davaları vs.) bakılarak çözüme kavuşturulması,
- Yetim mallarının nasıl idare edileceğinin belirlenmesi,
- İlmiye sınıfına mensup müderris, mütevellî ve diğer vakıf görevlileri ile vakıflardan yararlananların (mürtezika) tayin ve azillerinin yapılması,
- Esnafın sattığı her türlü ticari mallara mevsimine göre muayyen bir fiyat vermek şeklinde tanımlanabilecek olan narh işleri,
- Halkın sürekli ihtiyaç duyduğu temel ihtiyaç maddelerinin karaborsaya düşmesini engellenmesi ve getirilen emir ve yasalara uymayanlar hakkında gerekli cezaların verilmesi,
- Vakıf, cami, okul ve esnaf loncalarının denetlenmesi,
- Avarız hanelerinin tespiti ve avarız bedellerinin toplanması,
- Kürekçi bedelinin toplanması,
- Nüzül ve sürsat zahiresi adı altında ordunun iase işlerinin halledilmesi,

- Tekâlif-i dîvâniye denilen örfî vergilerin toplanmasına nezaret edilmesi,
- Noter işlemleri,
- Nikah akdinin gerçekleştirilmesi,
- Şehrin imar planını ve genel düzeni ile çevre temizliğinin sağlanması gibi geniş yetkilere sahip olduğu görülmektedir (Ünal, 2017:249).

1.1.2. Kadılıkta Aranılan Şartlar

Tayin olunacak kadının sahip olması gereken temel özellikleri şu şekilde sıralamak mümkündür;

- Kadı her şeyden önce kesinlikle Müslüman olmalı,
- Medrese eğitiminden geçme zorunluluğu olmalı,
- Yetişkin olmalı,
- Erkek olmalı,
- Temyiz gücüne sahip olmalı,
- Hukuki yönden karar verebilecek durumda olmalı,
- Tarafsız olmalı,
- İman sahibi ve adil olmalı,
- Soyu gerçek olmalı,
- Hukuki yönden bilgili olmalıdır (Bozatay, Demir, 2014:80).

1.1.3. Derece ve Tayinleri

Kadılar, mesleki eğitimlerini Fatih döneminde kurulmuş olan Sahn-ı Seman Medreseleri'nde almaktaydılar. Danişmend¹ olarak da adlandırılan bu okulun öğrencileri, mezun olduklarında kadılık görevi için müracaat edebilirdi fakat bu görev öncesinde bir kadı mahkemesinde mutlaka staj görmeleri gerekmektedir ki bu önemli bir merkezin mahkemesi olacaktı (Ortaylı, 1975:121). Edirne, Bursa, Konya, Sivas ve Bağdat gibi büyük şehirlerde staj görmüş kişiler arasından tayin olan kadılar, görevine ancak iki sene müddetle atanabiliyor, iki yıl sonunda İstanbul'a giderek maaşsız hizmette olarak adlandırılan mülazemet süresini doldurduktan sonra ataması yapılmaktaydı (Ünal, 2017: 248). Devletin adlî ve idârî teşkilâtının esas birimi olan kadılıklara yapılan tayin, aziller ve diğer işlemler kazaskerlerin yetkisinde yapıldığı gibi Anadolu yakasındaki kadıların atanması, Anadolu kazaskerinin, Rumeli yakasındaki kadıların atanması da Rumeli kazaskerinin yetkisi dahilinde olup yapılmakta olan bu işlemler rûznâme adı verilen defterlere kaydedilirdi (İpşirli, 2002:142).

Osmanlı Devleti'nde kadılar, kadıların görev yaptıkları, kaza bölgesinin durumuna göre belli derecelere ayrılmıştı. Bunlardan kaza kadılıkları küçük merkezler (Rumeli, Anadolu ve Mısır) olup kadiaskerler buralara doğrudan kadı tayin edebilirlerdi. Mevleviyet sayılan Selanik, Sofya, İstanbul ve Bursa gibi büyük şehir kadılıklarına ise XVI. yüzyılın ortalarına kadar kadiaskerlerce tayin edilirken, bu zamandan sonra şeyhülislamın sadrazam vasıtasıyla yaptığı “inhâ” üzerine tayin yapılmaya başlamıştır. Ayrıca Mevleviyet olan kadılıklarda kendi aralarında kadıların aldıkları yevmiyelere göre, 150, 300 ve 500 akçelik şeklinde gruplara ayrılmıştı (Ünal, 2017:248).

Kadıların tayin edilme süreçlerinin yanı sıra azil ve istifalarında da birtakım geçerli sebeplerde vardı ki bunları maddeler halinde sıralayacak olursak;

¹ Danişmend, medreselerin icâzet alma seviyesine gelmiş talebelerine verilen bir isimdir.

- Kanunları ihlal etmesi,
- Temyiz yeteneğini kaybetmesi,
- Sağlık kusurlarının (kör, sağır, dilsiz ve aklını kaybetmiş) olması,
- İmanını kaybetmesi,
- Yolsuzluk olaylarına karıştığının anlaşılması,
- Bilgisizliğinin anlaşılması ve yeterli bilgi ve deneyimi olmaması durumunu kendisinin açıklaması (Ortaylı, 1975:119) şeklinde belirtmek mümkündür.

1.1.4. Kadıların Uyması Gereken Temel Esaslar

Kadı, yargılama meclisinde (alış-veriş, taraflardan biri veya bir başkasıyla şakalaşma gibi) mahkemenin şerefini zedeleyecek fiil ve hareketlerden kaçınması gerekiyordu. İki tarafın hediyesini kabul etmemesi gerekip taraflardan hiçbirinin davet ve ziyafetine de gitmemesi gerekiyordu (Akgündüz, 1988: 70-71). Mahkemede eşitlik ve tarafsızlık ilkesine uymak zorunlu olan kadılar, gerektiğinde bilirkişilerin görüşünü almalı, görevinde kasıtlı ve kusurlu davranmamalı, eğer bunun aksi durumu da tespit edilirse de kadı, verdiği zararı kendi malından ödemek zorundaydı. Ayrıca kadı, kendi yargı bölgesi haricindeki işlere karışmamalı, kendi bölgesi dışındakilerin davasına bakamayacağı gibi başka bir kaza dairesindeki davalı ve davacının müracaatını da kabul edemez ve kendi isteklerine göre mahkeme merkezini değiştiremezdi (Atar, 2001:126-127). Davaları görürken kronolojik sıraya göre hareket etmesi gereken kadılar ayrıca, psikolojik yönden olumsuz olarak etkileyen (üzüntülü, kederli, sususuz, aşırı tok vb.) hallerdeyken zihni karışık olarak karar vermeye kalkışmamalı, yargılama için gerekli olan incelemeleri yaparak davayı sürüncede bırakmaması gerekiyordu (Akgündüz, 1988:71).

1.1.5. Yargılama Şekli

Bayram ve Cuma günleri dışında yargı görevini yerine getiren kadılar (Akgündüz, 2009:14), taraflar arasında yapacağı yargılamayı açıkça icra eder ve yargılama esnasında önce davacının iddiasını takrir ettirir. Sonra davalıyı sorgular. Davalı davacının iddiasını ikrar ederse, hakim onu ikrarı ile ilzam eder, inkar ederse hakim davacıdan delil isteyebilir. Bu durum belgelerde “beyyine” olarak zikredilir. Davacı beyyine ile iddiasını isbat edemezse, davalıya yemin teklif ettirebilir. Davalı yemin ederse veya davacı yemin teklifi talebinde bulunmazsa, hakim davacıyı davalı ile olan nizadan (çekişmeden) men eder. Davalı yeminden kaçınırsa (nükûl ederse), hakim yeminden kaçınması sebebiyle aleyhine karar verir. Bu aşamalardan sonra hakim verilen kararı veya tutulan zabtı bir ilam veya hüccet şeklinde düzenleyerek taraflara verir (Akgündüz, 1988:71).

1.1.6. Şer'iyye Mahkemeleri

Şer'iyye mahkemeleri kadıların, şer'i hükümlere göre yargılama yaptıkları mahkemelerdir. Şer'iyye mahkemelerini ifade etmek için mehâkim-i şer'iye, meclis-i şer', meclis-i şer'-i enver veya nebevî gibi tabirler kullanıldığı görülmektedir (Akgündüz, 1988:76).

Şer'iyye mahkemelerinin belli bir makam binası olmayıp bu durum yargılamanın yapıldığı belirli bir mekânın olmadığı anlamına gelmemektedir. Şöyle ki, kadıların yargı işlerini yürütebilecekleri ve kendilerini her an bulabilecekleri muayyen bir yerleri olmakla bu yerler ev, cami, mescid veya medreseleri ve belli odaları olabilir (Akgündüz, 2009:14). II. Mahmud döneminde

ise ilk kez resmi bir mahkeme binasında yargı görevi yerine getirilmeye başlanmıştır (Akgündüz, 1988:77).

Tanzimat döneminde yapılan birtakım hukuki düzenlemelerle birlikte şer'iyye mahkemeleri konusunda önemli gelişmeler yaşanmış, 1859 yılında Bi'l-umum Mehâkim-i Şer'iyye Hakkında nizamname ile şer'iyye mahkemelerinin yetki sınırları belirlenerek şer'iyye mahkemelerinin teşkilat ve fonksiyonları bazı sınırlamalara ve yeni düzenlemelere tabi tutulmuştur (Akgündüz, 1988:77). Ayrıca, merkezî otoriteyi güçlendirme endişesiyle ilmiye sınıfının, kadıların nüfuzu azaltılmaya çalışılarak kadıların idari, beledi ve mali yetkileri ellerinden alınmış olup sadece dava görmekle sınırlandırılmışlardır (Ekinci, 2001:68).

Şer'iyye mahkemelerinin TBMM'nin kurulmasından dört yıl sonra 8 Nisan 1924 tarihli çıkarılan bir kanun ile ortadan kaldırıldığı görülmektedir (Akgündüz, 1988:78).

1.1.7. Şer'iyye Mahkemelerinde Görev Yapan Görevliler

1.1.7.1. Naib

Osmanlı Devleti'nde yargı görevinin yürütülmesinden sorumlu olan kadıların, bununla birlikte bazen kendilerine kadılık tevcih eden kişilerin, bu göreve gitmedikleri ve yerlerine vekil olarak naib adı verilen görevliler tayin ettikleri görülmekte olup kadılar tarafından naib tayin edilen bu kişilerin atama kararları Şeyhülislamlık makamı tarafından onaylanmaktaydı (Yılmazçelik, 2019: 72,75).

Genellikle süresiz olarak tayin edilen kadıların belirli süreler içinde görev değişiklikleri olurdu. İstisnai olarak yirmi beş-otuz yıl aynı yerde naiblik yapanlar vardı. Naibler kendisini bu göreve getiren kadı tarafından kendiliğinden görevden alınmayacağı gibi naibi olduğu kadının azli veya ölümüyle de görevleri sona ermezdi. Ancak aynen kadı da olduğu gibi naibler de yetersizlikleri, bilgisizlikleri, bir yolsuzluğa karışmaları ve ehl-i örfle iş birliği yapmaları gibi sebeplerle azledilirlerdi. Görevini kötüye kullanan naipler hakkında da Divân-ı Hümâyûn'a gelen şikayetlerle kazasker ilgilenmekteydi (İpşirli, 2006:312).

Kadının mahkeme işlerinde de yardımcı olan bir kısım memurlardan olan naipler; kadının bulunmadığı hallerde duruşmaları idare etmek, serbest dirlikler içerisinde yer almayan köylerdeki davaların yerinde görülmesi için olay mahalline giderek keşif, teftiş ve tahkik etme gibi görevleri de yerine getirmekte olup mevleviyet olan büyük şehir kadılıklarına bağlı işlere de bakmaktaydılar (Ünal, 2017:249).

1.1.7.2. Müftü ve İmam

Müftü, kadıların şer'î konularda kendisine danışabileceği ve idare meclisinin tabi üyeliğine sahip bir yardımcısıydı (Bozatay, Demir, 2014:85). İmamlar ise halk arasında meydana gelen anlaşmazlıklarda arabuluculuk yaparak kadıya yardımcı olan toplum içindeki seçkin kişilerdi (Eğitmen, 2018: 7).

1.1.7.3. Muhzırlar

Osmanlı mahkemelerinde hemen hemen bütün davalarda hazır bulunarak tutanakların altına durumun tanıkları olarak da yazılan muhzırlar, temel görev olarak şer'î mahkemelerde davacılarla dava olunanları mahkemeye getirmekle görevli olan bir mahkeme görevlisi olmakla diğer görevleri olarak; mahkeme kapısında bekleyerek mahkemenin seyrini bozacak olayları önleyen, yargılama

esnasında mahkemenin emniyet ve asayişini temin eden, güven ve düzeni korumakla ile görevli olan ve bu yönüyle de adliye polisi görevini icra eden muhızrlar ayrıca vergi toplanmasında diğer görevlilerle birlikte hazır bulunmakta olup kadı ile beraber teftişe de çıkmakla görevli olan memurlardır (Özcoşar, 2004:236-238).

1.1.7.4. Kâtipler ve Hademeler

Mahkeme katipleri, bağlı bulundukları kadılar tarafından, fıkıh, ferâiz, sakk-ı şer'î ve hüsn-i hatt konularında imtihana tutulmak suretiyle seçilen (Bozatay, Demir, 2014:85) katipler, Osmanlı mahkemelerinde mahkemeye verilen her türlü belge ve dilekçeleri almak, dava sırasında tarafların ifadelerini kayda geçirmek, dava tutanaklarını zabta geçirmek ve bunları muhafaza etmek, dava sonucunda hüccet ve ilâmları hazırlayıp taraflara vermek ve bir suretini de sicil defterlerine kaydetmek gibi görevleri yerine getirmekteydiler (Tak, 2009: 49).

Hademeler de mahkeme işlerinde ilgili evrakların getirilmesi, duruşma güvenliğinin sağlanması gibi yardımcı işlerde bulunurlardı (Akgündüz, 1988:75).

1.1.7.5. Kassamlar

Kassam kelime anlamı olarak taksim eden, taksim işini yapan anlamına gelmektedir. Hukuk terimi olarak da vefat etmiş bir kişinin terekesini mirasçılar arasında taksim eden ve belli bir maaşları olmayan şer'î memurlardır. Osmanlı adli teşkilatında kassamları, kazaskerlere bağlı askerî sınıfın terekelerini mirasçılar arasında taksim eden her kaza da veya bir kaç kaza da ayrı ayrı bulunan kazasker kassamlar ve şer'î mahkemelerin bulunduğu yerlerde, kadıların yanında bulunup askeri sınıftan olmayan mevcut olan kassamlar şeklinde iki sınıftan oluşmaktadır (Akgündüz, 1988:75).

1.2. Şer'iyye Sicilleri, Şer'iyye Sicillerindeki Belge Çeşitleri ve Tarihi Kaynak Olarak Önemi

1.2.1. Şer'iyye Sicilleri

İnsanlarla ilgili bütün hukuki olayları, kadıların verdikleri karar suretlerini, hüccetlerini ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kararları içeren deferlere şer'iyye sicilleri (sicillât-ı şer'iyye), kadı defterleri, mahkeme defterleri, zabt-ı vekâyi sicilleri veya kadı sicilleri denilmektedir. Şer'î mahkemeler tarafından verilen her çeşit ilam, hüccet ve şer'î evrak, istinasız asıllarına uygun olarak bu defterlere kaydedilmektedir (Akgündüz, 1988:17). Kadı defterleri kadı'nın cebine sığabilecek kadar küçük, dar, uzunca sağlam kağıtlar olup parlak normal kalınlıktadır. Yazı türü ta'lik ya da ta'lik kırmısı şeklinde ve dış kapağı karton ciltli, sırt ve kenarları meşin kaplıdır. İç özellikleri olarak; kadı defterinin başında, genellikle Arapça olan bir giriş kısmı yer alıp burada Allah ve Peygamberlerine saygı arz edilerek, sicili tutan Kadı'nın ismi ve vazife unvanı belirtilir (Duman, 2007:141).

Şer'iyye sicilleri, “sicill-i mahfûz” ve “sicill-i mahfûz defterlü” olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Sicill-i mahfûz kısmında; kadı ve naibler tarafından tutulan hüccet, ilam, maruz, mürâsele gibi kayıtlar yer alıp bu kayıtlarda genellikle evlenme, boşanma, alacak-verecek, alım-satım, borç tescilleri, vasi, vekil ataması, nafaka, şahitlik, vakıf, hibe, cürüm-cinayet, hırsızlık vb. mahalli konularla alakalı davaları içerirken, sicill-i mahfûz defterlü denilen ikinci kısım kadılar tarafından düzenlenmeyip, merkezden adli, idari ve askeri makamlara hitaben gönderilen ferman,

berat, divan tezkeresi, mektup ve buyuruldu gibi resmi nitelikteki emir ve yazıların kopyası vardır. Bu kısımlardan başka, kayıt sırasında, konu hatta tarih sırasına dikkat edilmeden tutulan defterler de olup bazı siciller de sadece belli davaları içerir (Uzun, 2013: 255-256).

1.2.2. Şer'iyye Sicillerindeki Belge Çeşitleri

1.2.2.1. Hüccetler

Sözlükte delil ve bir eylemin sabit olduğuna sebep olan şey demek olan hüccet, şer'iyye sicillerinde, kadının hükmünü içermeyen taraflardan birinin ikrarını ve diğerinin bu ikrarını tasdike havi bulunan ve üst tarafında bunu düzenleyen kadının mühür ve imzasını taşıyan yazılı belgeler olarak bilinmektedir (Akgündüz, 1988:21). Hüccetler yukarıdan aşağıya doğru belirli bölümlerden meydana gelir. Bunlar dua, kadının imzasını ve mührünü içeren girizgâh ve üç kısımdan oluşan metin kısmından oluşmaktadır. Metin kısmında ilk olarak başlangıç kısmında en çok “*Sebeb-i (bâis-i, vech-i) tahrîr-i kitâb (hurûf, sicil, kalem) oldur (budur) ki*”, “*Sebeb-i tahrîr-i kitâb (-ı hükmî) oldur (budur) ki*”, “*Sebeb-i tahrîr-i kitâb-ı sıhhat-nisâb oldur (budur) ki*” şeklinde hüccetlerin büyük bir kısmında bu başlangıç formülleri yer alır. İkinci olarak kimlik tespiti yapılırken de önce tarafların takdimine yer verilir. Şehirde oturanlar için o şehrin ve mahallenin adı belirtilir. Şehrin ismi genellikle “*mahmiyye, mahrûsa veya medine*” kelimeleriyle zikredilir. Taraflar tanıtılırken önce birinci tarafın ikametgâhı, kendisinin ve babasının adı, çok defa lakabı zikredilir. Birinci tarafın “*...nâm kimesne*” ibaresiyle tamamlanan kimlik tespitinden sonra mahkemeye atıfta bulunulur. Mahkeme yerine; “*meclis-i şer' (şer'-i enver, şer'-i şerîf, şer'-i şerîf-i enver)*”, “*meclis-i şer'-i hatîr (hatîr-i lâzımü't-tevkîr)*”, “*mahfel-i kazâ*” vb. tabirler kullanılır. Birinci tarafın kimliğinin tesbiti sırasında “*işbu*” kelimesiyle başlayan şahıs isimlerinden önce “*sâhibü'l-kitâb, hâfızü'l-vesika*” gibi ifadelerle hüccetin sahibi olan kişi belirtilmek istenir. İkinci tarafında kimliği tespit edildikten sonra “*mahzarında*” veya “*muvâcehesinde*” tabirlerinden biri yer alır. Bu tabir iki tarafında mahkeme huzurunda birlikte bulunduklarını ifade eder. Bundan sonra “*tahrîr-i kelâm ve bast-ı merâm edip (kılıp), bi-tav'ihî ikrâr ve i'tirâf (ikrâr ve tahrîr-i kelâm) edip*” gibi tabirlerle şöyle beyanda bulunmaktadır anlamı taşımakta olduğu anlatılmaktadır. Meselenin takdimi kısmı hangi konuyu içerdiğini ortaya koyduğu için önemlidir. Hüccetlerin büyük bir kısmında ikinci tarafın beyanı birinci tarafın ikrarını doğrulayıcı nitelikte olup bu “*gıbbe't-tasdik*” veya “*gıbbe't-tasdikü's-şer'i*” ibareleriyle ifade edilir. İkinci taraf birinci tarafın beyanlarını inkar ettiği takdirde birinci taraftan bir delil istenip bu delil isteğinde, “*gıbbe's-su'âl ba'de'l-inkâr beyyine taleb olundukda*” ve “*gıbbe's-su'âl ve'l-inkâr müdde-i mezbûrdan da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda*” gibi cümleler kullanılır. Bu cümleden sonra “*udûl-i müslimîn*” olarak ifade edilen şahitlerin kadı huzurundaki şehâdetleri yer alır. Birinci tarafın lehine ve ikrarına yardımcı olan bu şehâdet, “*biz bu husûsa bu vech üzere şâhidiz şehâdet dahî ideriz deyü her biri edâ-i şehâdet eylediklerinde*” tarzında belgede belirtilir. Şahitlerin ifadesi bu tür hüccetlerde, “*ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûl olmağın*” veya “*şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub*” gibi ibarelerle yer alır (Oğuz, Akgündüz, 1998: 447-448). İkinci tarafın ifadesinden sonra tespit edilen husûsun, “*...mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb (kayd-ı sicil) olundu*” ve “*...mâ vak'a bi't-taleb ketb olundu*” gibi ifadelerin kullanılmasının ardından hemen sonrasında tarih kısmı olup hüccetlerin tarihleri fermanlar gibi arapça olarak ve yazı ile yazılır. Tarih kaydına, “*tahrîren (hurrîre) fi'l-yevm*” veya “*tahrîren el-yevm*” ibareleriyle başlandığı görülmektedir (Kütükoğlu, 1994:357; Oğuz, Gündüz, 1998:448). Hüccetlerde en son

olarak halin şahitleri olarak da bilinen “*Şuhûdü'l-hâl*” kısmı bulunmakla, bunlar hem görülen davanın o andaki izleyicileridir hem de gelecekte olayın bir kez daha herhangi bir sebeble gündeme gelmesi halinde bilgilerine başvurulabilecek tanıklardır (Taş, 2008: 25).

1.2.2.2. Mürâsele

Arapça haberleşmek, mektuplaşmak demek olan mürâsele, kadılar tarafından naiplerin tayin edilmeleri hakkında yazılmış mektup ve resmi kağıtlardır (Pakalın, 1993: 621).

1.2.2.3. Maruzlar

İlâmlarla karşılaştırıla gelen bir belge çeşidi olan ma'rûz, kelime anlamı olarak arzedilen şey demek olup asıl anlamı, kadı tarafından kaleme alındığı halde kadının kararlarını içermeyen sadece kadının icra makamına bir durumu arz ettiği veya halkın icra makamına yahut kadıya hitaben yazdığı şikayet dilekçeleridir. Maruzlar için kısaca astın üste yazdığı bir isteği veya bir durumun arzını içeren yazılı belge ve kayıtlardır (Akgündüz, 2009: 43-44). Maruzlarda şahsi şikayet ve talepler, esnaf şikayetleri ve idari meselelere ilişkin konulara rastlamak mümkündür (Tak, 2009:114).

1.2.2.4. İlâm

Sözlükte bildirmek anlamına gelen ilâm, terim olarak şer'î bir hükmü ve altında kadının imza ve mührünü taşıyan yazılı belge anlamına gelmektedir (Akgündüz, 2009: 36). Ayrıca Ekrem Tak, tezinde Şanizâde'nin ilâm olarak eserine aldığı belgeleri; namaz, oruç, hizane, nafaka, tazir, mürted, vakıf, keşif, tevliyet tevcihi, müteveli nasbı, kadı azli, icâre, sulh, ibra, cinayet ve ibrâ olarak belirtmiştir (Tak, 2009: 155).

1.2.2.5. Emir ve Fermanlar

Padişah'tan gelen emir ve fermanları iki ana grupta toplayabiliriz. Birincisinde, padişahın icrâ kuvvetinin başı olarak kaleme aldığı şer'iyye sicillerinde “evâmir ve ferâmin” diye zikredilen hükümlerdir. Padişah ya ihtilafı olan şer'î bir meselede mevcut görüşlerden birini tercih ettiğini kadıya bildirir; ya şer'î hükümlerin icrâsını teyid için yazılı emir gönderir veya düzenleme yetkisi bulunan sahalarda bazı düzenleyici esasları Divan-ı Hümâyûn'un telhisi üzerine düzenler ve kadılara durumu bildirir. Şer'iyye sicillerinde bulunan ve İstanbul kadılığında yapıldığı gibi bazen kendileri için hususi defterler tutulan bu kayıtlar, Osmanlı hukukunun da başta gelen kaynaklarındandır. Bağımsız bir defter tutulmadığı zaman, bazen şer'iyye sicillerinin başına bazen ortasına ve bazen de diğer kayıtlardan ayrılması için ters bir şekilde sicillere kaydedilir. İkincisi de yine padişah'tan sadır olan ancak birincideki gibi geneli değil hususi şahısları ilgilendiren ve vazife tevcihi, tımar tefvizi, ticaret beratı vb. konulara ilişkin olarak kaleme alınan ferman, berat ve nişanlardır (Akgündüz, 1988: 39, 42).

1.2.2.6. Berât (Nişân)

Arapça bir kelime olan beratın sözlük anlamı yazılı kağıt demek olup berata; biti, berat-ı şerif, nişan, nişan-ı şerif de denilmektedir. Divani yazı ile yazılıp tuğranın da basıldığı beratlar çoğunlukla, “*nişân-ı âlişân sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı ve garrâ-yı cihân-sitâni hâkâni hükm-i oldur ki*” şeklinde bir ibare ile başlamaktadırlar (Pakalın,199:205). Divan ve Maliye kalemleriyle,

kazaskerler tarafından hazırlanan beratların (Kütükoğlu, 1994: 145), tımar beratı, ulufe beratı, iltizam beratı, muâfiyet beratı, mukataa beratı, malikâne beratı, imtiyaz beratı, beylerbeyilik, sancak beyilik, nişancılık, defterdarlık, vezirlik vs. gibi memurlukların yetki beratları şeklinde çeşitleri vardı. Ayrıca kime berat verilirse ondan berat resmi adıyla vergi alınırdı. Padişahlar değişince de bütün beratlar yeniden değişir ve yeni padişahın tuğrasıyla yeni beratlar verilir, bunun için de berat başına yarım resim alınırdı. Yapılan bu işlem “*tecđid-i berat*” olarak da adlandırılmaktaydı (Gökbilgin, 1992: 86). Genel bir tabirle berat, Osmanlı devlet teşkilatında bazı vazife, hizmet ve memuriyetlere tayin edilenlere vazifelerini yapma yetkisini bırakmak üzere padişahın tuğrası ile verilen mezuniyet veya tayin emirleri hakkında kullanılan bir terimdi (Pakalın, 1993: 205).

1.2.2.7. Buyuruldu

Terim olarak buyurmak kelimesinden türetilen (Tak, 2009:247) ve şer’iyye sicillerinde bulunan kayıtlardan biri olan buyuruldu, sadrazam, kaptan-ı derya, vezir, beylerbeyi ve kazasker gibi devlet erkânının yazılı emirleridir (Akgündüz, 1988:44). Yüksek rütbeli bu devlet adamlarından gönderilen emirler sade, basit ve az süslü şekillerdedir (Gökbilgin, 1992: 99).

1.2.2.8. Tezkireler

Osmanlı diplomatikasında daha ziyade üstten alta veya aynı seviyedeki makamlararası yazılan resmi bir konuyu içeren belgelerdir. Başta sadrazam olmak üzere yüksek devlet memurlarının özel kalem müdürü de demek olan tezkireciler tarafından kaleme alınmaktaydı (Akgündüz, 1988: 46).

1.2.2.9. Temessük

Sözlükte bir işe sıkı tutunmak anlamına gelen ve borç için alınan sened de denilen temessükün şer’iyye sicillerindeki karşılığı miri arazide ve gayr-ı sahih vakıflarda tasarruf hakkı sahiplerine yetkili makam veya şahıslar (sâhib-i arz, vakıf mütevellileri, mültezimler, muhassıllar veya muhasebe kalemlerinden biri) tarafından verilen belgedir (Akgündüz, 1988: 48).

1.2.2.10. Mektup

Diplomatik bakımdan mektup, iki belde, iki memleket arasındaki şahıslarca iş, tebrik, taziye, teşekkür ve tavsiyede bulunma gibi vesilelerle birbirlerine gönderdikleri yazılardır (Kütükoğlu, 1994: 221).

1.2.3. Tarihi Kaynak Olarak Sicillerin Önemi

Osmanlı şehir tarihinin ve yurdun muhtelif bölgelerindeki mahalli hayata ait ilmi araştırmaların birinci derecedeki kaynağı olan şer’iyye sicillerinin önemini anahatlarıyla aşağıda belirtmeye çalıştık.

Sicillerden önem olarak; genel tarih açısından, kadıların devlet merkeziyle yaptıkları resmi yazışmaları, halkın şikayet ve dileklerini, mahalli idarelere ait hukuki düzenlemeler olarak kabul edilen ferman ve hükümler, tarihi şahsiyetler, mahalli yer adları ve önemli tarihi müesseselerin bütün ayrıntılarıyla tespiti yapılabilir (Akgündüz, 1988: 12).

Hukuk tarihi açısından; ameliyat olan şahsın, ameliyat yapacak doktora şahsiyet haklarından olan kişinin vücut bütünlüğü üzerinde sahip olduğu hakka riayet edilerek ameliyata icazet verdiğini

ve bu icazetin mahkemece zabta geçirildiği görülmektedir. Aile hukukuna ilişkin sicil kayıtlarından, eski Türk aile yapısını, nişanlanma, evlenme, boşanma, ebeveynlerin çocuklar üzerindeki sorumlulukları ve mehir olarak hangi eşyaların verildiğinin sicile kaydı öğrenilebilir. Miras hukukuna ilişkin, miras sözleşmeleri ve tereke taksimlerini görmek mümkün olup vasiyetlerle ilgili kayıtlardan Türk ailelerinin sahip oldukları mallar ve buna bağlı olarak refah seviyeleri hakkında birtakım çıkarımlar yapılabilir. Bunlar haricinde siciller, eşya, borçlar ve ticaret ve ceza hukukuyla ilgili kararları içinde barındırdığı gibi bu alanlarda müslüman ve gayr-i müslim ayrımı da yapılmadığı görülmektedir. Ayrıca, icra ve iflas hukukunun temellerinin Osmanlı döneminde de bilindiği, çavuş ve subaşlıların da icra memurluğu görevinde de bulunduğu öğrenilebilir. Yine İslam hukukundaki suç ve cezalar hakkında da bilgi sahibi olmak mümkündür (Akgündüz, 1988: 13-15).

İktisat tarihi açısından; Anadolu halkının yetiştirdiği tarım ürünleri, halkın gelir düzeyi, imal edilen sanayi mamülleri, ithalat ve ihracat konusu olan eşyalar, sanat ve meslek dalları, halktan tahsil edilen vergiler, para enflasyonu ve develüasyonunun tarihsel seyri ile narh ve gedikle alakalı yazılı kayıtların iktisat tarihi açısından önemi tespit edilebilir (Akgündüz, 1988: 15-16).

Sosyal ve idari teşkilat açısından; kaza, sancak, eyalet taksimatı, beylerbeyilik, sancak beyliği, kethüdalık ve voyvodalık gibi idari; kadılık, naiblik, muhızrlık, mübaşirlik, bostancı başılık, çavuşluk ve subaşılık gibi adli müesseselerin idari yapısını ve yerine getirmiş oldukları görevleri sicillerdeki kayıtlarda görmek mümkündür. Ayrıca vakıf, gedik, narh gibi sosyal ve iktisadi müesseselerinde sicillerdeki kayıtlardan tüm ayrıntılarıyla öğrenilebilir (Akgündüz, 1988: 16).

Askeri konularla ilgili; ordunun sefere çıkması durumundaki erzak vb. ihtiyaçların sağlanması, savaş öncesi sefer hazırlıklarıyla ilgili beylerbeyi ve sancak beylerine gönderilen yazılı emirler, ordunun ihtiyacı olan gıda maddeleri, gemi, at, kürekçi, cephane vb. ihtiyaçların karşılanması amacıyla kadılara gönderilen yazılı emirler, kısaca harp tarihimize ilişkin tüm bilgileri detaylı bir şekilde kadılara yazılmış olan yazılı emirlerde görmek mümkündür (Akgündüz, 1988: 16).

1.3. Harput Şer'iyye Sicilleri Kataloğu ve Yapılan Çalışmalar

1.3.1. Harput Şer'iyye Sicilleri Kataloğu

Harput Şer'iyye Sicilleri kataloğuna ilişkin en eski tarihli Harput Şer'iyye Sicili 383 numaralı sicil olup M.1624-1626 (H.1034-1035) tarihlerine ait iken en yeni tarihli Harput Şer'iyye Sicili ise M.1897-1919 (H.1315-1337) tarihlerine ait 394 numaralı sicildir. Harput şer'iyye sicillerinin, bir fotokopisi Diyarbakır Müzesi'nde bulunup, asıl nüshaları 1990 yılından bu yana Ankara'daki Milli Kütüphane içerisinde muhafaza edilmektedir (Beşirli, 1999: 9).

Harput Şer'iyye Sicilleri Kataloğu²

Defter No	Hicri Tarih	Miladi Tarih
181	1040-1042	1630/1631 – 1632/1633
218	1249-1256	1833-1840
278	1076-1077	1665/1666 – 1666/1667
324	1064-1090	1653/1654 – 1679/1680
331	1094-1096	1682/1683 – 1684/1685
350	1073	1662-1663
362	1082-1083	1671-1673
368	1074-1075	1663-1664
379	1283-1288	1866/1867 – 1871/1872
380	1299-1307	1881/1882 – 1889/1890
381	1283-1284	1866-1868
382	1072-1073	1661/1662 – 1662/1663
383	1034-1035	1624/1625 – 1625/1626
384	1047-1066	1637/1638 – 1655/1656
385	1064-1066	1653/1654 – 1655/1656
386	1042-1043	1632/1633 – 1633/1634
387	1310-1327	1892/1893 – 1909/1910
388	1122-1124	1710/1711 – 1712/1713
389	1279-1280	1862/1863 – 1863/1864
390	1280-1281	1863/1864 – 1864/1865
391	1103-1133	1691-1720
392	1260-1264	1844-1848
393	1253-1256	1837/1838 – 1840/1841
394	1315-1337	1897/1898 – 1918/1919
395	1315-1318	1897/1898 – 1900/1901
396	1136-1138	1723/1724 – 1725/1726
397	1076-1077	1665/1666 – 1666/1667
398	1230-1255	1814/1815 – 1839

² Ahmet Akgündüz, 394 numaralı defterin bitiş tarihini H.1331 olarak belirtmişken; İbrahim Erdoğan doktora tezinde, defterin bitiş tarihini H.1337 olarak belirtmiştir. Ayrıca Ahmet Akgündüz eserinde, Harput Şer'iyye Sicillerinin toplam sayısını 28 olarak göstermişken, İbrahim Erdoğan doktora tezinde, 379 ve 380 nolu sicillerin Çemişgezek Sancağı'na ait olduğunu saptamıştır. Bkz. Ahmet Akgündüz, *Şer'iyye Sicilleri*:189; İbrahim Erdoğan, *XVII. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı Toplumunda Değişim Eğilimleri (Harput Örneği)*, AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara , 2006:9.

Yukarıdaki tabloda verilen sicillere ilaveten Prof. Dr. Mustafa Öztürk tarafından Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi'nde altı adet daha Harput Şer'iyye Sicili tespit edilmiş olup bu sicillerin birer suretleri Fırat Üniversitesi Tarih Bölümü Kütüphanesi'ne kazandırılmıştır. Bu defterlerin demirbaş kayıt numaraları aşağıda belirtildiği gibidir.

1. **38244-I.** Numaralı Harput Şer'iyye Sicili
2. **38244-II.** Numaralı Harput Şer'iyye Sicili
3. **38244-III.** Numaralı Harput Şer'iyye Sicili
4. **38244-IV.** Numaralı Harput Şer'iyye Sicili
5. **38244-V.** Numaralı Harput Şer'iyye Sicili
6. **38244-VI.** Numaralı Harput Şer'iyye Sicili

1.3.2. Harput Şer'iyye Sicilleri Konusunda Yapılan Çalışmalar

1.3.2.1. Yüksek Lisans Tez Çalışmaları

1. HALAÇOĞLU, Ahmet, *381 Numaralı Harput "Mamuretü'l-'Aziz" Şer'iyye Sicili H. 1283-84 (M.1866-68)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara, 1986.
2. TIZLAK, Fahrettin, *398 Numaralı M.1814/1815-1839 (H.1320-1255), Şer'iyye Sicili*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 1987.
3. YILMAZÇELİK, İbrahim, *392 Numaralı Harput Şer'iyye Sicili H. 1260-1264 (M. 1844-1848)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara, 1987.
4. AKSIN, Ahmet, *218 Numaralı Harput Şer'iyye Sicili H. 1249-1256 (M.1833-1840)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 1990.
5. KOÇLAR, Bekir, *362 Numaralı Harput Şer'iyye Sicili H. 1082-1083 (M. 1671-1673)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 1990.
6. GÜLCÜ, Erdinç, *H. 1103-1133 (M. 1691-1720) Tarih ve 391 Numaralı Harput Şer'iyye Sicili*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 1993.
7. UZUN, Celalettin, *H. 1048-1049/M. 1638-1639 Tarihli Harput Şer'iyye Sicili (Traskripsiyon ve Değerlendirme)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 2011.
8. YAMAN, Nevim, *350 Numaralı Harput Şer'iyye Sicili'nin Değerlendirilmesi (H.1073) (M.1662-1663)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, 2013.
9. DANIŞ, Sevdâ, *H.1036-1037/M.1627 Tarihli Harput Şer'iyye Sicili (Traskripsiyon ve Değerlendirme)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 2013.

10. KISA, Yavuz, H. 1091-1092/M.1680-1681 Tarihli Harput Şer'iyye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme), (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 2015.
11. EĞİTMEN, Buket, H. 1069/M.1658-1659 Tarihli Harput Şer'iyye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme), (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 2018.
12. ERZENGİN, Adem, 181 Numaralı Harput Şer'iyye Sicili'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (H. 1041-1042/M. 1632-1633), (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batman, 2019.
13. ARPACI, Büşra, H.1089-1093/M.1678-1682 (s.1-124) Tarihli Harput Şer'iyye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme), (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 2022.

1.3.2.2. Makaleler

1. KIRZIOĞLU, M. Fahrettin, "Harput Mamuratü'l-Aziz Şer'iyye Sicilleri", *Yeni Fırat Dergisi*:2, Ankara, 1966:11-14.
2. HALAÇOĞLU, Ahmet, "Şer'iyye Sicillerinin Önemi ve 381 Numaralı Harput Şer'iyye Sicili (H. 1283-84, M. 1866-68)'nin Tanıtımı", *Fırat Üniversitesi Dergisi*, C.1:1, Elazığ, 1987:33-48.
3. TIZLAK, Fahrettin, "398 Numaralı Harput Şer'iyye Sicilinin Özellikleri", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*:2, Elazığ, 1998:199-203.
4. AKSIN, Ahmet, "218 Numaralı Harput Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.9:1, Elazığ, 1999:1-17.
5. BEŞİRLİ, Mehmet, "385 Numaralı Harput Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Osmanlı Şehir Tarihi Açısından Önemi", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma Ve Uygulama Merkezi (OTAM)*:10, Ankara, 1999:3-25.
6. UZUN, Celalettin, "1638-1639 (H. 1048-1049) Tarihli Harput Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.23:1, Elazığ, 2013:255-290.
7. DANIK, Sevda, "1627 Tarihli Harput Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, C.1:1, Elazığ, 2014:65-132.
8. EĞİTMEN, Buket, "1658-1659 (H.1069) Tarihli Harput Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, C.6:11, Elazığ, 2019:33-85.
9. KISA, Yavuz, "1679-1683 (H. 1089-1092) Tarihli Harput Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.30:1, Elazığ, 2020:505-533.

1.4. H.1222-1124/M.1710-1712 Tarihli ve 388 Numaralı Harput Şer'iyye Sicilinin (s.1-90) Tanıtımı ve Transkripsiyonunda Takip Edilen Metot

İncelenmeye konu olan Harput Şer'iyye Sicili, Ankara'daki Milli Kütüphane'de bulunmakta olup defter kayıt numarası 388'dir. Defterin dijital kopyası ise T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde Meşihat fonunda MŞH.ŞSC.d. 4711 kod ve numara ile kayıtlıdır. Defter, H.1122-1124/M.1710-1712 yıllarına ait kayıtları ihtiva etmektedir.

Bu defterin incelenmeye konu olan kısmında (s.1-90) yer alan toplam belge sayısı 199'dur. Bu belgelerden bir tanesinin üzerine battal yazılarak iptal edilmiş olup iptal olunan bu belgenin transkribi

yapılarak dipnotta iptal edildiği belirtilmiştir (bkz. s.54/b.2). Genel olarak sicilin içerisinde yer alan belgeler okunaklıdır. Defter, Arapça bir dua ile başlamaktadır. Arapça duayı takip eden ilk iki sayfalık kısım içerik olarak diğer sayfalarından farklı olduğundan yani belge vasfını taşımadığından transkripsiyon sırasında bunlara belge numarası verilmemiştir. Çünkü bu kısımlar kısa kısa notlar içermekte olup konu olarak da birbirinden bağımsızlardır. Ayrıca, sicilin 75-88. sayfaları arasının yarısının silik görünmesinden dolayı bu sayfalar arasındaki belgeler görünebilen yerlerden itibaren okunabilmiş ve bu durum ilgili sayfalardaki belgelerin başına dipnot verilerek belirtilmiştir.

Defter içerisinde bulunan her belgeye, kolaylık sağlamak amacıyla tarafımızdan ayrı ayrı numaralar verilmiştir ve bu numaralar her sayfada birden başlamaktadır (mesela s.50/b.1:60/b.2:70/b.1 gibi).

Metnin transkripsiyonunda mümkün olduğu kadar genel kabul gören kurallara uyulmaya çalışılmıştır. Ayın (ع) harfi “ ” şeklinde gösterilmiştir. Elif (ا), vav (و), ye (ي) harfleri ile yapılan uzatmalar “â, û, î” şeklinde gösterilmiştir. Cümlelerde okuyup emin olamadığımız yerlerde (?) kullanılmış, okunamayan yerler (...) işaretiyle belirtilmiştir. Belgenin orijinalinde kâtip tarafından boş bırakılan yerler, parantez içinde “boşluk” yazılarak işaret edilmiştir (mesela Ebu Bekir bin (boşluk) gibi). Aynı şekilde silik görünen yerler de parantez içinde “silik” yazılarak belirtilmiştir. Ayrıca, metin içerisinde iki defa yazılmış, üstü çizilmiş ve kâtip tarafından yazım esnasında hatalı yazılmış olan kelimeler de dipnotta belirtilmiştir.

2. SİCİLDEKİ BELGELERİN ÖZETLERİ

s.3/b.1

Murad nehri yakınlarındaki Kömürhan'a tâbi mahalleler ile Harput kazası sınırında olan köy ve diğer menzilin altı günlük zahiresinin tedarik ve nakline dair Evâsıt-ı Sâfer 1122 (Nisan 1710) tarihli buyuruldu kaydı.

s.3/b.2

Padişahın günlük masrafları olarak belirtilmiş bazı gıda ürünlerinin deftere kayıdır.

s.4/b.1

Adı geçen hususun şer'le huzurda görülmesi için zımmi ve zevcesinin mahkemede hazır bulunmasına dair Harput kadısına inhâ olunmuş Evâsıt-ı Safer 1122 tarihli (Nisan 1710) buyuruldu kaydı.

s.4/b.2

Harput'ta babasından irs ile intikal eden evlerde Sehiş oğlu Kender adlı zımmînin zevcesinin zaptı üzerine Kasım Beşe'nin vekil tayin edildiğine dair ferman kaydı.

s.4/b.3

Eşkiyalıkta bulunanların haklarından gelinmesine dair Evâ'il-i Safer 1124 (Mart 1712) tarihli buyuruldu kaydı.

s.4/b.4

Müslüman hacılara yağmada bulunan eşkiyalar hususu için Mehmed Ağa'nın müftü Ali Ağa ile ittifakta bulunmasına dair hazırlanmış olan buyuruldu kaydı.

s.4/b.5

Bazı esnaf gruplarına tevzi olunan meblağa dair kayıt.

s.5/b.1

el-Hâc Ebu Bekir'in Man mezraası sâkini Hasan Beşe'den on guruş zolta alacağı olup Hasan Beşe'nin de anlık değeri on sekiz guruş olan sade yağ için Ebu Bekir'den yedi guruş tahsil edecekken, Ebu Bekir'in ise Hasan Beşe'den geriye kalan on bir guruşluk zoltayı talep etmeyerek anlaşmaya vararak aralarında herhangi bir alacak verecek anlaşmazlığının kalmadığına dair Evâ'il-i Şabanü'l-muazzam 1222 (Eylül 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.5/b.2

Perçenç karyesi sâkinlerinden Muhammed Ağa'nın, Kehli karyesi sâkini Yusuf'dan toplamda sekiz yüz on bir kuruş alacak hakkı talebi olduğuna dair Evâ'il-i Şa'bânü'l-mu'azzam 1122 (Eylül 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.6/b.1

Ahmed Bik Mahallesi sâkinlerinden Mustafa'nın, Kiğivenk karyesinde bulunan hisselerindeki mülklerinden yarısını Fâtıma hâtûna, diğer yarısını da el-Hâc Muhammed Çelebi ile el-Hâc Nezir Çelebi'ye sattığı ve ayrıca Mustafa'nın murabâ'alar zimmetlerinde yüz elli guruşluk alacağı olduğu bunun yarısını Fâtıma hâtûndan diğer yarısını da el-Hâc Muhammed Çelebi ve Nezir Çelebi'den alarak havale eylediğine dair Evâhir-i Şaban 1122 (Ekim 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.6/b.2

Karaçor nahiyesi sakinlerinden Muhammed Beşe'nin Hekimzâde Yusuf Beşe ve Kara Ali ve Ebu Bekir adlı kişilere sattığı 574 baş davarın tam meblağının alınarak tescil edilmesine dair Evâhir-i Şa'bânü'l-mu'azzam 1122 (Ekim 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.7/b.1

Malatya'nın Şüre nahiyesi sakinlerinden Halil'in oğlu Seyfi'nin, Germili karyesi sâkinlerinden olan İbrahim'in kızı Selhan ile olan nikah akdine dair Evâsıt-ı Şa'bânü'l-mu'azzam 1222 (Ekim 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.7/b.2

Pekinek sâkinlerinden Asib adlı zımmînin oğlunun kelime-i şehâdet getirerek Müslüman olduğuna dair Gurre-i Ramazânü'l-mübârek 1122 (Ekim 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.7/b.3

Karaçor nâhiyesinden Mehmed Beşe'nin, beş yüz doksan dört kuruşa karşılık gelen beş yüz yetmiş dokuz baş davarını satarak toplam meblağın iki yüz iki kuruşunu Karakulak Monla Ömer alıp Mehmed Beşe'nin zimmetinde üç yüz doksan iki kuruşu kaldığına dair Evâhir-i Şa'bânü'l-mu'azzam 1122 (Ekim 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.7/b.4

Aşağı Huh mezrası sâkinlerinden Mustafa'nın küçük oğlu Mehdi'nin düşerek, sol dizinden yukarı ve sol elinin yanması sonucu yaralanıp, birkaç gün geçtikten sonra vefat etmesi üzerine ölümünün keşfine dair düzenlenmiş Gurre-i Ramazânü'l-mübârek 1122 (Ekim 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.8/b.1

Harput'ta Seyyid Hacı Mehmed Çelebi'nin ansızın darb olayına karıştığına dair Evâ'il-i Ramazanü'l-mübârek 1122 (Ekim 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.8/b.2

Ankuzı Karyesi sâkinlerinden İsmail bin Mustafa'nın, Güneyçayırı mevzisinde olan bir miktar teğekli harabe bağını, el-Hâc Ebu Bekir Çelebi adlı kişiye satışına dair Evâ'il-i Şehr-i Ramazânü'l-mübârek 1122 (Ekim/Kasım 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.8/b.3

Kesrik Karyesi sâkinlerinden Mustafa'nın Kesrik karyesindeki intikal etmiş mallardan karındaşı Kirakos'a verdiği ve karşılığında elli gurusu cedit zolta aldığına dair Evâ'il-i Şehr-i Ramazân 1122 (Ekim 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.9/b.1

Meydan Mahallesi sâkinlerinden Mustafa Beşe ibn-i Ali'nin, Osman Beşe'den almış olduğu atın kör olduğuna dair eksik tutulmuş hüccet kaydı.

s.9/b.2

Helezür karyesi sâkinlerinden Süleyman Ağa'nın, Hasan ve Hüseyin adlı kişilerin aşar ve vergilerini vermediklerini belirterek, mübâşir tayin buyurulmasıyla kalan aşar ve mallarının vergileri alıverilip ayrıca Süleyman Ağa'nın reâyâsından bennâk ve mücerred talebinde bulunmadığına dair Evâ'il-i Şevvâlü'l-mükerrem 1122 (Kasım/Aralık 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.10/b.1

Şahsuvar karyesindeki ölüm keşfinde karye imâmı Hüseyin'in, Hamid adlı kişiden alacağını temin edememesi nedeniyle zincirle darp edip yaralandığını inkâr ve itirâf ettiğine dair Evâ'il-i Şevvâl sene 1122 (Aralık 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.10/b.2

Tatım karyesinde Kirakos veled-i Mağdisi Körkik'in sulu ve susuz tarlaları ile harman ve bostan yerlerini ve bezirhânenin dörtte birini Osman bin Abdullah adlı kişiye satışına dair Evâsıt-ı Şevvâlü'l-mükerrem 1122 (Aralık 1710) tarihli hüccet kaydı.

s. 11/b.1

Monlakendi karyesi sâkinlerinden Fâtıma'nın, babası Muhammed'in mülkü olup otuz sene önce kendisine hibe edildiğini ve karındaşı Yusuf'un tasarrufunda olduğunu belirttiği bağın, on sekiz önce Yusuf'a satıldığına dair Evâsıt-ı Şevvâl sene 1122 (Aralık 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.11/b.2

Behermaz nahiyesinin Hoşirik karyesi sipahisi olan İsmail Ağa ile Malato karyesi ağaları arasında bir mikdar yerin sınırı konusunda anlaşmazlık yaşandığına dair Evâsıt-ı Şevvâl'l-mükerrem 1122 (Aralık 1710) tarihli fetva kaydı.

s.12/b.1

Harput'da İsmail Beşe'nin eskiden beri kendisine ait olduğu belirttiği evin önceleri yıkılması sonucu bir müddet arsa olarak kaldığı ve yine eskisi gibi bina yaparak kendi mülkü olduğunu beyan ettiğine dair Evâ'il-i Şaban 1122 (Eylül/Ekim 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.12/b.2

Erzurum'da Ayaz Paşa Mahallesi sâkinlerinden Muhammed Ağa'nın iki sene önce satın aldığı kölesi Ahmed'in cehaleten firar ederek Küçük Ali Bik adlı kişinin yanına gelmesi üzerine Ahmed'in vekili olan Süleyman Bik'e teslim olunduğuna dair Evâhir-i Şevvâl'l-mükerrem 1122 (Aralık 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.12/b.3

Ahmed adlı kişiye ait olan eski yağmurluğun kendisine teslim edildiğine dair hüccet kaydı.

s.13/b.1

Harput Kalesi sâkinlerinden Ayşe'nin zevci olan Mustafa'nın, kendinden sonra halefi eylediği için Ayşe'den mehir ve nafaka ile eşya talebinde bulunmasına dair Evâ'il-i Şevvâl 1122 (Kasım 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.13/b.2

Üngüzek karyesi sâkinlerinden olup vefat eden Mehmed bin Cuma'nın oğlu Musa için dayısı Ebu Bekir bin Mansur ile Muhammed'in vasî tayin olunduklarına dair Evâ'il-i Zi'l-kadeti's-şerife 1122 (Aralık 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.14/b.1

Esediyeh Mahallesi sâkinlerinden İbrahim'in karındaşı İbadullah'ın, Danişmend nahiyesinde bulunan bağı, bahçe evini, suyu ve otağı Hüseyin Beşe'ye sattığı yine Hüseyin Beşe'nin zikr edilen mülkleri el-Hâc Seyyid Ömer'e sattığına dair Evâsıt-ı Zi'l-kadeti's-şerife 1122 (Ocak 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.14/b.2

Hacılı Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden Fâtıma'nın sıhhatinde zevcesi Ali Beşe'ye hibe ettiği mihrinin ve terekesindeki süds hissesinin Ali Beşe tarafından Muhammed Çelebi ve validesi Raziye hatuna teslim edilip buna karşılık Ali Beşe'nin karındaşı Abdullah'ın vefat eden zevcesi Hadice'den kalan mihrin, Hacılı Mahallesi ile Danişmend nahiyesinde bulunan mülklerinin rub hissenin kıymetinin Ali Beşe'nin olduğuna dair Evâsıt-ı Zi'l-kadeti's-şerife 1122 (Ocak 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.15/b.1

Hacılı Mahallesi sâkinlerinden Ali Beşe'nin vefat eden karındaşı Abdullah'ın, Hacılı Mahallesi'nde bulunan evlerinin ve Danişment nahiyesinde bulunan bağının, bahçesinin ve mülkünün dörtte birlik hissesi ile vefat eden zevcesinden kalan mihrinin varisleri arasında paylaşımına dair Evâsıt-ı Zi'l-kadeti's-şerife 1122 (Ocak 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.15/b.2

Ekrüz karyesi sâkinlerinden Ebu Bekir ve Rıdvan ile vefat eden karındaşları Ömer'in oğlu Ahmed'in, Ekrüz karyesinde olan dört kıt'a sulu ve susuz tarlaları, Abdurrahim Efendi ve Muhammed Çelebi adlı kişilere satışına dair Evâsıt-ı Şa'bân 1122 (Aralık 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.15/b.3

Harput sâkinlerinden Ahmed Çelebi'nin Şergi nahiyesindeki bağ evini Kinos ve Kesir adlı zımmiler yaptığından Ahmed Çelebi'nin de Şergi'de babasından kendisine intikal etmiş bir kıt'a teğek arsasını üstadiye ücretleri karşılığında Kinos ve Kesir adlı zımmîlere verdiğine dair Evâ'il-i Zi'l-kadeti's-şerife 1122 (Aralık 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.16/b.1

el-Hac Ali Çelebi'nin zevcesi Firdevs'in 'ışâ -akşam- vaktinde bir oğlan doğurup sonrasında vefat ettiği ve üç saat sonra da doğurduğu oğlunun vefat ettiğine dair Evâhir-i Zi'l-kadeti's-şerife 1122 (Ocak 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.16/b.2

Gökçe Mescid-i Şerif Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden Gökçe-zâde Mustafa Bey'in oğlu ve kızları için vasi tayinine dair Evâhir-i Zi'l-kâde 1122 (Ocak 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.17/b.1

Maraş kazasında ikamet eden Monla Ali ve Nâsır adlı kişilerin ammizâdeleri olan Mahmud'un Yörük oğlu Musa tarafından katl eylendiğine dair Evâhir-i Zi'l-kadeti's-şerife 1122 (Ocak 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.17/b.2

Ağa Mahallesi sâkinlerinden Muhammed Beşe ibn-i Ahmed'in satın aldığı odanın, damından Osman adlı kişinin getirdiği karı sokağa dökmesi üzerine anlaşmazlık yaşadığına dair Evâhir-i Zi'l-ka'de 1222 (Ocak 1711) tarihli fetva kaydı.

s.18/b.1

Ortak Mahallesi sâkinlerinden el-Hâc Ömer Ağa ve Osman Çelebi'nin el-Hac Seyyid Mehmed Ağa ve el-Hâc Ali Çelebi adlı kişilere sattığı arsanın el-Hac Ömer Ağa ve Osman Çelebi ve daha sonra evlâdlarının önceden evkâfmış demeleri üzerine dava ettikleri ve sonrasında el-Hac Ömer Ağa ve Osman Çelebi'nin 55 gurusluk zoltayı mezbûrlardan aldıklarına dair Evâsıt-ı Zi'l-kadeti's-şerife 1222 (Ocak 1711) tarihli fetva kaydı.

s.19/b.1

Esediyye Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden İsmail'in mülklerinin, Çalık Ömer tarafından mahkemedeki yalan beyanla Muhammed'in mülkü olduğunu belirterek hile ile hüccet alındığına dair Evâhir-i Zi'l-kadeti's-şerife 1122 (Ocak 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.19/b.2

Meydan Mahallesi sâkinlerinden Mustafa'nın, Serrâc dükkanını oğlu Muhammed Ağa'ya satarak bıraktığı ve babalarının vefatından sonra karındaşlarının, Muhammed Ağa'dan, on gurus daha alarak kendisinin de bunun gabn olduğunu belirtmesiyle davâ ettiği fakat ıslah edenlerin aracılığıyla davâlardan çekilmek amaçlı bedel-i sulhu kabul etmesiyle anlaşmazlığın giderildiğine dair Evâhir-i Zi'l-kadeti's-şerife 1122 (Ocak 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.20/b.1

Diyarbakir'in Türkmen tâifesinden olup Tilenzid karyesinde kışlamak üzere sâkin olan Şehzade'nin, Osman bin Yusuf Beşe ve Ali bin Hüseyin'in evini basarak kendisini darp ettiklerini

belirttiği fakat davâda mezbûrlar karşısında şahidlerinin olmadığını belirterek iftira da bulunduğunu belirttiğine dair Evâ'il-i Zi'l-hicce'ti's-şerife 1122 (Ocak 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.21/b.1

Cebaz nahiyesinde bulunan mülklerin mirasçılar arasında mihr-i müeccele için ayrılarak teslim olunması sonrasında belirgin mülklerin Ukay oğlu Muhammed adlı kişiye satışına dair Evâsıt-ı Zi'l-hicce'ti's-şerife 1122 (Ocak/Şubat 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.21/b.2

Meydan Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden Çelebizâde el-Hâc Muhammed Beşe'nin mülklerinin el-Hâc Muhammed Ağa'ya satışı yapıp bu satıştan el-Hâc Muhammed Beşe'nin, Muhammed Ağa'ya borcu olmuş olmasından dolayı mülklerin meblağından bir kısmının borca karşılık takas olup ve geriye kalan meblağında el-Hâc Muhammed Ağa'dan alındığına dair Evâsıt-ı Zi'l-hicce 1122 (Ocak/Şubat 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.22/b.1

Mornik karyesi sâkinlerinden olan Bağdik adlı zımminin karye ahalisince İslama gelme ihtimalinin bilinmeyip işitilmediği, Bağdik'in küfrüne direnen lanetlenmiş biri olduğu ve bunun üzerine mürd olduğunu (öldüğünü) belirttiklerine dair Evâsıt-ı Zi'l-hicce'ti's-şerife 1122 (Ocak/Şubat 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.22/b.2

Meydan Mahallesi sâkinlerinden olan el-Hâc Mahmud Beşe'nin, Zahiriy Mahallesi sâkini es-Seyyid Mustafa Ağa'dan 980 gurusu alacak talebi olduğuna dair Evâsıt-ı Zi'l-hicce'ti's-şerife 1122 (Ocak/Şubat 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.23/b.1

Nazlı Hermik adlı zımmîyenin oğlu Marderis'in, Erzincan Çukur Mahallesi'ndeki mülkleri validesinden habersiz olarak Harput Serdarı Ali Ağa ve İküb zımmîye sattığını belirterek İküb'ün, kendi hissesinden çekilmesini talep ettiği ve İküb'den delile talep olunmasıyla mülklerin satışı konusunda, Nazlı Hermik ve oğlu Marderis'in şahitler huzurunda vekil eylendiğine dair Evâ'il-i Muharremü'l-harâm 1123 (Şubat 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.23/b.2

Ankuzı karyesi sâkinlerinden olup vefat eden Hasan Beşe'nin, hastalığında gelir getiren mülkleri ile arazisini oğlu İbrahim Beşe'ye satarak bırakmasıyla karındaşları ile arasındaki anlaşmazlığın, bedel-i sulh yapılmasıyla neticelendirilip karındaşlarının mülklerinde herhangi bir alakalarının kalmadıklarını belirttiklerine dair Evâ'il-i Muharrem 1123 (Şubat 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.24/b.1

Kiği kazâsının Anak karyesi sâkinlerinden Ebu Bekir bin Süleyman adlı kişinin kardeşi Mehmed ve beraberindeki beş on Kiğili'nin Harput'a doğru geldikleri sırada Uzunoba adlı mevzide kervanlarının yağmalandığına dair Evâ'il-i Muharremü'l-harâm 1123 (Şubat 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.24/b.2

Ankuzı Karyesi sâkinlerinden olup vefat eden Debbağ esnafından Bektaş Ahmed'in oğlu Mustafa ve kızları Ayşe, Kezban ve İsmiye'ye babalarının terekesinden Güneyçayırı mevzisinde kendilerine ayrılan birer kıt'a bağı aralarında kabul ederek, aldıkları ve ayrıca kardeşlerinin Mustafa'nın tasarrufunda bulunan mülklerde herhangi bir taleplerinin olmadıklarını belirttiklerine dair Evâ'il-i Muharremü'l-harâm 1123 (Şubat 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.24/b.3

Ebu Tâhir Mahallesi sâkinlerinden Kerestecizâde es-Seyyid Mehmed ve es-Seyyid Mustafa ibn-i Ahmed adlı kişilerin Deliktaş'da bulunduğunu belirttikleri bağ, bağçe, ev ile havluyu Ali Beşe adlı kişiye sattıklarına dair Evâ'il-i Muharremü'l-harâm 1123 (Şubat 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.25/b.1

Hinsor karyesi sâkini Hızır'ın vefatıyla, kızları Gülistan ve Aişe'ye babalarından Hinsor'da kendilerine intikal edilmiş mülklerin İsmail adlı kişiye satışına dair Evâ'il-i Muharremü'l-harâm 1123 (Şubat 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.25/b.2

Gürcü Bik mahallesinde ikamet eden Uhand Mink kızı Küher adlı zımmînin Karingid karyesinde olan iki kıt'a sulu tarlalarının tasarrufunun el-Hâc Halil Ağa adlı kişiye bırakılarak satışına dair Evâsıt-ı Muharremü'l-harâm 1123 (Mart 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.25/b.3

Esediyye Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden el-Hâc İbrahim Beşe'nin kızları Asiye ve Fâtıma'nın babalarından kendilerine intikâl eden hisse mülklerden, valideleri Ayşe hâtûn ile karındaşları Ahmed Çelebi'nin zimmetlerine bırakarak bedelini tahsil ettiklerine dair Evâhir-i Muharremü'l-harâm 1123 (Mart 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.26/b.1

Esediyye Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden el-Hâc İbrahim bin Ali Beşe'nin oğlu Ahmed Çelebi ile el-Hac Abdüllatif Efendi'nin oğulları Abdurrahim Efendi ve Muhammed Çelebi arasındaki muhasebenin görüldüğüne dair Evâhir-i Muharremü'l-harâm 1123 (Mart 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.27/b.1

Gürcü Bik Mahallesi sâkinlerinden Bağdik ve Menas'ın Zarik karyesinde bulunan debbâğın nısfını babaları Tevcân'a sattıkları ve ayrıca kalan diğer nısf hissenin de Zarik karyesi sâkinlerinden Haço ve emmisi oğlu Malceban adlı zımmîler tarafından Bağdik ve Menas'a satışına dair Evâsıt-ı Muharremü'l-harâm 1123 (Mart 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.27/b.2

Ağa Mahallesi sâkinlerinden olup İstanbul'da olan Muhammed Beşe'nin yerine vekâleten Yasin Beşe ibn-i el-Hâc Mevlüd'ün harabe ve virane durumunda olduğu zıkr edilen bağ, bahçe ve ev ile iki mevzide bulunan suları İsmail bin Yahya adlı kişiye sattığına dair Gurre-i Saferü'l-hayr 1123 (Mart 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.27/b.3

Hozekdek karyesinde olan sulu ve susuz tarlaların el-Hâc Ali Çelebi ibn-i el-Hâc İbrahim Çelebi adlı kişiye satışına dair Evâhir-i Şa'bânü'l-mu'azzam 1222 (Ekim 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.28/b.1

Harput ayanından kethüdâ yeri Muhammed Ağa'nın, Obuz Nahiyesi'nde bulunan bağını, bahçesini, evlerini, tarlalarını, otağını ve merasını, el-Hâc Hasan adlı kişiye satışına dair Evâ'il-i Saferü'l-hayr 1123 (Mart 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.28/b.2

Hoca Mahallesi sâkinlerinden el-Hâc İbrahim bin Timur'un torunu Monla Ahmed'in Müri karyesi arazisi arasında bulunan sulu ve susuz tarlaları bedeli karşılığında el-Hâc İbrahim'e bıraktığı ve ayrıca el-Hâc İbrahim'in de zikredilen karye arazisindeki diğer toprağı Ömer Beşe adlı kişiye sattığına dair Gurre-i Saferü'l-hayr 1123 (Mart 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.28/b.3

Tatım karyesi sâkinlerinden Andru veledi Makdisi K rkik'in kendi muayyen hissesinden olan harman ve bostan yeri ile bezirh nenin dörtte birlik hissesini Osman  elebi adlı kişiye satışına dair Ev  il-i Safer  l-hayr 1123 (Mart 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.29/b.1

Perçenç karyesi sâkinlerinden Osman bin Rüstem'in, hissesinin yarısını, ba  ve bahçe yeri ile de irmerinin yarısı ve harıkı, Muhammed A a adlı kişiye satışına dair Ev  il-i Safer  l-hayr 1123 (Mart 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.29/b.2

Meydan Mahallesi sâkinlerinden Korbalak  mer bin Osman'ın vefatıyla, kızları Asiye, Firdevs ve Zeliha'ya validelerinin vasî tayin olunduğuna dair Evâsıt-ı Safer  l-hayr 1123 (Nisan 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.29/b.3

Sarıyakub karyesinden Mirza ve kardeşi Yusuf'un m lk  olan tarlanın, Kuyulu sâkinlerinden Ha o veledi Hadik adlı zımmîye satışına dair Evâsıt-ı Safer  l-hayr 1123 (Nisan 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.30/b.1

Harput'da vefat eden es-Seyyid Osman Ağa'nın kızları F t ma ve Ayşe adlı hâtûnlar ile es-Seyyid Muhammed adlı kişi arasında görülmüş tarla davasına dair Evâhir-i Safer  l-hayr 1123 (Nisan 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.30/b.2

Ahmed Bik Mahallesi sâkinlerinden Mehmed Beşe ibn-i  erkes'in evlerini ve havlusunu Ebu Bekir Beşe adlı kişiye satışına dair Evâhir-i Safer  l-hayr 1123 (Nisan 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.30/b.3

Hacılı Mahallesi sâkinlerinden Muhammed bin Mahmud Bik'in akıl sağlığı yerinde olmadığından yerine vasi tayin edilen Hâlid Bik ibn-i Osman Bik'in, Kiğivenk karyesinde Muhammed'in babasından kendisine intikal etmiş fakat üzerinde ziraat ettirmeye izni bulunmadığından belli bir ücret karşılığında bir başkasına devredilmiş olan tarlaların ve harman yerinin es-Seyyid İbrahim, es-Seyyid Mehmed Emin ve es-Seyyid Mustafa  elebiler ile ibn  l-h c İsmail adlı kardeşlere satışına dair Evâsıt-ı Safer 1124 (Mart 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.31/b.1

Kara Sofi Mahallesi sâkinlerinden Osman Beşe ibn-i Mustafa'nın Gürcü Bik Mahallesi'nde bulunan evi, örtmeyi, havluyu ve çeşmeyi belirlenen sehim fiyatından Ha ok adlı zımmîye satışına dair Ev  il-i Rebi  l-evvel 1123 (Nisan 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.31/b.2

Ebu Bekir bin Süleyman adlı kişinin, ş şnaz nâhiyesinde bulunan bahçesi dahilindeki suyun hissesini es-Seyyid İbrahim'in vermediğini belirterek buna karşılık İbrahim'in de zikredilen hisseyi satın aldığını ve böylece Ebu Bekir ile aralarında herhangi bir anlaşmazlığın bulunmadığını belirttiğine dair Ev  il-i şehr-i Rebi  l-evvel 1123 (Nisan 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.31/b.3

Kürdimlik karyesi sâkinlerinden Muhammed ve Yusuf'un, Ebu Bekir bin Musa'yı balta ve hançerle darp ederek katlettiklerine ilişkin yapılmış ölüm keşfine dair Evâsıt-ı şehr-i Rebi  l-evvel 1123 (Mayıs 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.32/b.1

es-Seyyid İsmail'in babası İbrahim'den kendisine intikal etmiş olan ve Süleyman ile müşterek olan evlerinin ve sebzevat yerinde olan hissesinin yarısı ile tarlalarını ve harman yerini el-Hâc Hüseyin Çelebi adlı kişiye satışına dair Evâhir-i Saferü'l-hayr 1123 (Nisan 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.32/b.2

Hoca Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Ömer ibn-i el-Hâc Bâli'nin Cebez nâhiyesinde bulunan mülkünü borcu karşılığında, Ali ve Veli bin İbrahim Beşe adlı kişilere sattığına dair Evâ'il-i şehri Rebi'ül-evvel 1222 (Mayıs 1710) tarihli hüccet kaydı.

s.32/b.3

Câmi-i Kebir Mahallesi sâkinlerinden Yusuf'un zevcesi olan Rabia binti Bektaş'ın Hırhık karyesinde bulunan ve amcası Ahmed ile müşterek olan evleri, bahçe yeri, değirmen hissesi ve iki kıt'a tarla ile babası ve dedesinin terekelerini amcası Ahmed'e bıraktığına dair Gurre-i Rebi'ül-âhir 1123 (Mayıs 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.33/b.1

Meydan Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Mahmud Çelebi'nin, Meydan Mahallesi ve Danişmend nahiyesindeki mülklerini borçlarına karşılık Fâtıma ve Medine hâtûna teslim eylediğine dair Gurre-i Rebi'ül-âhir 1123 (Mayıs 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.33/b.2

Kara mezraya misafirliğe gelen Hacı bin Mansur'un beş yaşındaki oğlu Mansur'un girdiği derin suda boğulup fevt olduğu haberinin işitilmesi üzerine yapılmış ölüm keşfine dair Evâ'il-i Rebi'ül-âhir 1123 (Mayıs 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.34/b.1

es-Seyyid Ahmed ve es-Seyyid Osman'ın sâkini oldukları Ebu Tâhir mahallesindeki bulunan mülkleri ile vefat eden 'emmizâdeleri Kör Osman'dan kendilerine intikal eden mülklerin el-Hâc Ali Çelebi'ye satışına dair Evâ'il-i şehri Rebi'ül-evvel 1123 (Nisan 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.34/b.2

Esediyye Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Abdurrahim Efendi'nin Kesrik karyesinde bulunan boyahâne ve hâsılının hissesinin bir kısmını el-Hâc Mahmud Beşe adlı kişiye satışına dair Evâ'il-i Rebi'ül-evvel 1123 (Nisan 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.34/b.3

Ankuzı Baba Mahallesinde Yusuf bin Mevlüd'ün oğlu Mustafa'nın bir sıbyan ile oyun oynadıkları sırada birden kurdun üzerlerine saldırdığı, sıbyanın kaçtığı fakat Mustafa'nın, kurdun vahşice saldırısına uğraması sonucu katl edildiğine dair Evâhir-i Rebi'ül-âhir 1123 (Haziran 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.35/b.1

Harput'tan İstanbul'a gidip yerleşen Hamza bin Mustafa'nın, Meydan Mahallesi'nde bulunan menzilinın satışı hususunda, Seyyid Ömer Çelebi'yi vekil eylediğine dair şehri Rebi'ül-âhir 1123 (Mayıs/Haziran 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.35/b.2

Harput'tan İstanbul'a gidip yerleşen Hamza bin Mustafa'nın, Meydan Mahallesi'ndeki evlerinin satışı konusunda vekil olan eniştesi es-Seyyid Ömer Çelebi'nin, Meydan Mahallesi'ndeki evleri Sakî Muhammed Beşe'ye sattığına dair Evâhir-i Rebi'ül-âhir 1123 (Haziran 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.36/b.1

Fâtıma adlı kişinin sâkini olduğu Hoca Mahallesi'nde bulunan mülklerini zevcesi Monla Ömer'in Behlivân İbrahim Beşe ve Kara Ali Çelebi adlı kişilere sattığı ve buna karşılık Fâtıma'nın da İbrahim Beşe ve Kara Ali Çelebi'nin Cebez nâhiyesinde bulunan mülklerini alarak aralarındaki mübadelenin gerçekleştiğine dair Evâhir-i Saferü'l-hayr 1123 (Nisan 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.36/b.2

Hoş karyesi sâkinlerinden Hasan Bik ibn-i Ömer Beşe'nin babasından kendisine intikal eden ve tasarrufunda olduğunu belirttiği ağıl ve kalabalık hayvan sürüsüne, Hasan ve Muhammed adlı kişilerinde dahil olarak müşterek olduklarını belirttiklerine dair Gurre-i Cumâde'l-ulâ 1123 (Haziran 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.36/b.3

el-Hâc Ahmed'in, oğulları el-Hâc Ömer Çelebi ve el-Hâc Ebu Bekir'e sâkini oldukları Sare Hatun Mahallesi'nde ve Markar nâhiyesinde bulunan mülkleriyle, Harput'da Meydan çarşısında bulunan dükkanını sattığı fakat oğullarının almış oldukları mülkleri kendi rızalarıyla babalarına geri verdiklerine dair Gurre-i Cemâziye'l-evvel 1123 (Haziran 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.37/b.1

Bu belge kaymakamlık atamasına dair Zi'l-hicce'ti's-şerife 1122 tarihli yazılmış mektup kayıdır.

s.37/b.2

Câmi'-i Kebir Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden Ali Bâlizâde Mustafa Beşe'nin terekesinden, validesi Hadice'nin kendine ait olan süds hissesini vefat eden oğlunun zevcesi Ayşe'den alma talebi ulaşmasıyla, aradaki husumet iddiasından dolayı Hadice'nin diğer oğlu olan İsmail Çelebi'yi vekil tayin eylediğine dair Evâhir-i Rebi'ül-âhir 1123 (Haziran 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.37/b.3

Hadice adlı hatunun vefat eden oğlu Ali Bâdizâde Mustafa Beşe'den kalan hisselerini satışına dair Evâ'il-i Cemâziye'l-ulâ 1123 (Haziran 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.38/b.1

Harput'ta Ahmed adlı kişinin bağı ile üç donluk kutnu (pamuğu) es-Seyyid Ali Çelebi adlı kişiye satışına dair Evâ'il-i Cemâziye'l-ulâ 1123 (Haziran 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.38/b.2

Gürcü Bik Mahallesi sâkinelerinden olup Erzurum'a gidip Kenise Mahallesi'nde ikamet eden Gölbeği adlı zımmîyenin Harput çarşılarından, Kuyumcular çarşısında bulunan ve babasından kendisine intikal ettiği belirtilen dükkanın Erzurum'da Kulucan adlı zımmîye altmış üç top beyaz Harput bezine satışına dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-ulâ 1123 (Haziran/Temmuz 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.39/b.1

Câmi'-i Kebir Mahallesi sâkinlerinden Abdülkadirzâde es-Seyyid Muhammed Çelebi'nin Ortak nahiyesindeki kendi muayyen hissesi olan mülklerinin karındaşı es-Seyyid Yasin Çelebi ve karındaşı oğlu es-Seyyid Mehmed Çelebi tarafından Mine hâtûna satışına dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-ulâ 1123 (Haziran/Temmuz 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.39/b.2

Diyarbakir'de iç kalede ikamet eden İsmail'in, vefat eden kız karındaşı İsmihan'dan Harput'ta Ahmed Bik Mahallesi'nde kendisine intikal eden evlerdeki hissesini ve eşyalarını Firdevs'in ele geçirdiğini belirterek buna karşılık Firdevs'in de zikr edilen evleri ve eşyaları İsmihan'dan yedi sene

önce satın alarak mülkü olduğunun belirtildiğine dair Evâhir-i Cemâziye'l-ulâ 1123 (Temmuz 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.40/b.1

el-Hac Ali Efendi'nin, es-Seyyid Muhammed Çelebi'ye borcu olan Tatik ve Mardik adlı zımmîlere kefil olup kefâleti nedeniyle Kesrik karyesindeki mülklerini borca karşılık takas olarak es-Seyyid Muhammed Çelebi'ye bıraktığına dair Evâhir-i Rebi'ül-âhir 1123 (Haziran 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.40/b.2

Sâre Hâtûn Mahallesi sâkinlerinden Ali Çelebi'nin Şergi nahiyesindeki bağının su yoluna es-Seyyid Muhammed'in engel olduğuna dair Evâ'il-i Recebül'l-mürecceb 1123 (Ağustos 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.40/b.3

Meydan Mahallesi sâkinlerinden Örüktaşzâde es-Seyyid Monla Yasin'in Hüseyinik karyesindeki sulu ve susuz çiftlik toprağı ile harman yerlerini Osman Çelebi adlı kişiye satışına dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir 1123 (Temmuz 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.41/b.1

Gürcü Bik Mahallesi sâkinlerinden Mardik adlı zımmînin Şergi nahiyesindeki bağını, bahçesini, evini ve suyunu Ömer adlı kişiye satışına dair Evâsıt-ı Recebül'l-mürecceb 1123 (Ağustos/Eylül 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.41/b.2

Ahmed Bik Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden Ahmed Çelebi'nin Ahmed Bik Mahallesi'nde mirasçılara kalmış mülklerin İbrahim Beşe adlı kişiye satışına dair Selh-i Recebül'l-mürecceb 1123 (Eylül 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.41/b.3

Müderriş Mahallesi sâkinlerinden el-Hâc Osman'ın, Müderriş Mahallesi'nde olan müşterek mülkünü, Müridi nahiyesindeki bağ ve bahçesi ile Alisham karyesinde tasarrufunda olan yerini ve eşyalı evi ile elinde olan az çok sermayesini karındaşı oğlu Mehmed Çelebi'ye satışına dair Evâhir-i Recebül'l-mürecceb 1123 (Eylül 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.42/b.1

Bir zeamet tevcihine dair berât-ı şerif kaydı.

s.43/b.1

Devlet-i Aliyye ile Moskov Çarı arasında iki tarafın birbirine teaddi ve tecavüzde bulunmamaları amaçlı yapılan sulha dair Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir 1123 (Temmuz/Ağustos 1711) tarihli ferman kaydı.

s.44/b.1

Mardin, Diyarbekir eyaleti ve Harput ve Çarsacak civarında ikâmet eden cizye vergisi vermekle yükümlü olan zımmîlerden bu verginin belirtilen kaidelere göre alınması ve bu görevi yapan cizyedârların gereken özeni göstermesine dair Evâhir-i Cemâziye'l-âhir 1123 (Ağustos 1711) tarihli ferman kaydı.

s.45/b.1

Vergi verme yükümlülüğü bulunan zımmîlerden cizye vergisi toplanarak tahsil edilmesi için Yahya Ağa'nın görevinde özen göstererek çalışması hususunda Harput ve Çarsacak kadılarına yazılan Evâhir-i Receb 1123 (Eylül 1711) tarihli mektup kaydı.

s.45/b.2

Şehroz Mahallesi'ne tâbi olan Markus veled-i Menzik adlı zımmînin yine Şehroz Mahallesi'nde olup havluyu da içine alan evlerinin eskiden beri kiler damı ve kış evi damlarından havluya dökülen karın yine havluya dökülmesi üzere Hüseyin Ağa ve Nebi adlı kişilere satışına dair Evâ'il-i Şa'bânü'l-mu'azzam 1123 (Eylül 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.45/b.3

es-Seyyid Hasan Ağa'nın sâkini olduğu Meydan Mahallesi'ndeki evlerini Muhammed, İsmail ve Ebu Bekir adlı ağalara satışına dair Evâ'il-i Şa'bân 1123 (Eylül 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.46/b.1

Birvan karyesine alacaklı talebi için giden ve orada mızrakla darp edilerek yaralanıp kısa bir süre sonra vefat eden Zağferan karyesi sâkini Çavuşzâde Abdülkâdir'in ölümünün keşfine dair düzenlenmiş Evâ'il-i Şa'bân 1123 (Eylül 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.46/b.2

Hozekdek karyesi sâkinlerinden Ali ve karındaşı Muhammed'in Hozekdek karyesinde olan tasarruflarında olan sulu ve susuz sürülmüş ve sürülmemiş nim-çiftlik yerlerin Abdurrahim Efendi ve Muhammed Çelebi adlı kişilere satışına dair Evâ'il-i Şa'bânü'l-mu'azzam 1123 (Eylül 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.47/b.1

Zahiriyye Mahallesi sâkinlerinden Muhammed Ağa ve babası Ömer Ağa'ya ait olan ve Kuzabad nâhiyesinde tımar olduğu belirtilen Han Karyesi arazisinin, evlerinin, değirmenin ve sularının yarısını ismi yine ismi zikredilen bu mülklerin yarısına sahip olan es-Seyyid Muhammed Emin Çelebi ile Hamza Ağa adlı kişilere satışına dair Evâhir-i Şa'bânü'l-mu'azzam 1123 (Ekim 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.47/b.2

Ağa Mahallesi sâkinlerinden Kefelizâde Osman Çelebi'nin Nekerek karyesinde olan evlerini üç kıt'a kavak bahçesini harman yerleri ile sulu ve susuz tarlalarının yarısını es-Seyyid Osman Çelebi adlı kişiye satışına dair Evâ'il-i Ramazan 1123 (Ekim 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.48/b.1

Üçağaç karyesi sâkinlerinden Kanber Bik ibn-i Muhammed Ağa'nın Boyraz Karyesi arazisinde olup tasarrufunda olan sulu ve susuz tarlalarının İsmail, Halil ve Ahmed adlı kişilere satışına dair hüccet kaydı.

s.48/b.2

Rıdvan Enam'ın kızı Eşman hâtûnun sâkini olduğu Alaca Mescid-i Şerif Mahallesi'ndeki harabe evini Mustafa Beşe adlı kişiye satışına dair Evâ'il-i Şevvâlü'l-mükerrem 1123 (Kasım 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.48/b.3

Câmi'-i Kebîr Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden Mustafa Beşe'nin kızı Ayşe'nin zevci (eşi) olan Ali Beşe ibn-i Mehmed'in küçük yetimlere vasi tayin olduğu ve Recebzâde Ömer Ağa'nın vefat eden kardeşi Mustafa'dan kalan maldan yetim kardeşlerine hisselerini verdiğine dair Evâ'il-i Şevvâlü'l-mükerrem 1123 (Kasım 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.49/b.1

Sare Hatun Mahallesi sâkinlerinden Ömer bin Osman'ın vefat eden karındaşı Mustafa Beşe'nin büyük oğlu Ebu Bekir ve büyük kızı Rabia tarafından Sare Hatun Mahallesi'ndeki bulunan

mülklerini Ebu Bekir ve İbrahim adlı kişilere sattıktan sonra meblağı hisseleri icâbınca aralarında bölüşüklerine dair Evâhir-i Şevvâlül'l-mükerrem 1123 (Aralık 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.49/b.2

Firdevs'in babasından kendisine irs-i şer'le intikal etmiş ve sâkini olduğu Müderris Mahallesi'ndeki evlerden kendine ait olanlarını üç sene önce seksen kuruşa ve Sürsürü karyesinde olan kavak bahçesinde olan süls hissesi yeri ile suyu beş kuruşa, toplamda ikisini seksen beş kuruşa el-Hâc İsmail Çelebi adlı kişiye sattığının tesciline dair Evâsıt-ı Şevvâlül'l-mükerrem 1123 (Kasım/Aralık 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.49/b.3

Sürsürü karyesinde Karuk zımmînin karımdaşı Uhenik'in iki kıt'a tarlalarının tasarruf hakkını on sene önce yirmi kuruşa Meydan Mahallesi sâkinlerinden olan el-Hâc İsmail Beşe adlı kişiye bıraktığına dair 1123 tarihli hüccet kaydı.

s.50/b.1

Esediye Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Abdurrahim Efendi'nin, Halil Ağa ve el-Hâc İsmail'in Kesrik karyesindeki mülklerinde bina ettiği boyahanenin dört sehimde üç sehimini el-Hâc Mahmud Ağa'ya ve bir rub'unu mütevellî İsmail Çelebi'ye sattığı fakat mezbûr İsmail'le olan satış sözleşmesinin iki tarafın rızasıyla bozularak zikredilen rub hissenin Halil Ağa adlı kişiye satışına dair Evâhir-i Şevvâlül'l-mükerrem 1123 (Aralık 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.50/b.2

Hersenk karyesi sâkinlerinden Veli'nin yirmi üç sene önce sulu ve susuz topraklarla, bağ, bahçe, evler ve harman yerlerini Muhammed'in babası İslam Beşe'ye bey'-i bi'l-vefâ yoluyla sattığı ve üç sene geçince de akçesini tedarik edip verdiği ve ayrıca emmisi Derviş'in hissesini de almayı talepte bulunduğu dair Evâhir-i Şevvâlül'l-mükerrem 1123 (Aralık 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.51/b.1

Hersenk karyesi sâkinlerinden Muhammed bin Derviş'in emmisi Veli'nin Hersenk karyesindeki mülklerini el-Hâc İslam Beşe'ye sattığı ve Derviş'in hissesini de vekaleten sattığı Derviş'in fevt olmasıyla da İslam Beşe ve Muhammed'den tasarruf ettikleri nısf hisseyi talep ettiğine dair Evâhir-i Şevvâl 1123 (Aralık 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.51/b.2

Ergani kazasının Kührez-i Ulya karyesi sâkinlerinden Muhammed bin Allahvirdi'nin zikredilen karyedeki beş yüz teğek bağı ile otağını Veli adlı kişiye satışına dair Gurre-i Zi'l-kadeti's-şerife 1123 (Aralık 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.51/b.3

Ahmed Bik Mahallesi sâkinlerinden Paşamzade Ali Ağa'nın Uluabad nahiyesinde olan sulu ve susuz tarlalarını, bahçesini, bostan yerini ve evlerini Ebu Bekir Beşe adlı kişiye satışına dair Evâhir-i Şevvâl 1123 (Aralık 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.52/b.1

Dadayic karyesi sâkinlerinden olup vefat eden İbrahim'in kızları Emine ve Ayşe'nin valideleri olan Hadice hâtûnun Dadayic karyesinde olan evlerini, bağını ve kom tarlalarını Ahmed adlı kişiye satışı ile Emine ve Ayşe karındaşlar arasında yapılan sulha dair Evâ'il-i Zi'l-kadeti's-şerife 1123 (Aralık 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.52/b.2

Meydan Mahallesi sâkinlerinden el-Hâc Mahmud'un es-Seyyid Ali Çelebi'den alacağı olduğu ve es-Seyyid Ali'nin bir kısmını verdiğini belirttiği fakat el-Hâc Mahmud'un almadığını inkarda

bulunduğu bunun üzerine altı yüz altmış beş kuruş olan toplam borcun ödenmesine dair Evâsıt-ı Zi'l-kadeti's-şerife 1223 (Aralık 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.52/b.3

Hoca Hamamı'nda bulunan mevziilerin tasarrufuyla ilgili Evâsıt-ı Zi'l-kadeti's-şerife 1123 (Aralık 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.52/b.4

Rahime hâtûnun vefat eden zevcesi Osman'ın Hoca Mahallesi'nde olan taşra evleri, havluyu ve kenefi Rahime'ye hâl-i hayatında mihrî ve sair eşyası karşılığında takas ederek bıraktığı ve sonrasında Rahime'nin tasarrufunda olan zikredilen taşra evlerini Mustafa bin Osman adlı kişiye sattığı, Rahime'nin vefatından sonra da zikr olunan taşra evlerin Muhammed Beşe adlı kişiye satıldığına dair Evâ'il-i Zi'l-kadeti's-şerife 1123 (Aralık 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.53/b.1

Hoca Mahallesi'nde Osman bin Alaeddin, kız karındaşı Kezban hâtûn ve vefat eden kız karındaşlarının kızı Kerime'nin zikredilen mahalledeki miras kalmış mülklerinden olan harem evleri havlusu ve kenefin Muhammed Beşe adlı kişiye satışına dair Evâ'il-i Zi'l-kadeti's-şerife 1123 (Aralık 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.53/b.2

Kal'a Mahallesi sâkinlerinden Mehmed bin Hasan'ın vefat eden emmisi Monla Hüseyin'in evleri, bilinen eşyalarını, bağını ve bahçesini dört sene önce zevcesi Fâtıma'ya kararlaştırılmış mehîri ve borç aldığı eşyalarına karşılık zikredilen mülklerini takas olarak bırakıp teslim ettiğine dair Evâ'il-i Zi'l-kadeti's-şerife 1123 (Aralık 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.54/b.1

Alişam karyesi sâkinlerinden Hüseyin Beşe ibn-i Hamza'nın Alişam karyesindeki bezirhane-i âlât ve esbâbı ile bağının, bahçelerinin ve bir kıt'a sulu tarlasının sülüsünün el-Hâc Osman Adlı kişiye satışına dair Evâ'il-i Zi'l-kadeti's-şerife 1123 (Aralık 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.54/b.2

Bu belgenin üzerine battal yazılarak iptal edilmiştir.

s.54/b.3

Mollakendi sâkinlerinden olup vefat eden Arslanzâde Mustafa'nın kızı Fâtıma'nın Kiğivenk karyesinde olan sulu ve susuz yerlerin babası Mustafa'nın vefatıyla kanun gereği tapuya hakkı olmakla Fâtıma'nın küçük olmasından dolayı zikredilen yerlerin İbrahim Ağa'da kaldığı ve aradan yirmi sene geçmesiyle ondan tapu talebinde bulunduğu ve Fâtıma'nın davadan çekilmek adına İbrahim Ağa ile sulh yaptığına dair Evâsıt-ı Zi'l-kadeti's-şerife 1123 (Aralık 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.55/b.1

Kiğivenk karyesi sâkinlerinden olup zâ'im de olan İbrahim Ağa'nın, sefer-i hümayûn da Prut Nehri sahrâsında el-Hâc Mustafa Efendi'den borç aldığı ve borcunun karşılığını el-Hâc Mustafa Efendi için vekil olan serdâr Ali Ağa'ya teslim eylediğine dair Evâsıt-ı Zi'l-kadeti's-şerife 1123 (Aralık 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.55/b.2

Câmi-i Kebîr Mahallesi'nde olan vakf olan bazı mülklerin hisselerinin es-Seyyid Halil, es-Seyyid Ebu Bekir ve es-Seyyid Mahmud'un olduğuna dair Evâsıt-ı Zi'l-kadeti's-şerife 1123 (Aralık 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.56/b.1

Ahur karyesinin merası olduğu belirtilen mevziyi Osman Ağa'nın sürekle ettiğı belirtildiğı, Osman Ağa'nın ise bük adı verilen mevzinin eskiden beri sürekle olduğunu belirttiğı ve sürekle Osman Ağa'nın ceddı, babası ve kendinin uzun zamandan beri mülkiyet üzere tasarruf ettiklerine dair Evâhir-i Zi'l-kadeti's-şerife 1123 (Aralık 1711/Ocak 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.56/b.2

Meydan Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden karındaşı Sefer Beşe'nin zevci Miyase ile evlenen el-Hâc Hasan Beşe'nin, Miyase'nin vefat etmesiyle, Miyase'ye isabet eden sümün hissesinden talepte bulunması ve yine Sefer'in oğullarının kendi menziline yetiştikten dolayı nafaka talebinde bulunmasına dair Gurre-i Zi'l-hiceti's-şerife 1123 (Ocak 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.57/b.1

Harput sâkinelerinden Rabia'nın Hırhık karyesinde yarısı kendinin yarısı da amcası Ahmed'in olan mülklerden, amcasının vefat etmesiyle diğer hissesini de talep ettiğine dair Evâ'il-i Zi'l-hiceti's-şerife 1123 (Ocak 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.57/b.2

Sarılı karyesi sâkinlerinden Musa Çelebi'nin babasının sağken Boğadere karyesinde kendisine bıraktığı tarla dahilinde Mustafa bin Hasan, Mehmed ve Hasan ibn-i Hüseyin adlı kişilerin mütegaliben toprağı sürdüklerini belirttiğine dair Evâ'il-i Zi'l-hiceti's-şerife 1123 (Ocak 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.58/b.1

Bazı Üngüzek karyesi sâkinlerinin karyelerine isabet eden birtakım tekâlif-i örfiyyeyi (nüzü, avârız, menzil, paşa harcı vs.) Bali Biklerden talep eylediklerine ve ayrıca mezbûrlardan karyelerindeki dutdan aşağıya olan suya müdahale etmemeleri hususuna dair Evâhir-i Zi'l-kadeti's-şerife 1123 (Aralık 1711/Ocak 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.58/b.2

Zahiriye Mahallesi sâkinlerinden Mehmed, Feyzullah, Hasan ve İbrahim adlı karındaşların Zahiriye Mahallesi'nde olan havlu ve kenefi içine alan evlerini Monla Ahmed adlı kişiye satışlarına dair Evâhir-i Zi'l-hiceti's-şerife 1123 (Ocak 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.58/b.3

Huh karyesi sâkinlerinden olan Eyyüb'ün Çulçapur karyesi sâkinlerinden olan Ebu Bekir ve Süleyman adlı kişilere iftirada bulunduğı ve kendisinin darb edildiğini belirttiğini bunun yanı sıra Ebu Bekir ve Süleyman'ın da Eyyüb'ün zulmüne uğradıklarını belirttiklerine dair Evâhir-i Zi'l-hiceti's-şerife 1123 (Ocak 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.59/b.1

Meydan Mahallesi sâkinlerinden Mustafa Çelebi'nin, Meydan Mahallesi'ndeki bulunan mülklerini Ömer Çelebi'ye sattığı ve buna karşılık Ömer Çelebi'nin de Esediyye Mahallesi'nde bulunan mülklerini de es-Seyyid Mustafa'nın alarak mülk-i mübâdelesı olduğuna dair Evâ'il-i Muharremül-harâm 1123 (Şubat 1711) tarihli hüccet kaydı.

s.59/b.2

Alaca karyesi sâkinlerinden olup vefat eden İslam Beşe'nin verâsetinin kızları, oğulları ve zevcesi arasındaki taksimine dair Evâhir-i Zi'l-hiceti's-şerife 1123 (Ocak 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.60/b.1

Sürsürü karyesi sâkinlerinden Arslan adlı zımmînin bâkire kızı Beyhan adlı zımmîyenin, Şehbazik adlı zımmî ile olan nikah akdine dair Evâsıt-ı Muharremü'l-harâm 1124 (Şubat 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.60/b.2

Perçenç karyesi sâkinlerinden olan Mustafa ve Ali adlı karındaşlar ile ortakları olan Yusuf bin Haydar'ın Perçenç karyesinde olan bağı ve eşcârı İbrahim Beşe adlı kişiye satışlarına dair Evâsıt-ı Muharremü'l-harâm 1124 (Şubat 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.60/b.3

Meydan Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden Ömer bin Beşir'in küçük oğlu Mustafa için Mustafa'nın karındaşı olan Ali'nin kayyım tayin edildiğine dair Evâhir-i Muharremü'l-harâm 1124 (Şubat/Mart 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.60/b.4

Harput sâkinlerinden olan es-Seyyid Abdullah ve es-Seyyid Hâfız adlı karındaşların Hoğu karyesinde bulunan sulu ve susuz toprakları Zeliha adlı hâtûna sattıklarına dair Evâsıt-ı Rebi'ül-evvel 1124 (Nisan 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.61/b.1

Zahriye Mahallesi sâkinlerinden Aşîrzâde es-Seyyid İsmail Çelebi'nin Attar çarşısında olan bir bâb Attar dükkanının Monla Kasım Çelebi'ye satışına dair Evâhir-i Muharremü'l-harâm 1124 (Şubat/Mart 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.61/b.2

Kara Sofi Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden Ali adlı kişinin küçük oğlu ve kızı için valideleri Lale Han adlı hâtûnun vasi tayin edildiğine dair Evâhir-i Muharremü'l-harâm 1124 (Şubat/Mart 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.61/b.3

Hacılı Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Ahmed Çelebi ibn-i Mahmud Bik'in Kiğıvenk arazisinde babasından kendisi ve karındaşı Muhammed'e intikal etmiş ve aralarındaki münazaa nedeniyle bölünmüş mülklerden es-Seyyid Ahmed Çelebi'ye ait sulu ve susuz tarlalar, harman yeri ve suyun yarısının es-Seyyid İbrahim, es-Seyyid Mustafa, es-Seyyid Mehmed ve es-Seyyid Ali Çelebi karındaşlara satışına dair Evâsıt-ı Saferü'l-hayr 1124 (Mart 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.62/b.1

Harput kazasından İslam dininin hizmetleri uğrunda kullanılmak üzere tedarik edilecek Ordu bazar akçesi tahsilinin hususuna dair Evâhir-i Muharrem 1124 (Şubat/Mart 1712) tarihli ferman kaydı.

s.62/b.2

Helezür karyesi sâkinelerinden Asiye adlı hâtûnun evine giren Osman adlı kişinin birtakım eşyalarını çalması sonucu gerçekleşen hırsızlık olayına dair Evâhir-i Saferü'l-hayr 1124 (Mart/Nisan 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.63/b.1

Azak kalesini Devlet-i Aliyye'ye teslim etmeyen Moskov keferesi üzerine baharda sefer yapılması amacıyla askerlerin sefere katılmak üzere Edirne sahrâsında toplanması ve bu husus da gereken emirlere uyulması gerektiğine dair Evâsıt-ı Zi'l-kadeti's-şerife 1123 (Aralık 1711) tarihli ferman kaydı.

s.65/b.1

Azak kalesini Devlet-i Aliyye'ye teslim etmeyen Moskov keferesi üzerine baharda sefer yapılması amacıyla askerlerin Edirne sahrâsında toplanması ve bu husus da gereken emirlere uyulmasına ilişkin düzenlenen Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1123 (Aralık 1711) tarihli mektup kaydı.

s.66/b.1

Harput kalesi sâkinlerinden Karacazâde Ebu Bekir Beşe'nin Hüseyinik arazisinde babasından kendisine intikal eden rub' hisse toprak ile rub' suyunu tasarruf hakkını emmisi el-Hâc Eyüb Çelebi'ye satışına dair Evâ'il-i Saferü'l-hayr 1124 (Mart 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.67/b.1

Zahriye Mahallesi sâkinlerinden Mustafa Çelebi ibn-i Abdullah'ın Meydan çarşısında olan bir bâb dükkanını es-Seyyid Hacı Abdullah Çelebi adlı kişiye satışına dair Evâ'il-i Saferü'l-hayr 1124 (Mart 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.67/b.2

Meydan Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden Ömer Beşe'nin küçük oğlu ve kızı için vasi tayin olunan karındaşları Ali'nin başka kazaya gitmesinden dolayı yeniden vasi olarak emmileri Osman Beşe'nin tayin edildiğine dair Evâ'il-i Saferü'l-hayr 1124 (Mart 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.67/b.3

Meydan Mahallesi sâkinlerinden Ömer'in kayın babası olan Mehmed oğlu el-Hâc Ali'nin damadına borcu olduğu, fakat vefat ettiğinden zimmetinde kalan Meydan Mahallesi'ndeki evlerin kızları Kiraz ve Hadice hâtûn ile zevce-i metrûkesi Kezban'a ve Osman Beşe'nin zevcesi Rukiye'ye intikal ettiği ve bu hisselerden Ömer'in borcuna karşılık gelen meblağın verildiği ayrıca Kiraz'ın da kız karındaşları Rukiye ve Hadice'ye borçları olması sebebiyle mülklerini el-Hâc Hamza'ya sattığına dair hüccet kaydı.

s.68/b.1

Müderris Mahallesi sâkinlerinden Ali Beşe ibn-i Halil'in Müderris Mahallesi'nde bulunan mülklerini Yusuf adlı kişiye satışına dair Evâhir-i Saferü'l-hayr 1124 (Mart/Nisan 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.69/b.1

Harput sâkinlerinden Rabia'nın babasından kendisine intikal etmiş mülkleri zabt üzere iken amcası Ahmed'in küçük evladlarına vasi olan Fâtıma adlı hâtûn tarafından dava edildiğine dair Evâsıt-ı Safer 1124 (Mart 1712) tarihli buyuruldu kaydı.

s.69/b.2

Meydan Mahallesi sâkinlerinden Osman bin Ömer'in Ortak Nahiyesi'nde bulunan bağını, bahçesi, evini ve suları Ali Beşe adlı kişiye satışına dair Evâhir-i Saferü'l-hayr 1124 (Mart/Nisan 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.69/b.3

Yedekçizâde ağalar ile el-Hâc Mahmud Ağa ve murâba'ası Abdülkadir arasında yaşanmış penbe davasına dair Evâhir-i Saferü'l-hayr 1124 (Mart/Nisan 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.70/b.1

Alaca karyesi sâkinlerinden olup vefat eden Muhammed'in terekesinden hissesi olan zevce-i metrûkesi Halime adlı hâtûnun, hem tereke hissesine hem de zimmetindeki kalan mehirine karşılık bir baş kır at aldığına dair Evâhir-i Saferü'l-hayr 1124 (Mart/Nisan 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.70/b.2

Müderri Mahallesi sâkinlerinden Ali ibn-i Monla Halil'in Müderri Mahallesi'nde bulunan bir bâb sofabı Ali Çelebi adlı kişiye satışına dair Evâhir-i Saferü'l-hayr 1124 (Mart/Nisan 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.71/b.1

Zerteric karyesi sâkinlerinden Mustafa Beşe ile Çüngüş kazasına tâbi Uslu karyesi sâkinlerinden İbrahim arasındaki mülk davasına dair Evâhir-i Saferü'l-hayr 1124 (Mart/Nisan 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.71/b.2

Kara Sofi Mahallesi sâkinlerinden Dayı Hasan bin Musli adlı kişinin Kara Sofi Mahallesi'nde ve Şuşnaz Nahiyesi'nde bulunan mülklerini es-Seyyid İbrahim Bey'e satışına dair Gurre-i Rebi'ül-evvel 1124 (Nisan 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.71/b.3

Kara Sofi Mahallesi sâkinlerinden olup misafirliğe giden Ali bin Abdurrahman'ın işlerinin görülüp neticelendirilmesi için karındaşı olan Adile hâtûnun kayyım tayin edildiğine dair Evâ'il-i Rebi'ül-evvel 1124 (Nisan 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.72/b.1

Ebu Bekir bin Ömer'in karındaşı Hüseyin'in Monlakendi'den merkebi yükleyip eve doğru geldiği sırada Boğadere karyesi yakınlarında Harinkit çayından geçerken merkebi ve kendisini suyun götürdüğü, merkebin sağ çıkarken Hüseyin'in boğularak öldüğüne dair Evâsıt-ı Rebi'ül-evvel 1124 (Nisan 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.72/b.2

Malatya kazâsının Bahtı karyesi sâkinlerinden olup Bender'de vefat eden Mehmed Beşe'nin oğlu ve kızı için zevcesi Ayşe'nin vasi tayin olduğuna dair Evâ'il-i Rebi'ül-evvel 1124 (Nisan 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.72/b.3

Harput kazâsında nâkibü'l-eşrâf kaymakamı olan es-Seyyid Osman'ın, tayin edilişi ve vazifesi hususunda yazılmış Evâsıt-ı Zi'l-hiccet-i ş-şerife 1123 (Ocak 1712) tarihli mektup kaydı.

s.73/b.1

Sarılı karyesi sâkinlerinden olup vefat eden Ömer Ağa'nın on iki sene önce Boğadere ve Haçamrik karyelerinde olan sulu ve susuz toprakları ile değirmenini, damlarını, bostan yerini ve çayırılarını oğlu Seyyid Musa Çelebi'ye bıraktığı, ayrıca Emine ve kız karındaşı Beyhan'ın da on sene önce sulu ve susuz topraklar ile değirmende olan hisseleri ile yine karye sâkinlerinden olan Raziye hâtûn ve mirasçı olan Osman'ın değirmende olan hisselerini Seyyid Musa'ya sattıklarına dair Evâ'il-i Rebi'ül-evvel 1124 (Nisan 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.73/b.2

Mollakendi sâkinlerinden olan Süleyman'ın kızı Hadice'yi küçükken karındaşı Muhammed'nin oğluna vermesine dair Evâsıt-ı Şehr-i Rebi'ül-evvel 1124 (Nisan 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.74/b.1

Sare Hatun Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden el-Hâc Hamza Ağa'nın sağken kadın kölesi olan Ayşe'yi malından azâd ettiğine dair Evâhir-i Rebi'ül-evvel 1124 (Nisan/Mayıs 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.74/b.2

Sare Hatun Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden el-Hâc Hamza Ağa'nın kadın kölesi olan Belkıs'ı malından azâd ettiğine dair Evâhir-i Rebi'ül-evvel 1124 (Nisan/Mayıs 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.74/b.3

Diğer sayfasının yarısının silik olmasından dolayı okunamamış hüccet kaydı.

s.75/b.1

Sare Hatun Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden el-Hâc Hamza Ağa'nın, kölesi olan el-Hâc Yusuf'u sağken malından azâd ettiğine dair Evâhir-i Rebi'ül-evvel 1124 (Nisan/Mayıs 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.75/b.2

Diğer sayfasının yarısının silik olmasından dolayı okunamamış hüccet kaydı.

s.76/b.1

Sare Hatun Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden el-Hâc Hamza Ağa'nın kölesi olan Kağan'ı sağken malından azâd ettiğine dair Evâhir-i Rebi'ül-evvel 1124 (Nisan/Mayıs 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.76/b.2

Sare Hatun Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden el-Hâc Hamza Ağa'nın kölesi olan el-Hâc Ali'yi sağken malından azâd ettiğine dair hüccet kaydı.

s.77/b.1

el-Hâc Hamza Ağa'nın sağken el-Hâc Hüseyin adlı kişiyi malından azâd ettiğine dair Evâhir-i Rebi'ül-evvel 1124 (Nisan/Mayıs 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.77/b.2

Sare Hatun Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden el-Hâc Hamza Ağa'nın sağken kölesi olan el-Hâc İsmail'i malından azâd ettiğine dair hüccet kaydı.

s.78/b.1

Ağa Mahallesi sâkinlerinden el-Hâc Ebu Bekir Ağa'nın Ozan nahiyesinde bulunan ve altı sene önce Asiye ve Raziye adlı hâtûnlardan satın almış olduğu bağın, bağçenin ve evlerin ve suyun Muhammed Ağa ve Ahmed Ağa adlı kişilere satışına dair Evâhir-i Rebi'ül-evvel 1124 (Nisan/Mayıs 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.78/b.2

Hoca Mahallesi sâkinlerinden Osman Beşe'nin Ozan nâhiyesinde bulunan bağı, bahçesi, evleri ve suyunu Muhammed Ağa ve Ahmed Ağa adlı karındaşlara satışına dair Evâhir-i Rebi'ül-evvel 1124 (Nisan/Mayıs 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.79/b.1

Mornik karyesi arazisi arasında olan ve el-Hâc Muhammed Ağa'nın tefviz eylediği bir kıt'a tarlada Mardik adlı zımminin izinsiz kavak ağacı dikmesi üzerine yaşanan anlaşmazlığa dair Evâhir-i Rebi'ül-evvel 1124 (Nisan/Mayıs 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.80/b.1

Asiye adlı hâtûnun vefat eden zevcesi el-Hâc Hamza'nın oğlu ve kızı için mahkemece vasi edildiğine dair Evâsıt-ı Rebi'ül-evvel 1124 (Nisan 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.81/b.1

Hoca Mahallesi sâkinlerinden Mehmed Beşe ve Bağdad'da olan karındaşı Ali ile valideleri Cennet hâtûn tarafından vekâleten, Harput bağları arasındaki nahiye sınırları belirlenmiş olan bağ,

bahçe ve ev ile mahsus suyun İbrahim Çelebi'ye satışına dair Evâhir-i Rebi'ül-evvel 1124 (Nisan/Mayıs 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.81/b.2

Monlakendi sâkinlerinden Çalık Monla Mustafa'nın kızı Hadice'nin zevcesi Ali'nin tasarrufunda olan sulu ve susuz tarlaları Mustafa Bik'e sattığı fakat Hadice'nin buna razı olmamasından dolayı on guruş zoltaya sulh eylendikten sonra Hadice'nin kendi rızasıyla tarlaları Mustafa Bik adlı kişiye sattığına dair Gurre-i Rebi'ül-âhir 1124 (Mayıs 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.82/b.1

Ağınsı karyesinin mahsulatından üç hisse üzerine iltizam edilen hisseden sülüs (üçte bir) hissenin Ali Bik adlı kişinin olduğuna dair Evâ'il-i Rebi'ül-âhir 1124 (Mayıs 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.82/b.2

Bir mal hissesi davasına dair Evâ'il-i Rebi'ül-âhir 1124 (Mayıs 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.83/b.1

Harput'da Kâfiye adlı kişinin evlerini Züleyha hatûna sattığına dair Rebi'ül-âhir 1124 tarihli hüccet kaydı.

s.83/b.2

Kalkan Koluk el-Hâc Ömer adlı kişiden Meydan Mahallesi'nde vârislerine intikal eden ev hisselerinden Emine hâtûna ayrılan hissenin verilmesine dair Evâsıt-ı Rebi'ül-âhir 1124 (Mayıs 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.84/b.1

Osman adlı kişinin ehl-i fesâd (bozgunculuk çıkaran) ve muzır (zararlı) ve sârik (hırsız) biri olduğu belirtilerek, sû-i hâline (istenmeyen gereksiz davranışlara eğimli biri olduğuna) şahit olunduğuna dair Evâ'il-i Rebi'ül-âhir 1124 (Mayıs 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.84/b.2

Harput sâkinlerinden olan İbrahim Çelebi ibn-i Süleyman'ın Kara Sofi Mahallesi'ndeki bulunan mülklerini öncesinde Hasan adlı kişiye bıraktığı fakat akdin feshedilmesiyle mülklerin Mustafa Beşe adlı kişiye satıldığına dair Evâsıt-ı Rebi'ül-âhir 1124 (Mayıs 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.85/b.1

Karingid karyesindeki dört kıt'a sulu tarlanın tasarruf hakkı ile Zalunı karyesinde Murad adlı kişiden satın alındığı belirtilen bağın, sularıya Muhammed Beşe adlı kişiye satışına dair Evâsıt-ı Rebi'ül-âhir 1124 (Mayıs 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.85/b.2

Hacıseyli karyesi sâkinlerinden Melkûn zımmînin kızı Ağabiki'nin validesi Külbiki'den kendisine intikal eden evini, Kelbik adlı zımmînin tasarruf ettiğini ve sonrasında aralarında sulh yapılmasıyla, Ağabiki'nin zimmetini Kelbik adlı zımmîye bıraktığına dair Evâsıt-ı Rebi'ül-âhir 1124 (Mayıs 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.86/b.1

Harput'da zikr edilen evin Hadice'nin mehirine karşılık olarak takas edilmesiyle alındığına dair Evâhir-i Rebi'ül-âhir 1124 (Mayıs/Haziran 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.86/b.2

Harput sâkinlerinden olan el-Hâc Ahmed Beşe'nin, birbirlerine kefil olan Muhammed ve zevcesi Fâtıma'dan alacak borcu olduğuna dair Evâhir-i Rebi'ül-âhir 1124 (Mayıs/Haziran 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.86/b.3

Ortak Mahallesi sâkinlerinden olup vefat eden Kel Hasan bin Muhammed'in küçük oğlu ve kızı için büyük oğlu Muhammed'in vasi tayin olunduğu ve ayrıca Ortak Mahallesi'ndeki kendilerine miras edilmiş mülklerin de aralarında taksim olunduğuna dair hüccet kaydı.

s.87/b.1

Hoca Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Ömer bin Ali'nin kendi menziline bitişik olan ve Ebu Bekir ve İsmail adlı karındaşlarının emmileri Karik Muhammed'in mülkü olan bir bâb sofanın nısfını mezbûrların kız karındaşları olan Asiye adlı hâtûna verdiği ve diğer yarısını da es-Seyyid Ömer'e sattığına dair Evâhir-i Rebi'ül-âhir 1124 (Mayıs/Haziran 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.87/b.2

Diğer sayfasının yarısının silik olmasından dolayı okunamamış hüccet kaydı.

s.88/b.1

Harput'da bir kıt'a sulu ve iki kıt'a susuz tarlalar ile çayır yeri, suyu ve üç bâb harabe evlerin Abraham Keşiş ve Adal adlı zımmîlere satışına dair Evâhir-i Cemâziye'l-ulâ 1124 (Haziran/Temmuz 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.88/b.2

Meydan Mahallesi sâkinlerinden Örüktaşızâde Ahmed Çelebi'nin Meydan Mahallesi'nde bulunan iki havluyu bir kenefi içine alan evleri es-Seyyid Muhammed Çelebi adlı kişiye satışına dair Evâ'il-i Cemâziye'l-ulâ 1124 (Haziran 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.89/b.1

Pelteli Osman Beşe'nin vefat eden dayısı Halli Hasan Beşe'nin hayattayken oğulları Hüseyin ve Halil'e ortak olmak üzere bütün malının sülüsünü kendisine vasiyet ettiğini belirtmişken şahitlerin ise vefat eden Hasan Beşe'nin bütün malının sülüsünü hayattayken İğinki karyesi sâkinlerinden Ali adlı kişiye vasiyet ettiğini belirttiklerine dair Evâhir-i Cemâziye'l-ulâ 1124 (Haziran/Temmuz 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.89/b.2

Perçenç karyesi sâkinlerinden Osman Beşe ibn-i Hüseyin'in Perçenç karyesinde bulunan bağının hissesini Mustafa Beşe adlı kişiye satışına dair Evâhir-i Cemâziye'l-ulâ 1124 (Haziran/Temmuz 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.89/b.3

Câmi'-i Kebir Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Ali Bik ve es-Seyyid Hacı Hüseyin Bik adlı kişilerin Kesrik karyesi sâkinlerinden Abdal'ın babası Ali'den teslim olan hububat, me'kûlât ve nakdiye için Abdal ile muhasebenin hepsi görülerek alacaklarının kalmadığına dair Evâhir-i Cemâziye'l-ulâ 1124 (Haziran/Temmuz 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.89/b.4

Perçenç karyesinden Kesir adlı zımmının bir miktar akçesini Abdal adlı kişiden talep ettiği ve ayrıca Kesir'in Zeyd'e verdiği meblağdan ziyade bir nesne talep ettiğine dair Cemâziye'l-ulâ 1124 (Haziran/Temmuz 1712) tarihli fetva kaydı.

s.90/b.1

Harput âyânından Ağa Mahallesi sâkinlerinden el-Hâc Ebu Bekir Ağa'nın Meydan Mahallesi'nde Kör Monla Mustafa adlı kişiden satın aldığı havluyu ve kenefi içine alan evleri el-Hâc Hasan Çelebi, Hüseyin Beşe, Muhammed Çelebi ve Mustafa Çelebi adlı kişilere satışına dair Evâhir-i Cemâziye'l-ulâ 1124 (Haziran/Temmuz 1712) tarihli hüccet kaydı.

s.90/b.2

Sarını karyesi sâkinlerinden es-Seyyid İbrahim Çelebi'nin, Sarını karyesinde bulunan tarlalarını vefâ yoluyla rehn olmak üzere İsa adlı kişiye verdiği ve zimmetindeki meblağın hazır etmesiyle de rehnin kaldırılması (fekk-i rehn) talebinde bulunduğu fakat İsa'nın bu duruma yanaşmadığına dair Evâ'il-i Cemâziye'l-âhire 1124 (Temmuz 1712) tarihli hüccet kaydı.

3. H.1122-1124/M.1710-1712 TARİHLİ VE 388 NUMARALI HARPUT ŞER'İYYE SİCİLİNDEKİ BELGELERİN KONULARINA GÖRE TASNİFİ

3.1. İdari Atamalarla İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa No/ Belge No
1	Mektup	Kaymakam ataması	s.37/b.1
2	Mektup	Kaymakam ataması	s.72/b.3
3	Berat	Zeamet tevcihi	s.42/b.1

3.2. Menzillerle İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa No/ Belge No
1	Buyuruldu	Menzile zahire tedarki ve nakli	s.3/b.1

3.3. İktisadi Nitelikli Belgeler

3.3.1.Vergi ve Vergi Ödemeleri ile İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa No/ Belge No
1	Hüccet	Öşür, Bennâk ve Mücerred vergileri alınmasıyla ilgili	s.9/b.2
2	Ferman	Cizye vergisi tahsili	s.44/b.1
3	Mektup	Cizye vergisi tahsili	s.45/b.1
4	Hüccet	Tekâlif-i Örfiyye hisselerinden talep	s.58/b.1
5	Hüccet	İltizam hissesi	s.82/b.1

3.3.2. Alım-Satım ve Kirayla İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa No/ Belge No
1	Hüccet	Satış Akdi	s.7/b.3
2	Hüccet	Satış Akdi	s.8/b.2
3	Hüccet	Satış Akdi	s.10/b.2
4	Hüccet	Satış Akdi	s.15/b.2
5	Hüccet	Satış Akdi	s.14/b.1
6	Hüccet	Satış Akdi ve Sulh Akdi	s.19/b.2
7	Hüccet	Satış Akdi	s.21/b.1
8	Hüccet	Satış Akdi ve Takas	s.21/b.2
9	Hüccet	Satış Akdi ve Vekil Tayini	s.23/b.1
10	Hüccet	Satış Akdi	s.24/b.3
11	Hüccet	Satış Akdi	s.25/b.1
12	Hüccet	Satış Akdi	s.25/b.2
13	Hüccet	Satış Akdi	s.27/b.1
14	Hüccet	Satış Akdi	s.27/b.2
15	Hüccet	Satış Akdi	s.27/b.3
16	Hüccet	Satış Akdi	s.28/b.1
17	Hüccet	Tarla Satışı	s.28/b.2
18	Hüccet	Satış Akdi	s.28/b.3
19	Hüccet	Satış Akdi	s.29/b.1
20	Hüccet	Satış Akdi	s.29/b.3
21	Hüccet	Satış Akdi	s.30/b.2
22	Hüccet	Satış Akdi	s.31/b.1
23	Hüccet	Satış Akdi	s.32/b.1
24	Hüccet	Satış Akdi	s.34/b.1
25	Hüccet	Satış Akdi	s.34/b.2
26	Hüccet	Satış Akdi	s.35/b.2

27	Hüccet	Satış Akdi ve Takas	s.36/b.1
28	Hüccet	Satış Akdi	s.37/b.3
29	Hüccet	Satış Akdi	s.38/b.1
30	Hüccet	Satış Akdi	s.38/b.2
31	Hüccet	Satış Akdi	s.39/b.1
32	Hüccet	Satış Akdi	s.40/b.3
33	Hüccet	Satış Akdi	s.41/b.1
34	Hüccet	Satış Akdi	s.41/b.2
35	Hüccet	Satış Akdi	s.41/b.3
36	Hüccet	Satış Akdi	s.45/b.2
37	Hüccet	Satış Akdi	s.45/b.3
38	Hüccet	Satış Akdi	s.46/b.2
39	Hüccet	Satış Akdi	s.47/b.1
40	Hüccet	Satış Akdi	s.47/b.2
41	Hüccet	Satış Akdi	s.48/b.1
42	Hüccet	Satış Akdi	s.48/b.2
43	Hüccet	Satış Akdi	s.49/b.1
44	Hüccet	Satış Akdi	s.49/b.2
45	Hüccet	Satış Akdi	s.49/b.3
46	Hüccet	Satış Akdi	s.50/b.1
47	Hüccet	Satış Akdi ve Hisse Talebi	s.50/b.2
48	Hüccet	Satış Akdi	s.51/b.2
49	Hüccet	Satış Akdi	s.51/b.3
50	Hüccet	Satış Akdi ve Sulh	s.52/b.1
51	Hüccet	Satış Akdi ve Takas	s.52/b.4
52	Hüccet	Satış Akdi	s.53/b.1
53	Hüccet	Satış Akdi	s.54/b.1
54	Hüccet	Satış Akdi	s.58/b.2
55	Hüccet	Satış Akdi ve Takas	s.59/b.1

56	Hüccet	Satış Akdi	s.60/b.2
57	Hüccet	Satış Akdi	s.60/b.4
58	Hüccet	Satış Akdi	s.61/b.1
59	Hüccet	Satış Akdi	s.61/b.3
60	Hüccet	Satış Akdi	s.66/b.1
61	Hüccet	Satış Akdi	s.67/b.1
62	Hüccet	Satış Akdi	s.68/b.1
63	Hüccet	Satış Akdi	s.69/b.2
64	Hüccet	Satış Akdi	s.70/b.2
65	Hüccet	Satış Akdi	s.71/b.2
66	Hüccet	Satış Akdi	s.78/b.2
67	Hüccet	Satış Akdi	s.81/b.1
68	Hüccet	Satış Akdi	s.81/b.2
69	Hüccet	Satış Akdi	s.81/b.3
70	Hüccet	Satış Akdi	s.83/b.1
71	Hüccet	Satış Akdi	s.84/b.2
72	Hüccet	Satış Akdi	s.85/b.1
73	Hüccet	Satış Akdi	s.88/b.1
74	Hüccet	Satış Akdi	s.88/b.2
75	Hüccet	Satış Akdi	s.89/b.2
76	Hüccet	Satış Akdi	s.90/b.1

3.4. Sosyal Nitelikli Belgeler

3.4.1. Alacak, Verecek, Borç, Veraset, Miras, Mal, Emanet ve Yapılan Sulh Akidleri ile İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa No/ Belge No
1	Hüccet	Alacak-verecek	s.5/b.1
2	Hüccet	Alacağın talebi	s.5/b.2
3	Hüccet	Mal satışı ve alacak	s.6/b.1
4	Hüccet	Alacağın alındığının tescili	s.6/b.2
5	Hüccet	Miras mallardan verme ve karşılığında ücret alma	s.8/b.3
6	Hüccet	Eşyanın sahibine teslim edilmesi	s.12/b.3
7	Hüccet	Miras taksimi	s.15/b.1
8	Hüccet	Mal davası	s.19/b.1
9	Hüccet	Alacağın talebi	s.22/b.2
10	Hüccet	Mal davası sulh akdi	s.23/b.2
11	Hüccet	Miras taksimi	s.24/b.2
12	Hüccet	Miras hissesi	s.25/b.3
13	Hüccet	Alacağın tahsili	s.26/b.1
14	Hüccet	Borca Karşılık Takas	s.32/b.2
15	Hüccet	Miras	s.32/b.3
16	Hüccet	Borca Karşılık Takas	s.33/b.1
17	Hüccet	Alacak-verecek	s.36/b.3
18	Hüccet	Mal davası	s.36/b.2
19	Hüccet	Mal Davası ve Satış Akdi	s.39/b.2
20	Ferman	Sulh	s.43/b.1
21	Hüccet	Mal satışı ve hisse talebi	s.51/b.1
22	Hüccet	Borç	s.52/b.2
23	Hüccet	Mal anlaşmazlığı davası	s.52/b.3

24	Hüccet	Takas	s.53/b.2
25	Hüccet	Mal Davası ve Sulh	s.54/b.3
26	Hüccet	Borç	s.55/b.1
27	Hüccet	Mal Hissesi Talebi	s.57/b.1
28	Hüccet	Miras Taksimi	s.59/b.2
29	Hüccet	Borç, miras ve mal satışı	s.67/b.3
30	Buyuruldu	Mal Davası	s.69/b.1
31	Hüccet	Miras hissesi ve mehir karşılığında mal satın alma	s.70/b.1
32	Hüccet	Mal Davası	s.71/b.1
33	Hüccet	Malından bırakma ve mal hissesinden satma	s.73/b.1
34	Hüccet	Malından Azad Etme	s.74/b.1
35	Hüccet	Malından Azad Etme	s.74/b.2
36	Hüccet	Malından Azad Etme	s.75/b.1
37	Hüccet	Malından Azad Etme	s.76/b.1
38	Hüccet	Malından Azad Etme	s.76/b.2
39	Hüccet	Malından Azad Etme	s.77/b.1
40	Hüccet	Malından Azad Etme	s.77/b.2
41	Hüccet	Mal hissesi davası	s.82/b.2
42	Hüccet	Miras hissesi	s.83/b.2
43	Hüccet	Mal Davası ve Sulh	s.85/b.2
44	Hüccet	Takas	s.86/b.1
45	Hüccet	Borç	s.86/b.2
46	Hüccet	Mal satışı	s.87/b.1
47	Hüccet	Miras	s.89/b.1
48	Hüccet	Alacak	s.89/b.3
49	Hüccet	Rehnin kaldırılması (Fekk-i Rehn) talebi	s.90/b.2

3.4.2. Vasi, Vekil Tayini, Nafaka, Evlenme, Boşanma, Mehir, Kefalet, Hibe ve Tereke ile İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa No/ Belge No
1	Ferman	Vasi Tayini	s.4/b.2
2	Hüccet	Evlenme	s.7/b.1
3	Hüccet	Vasi Tayini	s.16/b.2
4	Hüccet	Mehir ve nafaka talebi	s.13/b.1
5	Hüccet	Vasi Tayini	s.13/b.2
6	Hüccet	Mehir, süds ve rub hissesi alındığının tescili	s.14/b.2
7	Hüccet	Vasi Tayini	s.29/b.2
8	Hüccet	Vasi Tayini, Tarla ve harman yeri satışı	s.30/b.3
9	Hüccet	Vekil Tayini	s.35/b.1
10	Hüccet	Süds hissesinin talebi ve Vekil tayini	s.37/b.2
11	Hüccet	Kefil olma durumu ve Borca karşılık takas	s.40/b.1
12	Hüccet	Vasi Tayini ve Miras Paylaşımı	s.48/b.3
13	Hüccet	Sümün hissesi ve Nafaka talebi	s.56/b.2
14	Hüccet	Evlenme	s.60/b.1
15	Hüccet	Kayyım Tayini	s.60/b.3
16	Hüccet	Vasi Tayini	s.61/b.2
17	Hüccet	Vasi Tayini	s.67/b.2
18	Hüccet	Kayyım Tayini	s.71/b.3
19	Hüccet	Vasi Tayini	s.72/b.2
20	Hüccet	Kız Verme	s.73/b.2
21	Hüccet	Vasi Tayini	s.80/b.1
22	Hüccet	Vasi Tayini ve Miras Taksimi	s.86/b.3

3.4.3. Arazi, Su Yolu, Sınır vb. Anlaşmazlıklar ile İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa No/ Belge No
1	Hüccet	Tarla davası	s.30/b.1
2	Hüccet	Su hissesi davası	s.31/b.2
3	Hüccet	Su yolu davası	s.40/b.2
4	Hüccet	Toprak işgali	s.56/b.1
5	Hüccet	Tarla işgali	s.57/b.2
6	Hüccet	Tarla üzerinde anlaşmazlık	s.79/b.1

3.4.4. Hırsızlık, Haneye Tecavüz, Kişiyi Tecavüz veya Kasdı ve Sû-i Hâl İkrarıyla İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa No/ Belge No
1	Hüccet	Saldırıya uğrama	s.34/b.3
2	Hüccet	Hırsızlık	s.62/b.2
3	Hüccet	Sû-i Hâl İkrarı	s.84/b.1

3.4.5. Diyet, Olay ve Ölüm Keşifleri ile İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa No/ Belge No
1	Hüccet	Ölüm Keşfi	s.7/b.4
2	Hüccet	Ölüm Keşfi	s.10/b.1
3	Hüccet	Cinayet	s.17/b.1
4	Hüccet	Ölüm Keşfi	s.31/b.3
5	Hüccet	Ölüm Keşfi	s.33/b.2
6	Hüccet	Ölüm Keşfi	s.46/b.1
7	Hüccet	Kazara Ölüm	s.72/b.1

3.4.6. Gasp, Darp, Yaralama, Sözlü Saldırı, İftira ile İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa No/ Belge No
1	Hüccet	Darp	s.8/b.1
2	Hüccet	Darp iddiası ve İftirada bulunma	s.20/b.1
3	Hüccet	Mala zarar verme	s.24/b.1
4	Hüccet	İftira ve Darp	s.58/b.3

3.4.7. Eşkiyalık Olayları ile İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa No/ Belge No
1	Buyuruldu	Eşkiyalık	s.4/b.3
2	Buyuruldu	Eşkiyalık	s.4/b.4

3.4.8. Din Değiştirme ile İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa No/ Belge No
1	Hüccet	Din değiştirme	s.7/b.2

3.5. Askeri Nitelikli Belgeler

3.5.1. Askeri İkmal, Zahir, İaşe vb. Konular ile İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa No/ Belge No
1	Buyuruldu	Ordu bazar akçesi tahsili	s.62/b.1

3.5.2. Esirler, Vefat Eden Askerlerin Mallarının Teslimi, Askerin Maaşı ve Görev Sorumluluklarıyla İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa No/ Belge No
1	Ferman	Askerlerin sefer için Edirne sahrasında toplanmasına dair	s.63/b.1
2	Mektup	Askerlerin sefer için Edirne sahrasında toplanmasına dair	s.65/b.1

3.6. Vakıf ve Fetva ile İlgili Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa No/ Belge No
1	Fetva	Bir mikdar yerin sınırı anlaşmazlığıyla ilgili	s.11/b.2
2	Fetva	Damdaki karın sokağa dökülmesi	s.17/b.2
3	Fetva	Önceleri vakıf olan arsanın satışı	s.18/b.1
4	Hüccet	Vakıf hissesi	s.55/b.2
5	Fetva	Akçe ve nesne talebi	s.89/b.4

3.7. Diğer Belgeler

Sıra No	Belge Türü	Belgenin Konusu	Sicil Sayfa No/ Belge No
1	Kayıt	Padişahın günlük masrafları	s.3/b.2
2	Buyuruldu	Zımmi ve zevcesinin mahkemede hazır bulunmasına dair	s.4/b.1
3	Kayıt	Bazı esnaflara tevzi olunan meblağa dair	s.4/b.5
4	Hüccet	Alınan atın kör çıkması	s.9/b.1
5	Hüccet	Önceleri hibe edilmiş olan bağın satışı	s.11/b.1
6	Hüccet	İsmail Beşe adlı kişinin eskiden beri evinin kendi mülkü olduğunu belirttiğine dair	s.12/b.1
7	Hüccet	Firar eden kölenin teslimi	s.12/b.2
8	Hüccet	Üstadiye ücreti karşılığında arsasını verme	s.15/b.3
9	Hüccet	Doğum sonrası vefat	s.16/b.1
10	Hüccet	Bağdik adlı zımminin küfrü üzerine mürd olması	s.22/b.1
11	Hüccet	Penbe davası	s.69/b.3

3.8. Belgelerin Konularına Göre Yüzdelik Dilimleri

Mahiyeti	Adet	Yüzde (%)
İdari Atamalarla İlgili Belgeler	3	1,50
Menzillerle İlgili Belgeler	1	0,50
İktisadi Nitelikli Belgeler	81	40,70
Vergi ve Vergi Ödemeleri ile İlgili Belgeler	5	2,51
Alım-satım ve Kirayla İlgili Belgeler	76	38,19
Sosyal Nitelikli Belgeler	94	47,23
Alacak-verecek, Borç, Veraset, Miras, Mal, Emanet ve Yapılan Sulh Akidleri ile İlgili Belgeler	49	24,62
Vasi, Vekil Tayini, Nafaka, Evlenme, Boşanma, Mehir, Kefalet, Hibe ve Tereke ile İlgili Belgeler	22	11,05

Arazi, Su Yolu, Sınır vb. Anlaşmazlıklar ile İlgili Belgeler	6	3,01
Hırsızlık, Haneye Tecavüz, Kişiyi Tecavüz veya Kasdı ve Sû-i Hâl İkrarıyla İlgili Belgeler	3	1,50
Diyet, Olay ve Ölüm Keşifleri ile İlgili Belgeler	7	3,51
Gasb, Darp, Yaralama, Sözlü Saldırı, İftira ile İlgili Belgeler	4	2,01
Eşkiyalık ile İlgili Belgeler	2	1,00
Din Değiştirme ile İlgili Belgeler	1	0,50
Askeri Nitelikli Belgeler	3	1,50
Askeri İkmal, Zahire, İaşe vb. Konular ile İlgili Belgeler	1	0,50
Esirler, Vefat Eden Askerlerin Mallarının Teslimi, Askerin Maaşı ve Görev Sorumluluklarıyla İlgili Belgeler	2	1,00
Vakıf ve Fetva ile İlgili Belgeler	5	2,51
Diğer Belgeler	11	5,52
İptal Edilen Belgeler	1	0,50
TOPLAM	199	100

4. H.1122-1124/M.1710-1712 TARİHLİ VE 388 NUMARALI HARPUT ŞER'İYYE SİCİLİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1. 1710-1712 Yıllarında Osmanlı Devleti

Çalışmamıza konu olan sicilde H.1122-1124/M.1710-1712 tarihlerinde dönemin Osmanlı padişahı III. Ahmet olup belirtmiş olduğumuz tarihe denk gelen önemli olay, Rusya'nın Kırım sınırlarımızda kaleler yaptırmaya üzerine İmparatorluğun 20 Kasım 1710'da savaş açtığı ve askeri hareketin ertesi yıl başladığı Osmanlı-Rus Savaşı (Prut Seferi) ve akabinde yapılan 21 Temmuz 1711 tarihli Prut Antlaşmasıdır.

XVIII. yüzyılın başından itibaren Avrupa'da başlayan Veraset savaşları ile bilhassa Lehistan Krallığı meselesinden dolayı İsveç ve Rusya arasında çıkan muharebelere katılmayarak Osmanlı Devleti'nin tarafsızlığını korumaya çalışan III. Ahmet, doğuda İranlılarla da dostça münasebetler kurdu. Fakat Rus Çarı Büyük Petro'ya mağlup olan İsveç kralı XVII. Şarl'ın (Demirbaş Şarl) padişahın haberi olmaksızın Sadrazam Çorlulu Ali Paşa'nın aracılığıyla Osmanlı Devleti'ne sığınması, Rusya'nın Osmanlı topraklarına saldırmasına sebep oldu. Sonuçta bu saldırı ve Çar Petro'nun 1700 İstanbul Antlaşması hükümlerine riayet etmemesi ve ayrıca Kırım Hanı Devlet Giray'ın teşvik ve tahrikleri III. Ahmet'in Rusya'ya savaş ilan etmesine yol açtı. Osmanlı Devleti'nin kuzey sınırlarına saldıran Ruslara karşı yapılacak Prut Seferi'ne Baltacı Mehmed Paşa'nın serdâr-ı ekrem olarak 19 Şubat 1711'de tayin edilmesinin ardından yapılacak olan seferin hazırlıklarının tamamlanmasıyla böylece Prut Seferi adını alacak olan Osmanlı-Rus harbi ordunun 9 Nisan 1711 günü İstanbul'dan hareketiyle başlamış oldu (Aktepe, 1992: 35).

1711 yılının Temmuz ayında, o zamanlar Sadrazam bulunan Baltacı Mehmet Paşa'nın kumandasındaki Osmanlı ordusuyla, Rus Çarı Petro ve Moldova Prensi (Boğdan Voyvodası) Dimitric Cantemir'in orduları günümüz Romanya topraklarının bir bölümünü oluşturan Moldova taraflarında, Prut ırmağı boylarında karşılaştılar. Birkaç gün süren ve oldukça çetin geçen ve Osmanlı Devleti'nin sonunu hazırlayan Rusya ile girişilmiş büyük savaşlardan biri olan Prut Seferi, İsveç'in Rusya ile harp halinde bulunmasından ötürü Türk zaferi ile sonuçlanmıştır (Mehmet, 1985: 427; Karakulak, 2016: 256; Kurat, 1953: 704).

Rusya ile Türkiye arasındaki münasebetleri tespit ve tayin eden Prut Antlaşması, bütün kusurlarına rağmen netice itibarıyla Osmanlı Devleti için büyük kazançlar sağlamıştır. Büyük Petro'nun Karadenize ve Balkanlara inmesi yolundaki geniş hayallerini bir darbe ile kırmış, Rusların savaşa doğru ilerleme hamlesini durdurmakla kalmamış, 1700 yılı barışı ile elden giden Azak kalesi ve çevresinin Türkler tarafından geri alınmasına imkan vermiştir (Kurat, 1953: 704). Yine bu antlaşma neticesinde; Taygan, Kamenka ve Samara suyu kenarındaki Yenikale yıkılacak, Kamenka içindeki top ve mühimmat teslim edilecek ve buralarda her iki tarafça başka bir kale yapılmayacak, Ruslar Lehistan'ın iç işlerine karışmayacak, İstanbul'a karadan ve denizden tüccarlar gelip gidebilecek, ancak elçi sıfatıyla kimse ikamet etmeyecek, Müslüman esirler serbest bırakılacak, İsveç kralının güvenli bir şekilde memleketine gitmesine engel olunmayacak ve iki taraf birbirinin ahalisine zarar vermeyecekti (Beydilli, 2007: 360).

4.2. Harput Sancağı ve Sancak İdaresi

Yavuz Sultan Selim'in Safevi hükümdarı Şah İsmail'e karşı zafer elde ettiği Çaldıran Savaşı'ndan sonra 26 Mart 1516 yılında Osmanlı idaresine geçen Harput, askerî ve idarî bakımdan Diyarbakir Beylerbeyliği'ne bağlı bir “Sancak” halinde teşkilatlandırılmış ve merkezden tayin edilen bir “Sancakbeyi”nin yönetimine bırakılmış olan Harput, idarî ve adli bakımdan “Kaza” statüsünde olup bir kadı tarafından temsil edilmekteydi. Harput Sancağı, Harput Şehri ile birlikte çevresindeki nahiyelere bağlı çok sayıda köylerden oluşup Harput'un bu idarî yapısı 18. Yüzyılın sonuna kadar devam etmiştir (Çakar, Uzun, 2017: 2).

4.3. Askeri ve İdari Görevliler

4.3.1. Mütesellim

Mütesellim, beylerbeyi veya sancakbeyinin vekili olarak, onların sefere gittikleri veya görev bölgelerinde bulunmadıkları zamanlarda, yerlerine bakan ve vergileri toplayan bir görevli olup genellikle ya sancakbeyinin kethüdası, akrabası, kapıkulu ya da yerli ve seçkinlik kazanmış ailelerden seçilen ayanlardır (Kundakçı, 2016: 106). Bu başlıkla ilgili incelediğimiz sicilde, Temmuz/Ağustos 1711 tarihli bir ferman kaydı içerisinde sadece Diyarbakir mütesellimi şeklinde bir ibare geçmiş olup ismi zikredilmemiştir³.

4.3.2. Alaybeyi

Sancaktaki tımarlı sipahilerin sancakbeyinden sonra en üst komutanı olan alaybeyi, askeri konularda sancakbeyinin en önemli yardımcısıdır ve serbest tımarlara sahiptir. Sancak sipahilerinin arzuları göz önünde bulundurularak, beylerbeyi ve sancakbeyinin arzı üzerine tayin edilen alaybeyleri, beylerbeyi ve kadı arzı ile de görevlerinden alınmaktaydılar. Alaybeyleri, genellikle zeamet sahibi olup, her sancakta bir alaybeyi bulunmaktaydı (Armağan, 2011: 279). İncelediğimiz sicilde Şuhûdü'l-hâl heyeti içerisinde Alaybeyi Hasan Ağa'nın ismi geçmektedir⁴.

4.3.3. Dizdar

Dizdar, şehir kalesi ile ilgili her hususun sorumlusu ve kale erlerinin başbuğu olup (Çakar, 2012: 100) şehirde, sancakbeyi, mütesellim ve kadının önemli yardımcılarında biri olan kale dizdarı, kale, şehir için askerî, idarî, adli birçok roller üstlenmesinin yanı sıra şehrin güvenliğinin sağlanmasında önemli bir yere sahiptir. Kalelerin, şehrin savunması yanında aynı zamanda içinde zindanın da bulunduğu bir hapisane olması dizdarların sorumluluk alanlarını genişletmektedir. Kadı, sancakbeyi ve beylerbeyine karşı sorumlu olan dizdar, merkezdeki kapıkulu ocaklarının yeniçeri, cebeci, sipahi gibi bölüklerine mensup olanlar arasından seçilmekteydi (Kundakçı, 2016: 118, 119). Sicilde, dizdar olarak Mehmed Ağa'nın ismi geçmektedir⁵.

³ HŞS., 388:43/b.1.

⁴ HŞS., 388:57/b.1.

⁵ HŞS., 388:22/b.2.

4.3.4. Kapı Kethüdaları

Osmanlı Devleti'nin özgün kurumlarından olan Kapı Kethüdalığı, başta İstanbul'da sürekli işleri olan taşradaki üst rütbeli devlet memurlarının özel yardımcıları olmak üzere devlet teşkilatının bir çok alanında da (mülkî, askeri, malî, adlî, dinî ve dış işleri) kapı kethüdalarının aktif olarak görevde bulundukları belirtilmektedir (Düşünmez, 2010: 375).

İncelediğimiz sicilde Kapı Kethüdalarına sadece Şuhûdü'l-hâl heyeti içerisinde rastlanmış olup Kapı Kethüdası olarak, es-Seyyid Ali Çelebi⁶ ve Mustafa Ağa⁷ isimleri zikredilmektedir.

4.3.5. Muhzır ve Muhzırbaşı

Mahkeme görevlilerinden olan ve mahkeme güvenliğinin sağlanmasından sorumlu muhzıra incelediğimiz sicilde de rastlanmış olup muhzır olarak sicilde Ahmed, İbrahim, büyük olan anlamında yani sicilde geçtiği şekliyle, koca muhzır ve ihtiyar muhzır olarak belirtilmiş Yusuf Beşe ile Süleyman isimleri geçmektedir⁸. Muhzırbaşı, mahkemelerde genelde birden fazla olan muhzırların reisi durumunda olan bir görevlidir (Özcoşar, 2004: 238). İncelemiş olduğumuz sicilde muhzırbaşı (ser-muhzır) olarak İbrahim ismi geçmektedir⁹.

4.3.6. Kethüda Yeri ve Yeniçeri Serdarı

Kethüda yeri, 17. yüzyılda taşrada oturmaya başlayan altı bölük halkı denen kapıkulu sipahi bölüklerinin zabitidir (Özharat, 2015: 100). Asıl vazifesi muharebede ağanın muhafazasına memur olan otuz üçüncü ortanın amirliğidir (Pakalın, 1993: 252). Ayrıca, altı bölük halkının düzenini sağlanması, sefer zamanı geldiğinde emri altındaki altı bölük halkını savaşa sevk etme işleri de kethüda yerinin sorumlulukları arasındadır. Ordunun hareketinden önce vilayet ve kazalardaki kapıkulu sipahilerinin getirilmeleri, her tarafa çavuşlar gönderilerek kethüda yeri marifetiyle sipahilerin sefere sevk edilmesi emredilirdi. Bunlardan başka kethüda yeri, reayanın korunması, asayişin sağlanması için kadının denetimi altında iş yapan bir ehl-i örf mensubudur (Özharat, 2015: 100). İncelemiş olduğumuz sicilde Harput'taki kethüda yeri Fahrü'l-akrân Muhammed Ağa¹⁰ olup Seyfi Çelebi'nin¹¹ de kethüda yerine tâbi olduğu görülmektedir.

Yeniçeri serdarı ise yeniçerilerin en büyük amiridir. Sicilde Harput'ta yeniçeri serdarı olarak Ali Ağa'nın ismi zikredilmiştir¹².

4.3.7. Kadı

Sicilin Arapça giriş kısmında H.1122/M.1710 yılında Harput kazâsında kadılık yaparken bu evraklarla, merhum Abdulkaki Efendi'nin oğlu Eyyüb Efendi'nin oğlu Merzifonlu Eyüb Efendi'nin ilgilendiği belirtilmektedir¹³. Sicildeki belgelerin içerisinde ise çoğunlukla Kadı'nın ismi yerine

⁶ HŞS., 388:10/b.2

⁷ HŞS., 388:30/b.3; HŞS., 388:58/b.1.

⁸ HŞS., 388:2; HŞS., 388:11/b.1; HŞS., 388:13/b.3; HŞS., 388:19/b.1; HŞS., 388:60/b.3; HŞS., 388:69/b.3; HŞS., 388:71/b.3; HŞS., 388:82/b.2; HŞS., 388:86/b.1; HŞS., 388:89/b.1; HŞS., 388:89/b.4.

⁹ HŞS., 388:24/b.2.

¹⁰ HŞS., 388:6/b.1; HŞS., 388:6/b.2; HŞS., 388:13/b.2; HŞS., 388:22/b.2; HŞS., 388:26/b.1; HŞS., 388, s.27/b.1; HŞS., 388:28/b.1; HŞS., 388, s.57/b.1; HŞS., 388:67/b.2; HŞS.:69/b.3; HŞS., 388:84/b.1; HŞS., 388:90/b.1.

¹¹ HŞS., 388:27/b.1; HŞS., 388:90/b.1.

¹² HŞS., 388:55/b.1.

¹³ HŞS., 388:1.

yalnızca elkâbının zikredildiği görülmektedir¹⁴. Sadece, Aralık 1710 tarihli bir belge içerisinde Zeyd isminde bir Kadı'nın zikredildiği görülmekte olup¹⁵, ayrıca Temmuz/Ağustos 1711 tarihli bir belge içerisinde de Amid kadısından zikredildiği fakat isminin geçmediği görülmektedir¹⁶.

4.3.8. Nakîbü'l-Eşrâf Kaymakamı

Bazı kazalarda Hz. Peygamberin soyundan gelen seyyid (Hz. Hüseyin'den gelenler) ve şeriflerin (Hz. Hasan'dan gelenler) işleriyle uğraşan, onların özlük haklarını koruyup ve şecerelerini (soy kütüğü) kontrol ve takip etmekle vazifeli olan nakîbü'l-eşrâflık makamı Hz. Peygamberin soyundan gelmeleri sebebiyle halk arasında sevgi ve itibar gösterilen bir makam olup bunların yeşil sarık bağlama ve örfi vergilerden muaf olma gibi ayrıcalıkları da vardı (Ünal, 2017: 118-119). Nakîbü'l-eşrâfın eyalet, sancak veya kazalardaki temsilcisi olan Nakîbü'l-eşrâf kaymakamları tayin edildikleri yerlerdeki seyyidlerin soy silsilesini muhafaza etmek, suç işlediğinde seyyidler uyararak ve gereken cezayı uygulamak ve ayrıca müteseyyidler (sahte seyyidler) tespit ederek merkezdeki Nakîbü'l-eşrâf'a bildirmek öncelikli görevleri arasındaydı. İlmiye sınıfına mensup olan ve seyyidler arasından seçilen Nakîbü'l-eşrâf kaymakamlarının kadılık, müftülük gibi görevlerinin yanı sıra çeşitli tarikatların şeyhlikleriyle ilgili vazifeleri de bulunmaktaydı. Ayrıca vakıflardan kendilerine türbedarlık ve kapıcılık gibi görevlerde tevcih edilmiş ve vakıf gelirlerinden maaş tahsis edilmiştir (Işık, 2015: 190, 191).

İncelediğimiz sicilde bu konuyla ilgili Şuhûdü'l-hâl heyeti içerisinde, Nakîbü'l-eşrâf vekili Abdülhamid bin İshak¹⁷ ve Nakîb es-Seyyid Mehmed Efendi¹⁸ ile Ekim 1711 tarihli bir satış akdi belgesi içerisinde Nakîb es-Seyyid Zinnureyn Çelebi¹⁹ isimleri zikredilmekte olup 1123 tarihli bir belgede ise Harput kazasında Nakîbü'l-eşrâf kaymakamı olan es-Seyyid Osman'ın tayin edilişi ve görevine ilişkin bir belge mevcuttur²⁰.

4.3.9. Sicilde Adı Geçen Diğer Görevliler

Amid Muhafızı: Mehmed²¹

Bağban (Bahçıvan): Ahmed²²

Bayrakdar: Muhammed²³, Süleyman Beşe²⁴

Bölükbaşı: Ali²⁵, Hasan²⁶, Veli²⁷

Çımacı: es-Seyyid Mustafa²⁸

¹⁴ HŞS., 388:3/b.1; HŞS., 388:4/b.1; HŞS., 388:4/b.3; HŞS., 388:45/b.1; HŞS., 388:62/b.1; HŞS., 388:63/b.1; HŞS., 388:65/b.1; HŞS., 388:69/b.1.

¹⁵ HŞS., 388:11/b.2.

¹⁶ HŞS., 388:43/b.1.

¹⁷ HŞS., 388:30/b.1.

¹⁸ HŞS., 388:30/b.3.

¹⁹ HŞS., 388:47/b.1.

²⁰ HŞS., 388:72/b.3.

²¹ HŞS., 388:4/b.4.

²² HŞS., 388:36/b.1.

²³ HŞS., 388:52/b.1; HŞS., 388:68/b.1; HŞS., 388:73/b.2; HŞS., 388:74/b.1; HŞS., 388:74/b.2; HŞS., 388:75/b.1; HŞS., 388:76/b.2; HŞS., 388:77/b.1; HŞS., 388:78/b.2; HŞS., 388:79/b.1; HŞS., 388:82/b.1.

²⁴ HŞS., 388:70/b.2.

²⁵ HŞS., 388:45/b.2.

²⁶ HŞS., 388:58/b.3.

²⁷ HŞS., 388:22/b.1.

²⁸ HŞS., 388:14/b.1.

Cizyedâr²⁹

Çukadar (Çuhadar): Ahmed Ağa³⁰, Ahmed Beşe³¹

Çüngüş Serdârı³²

Diyarbakir Vâlisi: Ali Paşa³³

Diyarbakir Muhafızı: Mehmed Paşa³⁴

Harput Emini: Turan Muhammed Ağa³⁵, Ömer³⁶, Muhammed³⁷

Mektep Hocası: Monla Eyüb³⁸

Miralay: Hasan Ağa³⁹, Mustafa Ağa⁴⁰, Yasin Ağa⁴¹

Mukayyid: es-Seyyid Monla Ömer⁴², Ahmed⁴³

Mütevelli: İsmail⁴⁴

Kaymakam Muhafızı: Hüseyin⁴⁵

Kâtib: Osman Çelebi⁴⁶

Kurâ Zâbiti⁴⁷

Kurna Ağası: İbrahim Ağa⁴⁸

Kileci: Monla Ali⁴⁹

Palu Beyi⁵⁰

Selam Ağası: el-Hâc Ahmed Ağa⁵¹

Sürsat Ağası⁵²

Sürsat tahsildârı: Fahrü'l-akrân Hüseyin Ağa⁵³

Sakî (Sucu): Bekir⁵⁴, Osman⁵⁵, İbrahim⁵⁶, İshak⁵⁷, Mehmed Beşe⁵⁸, Muhammed Beşe⁵⁹

Serdâr: Fahrü'l-akrân Ali Ağa⁶⁰

²⁹ HŞS., 388:44/b.1.

³⁰ HŞS., 388:57/b.1.

³¹ HŞS., 388:73/b.1.

³² HŞS., 388: 52/b.1.

³³ HŞS., 388:7/b.1; HŞS., 388:9/b.2; HŞS., 388:22/b.1; HŞS., 388:22/b.2; HŞS., 388:56/b.1; HŞS., 388:57/b.1; HŞS., 388:62/b.1.

³⁴ HŞS., 388:24/b.1.

³⁵ HŞS., 388:22/b.1.

³⁶ HŞS., 388:82/b.1.

³⁷ HŞS., 388:90/b.2.

³⁸ HŞS., 388:49/b.2.

³⁹ HŞS., 388:6/b.2; HŞS., 388:22/b.1; HŞS., 388:22/b.2; HŞS., 388:57/b.2.

⁴⁰ HŞS., 388:36/b.3.

⁴¹ HŞS., 388:84/b.1.

⁴² HŞS., 388:11/b.1; HŞS., 388:49/b.3; HŞS., 388:58/b.3; HŞS., 388:60/b.3; HŞS., 388:71/b.1.

⁴³ HŞS., 388:60/b.2.

⁴⁴ HŞS., 388:33/b.1; HŞS., 388:34/b.2; HŞS., 388.:50/b.1; HŞS., 388:61/b.3; HŞS., 388:71/b.3.

⁴⁵ HŞS., 388:45/b.1.

⁴⁶ HŞS., 388:8/b.2.

⁴⁷ HŞS., 388:44/b.1.

⁴⁸ HŞS., 388:57/b.1.

⁴⁹ HŞS., 388:54/b.2; HŞS., 388:54/b.3.

⁵⁰ HŞS., 388:57/b.1.

⁵¹ HŞS., 388:56/b.1.

⁵² HŞS., 388:71/b.1.

⁵³ HŞS., 388:69/b.3.

⁵⁴ HŞS., 388:49/b.1.

⁵⁵ HŞS., 388:2; HŞS., 388:49/b.1.

⁵⁶ HŞS., 388:21/b.1.

⁵⁷ HŞS., 388:36/b.1.

⁵⁸ HŞS., 388:51/b.3.

⁵⁹ HŞS., 388:35/b.2; HŞS., 388:88/b.2.

⁶⁰ HŞS., 388:21/b.2; HŞS., 388:22/b.1; HŞS., 388:22/b.2; HŞS., 388:23/b.2; HŞS., 388:48/b.3; HŞS., 388:53/b.1; HŞS., 388:55/b.1; HŞS., 388:85/b.1; HŞS., 388:89/b.3.

Serdâr Vekili: Mehmed Ağa⁶¹
Şehir Haraccısı: Ali Beşe⁶²
İl Ağası: Mehmed Ağa⁶³
İl Vekili: Kalaylı⁶⁴, Halil Ağa⁶⁵
Odabaşı: Halil⁶⁶, Ömer⁶⁷
Ordu bazar tahsildarı: Hüseyin Ağa⁶⁸
Voyvoda: Osman Ağa⁶⁹

4.4. Sicilde Adı Geçen Nahiye, Köy, Mezra ve Mahalle İsimleri

4.4.1. Nahiyeler

Nahiye, onun merkezi konumunda bulunan bir kasaba ile muayyen sayıdaki köy ve mezraalardan meydana gelen, esas itibariyle tımar sistemi çerçevesinde ortasında çıkan ve coğrafi bir bütünlük gösteren bölgelerdir (Çakar, 2012: 89).

İncelemiş olduğumuz sicilin içerisinde adı geçen nahiyeler şunlardır:

1. Behermaz Nahiyesi
2. Cebez Nahiyesi
3. Danişmend Nahiyesi
4. Hersini Nahiyesi
5. Karaçor Nahiyesi
6. Kuzabad Nahiyesi
7. Markar Nahiyesi
8. Müridi Nahiyesi
9. Obuz Nahiyesi
10. Ortak Nahiyesi
11. Ozan Nahiyesi
12. Uluabad Nahiyesi
13. Şergi Nahiyesi
14. Şüşnaz Nahiyesi
15. Şüre Nahiyesi (Malatya)

4.4.2. Köyler (Karyeler)

Bir iskân terimi olarak köy; ekonomik faaliyetlerin çoğunlukla tarım, hayvancılık ve el sanatlarına dayanandığı, şehir ve kasabadan küçük yerleşim birimi olmakla Osmanlı döneminde de köylerin tarla, otlak ve çayır ile sınırlandırıldığı, defterlerde ve kadı hüccetlerinde toprak varlığı tespit edilen idari bir ünite halinde olduğu görülmekte olup Osmanlı resmi kayıtlarında köy yerine karye

⁶¹ HŞS., 388:47/b.2.

⁶² HŞS., 388:60/b.3.

⁶³ HŞS., 388:1.

⁶⁴ HŞS., 388:2.

⁶⁵ HŞS., 388:30/b.2.

⁶⁶ HŞS., 388:2; HŞS., 388:25/b.3; HŞS., 388:26/b.1; HŞS., 388:28/b.1; HŞS., 388:34/b.2; HŞS., 388:88/b.1.

⁶⁷ HŞS., 388:35/b.1; HŞS., 388:35/b.2; HŞS., 388:70/b.2; HŞS., 388:88/b.1.

⁶⁸ HŞS., 388:69/b.3.

⁶⁹ HŞS., 388:56/b.1.

kelimesi kullandığı görülmektedir (Gümüşçü, 2019: 85). İncelemiş olduğumuz sicilin içerisinde adı geçen köyler şunlardır:

Ağınsı	Hersenk	Mollakendi
Ahur	Hinsor	
Alaca	Hırhik	Mornik
Alıncak	Hoğu	Müri
Alışam	Holpenk	Nekerek
Alpavud	Holvenk	Pekinek
Anak (Kiğı)	Hoş	Pelte
Ankuzı	Hoşirik	Peri (Mazgird)
Bahtı (Malatya)	Hozekdek	Perçenç
Bestek	Huh	Piran
Birvan	Hüseynik	Sarılı
Boğadere	Iğıki	Sarını
Boyras	İlbasan	Sarıyakub
Çulçapur	Kamışlı	Şahsuvar
Dadayic	Karpuzahuru (Erzincan)	Şeyh Hacı
Ekrüz	Karinkid	Sürsürü
Germili	Kehli	Tadım
Gezin	Kesrik	Tilenzid
Haceri	Kırlotuşağı	Uslu (Çüngüş)
Haçamrik	Kiğıvenk	Üçağaç
Hal	Koçkale	Üngüzek
Hamidi	Kuyulu	Venk
Han	Kührez-i Ulya (Ergani)	Vertetil
Hacıseyli	Kürdimlik	Zağferan
Heftehisar	Kürk	Zalunı
Helezür	Malato	Zarik
Herdi	Malatyacık	Zerteric

4.4.3. Mezralar

Bir çok sözlük kaynağında hemen hemen ortak bir ifade ile mezranın, arapça kökenli bir kelime olduğu belirtilerek; üzerinde ekilip biçilen, dikilen yer, ekilmiş toprak-tarla ve tarıma ayrılmış geniş arazi parçası gibi açıklamalar verildiği gibi bir kaç haneden meydana gelen sürekli veya geçici yerleşim alanları olarak da ifade edilir (Tunçel, 1996: 50). İncelemiş olduğumuz sicilin içerisinde adı geçen mezralar şunlardır:

1. Abdulhay Mezrası
2. Aşağı Huh Mezrası
3. Bolucuk Mezrası
4. Çayır Mezrası
5. Horik Mezrası
6. İncecik Mezrası
7. Kara Mezra
8. Keyvank Mezrası
9. Kızılyazı Mezrası
10. Kirkân Mezrası
11. Man Mezrası
12. Sarıyakub Mezrası

4.4.4. Mahalleler

Mahalle, birbirini tanıyan, bir ölçüde birbirinin davranışlarından sorumlu, sosyal dayanışma içinde olan kişilerden oluşmuş bir topluluğun yaşadığı yerdir. Osmanlı kentlerinde de mahalle, sosyal ve fiziki bir birim olmakla Osmanlı çağındaki tanımı ile; aynı mescitte ibadet eden cemaatin aileleri ile yerleşik köylülerden ve başka merkezlerden gelen göçmenlerden oluşan homojen grupların birlikte ikamet ettikleri şehir kesimidir (Düzbakar, 2003: 99). İncelemiş olduğumuz sicilin içerisinde adı geçen mahalleler şunlardır:

1. Ağa Mahallesi
2. Ahmed Bik Mahallesi
3. Alaca Mahallesi
4. Alaca Câmî'-i Şerif Mahallesi
5. Ankuzı Baba Mahallesi
6. Arslaniyye Mahallesi
7. Ayaz Paşa Mahallesi (Erzurum)
8. Câmî'-i Kebîr Mahallesi
9. Çukur Mahallesi (Erzincan)
10. Ebu Tâhir Mahallesi
11. Esediyye Mahallesi
12. Gökçe Mescid-i Şerif Mahallesi
13. Gürcü Bik Mahallesi
14. Hacılı Mahallesi
15. Hoca Mahallesi
16. Kal'a Mahallesi
17. Kara Sofi Mahallesi

18. Kenise Mahallesi (Erzurum)
19. Meydan Mahallesi
20. Müderris Mahallesi
21. Ortak Mahallesi
22. Sare Hatun Mahallesi
23. Şehroz Mahallesi
24. Zahriye Mahallesi

4.5. Menziller

Menzil sözlükte “inmek, konaklamak, misafir olmak anlamındaki kökünden türemiş bir mekan ismi olmakla birlikte “ev, konak; iki konak arası, bir konak yol; posta ve posta tatarları beygirlerinin bulunduğu mahal” manalarına da gelir. Osmanlı Devleti'nde daha çok resmi haberleşmeyi sağlayan posta teşkilatını ifade eder (Halaçoğlu, 2004: 159). Menziller, ordunun sevki ve iâşesi gibi önemli konularda rol oynamıştır. Sürekli savaş halinde bulunan Osmanlı Devleti'nde menziller, ordunun yiyeceğinin temini hususunu ana unsuru olduğu gibi merkezle olan haberleşmenin sağlanmasında da önemli bir yere sahiptir (Çelik, 2017: 2).

İncelemiş olduğumuz sicilde, Şintil ve Ağa menzillerinden söz edilmektedir.

4.6. İktisadi Yapı

4.6.1. Vergiler

İncelemiş olduğumuz sicilde zikredilmekte olan şer'i ve örfi vergiler şunlardır:

4.6.1.1. Cizye

Cizye, İslam devletindeki gayri müslim tebaanın erkeklerinden alınan baş vergisidir. Osmanlı Devleti'ne önceki Türk-İslam devletlerinden intikal eden şer'î bir vergi olup bülûğ çağına erişmiş, vücut ve akıllıca sağlam, iş güç sahibi ve 300 akçelik menkul mala sahip olan her gayrimüslim erkekten alınan cizye vergisi, bu yönüyle Müslümanlar ile gayrimüslimleri birbirinden ayıran en önemli unsurdur. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerine kadar uygulanmış olan cizye vergisi, genellikle padişah haslarına dahil edilmiş olup devletin gelirleri arasında mühim bir tutar teşkil etmiştir (Ünal, 2017: 180, 181).

Cizye vergisinin, kimlerden ne oranda tahsil edilmesi konusunda Köprülü Fazıl Mustafa'nın, XVII. yüzyılın sonlarında yapmış olduğu ıslahatlar başarılı olmuş ve böylece, cizye mükellefleri “âlâ”, “evsât” ve “ednâ” şeklinde üç gruba ayrılmıştı. Bu terimler zengin, orta halli ve fakir gruplar için kullanılmakta olup cizye miktarları, saf gümüş olarak sırasıyla 48, 24 ve 12 şer'î dirhem, altın olarak 4, 2 ve 1 dinar şeklinde tesbit edilmiş (İnalçık, 1993: 46) olup ayrıca kadınlar, çocuklar, sakat ve yaşlılar ile din adamlarının bu vergiden muaf tutulduğu görülmektedir (Yurtseven, 2012: 155). Köprülü Mustafa Paşa'nın zamanında yapılan bu düzenlemeler, cizye vergisinin kaldırıldığı XIX. yüzyıl ortalarına kadar yürürlükte kalmıştır (Ünal, 2017: 181, 183).

İncelediğimiz sicilde bu konuyla ilgili olarak, mesala H.1123 tarihli bir belgede Mardin ve Diyarbekir eyâleti ve Harput ve Çarsancak ve civarında ikamet eden cizye verme yükümlüsü olan

zimmîlerin ellerine verilen olan her yüz kağıttan onunun âlâ, onunun ednâ ve geriye kalan sekseninin evsât olduğu belirtilmiş olup buradan sayı olarak evsâtın diğerlerine göre daha fazla olması hasebiyle, cizye vergisi vermekte olan zimmîlerin çoğunlukla orta seviye gelirli kişilerden oluştuğu şeklinde bir değerlendirme yapmak mümkündür. Yine aynı belgede alınacak olan cizye bedellerinden de bahsedilmiş olup bu bedellerin fakirden bir dinar, orta halli olanlardan iki dinar ve durumu iyi olanlardan dört dinar şeklinde olduğu belirtilmiştir⁷⁰.

Ayrıca cizye vergisinin tahsili işinin titizlikle yapılması gerekiyordu. Şöyle ki, Harput ve Çarsacak kadılarına gönderilen Eylül 1711 tarihli bir mektup kaydında, Yahya Ağa'nın cizye vergisi toplaması ve tahsili işinde bir zimmînin dahî evraksız kalmaması üzere işini gereğine göre dikkatli ve özen göstererek yapması gerektiği belirtilmiştir⁷¹.

4.6.1.2. Öşür

Kelime olarak onda bir (1/10) anlamına gelen öşür, Arapça kökenli bir kelime olup Osmanlı Devleti'nde genellikle halkın ürettiği mahsullerden bilhassa hububattan alınan vergiye verilen isimdir. İslamiyetin ilk zamanlarından itibaren bütün İslam devletlerinde alındığı için şer'î bir vergi olarak kabul görmüştür. Osmanlı hukukçuları öşrü harac-ı mukaseme saymış olup reâyâ ektiği toprağın sahibi olmayıp bir nevi kiracısı durumundaydı. Toprağın gerçek sahibi devlet olmakla öşür de reâyânın ziraat ettiği arazinin kira bedeli olmaktadır (Ünal, 2017: 167-168). Toprağını işleyen ve üretiminin sahibi olan köylü toprak kirasını veya vergisini öşür adı altında sipahiye öderdi. Öşrünün oranının (1/5, 1/6, 1/8 gibi farklı oranlarda alınması) toprağın verimine, sulama şartlarına ve ürün çeşitlerine ve mahalli örf ve adetlere göre büyük değişiklikler göstermektedir (Tabakoğlu, 2007: 101).

Aynî ve nakdî olarak iki şekilde tahsil edilebilen öşürden, arpa, buğday, darı, nohut gibi dayanıklı hububat çeşidinde ve pamuk da aynî olarak alınması kanundu. Buna karşılık sebze, meyve gibi bağ, bağçe ve bostan mahsullerinden nakdî ve maktu olarak vergi alınırdı (Ünal, 2017: 168).

İncelediğimiz sicilde bu konuyla ilgili olarak mesela, Kasım/Aralık 1710 tarihli bir belgede Helezür karyesi sâkinlerinden Süleyman Ağa'nın, Hasan ve Hüseyin adlı kişileri öşür ve diğer malların vergilerini vermediklerini iddia etmesi sebebiyle davâ etmiş olup bu durum karşısında davalı olan Hasan ve Hüseyin bunun tam aksine, kendilerinin daima itaat eden olduklarını belirtip, hububattan az ve çok her ne hâsıl olursa sipahilerine verdiklerini ve pamuk mahsülünü dahî verdiklerini, bostanlarında her ne hâsıl olursa teslim ederek ağaya işlettiklerini ve böylece zimmetlerinde asla bir şey kalmadığı cevabını vermeleri üzerine davacı olan mezbûr sipahi zikr olunan öşürlerini aldığı itirafda bulunmuştur⁷².

4.6.1.3. Resm-i Bennâk ve Resm-i Mücerred

Çiftliği olmayan evli reayalara bennâk denmekte olup bennâk resmi herhangi bir toprağı işlesin veya işlemesin her evli olan Müslüman reâyâdan alınan bir vergidir. Ekinli bennâk ve caba-bennâk olmak üzere ikiye ayrılan bennâklardan; nim-çiftten az yer tasarruf bennâklar ekinli, hiç yer tasarruf etmeyenlerde caba-bennâk sayılmaktadır (Ünal, 2017: 178).

⁷⁰ HŞS., 388:44/b.1.

⁷¹ HŞS., 388:45/b.1.

⁷² HŞS., 388:9/b.2.

Mücerred resmi, bekar fakat başkasına muhtaç olmadan kendi geçimini temin edebilen Müslüman erkeklerden, genellikle bütün imparatorlukta 6 akçe olarak alındığı görülmekte olup belirtilen şartlar gereği mücerred kabul edilen kişilere, Harput ve Çemişgezek'de caba-bennâk da denildiği belirtilmektedir (Ünal, 2017: 178-179).

İncelediğimiz sicilde bu konuyla ilgili olarak Kasım 1710 tarihli bir belgede, Harput'ta sipahiden talep olunmuş ve ibraz edilmiş defter suretine göre bennâğın her birinden on ikişer akçe ve mücerredinde altışar akçe meblağ olarak alındığının yazılmış olduğu belirtilmiştir⁷³.

4.6.1.4. Adet-i Ağnam

Osmanlı Devleti'nde koyun ve keçi sahiplerinden alınan bir vergi olan âdet-i ağnâm genel olarak iki koyuna bir akçe olarak alınır (Ünal, 2017: 173). İncelediğimiz sicildeki bir belgede adet-i ağnamın 3000 akçe olarak alındığı belirtilmiştir⁷⁴.

4.6.1.5. Avarız, Nüzül ve Sürsat

Avarız, avarız-ı divâniye veya tekâlif-i örfiyye, XVI. yüzyılın sonlarına kadar, olağanüstü zamanlarda alınan ve miktarı doğrudan divân-ı hümayûn tarafından tespit edilen bir vergi türüdür (Ünal, 2017: 191). Hane esasına göre nakit olarak alınıp sayım birimi olarak gerçek avarız hanesinin dört ilâ elli hanesi bir avarız hanesini oluşturmaktaydı (Sahillioğlu, 1991: 108).

Nüzül, Osmanlı maliyesinde sefere giden ordunun yiyecek ihtiyacını karşılamak üzere buğday ve arpa gibi hububattan alınan aynı vergiyi ifade eder. Genellikle sefer güzergahına yakın kazalardan toplanan bu verginin sınırları ordudaki asker sayısına ve seferin büyüklüğüne göre değişmekteydi. Ayrıca nüzulün toplanmasında kaza biri esas alındığından kadının yetki alanı da devlet tarafından öne çıkmaktaydı (İşbilir, 2007: 311).

XVI. yüzyılın sonundan itibaren de ordudaki iâşe ihtiyacını belirli bir meblağ ödeyip karşılamaya yönelik “sürsat” denilen yeni bir vergi daha ortaya çıkmış olup sürsatın mükellefiyeti nüzülden farklı olarak un ve arpadan başka yağ, bal, koyun, ekmek, saman, ot, odun gibi maddeleri de içeriyordu. Mükellefler adı geçen maddeleri devletin belirlediği piyasanın altında bir fiyattan satmaya mecbur bırakılmıştı (İşbilir, 2007: 311).

Sicilde Aralık 1711/Ocak 1712 tarihli bir belgede, Üngüzek karyesinde zemin tasarrufunda bulunan Bâli Biklerden Seyyid Muhammed, es-Seyyid Mustafa, Yusuf, Cafer oğlu Ahmed, Mahmud ve emmisi ile öksüz Mustafa ve sâirlerine karyelerinde tasarruf ettikleri toprağa isabet eden ve içerisinde nüzül, avarızında olduğu vergilerden on dokuz guruş verilmesi talebinde bulunulmuştur⁷⁵.

Ayrıca sürsat ile alakalı olarak incelediğimiz sicil içerisinde sürsat tahsildarı Hüseyin Ağa⁷⁶ ve sürsat ağasından⁷⁷ söz edilmiştir.

4.6.1.6. Arusiye Vergisi

Arusiye vergisi (resm-i arûs), serbest tımarlarda sipahinin nikahlanan bâkire genç kız veya dul kadınlardan aldığı bir vergidir (Ünal, 2017: 188).

⁷³ HŞS., 388:9/b.2.

⁷⁴ HŞS., 388:42/b.1.

⁷⁵ HŞS., 388:58/b.1.

⁷⁶ HŞS., 388:69/b.3.

⁷⁷ HŞS., 388:71/b.1.

Sicilde bu başlıkla ilgili rastlamış olduğumuz Şubat 1711 tarihli bir kaymakam ataması mektubu içerisinde Harput'a kaymakam tayin edilen Osman Çelebi'ye, seyyidlerden arûsiye adıyla veya başka bahanelerle akçe alınmaması gerektiği belirtilmiştir⁷⁸.

4.6.2. Boyahâne Mukâta'ası

Öncelikle genel olarak mukataa, geliri kimseye dirlik olarak verilmeyip doğrudan merkez hazinesine alınan vergi (damga, mizân, bâc vs.) ve gelir kaynakları (maden işletmeleri, tuz, şap vs.) olup bu kaynaklar içerisinde boyahâne de mukataa usûlü ile işletilmektedir. Ayrıca padişah hasları içerisinde yer alan boyahâne gelirlerinin bazı hallerde sancakbeyi hasları içerisinde de yer alabilmekte olduğundan bahsedilmektedir. Boyahâne gelirleri şayet padişah haslarına dahilse iltizâm usûlüyle toplanmaktadır. Sancakbeyi haslarına dahil olduğu zaman ise, sancakbeyi kendisi veya adamları toplamaktadır (Ünal, 2017: 184-185).

Yukarıda mukataa usûlüyle işletildiğini belirttiğimiz, dokuma sanayinin yan kollarından biri olan boyahânedeki incelediğimiz sicil içerisinde söz edilmiş olup iki belge de boyahâne hissesi satışından⁷⁹ bahsedilmiş, Haziran/Temmuz 1711 tarihli başka bir belge de ise Harput çarşılarından kuyumcular çarşısında satışı yapılacak olan bir mülkün sınırları bahsedildiği sırada bu sınırlardan birinin boyahâne olduğu zikredilmiştir⁸⁰.

4.6.3. Alım-Satım ve Kira İle İlgili Belgeler

Satış akdi konusuna ilişkin olarak, incelediğimiz sicilde çok sayıda belge olmakla birlikte bu belgelerde genellikle satış akdine konu olan mülklerin; bağ, bahçe, çiftlik, sulu ve susuz tarla, değirmen ile ev, dükkan, boyahane ve bezirhane hissesi, eşya gibi mülkler olup hayvan (davar) satışının da yapıldığı görülmektedir.

Satış işlemlerindeki önemli bir husus, satılacak olan yerin sınırlarının belirlenerek, yerinin tam olarak tesbit edilmesiydi. Örneğin sicildeki bir belgede, “...bir tarafı Seyyid İbrahim ve bir tarafı vadi ve iki tarafları târik-i âmm ile mahdûd bağ ve bağçe ve tarla ve dâhilinde olan yaylak evlerin...” şeklinde sınır tesbiti yapılmıştır⁸¹.

Satış akidlerinde, “irs-i şer'le intikâl” eden mal satışlarıyla ilgili satışların da olduğu görülmektedir. Mesala Kasım 1711 tarihli bir belgede, Firdevs adlı kişinin vekili aracılığıyla babası Muhammed'den kendisine irs-i şer'le intikâl etmiş Müderris Mahallesi'ndeki evleri, kendine ait olan diğer mülklerle birlikte el-Hâc İsmail Çelebi'ye seksen beş kuruşa sattığı görülmektedir⁸².

Sulu ve susuz tarla ile harman yeri gibi toprak satışları sâhib-i arzın izni ve aracılığıyla olmaktadır ki bu durum incelediğimiz sicilde, “...izn-i sâhib-i arz ile” ya da “...ma'rifet-i sâhib-i arz ile” şeklindeki ibarelerle belirtilmiştir⁸³.

⁷⁸ HŞS., 388:37/b.1.

⁷⁹ HŞS., 388:34/b.2; HŞS., 388:50/b.1.

⁸⁰ HŞS., 388:38/b.2.

⁸¹ HŞS., 388:32/b.2.

⁸² HŞS., 388:49/b.2.

⁸³ Bu konuyla ilgili belgeler için bkz. HŞS., 388:6/b.1; HŞS., 13/b.2; HŞS., 388:25/b.2; HŞS., 388:27/b.3; HŞS., 388:28/b.2; HŞS., 388:28/b.3; HŞS., 388:29/b.3; HŞS., 388:30/b.3; HŞS., 388:32/b.1; HŞS., 388:40/b.3; HŞS., 388:46/b.2; HŞS., 388:48/b.1; HŞS., 388:49/b.3; HŞS., 388:50/b.2; HŞS., 388:51/b.3; HŞS., 388:54/b.1; HŞS., 388:61/b.3; HŞS., 388:66/b.1; HŞS., 388:73/b.1; HŞS., 388:79/b.1; HŞS., 388:88/b.1.

Ayrıca yukarıda belirtilen satış akdine konu olan mülklerin fiyat değerleri mülklerin özelliği, bulunduğu yer ve ev (sofa, örtme, havlu vs.) eklentilerine göre de değişkenlik göstermekteydi ki bu durumu mukayeseli olarak görebilmemiz için sicildeki bazı belgelerden⁸⁴ yola çıkarak aşağıdaki tabloyu oluşturduk.

Bulunduğu Yer	Satışı Yapılan Mülkler	Fiyatı
Meydan Mahallesi	bir bâb sofa + bir bâb oda + fevkâni oda + örtme + havlu	50 kuruş zolta
Gürcü Bik Mahallesi	bir bâb ev + örtme + havlu + çeşme	32 kuruş zolta
Hersenk Karyesi	sulu ve susuz toprak + bağ + bahçe + ev + harman yeri	280 kuruş zolta
Uluabad Nahiyesi	sulu ve susuz tarla + bahçe + bostan yeri + ev + harman yeri	1025 kuruş zolta

Taraflar arasında iki mülkün değiştirilmesi durumu da olmaktaydı. Bu durum incelediğimiz sicildeki yapılmış satış akidleri içerisinde yer alan mübâdele ve istibdâl kelimeleriyle belirtilmiştir⁸⁵.

Ayrıca, satış akdinde iki taraf arasında anlaşma sağlandığı gibi sözleşmenin feshi yani bozulması da söz konusu olmakla sicilde yer alan Aralık 1711 tarihli bir belgede bu durumu görmekteyiz. Belgede es-Seyyid Abdurrahim Efendi boyahananın rub (dörtte bir) hissesini el-Hâc İsmail'e satmışken iki tarafın karşılıklı rızasıyla satıştan vazgeçildiği durumu görülmüştür⁸⁶.

Genellikle incelediğimiz sicildeki satış akidlerinde kesin satış usûlünün “*bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î*” ifadesiyle belirtildiğini gördüğümüz gibi bazı belgelerde de vefâ yoluyla satış usûlü olarak bilinen, “*bey'-i bi'l-vefâ*” ifadesiyle belirtilmiş satış akdilerine rastladık⁸⁷. Bey'-i bi'l-vefâ, bedeli iade edildiğinde geri alınmak üzere bir malın satılmasını konu edinen satış akdidir (Kaan, 2018: 226).

4.6.4. Alacak-Verecek Davaları

İncelediğimiz sicildeki borç-alacak davalarında, alacaklı olan tarafın alacak hakkı (borç ve borcun ödenmesi) ve borca karşılık takas durumlarının yanı sıra borca karşılık rehin bırakılmış bir malın borcun ödenerek rehinden kaldırılması (fekki rehn) gibi konularında yer aldığı görülmektedir.

Bahsedilen bu davalar içerisinde alacaklı olan tarafın alacak hakkıyla ilgili olarak mesela, Eylül/Ekim 1710 tarihli bir belgede Muhammed Ağa'nın Yusuf Ağa'dan toplam sekiz yüz on bir kuruş alacak hakkı olduğu, Yusuf Ağa'nın da kendi tasarrufundaki toprağını borcunun dört yüz elli kuruş karşılığında Muhammed Ağa'ya vermek istediği fakat Muhammed Ağa toprağı almadan önce Yusuf Ağa'ya birkaç seneliğine kiraya (icâra) verdiği ve aradan birkaç sene geçmesiyle dört yüz elli kuruşun kendisine teslim edildiğinden bahsedilmiş fakat sonradan icare temessükünün parçalanmasıyla Muhammed Ağa'nın eline iki kıta borç tezkeresi verilmiş ve bu tezkerelerde Yusuf toplam sekiz yüz on bir kuruşluk borcunun olduğunu inkâr etmiştir⁸⁸.

⁸⁴ HŞS., 388:31/b.1; HŞS., 388:50/b.2; HŞS., 388:51/b.3; HŞS., 388:59/b.1.

⁸⁵ HŞS., 388:36/b.1; HŞS., 388, 59/b.1.

⁸⁶ HŞS., 388:50/b.1.

⁸⁷ HŞS., 388:19/b.2; HŞS., 388:50/b.2; HŞS., 388:51/b.1.

⁸⁸ HŞS., 388:5/b.2.

Borca karşılık müklerin de takas edilmesi söz konusuydu. Mayıs 1710 tarihli bir belgede Hoca Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Ömer'in Ali ve İbrahim Beşe adlı kişilere olan yüz altmış guruşluk borcunu bu borca karşılık Cebez nahiyesindeki mülklerini bırakmasıyla ödemiştir⁸⁹.

Rehin bırakılan herhangi bir malın bedelinin ödendiğinde o mal üzerindeki rehnin kaldırılarak sahibine geri verilmesi durumu da olabiliyordu ki buna fekk-i rehn denilmiştir. İncelediğimiz sicilde bu konuyla ilgili sadece bir belgeye rastlanılmış olup Temmuz 1712 tarihli bu belgede, Sarını karyesi sâkinlerinden es-Seyyid İbrahim Çelebi'nin Sarını karyesindeki kıymeti dört yüz kuruş eden tarlalarını vefâ yoluyla rehn olmak üzere iki yüz kuruşa İsa'ya bırakmış olup İsa'da es-Seyyid İbrahim'e yüz kuruş vermiştir. Sonrasında es-Seyyid İbrahim Çelebi'nin zimmetinde olan borç olan yüz kuruşun hazır olduğu ve akçesinin teslim olunduğunu belirtmesi üzerine fekk-i rehn talebinde bulunmuştur. Fakat İsa kendisine verilen tarlaların vefa ve rehn olarak verilmiş iki yüz kuruş meblağından yüz kuruşunu es-Seyyid İbrahim'e vermemiştir⁹⁰.

4.6.5. Miras ve Mal Davaları

İncelediğimiz sicildeki miras ve mal davalarındaki belgeler içerisinde, vefat eden kişilerin miras kalan birtakım mal hisselerinin mirasçılar arasındaki taksimi, miras hissesindeki mala karşılık mal satın alma durumu ya da mal anlaşmazlığı gibi konuların yer aldığı görülmektedir.

Miras taksimine örnek olarak sicildeki Ocak 1711 tarihli bir belgede, vefat eden Abdullah'ın mirası karındaşları, Ali Beşe ve Bağdad'da olan Osman Beşe ile kız karındaşı Fâtıma ve Abdullah'ın zevcesi Hadice'ye mahsus olup daha sonra Hadice'nin de vefat etmesiyle Abdullah'ın zimmetinde yetmiş bir kuruş zolta mehir kalmıştır. Bunlardan Ali Beşe'nin, Hacılı Mahallesi'ndeki evler ve Danişmend nâhiyesindeki bağ ve bahçede dörtte bir hissesi olup kendisi dörtte bir hissesini yetmiş bir kuruşluk zoltaya kabul etmiş sonra da vefat eden Hadice'nin vâlidesi Rahime ve karındaşı Mehmed Çelebi'ye yetmiş bir kuruşu edâ etmiştir. Ayrıca dörtte bir hissesinin kendisine ait olduğunu belirten Ali Beşe'nin evden, bağ ve bahçeden dörtte bir hisse, oğlu İbrahim'e bıraktığı fakat velâyeti sebebiyle yine aldığı belirtilmiştir⁹¹.

Ocak/Şubat 1712 tarihli başka bir belgede de vefat etmiş olan Hacılı Mahallesi sâkini İslam Beşe'nin verâseti kızları Hadice, Fâtıma, Ayşe ile valideleri Emine ve diğer oğlu Halil'e münhasıra olmuştur. Sehim olarak da belirtilen bu hisselerden ikişer sehim oğullarına, bir sehim kızlarına ve bir sehiminin zevcesi Emine'ye ait olduğu fakat kızların bülüğa ermedikleri için vesâyetin valideleri Emine'de olduğu belirtilmiş olup ayrıca diğer oğul olan Muhammed'e de karındaşı Halil'in vesâyeti ile emlâk ve erzâkların teslim olunduğu belirtilmiştir⁹².

Miras hissesindeki mala karşılık mal satın alma durumu örneği görülen, Mart/Nisan 1712 tarihli bir belgede bu durum görülmüştür. Belgede, vefat eden Alaca karyesi sâkini Muhammed'in terekesinden zevce-i metrûkesi Halime, kendisine ait olan dörtte bir hisse ve kalan mehirinin karşılığında bir baş kır atı almayı kabul ederek, böylece Muhammed'in vârislerinde mirasla ilgili herhangi bir alakası ve davasının kalmadığını belirtmiştir⁹³.

Mal anlaşmazlığına örnek olarak Mart/Nisan 1712 tarihli bir belgede, Zerteric karyesi sâkinlerinden Mustafa Beşe'nin belirttiği şekil, Uslu karyesindeki evler validesi Döne'den kendisine

⁸⁹ HŞS., 388:32/b.2.

⁹⁰ HŞS., 388:90/b.2.

⁹¹ HŞS., 388:13/b.1.

⁹² HŞS., 388:59/b.2.

⁹³ HŞS., 388:70/b.1.

intikal edecekken, Uslu karyesi sakini olan İbrahim mülkleri zabt etmiştir. Bu durumun İbrahim'e sual olunması üzerine cevap veren İbrahim, Mustafa Beşe'nin evleri babası Ahmed'in zevcesi Döne'ye vekil olarak babamıza sattığı ve otuz senedir mülkiyet üzere tasarruf edildiğini belirtmiştir⁹⁴.

4.6.6. Zeâmet ve Tımarlar

Zeâmet, Osmanlı askeri teşkilatında askeri hizmette bulunanlara verilen, yirmi bin ile yüz bin akçe arasındaki dirlikleri ifade eder. Bu dirlikleri tasarruf eden kişilere de zâim denir (Afyoncu, 2013: 162). İncelediğimiz sicilde, zeâmet tevcihiyle ilgili bir berat kaydı bulunmaktadır⁹⁵. Ayrıca, sicil içerisindeki bazı belgelerde; Mehmed Ağa⁹⁶, Muhammed Ağa⁹⁷ İbrahim Ağa⁹⁸ ve Ahmed Ağa⁹⁹ zeâmet sahibi (zâim) olarak zikredilmiştir.

Tımar, fetihlerle ele geçirilen topraklarda bir kısım asker ve memurlara hizmet karşılığında tahsis edilmiş dirlikler (Özgül, Kartal, 2019: 19) olup genel olarak bu dirliklerin geliri en fazla on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuz akçedir (Ünal, 2017: 201). İncelediğimiz sicildeki bazı belgelerde Sarıyakup, Kürdimlik, Hüseyinik, Han ve Sarını karyelerinin tımar olduğu belirtilmiştir¹⁰⁰.

4.6.7. Esnaf Grupları ve Çarşılar

İncelemiş olduğumuz sicilin içerisinde, Harput'ta yer alan bazı esnaf grupları ve çarşıların adları aşağıda ayrı başlıklar altında verilmiştir.

4.6.7.1. Esnafılar

Harput'ta faaliyet gösteren çok sayıda esnaf grupları olmakla, incelemiş olduğumuz sicilin içerisinde adı geçen esnaf grupları ve iştigâl edenleri şunlardır:

Arpacı: el-Hâc Hüseyin Ağa¹⁰¹

Aşçı Esnafı¹⁰²

Allaf Esnafı¹⁰³

Attâr Esnafı¹⁰⁴

Babuşçı: Muhammed¹⁰⁵

Bakkâl: Ali¹⁰⁶, Kasım Beşe¹⁰⁷, Veli¹⁰⁸

Berber: Ali Bik¹⁰⁹, Hacı¹¹⁰, Hüseyin¹¹¹

⁹⁴ HŞS., 388:71/b.1.

⁹⁵ HŞS., 388:42/b.1.

⁹⁶ HŞS., 388:9/b.2; HŞS., 388:10/b.1.

⁹⁷ HŞS., 388:11/b.2, HŞS., 388:12/b.2; HŞS., 388:66/b.1.

⁹⁸ HŞS., 388:54/b.2; HŞS., 388:54/b.3; HŞS., 388:55/b.1.

⁹⁹ HŞS., 388:55/b.1.

¹⁰⁰ Bu konulardaki belgeler için bkz., HŞS., 388:29/b.3; HŞS., 388:31/b.3; HŞS., 388:40/b.3; HŞS., 388:47/b.1; HŞS., 388:90/b.2.

¹⁰¹ HŞS., 388:78/b.1; HŞS., 38244:78/b.2.

¹⁰² HŞS., 388:4/b.5.

¹⁰³ HŞS., 388:4/b.5.

¹⁰⁴ HŞS., 388:4/b.5.

¹⁰⁵ HŞS., 388:86/b.2.

¹⁰⁶ HŞS., 388:21/b.2.

¹⁰⁷ HŞS., 388:29/b.2.

¹⁰⁸ HŞS., 388:34/b.3.

¹⁰⁹ HŞS., 388:32/b.3.

¹¹⁰ HŞS., 388:30/b.2.

¹¹¹ HŞS., 388:7/b.2; HŞS., 388:39/b.2; HŞS., 388:41/b.2.

Boyacı: Muhammed¹¹²

Buzcu: Musa¹¹³

Çorbacı: Mehmed Ağa¹¹⁴, Fahrü'l-akrân İbrahim Ağa¹¹⁵, Fahrü'l-akrân Mehmed¹¹⁶

Damcı: Ahmed¹¹⁷

Debbâğ: Bektaş Ahmed¹¹⁸, es-Seyyid Ebu Bekir¹¹⁹, es-Seyyid Yasin¹²⁰

Dellak Esnafı¹²¹

Dellâl: el-Hâc Ömer¹²², Karagöz Ahmed¹²³

Demirci: Mehmed Beşe¹²⁴, Süleyman¹²⁵

Terzi: Ahmed Çelebi¹²⁶

Eskici: es-Seyyid Ali bin Halil¹²⁷, es-Seyyid İslam¹²⁸

Ekmekçi: Ahmed¹²⁹, Süleyman¹³⁰, Mustafa¹³¹, Ali¹³²

Hamamcı: es-Seyyid Mustafa Çelebi¹³³

Hamrcı: Seyyid İbrahim¹³⁴

Kasap: Kara Ali¹³⁵, Hekimzâde Yusuf Beşe¹³⁶

Kalaycı: İsmail¹³⁷, Osman¹³⁸

Kahveci: Çalık Bekir¹³⁹

Kavukçu: Musnih¹⁴⁰

Katırcı: Mevlüd¹⁴¹

Kazancı: Makdisi Kirkor¹⁴²

Keçeci: Monla Mehmed¹⁴³

Kelleci: Monla Ali¹⁴⁴

¹¹² HŞS., 388:52/b.4; HŞS., 388:53/b.1.

¹¹³ HŞS., 388:82/b.2.

¹¹⁴ HŞS., 388:18/b.1; HŞS., 388:55/b.2.

¹¹⁵ HŞS., 388:25/b.2.

¹¹⁶ HŞS., 388:20/b.1.

¹¹⁷ HŞS., 388:2; HŞS., 388:15/b.2; HŞS., 388:68/b.3; HŞS., 388:86/b.1; HŞS., 388:89/b.1.

¹¹⁸ HŞS., 388:24/b.2.

¹¹⁹ HŞS., 388:81/b.1.

¹²⁰ HŞS., 388:19/b.2.

¹²¹ HŞS., 388:4/b.5.

¹²² HŞS., 388:29/b.3; HŞS., 388:81/1.

¹²³ HŞS., 388:39/b.2.

¹²⁴ HŞS., 388:6/b.2.

¹²⁵ HŞS., 388:81/b.2.

¹²⁶ HŞS., 388:19/b.2; HŞS., 388:27/b.3; HŞS., 388:31/b.1; HŞS., 388:41/b.3.

¹²⁷ HŞS., 388:31/b.1.

¹²⁸ HŞS., 388:66/b.3.

¹²⁹ HŞS., 388:1; HŞS., 388:38/b.1.

¹³⁰ HŞS., 388:14/b.2; HŞS., 388:15/b.1; HŞS., 388:67/b.3.

¹³¹ HŞS., 388:45/b.3; HŞS., 388:83/b.1.

¹³² HŞS., 388:51/b.3.

¹³³ HŞS., 388:83/b.2.

¹³⁴ HŞS., 388:12/b.1.

¹³⁵ HŞS., 388:5/b.1; HŞS., 388:30/b.2; HŞS., 388:46/b.1.

¹³⁶ HŞS., 388:6/b.2.

¹³⁷ HŞS., 388:59/b.1; HŞS., 388:60/b.1.

¹³⁸ HŞS., 388:78/b.1; HŞS., 388:78/b.2.

¹³⁹ HŞS., 388:82/b.2.

¹⁴⁰ HŞS., 388:38/b.2.

¹⁴¹ HŞS., 388:30/b.2.

¹⁴² HŞS., 388:23/b.1.

¹⁴³ HŞS., 388:10/b.1.

¹⁴⁴ HŞS., 388:33/b.1.

Külhancı: el-Hâc Selamet¹⁴⁵

Küpçü: Murad¹⁴⁶

Serrâc: es-Seyyid Monla Ebu Bekir¹⁴⁷, Monla Bekir¹⁴⁸, Muhammed Çelebi¹⁴⁹, es-Seyyid Abdullah Çelebi¹⁵⁰

Semerci Esnafı¹⁵¹

Menzilci: el-Hâc Ebu Bekir Ağa¹⁵²

Mutâf: Süleyman¹⁵³

Na'iband: Yusuf Beşe¹⁵⁴, Ahmed¹⁵⁵, Salim¹⁵⁶, Ahmed Çelebi¹⁵⁷, es-Seyyid Osman¹⁵⁸, Kara Ali¹⁵⁹, Bânim¹⁶⁰, el-Hâc Ahmed¹⁶¹, Seyyid Ömer¹⁶²

Nalçeci: Mustafa Çelebi¹⁶³, Mustafa¹⁶⁴

Neccâr: es-Seyyid Mustafa¹⁶⁵, Ali¹⁶⁶

Tütüncü: Ahmed¹⁶⁷

Uncu Esnafı¹⁶⁸

Yazıcı: Mustafa¹⁶⁹, Hasan¹⁷⁰

Zâhireci: Mübâşir Ağa¹⁷¹

4.6.7.2. Çarşılar

İncelediğimiz sicilin içerisinde beş çarşı ismi zikredilmekte olup bunlar;

1. Attar Çarşısı¹⁷²
2. Kuyumcular Çarşısı¹⁷³
3. Meydan Çarşısı¹⁷⁴
4. Serrâc Çarşısı¹⁷⁵
5. Sûk-ı Sultânî¹⁷⁶

¹⁴⁵ HŞS., 388:33/b.1.

¹⁴⁶ HŞS., 388:31/b.1.

¹⁴⁷ HŞS., 388:27/b.2; HŞS., 388:30/b.1.

¹⁴⁸ HŞS., 388:52/b.3.

¹⁴⁹ HŞS., 388:33/b.1; HŞS., 388:74/b.1.

¹⁵⁰ HŞS., 388:33/b.1; HŞS., 388:54/b.3; HŞS., 388:73/b.1.

¹⁵¹ HŞS., 388:4/b.5.

¹⁵² HŞS., 388:78/b.1.

¹⁵³ HŞS., 388:72/b.2.

¹⁵⁴ HŞS., 388:1.

¹⁵⁵ HŞS., 388:17/b.2.

¹⁵⁶ HŞS., 388:14/b.1.

¹⁵⁷ HŞS., 388:28/b.3; HŞS., 388:29/b.3; HŞS., 388:78/b.2.

¹⁵⁸ HŞS., 388:40/b.3; HŞS., 388:78/b.1.

¹⁵⁹ HŞS., 388:45/b.2.

¹⁶⁰ HŞS., 388:81/b.1.

¹⁶¹ HŞS., 388:72/b.1.

¹⁶² HŞS., 388:59/b.1.

¹⁶³ HŞS., 388:37/b.3

¹⁶⁴ HŞS., 388:82/b.2.

¹⁶⁵ HŞS., 388:12/b.2; HŞS., 388:12/b.3.

¹⁶⁶ HŞS., 388:36/b.1; HŞS., 388:58/b.2.

¹⁶⁷ HŞS., 388:71/b.2; HŞS., 388:84/b.2.

¹⁶⁸ HŞS., 388:4/b.5.

¹⁶⁹ HŞS., 388:11/b.1; HŞS., 388:16/b.1; HŞS., 388:47/b.2.

¹⁷⁰ HŞS., 388:12/b.2.

¹⁷¹ HŞS., 388:71/b.1.

¹⁷² HŞS., 388:61/b.1.

¹⁷³ HŞS., 388:38/b.2.

¹⁷⁴ HŞS., 388:36/b.3; HŞS., 388:67/b.1.

¹⁷⁵ HŞS., 388:19/b.2.

¹⁷⁶ HŞS., 388:37/b.3.

4.7. Sosyal Yapı ve Toplumsal İlişkiler

4.7.1. Evlilik

Genel kullanılan bir tabir ile, bir kız ve bir erkeğin baba ocağını terkederek yeni bir ev kurması olayı olan evlenme (Özdemir, 1989: 101), tabîi olarak bir karı-kocadan oluşan ve ilk sosyal müessesesi olan aile müessesesinin doğmasına sebep olmuştur (Öztürk, 2014: 199).

Ayrıca evlilik konuyla ilgili olan mehir, güvey adayı tarafından, gelin adayına verilen bir para olup (Özdemir, 1989: 112) ve hatta bir nevi “evlenme sigortası” olarak da nitelendirilip İslam-Osmanlı hukukunda ödenme zamanına göre, mehr-i müeccel ve mehr-i muaccel olmak üzere ikiye ayrılıp, nikah akdi anında ve nişanlanınca peşin ödenen mehir olan mehr-i müeccel, vade belirtilmemişse boşanma veya ölüm ile mihr-i muaccel hâline gelmekteydi (Kılınç, Kılınç, 2019: 105, 106).

İncelediğimiz sicil içerisinde nikah akdi konusu içeren iki belge bulunmakla, Ekim 1710 tarihli bir belgede Malatya'nın Şüre nahiyesi sâkinlerinden olan Halil'in oğlu Seyfi ile Germili karyesi sâkini olan İbrahim'in bekar kızı Selhan'ın müslümanlar huzurunda nikah eylenerek, Seyfi'nin karındaşı olan Arab'ın da vekâleten kabul ettiği bahsedilmiştir¹⁷⁷.

Şubat 1712 tarihli bir diğer belgede ise Sürsürü karyesi sâkinlerinden olan Arslan adlı zımmînin bekar kızı Beyhan, yine Sürsürü karyesi sâkini olan Şehbazik veled-i Azgavur adlı zımmînin zevcesi olmayı kabul etmiş ve buna karşılık Şehbazik'in de kabul etmesi üzerine müslümanların huzurunda nikah akdi gerçekleşmiştir¹⁷⁸.

4.7.1.1. Vasi Tayini

Yetimin veya akılca zayıf birinin, malını mülkünü yöneten kimse veya ölen birinin vasiyetini yerine getirmekle yükümlü olan kimseye vasi denilmektedir. İncelediğimiz sicilde vasi tayini konusuyla ilgili birtakım belgeler bulunmakta olup bu belgelerde, yetim kalmış çocuklara vasi tayin edilenlerin genellikle en yakın akrabalar arasından seçildiği görülmüştür. Bu yakınlık derecelerini sicildeki belgelerden yola çıkarak yetimin kardeşinin eşi, amcası, dayısı, annesi ve kardeşi olarak söylemek mümkündür¹⁷⁹.

Belirtmiş olduğumuz bu durumların dışında Ocak 1712 tarihli bir belgede Sefer'in kızı Fatıma, amcası Ahmed'in küçük oğluna vasi olmuştur. Burada vasinin kadı tarafından belirlenmiş olduğunu belgenin içinde geçen “*vasî-i mansûb*” tâbirinden anlamaktayız¹⁸⁰. Bir diğer belgede vefat eden Kel Hasan'ın küçük oğlu Mustafa ve küçük kızı Firdevs'e, Muhammed vasî olmuşken¹⁸¹, başka bir belgede ise vefat eden Ömer ve zevcesi Kiraz'ın küçük oğlu Mustafa ve küçük kızı Ayşe'ye hüccet-i şer'iyeye ile Ömer vasî olmuştur¹⁸².

¹⁷⁷ HŞS., 388:7/b.1.

¹⁷⁸ HŞS., 388:60/b.1.

¹⁷⁹ Bu konulardaki belgeler için bkz, HŞS., 388:48/b.3; HŞS., 388:19/b.1; HŞS., 388:29/b.2; HŞS., 388:17/b.2; HŞS., 388:14/b.2; HŞS., 388:37/b.3; HŞS., 388:61/b.2; HŞS., 388:72/b.2; HŞS., 388:31/b.3; HŞS., 388:67/b.2.

¹⁸⁰ HŞS., 388:57/b.2.

¹⁸¹ HŞS., 388:86/b.3.

¹⁸² HŞS., 388:67/b.3.

Sicilde yetimlerin haricinde bir belgede akıl sağlığı eksik olan biri için yapılmış vasi tayininden söz edilmiştir. Mart 1712 tarihli bu belgede, Hacılı Mahallesi sâkinlerinden akıl sağlığı yerinde olmayan Muhammed bin Mahmud Bik adlı kişiye Hal köylü Halil vasî olmuştur¹⁸³.

Ayrıca baba tarafından belirlenen vasi için “*vâsi-i muhtar*” tâbiri kullanılmakta olup bu tâbire de sicildeki bazı belgelerde rastlamaktayız¹⁸⁴.

4.7.1.2. Vekil Tayini

İncelediğimiz sicilde bazı belgelerde mülk satışlarında hakkında güvenilir olarak kanaat getirilen kişilerden vekil tayini edildiği görülmekte olup vekil tayin edilen bu kişilerin aynen vasi tayininde olduğu gibi genellikle yakın akrabalarından tercih edildiği görülmektedir.

Örneğin, Haziran 1711 tarihli diğer bir belgede Meydan Mahallesi’nde ikamet edip sonrasında İstanbul’a gidip yerleşen Hamza, Meydan Mahallesi’nde olan mülklerinin satışı için eniştesi olan Ömer’i mutlak vekil eylemiştir¹⁸⁵.

Ayrıca sicilde mülk satışlarında vekil olabilme durumunun dışında bir belgede mirasdaki hisse talebiyle alakalı bir durumda da vekil tayini edilme durumunun olduğunu gördük. Haziran 1711 tarihli bu belgede vefat eden Ali Bâdizâde Mustafa Beşe’nin validesi olan Hadice terekeden kendine ait olan süds hissesini yetimlerin vasisi olan Ayşe’den talep etmiş fakat aralarındaki husumet iddiasından ötürü Hadice diğer oğlu İsmail’i vekil tayin eylemiş ve İsmail mahkemede şahitlerin huzurunda bu vekaleti kabul etmiştir¹⁸⁶.

4.7.2. Din Değiştirme

İncelediğimiz sicilde din değiştirme konusuyla ilgili sadece bir belge bulunmakta olup Ekim 1710 tarihli bu belgede, Asib adlı zımmînin oğlunun kelime-i şehâdet getirerek Müslümanlığa geçmesiyle Mustafa ismini aldığı söz edilmiştir¹⁸⁷.

4.7.3. Toplumsal Düzeni Bozan Olaylar

4.7.3.1. Hırsızlık Olayları

İncelediğimiz sicilde hırsızlık olayına ilişkin sadece bir belge bulunmakta olup Mart/Nisan 1712 tarihli bu belgede, Osman adlı şahıs Helezür karyesi sâkinlerinden Asiye’nin evine girerek alaca kaftan, gömlek, hâtem (damga), dolak, yemeni çit gibi birtakım eşyalarını bohça ile çalmış ve bu olay mahkemede şahitlerin huzurunda belirtilmiştir¹⁸⁸.

¹⁸³ HŞS., 388:30/b.3.

¹⁸⁴ HŞS., 388:74/b.1; HŞS., 388:74/b.2; HŞS., 388:75/b.1; HŞS., 388:76/b.1; HŞS., 388:76/b.2; HŞS., 388:77/b.1; HŞS., 388:80/b.1.

¹⁸⁵ HŞS., 388:35/b.1.

¹⁸⁶ HŞS., 388:37/b.2.

¹⁸⁷ HŞS., 388:7/b.2.

¹⁸⁸ HŞS., 388:62/b.2.

4.7.3.2. Öldürme, Yaralama ve İftira Olayları

İncelediğimiz sicilde, darp, yaralama, ölüm ve iftira olaylarına ilişkin belgeler vardır. Darp ve yaralama olaylarında genellikle mızrak ve hançer gibi keskin silahlar kullanılmış olup ölüm keşifleri ise mahkeme tarafından tayin edilen bir heyet tarafından yapılmıştır.

Yukarıda belirtilmiş olan durumları destekleyen Aralık 1710 tarihli bir belgede Şahsuvar karyesinde yapılmış olan ölüm keşfinde Şahsuvar imâmı Monla Hüseyin'in, Hamid'den alacağı olduğunu belirttiği ve buna karşılık Hamid'in de bahane etmesi üzerine Hamid'i hançerle darp edilip yaralayarak katl ettiği ve kâtili olduğunu itirafda bulunduğu anlatılmıştır¹⁸⁹. Yine Eylül 1711 tarihli başka bir belgede ise Birvan karyesine alacağını talep etmesi için giden Abdülkadir'in gittiği karyede (köyde) mızrak ile darp edilerek yaralandığı ve üç gün yatağa düştükten sonra da fevt olduğu yani öldüğü ve bu durum üzerine maktûlün yakınlarının keşif talebinde bulunduğu anlatılmıştır¹⁹⁰.

Sicilde yaşanan ölüm olayları ve keşiflerinin yanı sıra iftirada bulunma durumu içeren, Şubat 1711 tarihli bir belgede Diyarbekir'e tâbi' Türkmen taifesinden olup Tilenzid karyesinde kışlamak üzere ikamette bulunan Şehzade adlı hâtûn mahkemede Osman ve Ali kişilerin evini basarak kendilerinin kavga da bulunduklarını ve iki dişini ihrâc ettiklerini söylemiş fakat bu konuda delil olarak şahitleri olmadığını belirterek hemen ardından böyle bir olayın yaşanmadığını ve iftirada bulunduğunu söylediği anlatılmıştır¹⁹¹.

4.7.3.3. Komşular Arasındaki Anlaşmazlıklar

İncelediğimiz sicilde bu konuya ilişkin, Aralık 1710 tarihli bir belgede, Hoşirik ile Malato ağaları arasında eskiden kalan bir miktar yerin sınırı hususuna ilişkin bir anlaşmazlıktan söz edilmiştir¹⁹².

4.7.4. Sicilde Adı Geçen Dini ve Sosyal Yapılar

İncelemiş olduğumuz sicilin içerisinde zikredilmekte olan cami, mescid ve hamam isimleri şunlardır:

Camiler: Ağa Câmiî¹⁹³, Câmi-i Kebîr (Ulu Câmiî)¹⁹⁴, Esediyye Câmiî¹⁹⁵, Sare Hatun Câmiî¹⁹⁶, Zahirîye Câmiî¹⁹⁷

Mescidler: Ahmed Bik Mescidi¹⁹⁸, Hoca Mescidi¹⁹⁹

Hamamlar: Hoca Hamamı²⁰⁰

¹⁸⁹ HŞS., 388:10/b.2.

¹⁹⁰ HŞS., 388:46/b.1.

¹⁹¹ HŞS., 388:20/b.1.

¹⁹² HŞS., 388:11/b.2.

¹⁹³ HŞS., 388:89/b.2.

¹⁹⁴ HŞS., 388:18/b.1; HŞS., 388:52/b.3; HŞS., 388:53/b.1; HŞS., 388:53/b.2.

¹⁹⁵ HŞS., 388:18/b.1.

¹⁹⁶ HŞS., 388:49/b.1.

¹⁹⁷ HŞS., 388:18/b.1.

¹⁹⁸ HŞS., 388:54/b.2; HŞS., 388:54/b.3.

¹⁹⁹ HŞS., 388:17/b.1; HŞS., 388:24/b.2; HŞS., 388:27/b.2; HŞS., 388:52/b.3.

²⁰⁰ HŞS., 388:52/b.3.

4.7.5. Sicilde Adı Geçen Aşiret ve Zümre İsimleri

Yeniçeriyân Tâ'ifesi²⁰¹

Herdi Aşireti²⁰²

Kazak Tâ'ifesi²⁰³

Şeyhülislam Tâ'ifesi²⁰⁴

Türkmen Tâ'ifesi²⁰⁵

Yahudi Tâ'ifesi²⁰⁶

Aramiye Tâ'ifesi²⁰⁷

Şeyh Ömerli Oymağı²⁰⁸

4.8. Vakıf ve Fetva ile ilgili Belgeler

Sicilde vakıf ve fetva ile ilgili birtakım belgeler bulunmakta olup bunlardan vakıf hisseleri ile ilgili Aralık 1711 tarihli belgede Câmî-i Kebir Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Mahmud Çelebi Câmî-i Kebir Mahallesi'nde olan evlerinin bazıları ile Harput'ta vakıf dâhilinden olan iki bâb dükkânları ve Şuşnaz nahiyesinde vakfiyyede bilinen bağ ve bahçenin bazı yerini emmizadesi es-Seyyid Halil Efendi, kendisine ait hisselerini zabt ettiğini belirtmiştir. Fakat sonrasında Halil Efendi itirafta bulunarak, vakfın bir hissesinin kendisinin, bir hissesi karındaşı Ebu Bekir'in ve bir hissesinin es-Seyyid Mahmud'un olduğunu belirtmiştir²⁰⁹.

Fetvaya örnek olarak da sicildeki Ocak 1711 tarihli bir belgede, Ağa Mahallesi sâkinlerinden Muhammed Beşe satın aldığı oda damı üzerinden Osman'ın odası, sofası ve örtmesi karını getirip sokağa döküğünü belirtmişken Osman cevabında, damların karının eskiden beri zikr olunan oda damından geçip sokağa döküldüğü ve bu sebepten eskiden olduğu gibi hareket eylediğini belirtmiştir. Ayrıca Osman'ın ibrâz ettiği bir kıt'a fetvâ-yı şerifinde evi satıcı, karı eskiden Ömer'in satın aldığı evin üzerinden sürülüp sokağa dökülmüş iken eskiden olduğu üzere Zeyd'in karı döktüğünü belirtmiş ve akabinde Ömer'i men'e kâdir olur mu beyan buyurulmasına cevap olarak olmaz denilerek eskiden olduğu üzere döküldüğü belirtilmiştir²¹⁰.

²⁰¹ HŞS., 388:63/b.1.

²⁰² HŞS., 388:72/b.1.

²⁰³ HŞS., 388:63/b.1.

²⁰⁴ HŞS., 388:11/b.2.

²⁰⁵ HŞS., 388:20/b.1.

²⁰⁶ HŞS., 388:44/b.1.

²⁰⁷ HŞS., 388:44/b.1.

²⁰⁸ HŞS., 388:72/b.1.

²⁰⁹ HŞS., 388:55/b.2.

²¹⁰ HŞS., 388:17/b.2.

5. METİN TRANSKRİPSİYONU

s.1

Bismi men cera bihi-l kalemü ve bi hükmihi külli'l-umuri kad intezeme
Hazihi'l-evraku düvvinet li-tahriri'l-kadayai's-şer'ıyyat ve esfarun celledet li-tescili'l-
mer'ıyyat

İnde fasli'n-nizâ'i ve'l-husâmâti ve inde kat'i'l-cedeli ve'l-muâradât
Ve li-tahriri'l-huceci ve tersimi-s-sicilâti ve terkîmi şurûti asli'l-vakfi ve kaydi-l berevât
Taharruzen min diyâ'i hukûki'l-müslimin ve'l-müslimâti fi zemnin afdali'l-kudâti havle'l-
müşkilât

A'ni bihi's-Şeyh Eyyüb Efendi ibni-l merhûmü'l-mağfur ilâ rahmeti âlimi's-sir ve'l-hafıyyât
Abdulkaki Efendi ibni Eyyüb Efendi el-Merzifonî ekmelü'l-kudât
El-kâdi yevmeizin bi-kadâi Harput hamâhâllahü ta'âlâ ani'l-beliyyât
Li-seneti isnâ ve işrine ve miete ve elfin ve ebu mevlânâ-yı
el-mezkûr kezâlik kâdiyen bi-kadâi Harput fi seneti
Erbe'a ve seb'in ve elf rahmetullahi aleyh
Allahümme ehtim bi'l-hayri ve's-sa'âdet
Amin bi-hürmeti's-seyyidi'l-mürselin

Hâne-i şer'in koparan taşını	Hazerân böyle cild olsa mücellid
Ayni ile kor yerine başını	Döğünmez haşre dek bu şer'î Ahmed

(...)kendli Bazar oğlu Muhammed'in şâhidlerine Rebi'ül-evvel guresinden otuz güne mehil
virilmiştir. Kayd şüd.

İl Ağası Mehmed Ağa'da gurus 8, zolta 1,5

Etmekçiler huzûr-ı şer'e gelüb takrîr eylediler ki

İşbu bin yüz yigirmi üç Ramazân-ı şerifinin guresinden altı ay tamâmına etmeğin batmanını
yedişer semene ki yigirmi bir akçe ider fûrûht eyleyelim dahî narh istemeyelim Etmekçi Ahmed Hacı
Süleyman Ali Çelebi Şaban Beşe es-Seyyid İbrahim Beşirzâde Eyyüb sözlerine durmayub dört aydan
sonra rücu' idüb otuz akçeye fûrûht itdiler Rebi'ül-âhire varınca Cemâziye'l-ulâ guresinden otuz
güne varınca on iki semene fûrûht itmek üzere ta'ahhüd itdiler eğer etmeğe ... iderlerse Diyarbakir
valisine bin gurus

mesârif deyü ihtâra gelan Mustafa Ağa'ya on günlük zahîre ev kirâsı ile nakd-i küll-i hesâb
gurus 13,5

Bik? kadar hamdeli? na'lband Yusuf Beşe bin virilen akçeyi beyân ider

Kuloğlu Ömer'e buğday ve akçesine izin virilmiştir

s.2

Ali Paşa hazretlerinin cizye bahâsı eğer oda ve esnâfda kalmağla kâtib Osman cümle
ma'rifetiyle Osman Beşe'den aldığı gurus 110

Altmış atluda on atlu kondurmak üzeredir

Müteveffâ Muhammed Emin mersûmun odaları mâh-ı Şevvâlin evâsıtından sene tamâmına
varıncaya değin düşemesi ile ve altı sahn ve iki tencere ve bir tapsiyle Muhammed Çelebi ma'rifetiyle
otuz altı gurus ile vekili kâtib Osman icâh ile fetvâ idüb kayd olundu ve döşeme gurusâ samâni alındı.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli Abdurrahim Efendi el-Hâc Ahmed Ağa Hergelecizâde el-Hâc Osman Ağa Belgradî Halil Odabaşı Derviş Muhammed ve gayrihim

Zarik ağası Mehmed Ağa âsitane tarafına 'azîmet menzil ahvâli ücreti Bali'den veyâhûd 'avârızdan olursa iki yüz guruşa ücret nakdi? olundu ahâli-i vilâyet ma'rifetle eğer Bâli'den olursa bir akçe virmem.

Cümle ma'rifetiyle Muhzır Ahmed'e ücret üç guruş virmiştir ta'yîn olunmuştur ve Diyarbekir'e i'lâm götürmek için Kürd ahvâli için Cumâde'l-ulâ ve li-sene 1122. Mersâmân Mersûrân

Kara Mahmudzâde Halil Çelebi ücret üç guruşa Kürde göndermek için ta'yîn olunmuştur vaktinde sâliyâneye katıla

Karye-i Perçenç'in otuz guruş arpa bahâsına ve nakdiyyelerinden ve 'araba kirâsından ve davar kirâsından deftere zam olunmamağla tahrîr ve sicil olundu ki 'avârız defterine zam olunub hesâblarına mahsûb oluna

Damcı Ahmed Bik yüz yiğirmi üç senesi cemâziye'l-âhiresi guresinden sene tamâmına değin elli guruşa ahz olunmuştur yalnız yedi guruşdur

Sakî Osman Bik binyüz yirmüç senesi Cemâziye'l-âhiresi guresinden sene tamâmına varıncaya değin şehriyesi bir guruş olmak üzere on iki guruş sene tamâmına değin sakî ittihâz olundu mezbûr Osman yine İl vekili Kalaylı ma'rifetiyle binyüz yirmidört senesi Cemâziye'l-âhiresi guresinde (sîlik) ücret ile ittihâz olundu.

Adalet buyuruldusu götüren Mübâşir Ağa'ya masraf yedi buçuk guruşdur

Mu'âmele guruş 1 hidmet guruş 12 mu'âmele guruş 3

Diyarbekir'e giden Osman'a guruş 10 mu'âmele guruş 3

Huh'a ta'yîn olunan Hasan Bik'e guruş 2

Adalet buyuruldusunu karyelere ileten Ahmed Bik'e guruş 4

Heftehisar'a ta'yîn olunan Ahmed Bik'e guruş 2

Şehre ta'yîn olunan mukayyide guruş 2 Holpenk karyesine ta'yîn olunan ademe guruş 2

Bik'e mürâsele ileten ademe guruş 1 Karyelere mürâsele ile adem götürmeye varan ademe guruş 2

Adalet buyuruldusu götüren İlyas Ağa'ya zahire ve hizmet guruş 25

Muhzır İbrahim kal'ada olan mahbûslardan bâki kalan guruş rub' 5

Hırhikli Seyyid Mehmed'in bargirin

s.3/b.1

Sa'âdetlü Ali Paşa Hazretlerindir

Şeri'at-me'âb Harput kâdîsı Efendi zide fazluhû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân bi'l-cümle zâbitan ve 'ayân ve sâ'ir iş erleri zide kadruhûm inhâ olunur ki Diyarbekir vâlileri mücedde ve ol havâliye müteveccih oldukça dâirelerine vefâ idecek mertebe kazâ-i mezbûreden zâd-ı zehâyir cem' ve tedârik ve nehr-i Murad kurbunda vâki' Kömürhanı ta'bîr mahalle ve kazâ-i mezbûre hudûdunda vâki' (boşluk) nâm karyeye ve yine kazâ-i mezbûre hudûdunda vâki' diğer (boşluk) nâm menzilin her altı günlük zâd-ı zehâyir nakl ve amâde olunmak de'b-i kadîm ve 'âdât-ı müstedîm olmağla ber mûceb-i 'âdat-ı kadîm tarafımız için dahî cem' ve tedârik ve mahallerine nakl ve âmade olunmak bâbında buyuruldu ısdâr ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boşluk) zide kadruhû ta'yîn ve irsâl olunmuştur vusûlünde gerekdir ki inşâllahu te'âlâ karîben ol-havâliye vusûl ve nüzûlumuz mukarrer olmağla mu'tâd üzere kazâ-i mezbûreden lâzım gelan ol mikdâr günlük zâd-ı zehâyiri ma'rifet-i

şer‘le ve mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle ve cümle ittifâkı ile cem' ve tedârik ve mahallerine nakl ve âmade idüb müceb-i buyuruldu ile ‘amel eyleyesiz deyü buyuruldu. Fî 11 Ş sene 1122.

s.3/b.2

Devletlü veli'ün ni'âm efendimizin her günlük mesârifinin defteridir.

(1) 1

Nân	Lahm	Pirinç	Bulgur	Revgan-ı Sâde	Nohud
kıyye	kıyye	kıyye	kıyye	kıyye	kıyye
1000	500	200	220	125	10
Soğan	Dakîk	Nişâ	Şem'-i Asel	Şem'-i Revgan	Şeker
Kıyye	kıyye	kıyye	kıyye	kıyye	kıyye
30	20	10	3	15	5
Asel	Sebzevât	Karanfil-i Deraçın	Hatab	Saman	Tavuk
kıyye	kıyye	kıyye	yük	yük	50
20	50	150	100	200	15
Yoğurt	Yumurta	Şa'ır			
kıyye	200	yem			
15		2000			

Şintil'e sonradan gelan defter

Nohud	Soğan	Has un	Bal mumu	Pirinç	Etmek	Sade yağ
kıyye	kıyye	kıyye	kıyye	kıyye	kıyye	kıyye
10	50	32	5	225	1000	120
Yağ mumu	Şeker	Bal	Kabak badılcan	Karanfil darçın bir	Fişne	Koyun
kıyye	kıyye	kıyye	yük	dirhem	kıyye	10
15	5	10	1	150	19	

erbeası günü oturak

Yine Şintil menzili

Revgan-ı sâde	Bal	Nân	Pirinç	Bal mumu	Yağ mumu
batman	batman	batman	batman	kıyye	batman

16	3	350	20	2	1
Şeker	Lahana kabak	Duz	Fişne	Has un	Darçın
kıyye	yük	kıyye	kıyye	kıyye	bir dirhem
5	1	15	4	15	100
Nohud	Sumak				
kıyye	kıyye				
8	2				

hums günü yine oturak.

s.4/b.1

Şeri'at-meâb Harput kâdîsı Efendi zide fazluhû inhâ olunur ki husûs-ı mezbûr-ı şer'le huzûrda görülmek için mestûr zımmî her kande ise zevcesiyle ma'an ta'yîn olunan mübâşire koşub divân-ı Amid ihzâr eyleyesiz deyü buyuruldu. Fî 15 Ş sene 1122. Sa'âdetlü Ali Paşa'nındır.

s.4/b.2

Devletlü sa'âdetlü fukarâ kullarına merhametlü sultânım hazretleri sağ olsun arzuhallerinden budur ki babasından irs ile intikâl iden mülk evlerimi Sehiş oğlu Kender zımmînin 'avreti cebren zabt ider ki 'askerîden Kasım Beşe nâm kimesneyi tarafımızdan vekil nasb eyledik ki da'vâmızı göre bu kullarına zulm idüb hasımların yedine hüccet virmişdir bu fakire zulm olmuştur bizleri mürâfa'a itmek bâbında hâkîpâya 'arz olundu bâki fermân sultânımındır.

s.4/b.3

Şeri'at-şî'âr Harput kâdîsı zide fazluhû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân ağalarımızdan Mehmed Ağa ve Harput Serdârı ve alaybeyisi ve sâ'ir â'yân-ı vilâyet ve iş erleri zide kadruhûm inhâ olunur ki Koyun oğulları ve Şürelî Cebrâ'il nâmân şakîler havâililerine tâbî' eşkıyâlarla Harput kurâlarına te'addî ve tecâvüzlerinden mâ'adâ kat'-i tarîk ve gâret ahvâl-i 'âdat-ı müstemireleri olduğu tarafımıza i'lâm olunmağla ma'ıyyet ve ittifâkla eşkıyâ-yı mezkûrların üzerine varub ahz ve kal'abend ve tarafımıza i'lâm olunmak bâbında işbu buyuruldu tahrîr ve ısdâr ve irsâl olunmuştur vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere cümleliz ittifâk ve ma'ıyyet itmeniz ile eşkıyâ-yı mezkûrların üzerlerine varub muhârebe saddinde olurlar ise _____ ânâ göre hareket ve 'alâ eyyi-hâl ahz ve muhkem kal'abend ve tarafımıza i'lâm idüb müceb-i buyuruldu ile 'amel oluna. Fî 15 Ş sene 1124.

s.4/b.4

İzzetlü ve fazîletlü müftî efendi ve Ali Ağa hazretlerinin huzûr-ı 'izzet-mevfûrlarına ve fevr-i muhabbet birle seneler takdîminden sonra inhâ-i muhibbân-ı mezbûrdur ki ba'is-i varaka-i muhabbet ol-havâlide hüccâc-ı müslimine nehb-i garet iden eşkıyâlar husûsu için bu taraftan iltimâs olunan buyuruldu tahrîr ve irsâl olunmuştur inşâllahu te'âlâ vusûlünde husûs-ı mezbûra ta'yîn olunan Mehmed Ağa ile ittifâk ve ittihâd ve mazmûn buyruldu-i şerifinin tenfiz ve icrâsına mühimmaemkin ihtimâm eyleyesiz. _____

Mehmed Muhlis Hüseyin kethûda-yı muhafız-ı Amid

s.4/b.5

Esnâfa yüz guruşda bu vech üzere kadimden tevzî' olunduğu üzere eski sicilden ihrâc olunub bunda kayd olundu.

Esnâf-1 Attar	Esnâf-1 Kasab	Esnâf-1 Debbâğ	Esnâf-1 Bakkal
guruş	guruş	guruş	guruş
14	14	14	11,5
rub'	rub'	rub'	
3	3	3	
Esnâf-1 Etmekçi	Esnâf-1 Berber	Esnâf-1 Serrâc	Esnâf-1 Na'l bend
guruş	guruş	guruş	guruş
6,5	2,5	silik	3,5
Esnâf-1 Na'l çeci	Esnâf-1 Semerci	Esnâf-1 Demürci	Esnâf-1 Kalaycı
guruş	guruş	guruş	guruş
3	2,5	2	3
Esnâf-1 (...) Esnaf-1 Allâf	Esnâf-1 Uncı	Esnâf-1 Mutâf	Esnâf-1 Aşçı
guruş	guruş	guruş	rub'
1,5	2,5	1	3

Esnâf-1 mezbûrun yüzde 6 guruş olub cümle 'ayân ittifak ve iltihakı ile dellâk esnâfına isabet iden üç buçuk guruşa ref' olunub yüzde bir yerli için iki buçuk guruş kalmıştır. Ve ref'ine yedlerine hüccet virilmiştir.

s.5/b.1

Medine-i Harput sâkinlerinden Bezistancızâde el-Hâc Ebu Bekir nâm kimesne meclis-i şeri'at-ı garrâda mukarrer Man mezra'sında sâkin işbu hâfızü'l-vesika Hasan Beşe muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb târih-i kitâbdan dört sene mukaddem mezbûr Hasan Beşe'den on guruşluk zolta alacağım olub mezbûr Hasan Beşe ikişer batman üçer nügi revgan-ı sadeyi bana virüb hâliyâ on bir guruşluk zoltayı taleb eyledüğümde mezbûr Hasan Beşe dört sene de ikişer batman üçer nügi yağın mecmû'ı dokuz batman ider bilâ-devr-i şer'î ve elzâm ____ ahz eylemiştir asl-ı mâla mahsûr olduğuna yedimde fetvâ-yı şerifem vardır deyü medine-i mezbûrede mâdûn-ı bi'l-iftâ olan faziletli el-Hâc Mustafa Efendi hazretlerinin imzâsı ile mûmzâ mazmûnı takrîrine muvâfık fetvâ-yı şerife 'inde'l-mürâfa'ti'-şer'iyye ibrâz idüb ve dört senede ikişer batman üçer nügi yağını ahz eyledüğümde Hekimzâde Yusuf Beşe ve Kasab Kara Ali ikrârıma şehâdet eylediklerinden sonra mâ'adâ her sene elzâm-ı şer'î eyledüğü dahî isbâta kâdir olmayub şer'an mezbûr Hasan Beşe'ye yemîn teklif olunub zulm ile Hasan Beşe halef-i billâh eyledükden sonra fetvâ-yı şerife mûcebince dokuz batman revgan hesabımızda asl-ı mâla mahsûb olmağla hükm-i şer'î lâhik olmağla revgan-ı mezkûrun hâliyâ kıymeti on sekiz guruş olmağın asl-ı mâldan yedi guruşluk izdiyâd olub benden yedi guruş tahsîl üzere iken beynimize müslimûn-ı muslihûn tavassut idüb ben mezbûrdan on bir guruşluk zoltayı taleb eylemeyüb ol-dahî izdiyâd olan yedi guruşdan ferâgat eylemek üzere beynimizi ıslâh eylemeleriyle ba'de'l-yevm benim mezbûr Hasan Beşede bir akçe ve bir habbe mutâlebem kalmadı min-küllil'l-vücûh zimmetini ibrâ ve iskât idüb da'vâdan fâriğ oldum ve Hasan Beşe dahî on bir guruşluk zoltadan izdiyâd yedi guruş mutâlebesinden fâriğ olub kat'-i nizâ' ve fasl-ı husûmet olduk didikde gıbbe't-tasdik mâ-vak'a ketb olundu. Fî yevmi'l-vaki' min Şa'bânî'l-mu'azzam li-sene isnâ ve işrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Muhammed Ağa Kalaylı
Ebu Bekir Ağa Veli Çelebizâde
Kara Bekirzâde Mustafa Beşe
Ekücüzâde Yusuf Çelebi
Ve gayrihim.

s.5/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Perçenç nâm karye sâkinlerinden hâfızü'l-kitâb Muhammed Ağa meclis-i şeri'at-ı garrâda medine-i mezbûr muzâfatından karye-i Kehli'de sâkin olub zü'emâdan Yusuf Bik mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb bin yüz yigirmi iki senesi Rebi'ül-evvelinin on beşinci gününden beş buçuk ay tamamına varıncaya dek va'de ile beynimizde mu'ayyen kürk kablı çuhalar ve kılıçlar ve 'abâ bahâlarından dört yüz guruş ve yine mâh-ı mezbûrun on beşinci gününden on sekiz ay va'de ile kürk kablı çuhalar ve kılıçlar ve 'abâ bahâlarından dört yüz on bir guruş ki cem'an sekiz yüz on bir guruş ider alacak hakkım olmak ile vech-i meşrûh üzere tamâm ve va'de taleb olunmak iken ta'allül ider su'âl olunub takrîr ve tahrîr olunmak matlûbumdur didikde gibbe's-su'âl mezbûr Yusuf Bik'e bundan akdem taht-ı tasarrufumda olan toprağımı dört yüz elli guruş mukâbelesinde mezbûr Muhammed Ağa'ya tef(avvu)z eyledim kable'l-kabz yine bana bir sene icâre ile virdi ba'dehû sene tamâmında yine icâreye virdi bu vech üzere bir kaç sene mürûr eylemekle dört yüz elli guruşunu kendüye teslim eyledim icâresi eyledim icâresi bir kaç senem virile sekiz yüz guruş cem' olmağla zikr olunan sekiz yüz on bir guruş aslı icâre olmağın kable'l-kabz icâreye yine bana virdüğü meşrûh olmayub icâre talebine mezbûr Muhammed Ağa kâdir olmaduğuna yedimizde fetvâ-yı şerifem olmağla ta'allül iderim deyü cevâb idüb mezbûr Muhammed Ağa'dan istintâk olundukda icâre temessükünü pâreleyüb ba'dehû eşyâ-yı mezbûrları kendüye fûruht eyleyüb yedime iki kıt'a deyn tezkereleri virmişdir deyü ibrâz idüb mazmûnuna beyyine taleb olunmağla müslîminden el-Hâc Osman Ağa Belgradî ve el-Hâc Halil Ağa Himmetzâde hâzırân olub fî'l-vâki' zikr olunan (s.6) iki kıt'a tezkerelerde beyân olunan Kürklü çuhalar ve kılıçlar ve 'abâ bahâlarından va'de-i mezkûrlar ile cem'an sekiz yüz on bir guruş virecek deynim vardır deyü Yusuf Bik mukırr ve mu'terif olduğuna şahidiz şehâdet ideriz deyü her biri edâ-i şehâdet eylemeleriyle mâ vak'a ketb olundu. Fî'l yevmi's-sâbi' min Şa'bânî'l-mu'azzam isnâ ve 'ışrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli Seyyid Abdurrahim Efendi
Faziletli el-Hâc Ali Efendi el-Müderriş
Serdar Ağa
İsmail Efendi Mahmud Ağa
Seyyid Muhammed Emîn Çelebi
el-Hâc Ali Ağa
el-Hâc Ebu Bekir Ağa

s.6/b.1

Medine-i Harput mahallâtından Ahmed Bik Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Ahmed Paşa'nın oğlu Mustafa Bik meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitâb el-Hâc Muhammed Çelebi ve el-Hâc Muhammed Nezir ibnü'l-Hâc Ali nâm

karındaşlar muvâcehelerinde bi't-tav' ve'r-rızâ takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb medine-i mezbûra tâbi' Kiğivenk nâm tımâr karyede vâki' olub taht-ı tasarrufumda olan ma'lûmetü'l-hudûd ve't-ta'dâd âbi ve gayr-ı âbi tarlalarının nısf-ı şâyi'asını Fâtıma hatûna fâriğ olmuş idim nısf-ı âherinin dahî hakk-ı tasarrufunu izn-i sâhib-i arz ile tefvîz-i kat' üzere karye-i mezbûrda mülk-i sarîhim olan ma'mûr ve harâbe büyü-t müte'addidenin nısfını yine mezbûra hâne ve ma'lûmetü'l-hudûd bağlarının nısfını ve sularının nısfını ve harman yerlerinin tevâbi' ve levâhıklarının nısfını mezbûre hatûna virmiş idim zikr olunan bağların nısf-ı âherini tarafından icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'âri bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere safka-i vâhide ile mezbûrân el-Hâc Muhammed Çelebi ve el-Hâc Nezir Çelebi'ye beş yüz yetmiş beş gurusluk zoltaya tefvîz ve bey' ve temlîk ve teslim eyledüğünde anlar dahî minvâl-i muharrer üzere tefvîz ve iştirâ ve temellük ve tesellüm eyledüklerinden sonra zikr olunan beş yüz yetmiş beş gurusluk zoltayı tamâmen bedellerinden ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm karye-i mezbûre arazisinde ve emlâkında ve sularında ve harman yerlerinde ve tevâbi'ilerinde min-ba'd medhalim ve 'alâkam kalmadı nısfı mezbûrân el-Hâc Muhammed Çelebi ve el-Hâc Nezir Çelebi'nin olub nısf-ı âheri mezbûre Fâtıma hatûnun müfevvez-i mahzıları mülk-i müşterâları oldu keyfe mâ-yeşâ her biri hisselerini mutasarrıf olsunlar didikden sonra tekrar takrîr-i kelâm idüb karye-i mezbûrda murâba'alar zimmetlerinde müte'ayyin yüz elli gurus alacağım olmağla nısfı mezbûre hatûndan alub havâle eyledim ve nısf-ı âheri olan yetmiş beş gurus dahî mezbûrân el-Hâc Muhammed Çelebi ve el-Hâc Nezir Çelebi'den ahz idüb mahalline havâle-i sahîhe ile havâle eyledim ve üç müt buğday olmağla nısfı mezbûre hatûndan aldım ve nısf-ı âherini ki bir buçuk mütdir mezbûrlardan aldım yigirmi üç buçuk kile şâ'irim olmağla nısfını mezbûre hatûndan aldım ve nısf-ı âherini olan on bir kile üç rub' şâ'iri dahî mezbûrlardan ahz eyledim didikde gıbbe't-tasdikü's-şer'î mâ-vak'a ketb olundu. Hurrire fî evâhir-i Şa'bân li-sene isnâ ve işrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-akrân Kethüdâ Yeri Muhammed Ağa
es-Seyyid Zinnureyn Çelebi
Monla Eyüb bin İshak
Ehuhu Abdurrahim el-Mü'ezzin
Yusuf Ağa Yedekcizâde
Mehmed Ağa el-Yâverli
Veli Bek Müridili

s.6/b.2

Palu kazâsına tâbi' Karaçor nâhiyesi sâkinlerinden Muhammed Beşe ibn-i () nâm kimesne mahfel-i kazada medine-i Harput sâkinlerinden olub Kasab esnâfından Hekimzâde Yusuf Beşe ve Kara Ali ve Ebu Bekir bin (boşluk) nâm kimesneler mahzarlarında üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb bundan akdem beş yüz yetmiş dokuz re's davarı mezbûrlara beş yüz doksan dört gurus bey' eylediğimden sonra nice kez taleb etmekle iki yüz iki gurusunu mezbûrlardan ahz idüb bâki üç yüz doksan iki gurusum kalmağla mutâlebeden 'âciz ve dermânde kaldum edâdan imtinâ' ve zulm-i sarîh iderler su'âl olunub takrîrleri tahrîr ve ba'de't-tebeyyünü'l-hâl el-yevm mülk-i matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûrların bu Muhammed Beşe'den davar almamışuz vireceğimiz yokdur deyü münkir olmalarıyla müdde'î-i mezbûr Muhammed Beşe'den da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda müslimînden Hasan bin Hacı ve diğer Hasan bin Nebi nâm kimesneler li-eclî's-şehâde hâzırân olub istişhâd olundukda fî'l-vâki' tarih-i vesîkadan sekiz sene mukaddem mezbûrdan Yusuf

Beşe ve Kara Ali ve Ebu Bekir iştirâkı üzere müdde'î-i mezbûr Muhammed Beşe'den beş yüz doksan dört re's davarı iştirâ eylediler ve davarı kabz eylediler kıymeti olan beş yüz (yetmiş dokuz)²¹¹ doksan dört gurusı virmek üzere bizler bu husûsa bu vech üzere şâhidiz şehâdet dahî iderüz deyü her biri şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde gıbbe'r-ri'âyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olup zimmetlerinde bâki kalan üç yüz doksan iki gurusı edâya tenbîh birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i Şa'bânü'l-mu'azzam li-sene isnâ ve 'ışrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Es-seyyid Mehmed Emin Çelebi Vâ'izzâde

Fahrü'l-akrân kethüdâ-yı Muhammed Ağa

Miralay Hasan Ağa

Serdar Ağa

Bekir Ağazâde'nin Ağası

Mehmed Beşe Demürci

Muhammed Ağa

s.7/b.1

Medine-i Malatya'ya tâbi Şüre nâhiyesi sâkinlerinden Halil bin Hüseyin nâm kimesne vâli-i eyâlet-i Diyarbekir vezir-i âsaf-nazîr müşteri-i tedbîr devletlü sa'âdetlü Ali Paşa yasserâllahû bi'l-hayr mâ-yeşâ hazretlerine Şintil menziline 'arzuhal idüb Harput kazâsına tâbi' karye-i Germili sâkinlerinden İbrahim nâm kimesnenin bekar bâliğe kızı Selhan'ı nâmzed idüb yüz gurusı ağalık nâmı ile virmiş iken karye-i mezbûr ağası Mustafa Ağa ve İbrahim nâm kimesneler mâni' olup Seyfi nâm kimesneye nâm zülyet eylemişler ihzâr olunub icrâ olunmak matlûbumdur deyü ihzâr olunmaların iltimâs eyledüğünde mezbûr Seyfi buyuruldu-i şerif ile ihzâr olunub mürâfa'a saddında iken mezbûr Halil mürâfa'adan ibâ idüb firâr itmekle mezbûr Seyfi takrîr-i kelâm idüb mezbûr ve müslümânın hâlet-i sabâvetinde babası İbrahim huzûr-ı müsliminde bana tezvîc idüb tarafımızda kabûl itmekle icâb-ı kabûl vâki' olduğum bilür müslümanlar vardır su'âl olunub ihbârları zapt ve imlâ ve yedime i'tâ olunsun didikde hâzır-ı bi'l-meclis olan Germilî İsmail Çelebi ve İbrahim bin Rıdvan ve Hâkim bin Ferhad nâm kimesneler fi'l-vâki' mezbûre müslüman sagîre iken babası İbrahim bizim ve sâir müslümanların mazûrunda nikâh eyledim mezbûr Seyfi'ye virüb Seyfi'nin karındaşı Arab vekâleten kabûl eyledi bizler bu husûsu bilürüz deyü makâm-ı şehâdetde haber vermeleriyle mâ-vak'a bi't taleb ketb olundu. Fî evâsıt-ı Şa'bânü'l-mu'azzam li-sene isnâ ve 'ışrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Arslan bin Mecnûn

Hasan bin Hüseyin

Hasan bin Bâlî

Derviş bin Muhammed

²¹¹ Üstü çizilmiştir.

s.7/b.2

Pekinik sâkinlerinden Asib zımmînin müteehhil olan oğlu meclis-i şeri'at-ı garrâya şeref-i islâm ile müşerref olub kelime-i şehâdet getirüb ismi Mustafa tesmiye olundu oğlu yarım yaşında Hasan deyü ad virildi. Fî Gurre-i Ramazânü'l-mübârek li-sene isnâ ve 'ısrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc İsmail Ağa
Ali Bik bin Berber Hüseyin

s.7/b.3

Palu kazâsına tâbi Karaçor nâhiyesi sâkinlerinden Mehmed Beşe meclis-i şeri'at-ı garrâda nâhiye-i mezbûre sâkinlerinden işbu hâfızü'l-vesîka Karakulak Monla Ömer muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb bundan akdem beş yüz yetmiş dokuz re's davarı beş yüz doksan dört guruşa mezbûrdan iştirâ eyledikden sonra iki yüz iki gurusunu kendüye teslim eyledim bâki-i zimmetimde üç yüz doksan iki guruşa bilmişdir deyü takrîr eyledüğünde gıbbe's-su'âl mezbûr Monla Ömer fî'l-vâki' iki yüz iki guruşa mezbûr Mehmed Beşe yedinden ahz eyledim bâki üç yüz doksan iki guruşum kalmışdır deyü takrîr idüb mezbûr Mehmed Beşe'nin ikrârına binâen üç yüz doksan iki guruşu kalduğu zâhir olmağla mâ vak'a bi't taleb ketb olundu. Fî evâhir-i Şa'bânü'l-mu'azzam li-sene 1122.

Şuhûdü'l-hâl

Ebu Bekir Ağa Veli Çelebizâde
Osman Beşe Karacik
Mehmed Beşe Demürçi
Mehmed Ağa Merzifonî
Ve gayrihim.

s.7/b.4

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde keşf ve imlâ ve gelüb meclis-i şeri'at-ı garrâda inhâ eylemek içün bi't-taleb mürûr ile es-Seyyid Monla Ömer ta'yîn olunmağla zeyl-i vesîkada mestûrû'l-esâmi olan müslimîn ile medine-i Harput tâbi-i Aşağı Huh nâm mezra'aya varub mezra'a-i mezbûr sâkinlerinden Mustafa nâm kimesnenin üç yaşar sagîr oğlu Mehdi mahrûkan müddet-i müşâhade idüb a'zâsına nazar eylediğinde sol tarafı dizinden yukarı ve sol eli ihrâk-ı bi'n-nâr olduğun mu'âyene idüb sebep-i ihrâkını su'âl eyledüğünde tarih ve vesîkadan üç gün mukaddem tenevvüre düşüb sol tarafı dizinden yukarı ve sol eli yanub iki gün geçdikde fevt oldu kimesne ile da'vâmız yokdur deyü babası takrîr eyledüğün tahrîr ve gelüb takrîr itmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî gurre-i Ramazânü'l-mübârek li-sene isnâ ve 'ısrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Seyyid Mehmed bin Mahmud
Monla Ali bin Ahmed
Arslan bin Mehmed
İbrahim bin Süleyman
Hasan bin Haydar
Ömer bin Kaynı

Ali bin Kaynı
Ali bin Haydar
Bekir bin Mustafa

s.8/b.1

Medine-i Harput sâkinlerinden beyne'n-nâs Şaşo demekle meşhûr beudaladan Ahmed kendi ihtiyârıyla hâzır-ı bi'l-meclis olub ve hanzâdesi Mehmed mukâbeleten vedd-i vâlidesi Kara Ayşe tarafından âtî'l-ibrânın tescîli için Ömer bin Ebu Bekir ve Mehmed Beşe ibn-i Ahmed şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan mezbûr Mehmed vekâleten meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu hâfızü'l-vesîka es-Seyyid Hacı Mehmed Çelebi ibn-i Hüseyin muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb mezbûr Seyyid Hacı Mehmed Çelebi nâ-gâh mezbûr Şaşo'ya tahaddür itmekle başına yumruk ile darb idüb çenesine yaşmağla bir dişi kazâ ve kader ihrâc olduğu isbât ve hüccet olmuş idi lâkin mezbûr Seyyid Hacı Mehmed dâima kendi hâlinde olub birbirimüzi incitmez iken ifâl-ı mezbûr takdîr-i ilahi bula kendüden sâdır olmağın hüsn-i rızâmız ile da'vâsından fâriğ olub ol dahî bir zî-kıymet kılıç ve bir â'lâ nâfe kablı kırmızı çuha virüb biz dahî sulhen ahz u kabz idüb mezbûr Seyyid Hacı Mehmed Çelebi'nin husûs-ı mezbûrdan zimmetin livâ-i 'âmm kâtî'ü'l-hisâm ibrâ ve iskât eyledikten ba'de da'vâmız kalmadı didikde gıbbe't-tasdîk mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i Ramazânü'l-mübârek li-sene isnâ ve 'ışrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Kalaylı Muhammed Ağa
el-Hâc Mahmud ibn el-Hâc Ya'kûb
Derzi Ahmed Çelebi
Monla Osman Horpekli
Mehmed Emin bin Ali Bik
İbrahim Beşe

s.8/b.2

Medine-i Harput mülhakâtından Ankuzı nâm karye sâkinlerinden İsmail bin Mustafa nâm kimesne meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu sâhibü'l-kitâb el-Hâc Ebu Bekir Çelebi ibn-i Osman muvâcehesinde bi't-tav'i's-sâf ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb diğr âtî'l bey'in sudûruna gelince değin silk-i mülk-i sarîhimde münselik olub medine-i mezbûre ağası beyinde Günayçayırı nâm mevzi'de vâki' bir tarafdân Kalkancızâde el-Hâc Ali ve bir tarafdân Türkman oğlu Abdurrahman ve bir tarafdân Bektaş ve bir tarafdân Hüseyin nâm kimesneler bağlarıyla mahdûd bir mikdâr teğekli harâbesi ile ve dâhilinde iskân suyu ta'yîn olunub suyunu ki Surâhi Bekir'in mağarası fevkinde cârî olan suyu ve tevâbi' ile tarih-i vesikadan on iki sene mukaddem tarafından icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere el-Hâc Ebu Bekir Çelebi'ye yigirmi iki guruşa bey' ve temlik ve teslîm eyledüğümden sonra semen-i mezkûr yigirmi iki guruş tamâmen yedinde ahz u kabz eyledüğüm ecilden bu âna gelince değin ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsı olmuştur keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîk mâ-vak'a ketb olundu. Hurrire fi evâ'il-i şehr-i Ramazân li-sene isnâ ve 'ışrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Çelebi ibn Monla Musa
Çengalzâde Ahmed Çelebi ibn-i Muhammed
Kâtib Osman Çelebi
Bekir beşe ibn-i Köse Mehmed

s.8/b.3

Medine-i Harput mülhakâtından Kesrik nâm karye sâkinlerinden hâfızü'l-kitâb olub şeref-i islâm ile müşerref olan Mustafa nâm şâbb-ı emred meclis-i şeri'at-ı garrâda karındâşı olan işbu hâmilü't-terkîm Kirakos veled-i Taftik nâm zımmî muvâcehesinde bi't-tav'i's-sâf takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb babam mesfûr Taftik mürd olmağla mürd-i mesfûrdan intikâl iden karye-i mezbûreden evlerden ve bağlardan ve lahana ve bostan yerinden ve sulu ve susuz tarlalardan tecemmülât-ı hânedan bi'l-cümle ism-i mâl ıtlâk olunur eşyâdan hissem mukâbelesinde 'âla sebîli't-tehârici's-şer'i karındaşım mesfûr Kirakos'dan elli gurusluk zolta-i cedîd alub min külli'l-vücûh irse müteallik husûsdan zimmetini ibrâ-i 'âmm ve kat'-ı nizâ ile ibrâ ve iskât eyledim min ba'd mutâlebem ve alacağım kalmadı didikde gıbbe't-tasdîk mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi'l-hâdî ve'l-ısrîn min şehr-i Ramazân li-sene isnâ ve 'ısrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla Bekir Bâdîzâde
Kalaylı Muhammed Ağa
Arpacızâde Ahmed Ağa
Hüseyin Çelebi Ölümlüzâde
Mehmed bin Abdullah
Süleyman tâbi'-i Feyzullah Efendi

s.9/b.1²¹²

Medine-i Harput'da Meydan Mahallesi sâkinlerinden Mustafa Beşe ibn-i Ali mahfel-i kazâda işbu hâfızü'l-vesika Osman Beşe ibn-i Ali mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb tarih-i vesikadan otuz beş gün mukaddem mezbûr Osman Beşe'nin bârgiri ile dört gurus alub ben dahî kendüye bir bârgir virüb bey' ü şirâ eylemiş idik lâkin kendünün bana virdüğü bârgir a'mâ imiş der olunmasın murâd iderim su'âl olunub icrâ olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Osman Beşe min külli'l-'ayb olmak üzere bazâr itmişüz deyü

s.9/b.2

Medine-i Harput mülhakâtından Helezür nâm karyenin rub' hubûbatı Ahmed Peykerici müderrisi sırrihü'l-aziz medresesinin vakfı olub emlâk-ı erba'ası on bir bin akçe tımâr olmağla altı bin akçesi Hasan Ağa bin Ömer'in ve üç bini karye-i mezbûrede sâkin olan Hacı Bik'in bin akçesi yeni za'im Mehmed Ağa ile Ahmed Ağa nâm kimesnenin ve bin akçesi dahî Oruç Ağazâde Süleyman'ın olmağla üç bin akçeye mutasarrıf olan mezbûrin Hacı divân-ı Amid'e 'arz-ı hâline binâen husûs-ı 'âtî'l-beyânı mürâfa'a-i şer'-i şerif idüb ihkâk-ı hâk olunmak bâbında hâliyâ vâli-i eyâlet vezir-i asaf-nezir devletli ve sa'âdetli Ali Paşa yasserallahû bi'l-hayr mâ-yeşâ hazretlerinin buyuruldu-i şerif ile mübâşir ta'yîn buyurulan fahrü'l-akrân Abdullah Ağa mübâşeretleriyle mezbûr

²¹² Belgenin eksik olarak kaydı tutulmuştur.

Süleyman mahfel-i kazâda karye-i mezbûre sâkinlerinden olub ağa-i mezbûr ma'rifetiyle ihzâr-ı şer'-i şerif olunan Hasan ve Hüseyin mahzarlarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûrlar benim a'şar-ı şer'iyye ve rûsûmâtımızı virmedikleri ecilden vâli-i müşârün-ileyh hazretlerine varub 'arz u hâl eyledüğümde ağa-i mezbûru mübâşir ta'yîn buyurmuşlardır mezbûrlardan su'âl olunub takrîrleri tahrîr ve bâki kalan şer-i â'şâr-ı şer'iyye ve mersûmâtım alıvirildi matlûbumdur didikde gıbbe's su'âl mezbûrun biz dâimâ muti' ve münkâd üzere olub her-bâr hinta ve şa'ir ve sâ'ir hubûbât kalîl ve kesîr her ne hâsıl olursa sipâhilerimize viregelmişüz ve penbe mahsûlünü dahî viririz zimmetimizde aslâ bir şey kalmamışdır ve bostanlarımızdan her ne hâsıl olursa teslîm eylemişüzdür ve ağaya işletmişüz lâkin mezbûr Süleyman kanâ'at eylemeyüb dâ'imâ zulm ve te'addî hâli olmaz deyü cevâb eylediklerinde gıbbe'l-istintâk ve mezbûr sipâhi zikr olunan 'öşürlerini ve resm-i mallarını ahz eyledüğünü mukarrer mu'terif olub lâkin zü'emânın resm-i bennâk ve mücerredlerin virmezler didikde re'âyâsı olan mezbûr ve Murtaza ve Veli ve Hüseyin bir senedir bağım yokdur lâkin bennâk ve mücerredi mezbûr Süleyman Ağa bizlerden taleb eylemezdi bizler dahî virmamaşuz deyü cevâb eyledüklerinde sipâhi-i mezbûrdan sûret-i defter-i cedîd-i hâkânî taleb olundukda ibrâz idüb nazar olundukda bennâk her birinden on ikişer akçe ve mücerreddinin altışar akçe olduğu mestûr olmağla meblağ-ı mezbûrdan mezbûr Süleyman Ağa isâbet iden meblağdan gayrı 'askerinden ve re'âyânın üzerlerinden bir aslâ bir sened zuhûr itmeyüb mübâşir-i mezbûr huzûrundan vech-i meşrûh üzere mâ-beynler fasl olunur mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i Şevvâl'l-mükerrem li-sene isnâ ve 'ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli Seyyid Abdurrahim Efendi el-Müderriş
Fahrü'l-hutebâ el-Hâc Ebu Bekir Efendi
Fahrü's-sadâtü'l kirâm es-Seyyid Ebu Bekir Efendi
Halil Çelebi ibn-i İshâk
Monla Ahmed bin Mehmed Efendi
Arpacızâde Mehmed Ağa
Ahmed Beşe ibn-i Mehmed
Ve gayrihim.

s.10/b.1

Husûs-ı âtî'l-beyân mahallinde keşf ü tahrîr ve gelüb meclis-i şeri'at-ı garrâda takrîr eylemek içün bi't-taleb Monla Ebu Bekir hüddâm-ı mahkemeden Mustafa Bik ihtiyâr ta'yîn ve irsâl olunmakla zeyl ü vesikada mestûrü'l-esâmi olan müslimîn ile medine-i Harput mülhakâtından Şahsuvar nâm karyeye varub medine-i mezbûre sâkinlerinden Hâmid bin Osman nâm kimesne mecrûhen maktûl bulup a'zâsına nazar eylediklerinde arkasında kürekleri beyninde hançer zahmı olduğunu mübayâ'a ve müşâhade ve keşf eylediklerinden sonra nâib-i merkûm 'akd-i meclis-i şer'e mübeyyin idecek maktûl-ı mezbûrun oğlu Mehmed zevce-i metrûkem İsmihan binti diğeri Osman meclis-i ma'kûda Palu kazâsına tâbi Karaçor nâhiyesinde Bestek nâm karyeden olub Şahsuvar'da imâm ittihâz olunan Monla Hüseyin bin Bâli mahzarında her biri da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb tarih-i kitâbdan bir gün mukaddem işbu hâzır-ı bi'l-meclis İmam Hüseyin duhâ vaktinde baca başında mezbûr Hâmid ile cüdâ eyledüğün mezbûr Hüseyin hançer ile Hâmid'in arkasına kürekleri mâ-beynine darb ve mecrûh ve katl hayıf ve gadr eylemişdir hasmımız ve kâtilimiz mezbûr Hüseyin'in bundan gayrı bir kimesnede dâhil-i karyede da'vâ ve talebimiz bir vecihle husûmetimiz yokdur mezbûr Hüseyin'e su'âl olunub takrîri tahrîr ve mücebi icrâ olunmak matlûbumuzdur deyü iddî'â eylediklerinde gıbbe's-

su'âl mezbûr Hüseyin'den istişhâd olundukda fi'l-vâki' maktûl-ı mezbûr Hamid'den bir rub' alacağım var idi taleb eyledükde ta'allül itmekle duhâ vaktinde baca başında hançer çeküb ucu ile iki taşı beynine kürekleri beynine darb ve mecrûh ve katl eyledim kâtili benim deyü bi-tav'a mukırr û mu'terif olmağın nâib-i mezbûr ismâ' ve tahrîr ve gelüb meclis-i şer'-i şerifde takrîr itmek mâ-vak'a bi't-taleb olundu. Fî'l yevmi't-tâsi' min Şevvâl li-sene 1122.

Şuhûdü'l-hâl

Şeyh Hacı Karye imâmı Süleyman Efendi
es-Seyyid Mehmed Ağa
Kerem Han
Yeni za'im Mehmed Ağa
Monla Mehmed Keçeci
Mehmed Ağa ibn-i Yeğen Mustafa
Palulu Hasan
Ve gayrihim.

s.10/b.2

Medine-i Harput mülhakâtından Tatım nâm karye sâkinlerinden Kirakos veled-i Mağdisi Korkik zımmî meclis-i şeri'at-ı garrâda ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitâb Osman bin Abdullah muvâcehesinde bi't-tav'i's-sâf ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb medine-i mezbûrda vâki' olub taht-ı tasarrufumda olan ma'lûmetü'l-hudûd sulu ve susuz tarlalarımın hakk-ı mutasarrıfını izn-i sâhib-i arzla 'inde'l-cîrân ma'lûmetü'l- hudûd evlerimi tevâbi' ve levâhıkı ve karilesini? ve harman yerlerini ve bostan yerlerini ve ma'lûmetü'l-hudûd beynimizde mu'ayyen bezirhânede olan bir rub' yarım bezirhâne-i âlât ve esbâb ile ve tevâbi' ile tarafından îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî safka-i vâhîde ile yüz elli guruşluk zoltaya bey' ve tefvîz ve temlik ve teslîm eyledükden sonra semen-i mezkûr yüz elli guruşluk zoltayı tamâmen ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm sâlifü'z-zıkr arâzi ve suları ve evler tevâbi' ve bostan yeri ve harman yeri ve bir rub' yarım bezirhâne ve mezbelesini mezbûr Osman'ın müfevvez-i mahzı ve mülk-i müşterâsı oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdikü'ş-şer'î mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâsıt-ı Şevvâlî'l-mükerrerem li sene isnâ ve 'ısrîn ve mi'teyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l akrân el-Hâc Ebu Bekir Ağa
Arpacızâde Ahmed Ağa
İbrahim Beşe ibn-i Mustafa
Ehuhu Ömer Beşe
es-Seyyid Ali Çelebi Kapu Kethüdâsı
Ahmed Çelebi Na'l bend

s.11/b.1

Medine-i Harput mülhakâtından Monlakendi sâkinlerinden Fâtıma binti Muhammed nâm hâtûn mahfel-i kazâda işbu hâfızü'l-vesika karındaşı Yusuf mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb karye-i mezbûrede vâki' bir taraftan Şemsi oğlu ve bir taraftan Zülfî Bik oğlu ve bir tarafı Sayni oğlu Hasan ve bir taraftan Tirmeli oğlu mülkleri ile mahdûd bağ babamız mezbûr Muhammed'in

mülki olmağla tarih-i vesikadan otuz sene mukaddem bana hibe ve temlik eylemiş idi karındaşım mezbûr Yusuf tasarruf ider su'âl olunub icrâ olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr bağ-ı mezkûr babamın mülk-i sarîhi olmak üzere târih-i vesîkadan on sekiz sene mukaddem bey'-i kat'i üzere iki yüz guruşu bana mezbûre Fâtîma'nın huzûrunda bey' ve teslîm idüb ben dahî iştirâ ve tesellüm eyledükden sonra babam mezbûrun Perçençli Cündî İsmail'e iki yüz guruş deyni olmağla havâle eyledi ben dahî deyn-i mezkûru edâ idüb babamız deyninden halâs olmağla bağ-ı mezkûr mülk-i müşterâm olub ilâ hâze'l-ân mülkiyet üzere tasarruf iderim deyü cevâb idüb lâkin mezbûre hâtûnun iddi'âsı tarih-i mukaddem olduğu için hâtûndan beyyine taleb olunmağla ikâmet-i beyyineden ihzâr-ı 'aciz eyledüğünden sonra babası karındaş bey' eyledüğünü ve kendüsü hâzır olduğunu münkir olub Yusuf'dan beyyine (beyyine)²¹³ taleb olundukda karye-i mezbûrdan olub müsliminden Ahmed bin Ömer ve Osman bin Hüseyin li-ecli's-şehâde hâzırân olub eserü'l-istişhâd fi'l-vâki' tarih-i kitâbdan on sekiz sene mukaddem babaları Muhammed kızı Fâtîma hâzır iken hudûd-ı mezbûr ile mahdûd bağını iki yüz guruşa oğlu Yusuf'a bey' ve tesellüm idüb semenini deyn-i mezkûra havâle eyledi bizler şâhidiz şehâdet ideriz deyü şehâdet eylemeleriyle ba'de't-tahlif ma'kûle olub bî-vech münâza'adan Fâtîma men' birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâsıt-ı Şevvâl li-sene isnâ ve 'ışrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Kâtib Osman

Mustafa Beşe Yazıcı

İsmail bin Osman

es-Seyyid Monla Ömer Mukayyid

İbrahim Muhzır

s.11/b.2

Medine-i Harput mülhakâtından olub Behermaz nâhiyesinde vâki' Hoşirik nâm karye sipâhisi olan İsmail Ağa asâleten ve Şahin Ağa merâkından vekâleten mahfel-i kazâda karye-i mezbûre sınıruna muttasıl Malato karyenin za'îmi olan Muhammed Ağa'nın asâleten ve şerîki olan Hasan'ın vekili ve velisi olan Muhammed Ağa ve Ebu Bekir mahzarlarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb tımarımız olan Hoşirik ile mezbûrların tımarı olan Malato toprağı mâbeyninde bir mikdâr zemînin sınıru husûsuyla nizâ'-i mukaddem vâki' olmağla bundan akdem cânib-i şer'-i mazhardan mahall-i nizâ' üzerine varılub nizâ' olunan zemînin mâbeyninde sınıru kadimden çayır içinde cârî olan harık olub altında olan tarlalar Hoşirik toprağı olub mahsûlünü Hoşirik sipâhisi mutasarrıf olduğu isbât ve hüccet-i şer'iyye olunmuş iken hâlîyâ mezbûr Malato ağaları müdâhale iderler su'âl olunub takrîrleri tahrîr ve yedimde olan hüccet-i şer'iyye ve fetvâ-yı münîfeler mücebince ba'de't-tebyînül-hâl ve icrâ-yı hakk men' olunmak matlûbumuzdur deyüb bin yetmiş altı tarih ile müverrih medine-i mezbûrede hâkimü's-şer'-i şerif olan Abdullah Efendi imzâsıyla mûmzâ ve hatemî ile mahtûm hüccet-i şer'iyye-i ibrâz idüb nazar ve kırât olundukda mazmûnı müdde'î-i mezbûr İsmail sipâhinin da'vâsına mutâbık olub mezbûrdan za'im Muhammed Ağa ve vekili mezbûrân Mehmed Ağa ve Ebu Bekir Ağa'dan istifsâr olundukda harık-ı mezkûr su'âl olduğunu ve hüccet-i mezkûru her biri münkir olub müdde'î mezbûr İsmail sipâhiden mazmûn hücceti mübeyyin beyyine taleb olundukda Müsliminden olub Koçkal'a nâm karye sâkinlerinden Ca'fer bin Ahmed ve İlbasan nâm karyeden Osman bin Rüstem

²¹³ İki defa yazılmıştır.

nâm Hasan ihtiyârlar li-ecli's-şehâde hâzırân bi'l-meclis olub iktîşhâd olundukda fi'l-vâki' mûmâ-ileyh hâkimü's-şer'-i şerif Abdullah Efendi tarafından nizâ' olunan Muhammed nâibü's-şer' Hüseyin Efendi varub 'akd-i meclis-i şer'-i şerif idüb Hoşirik ile Malato toprağı beyninde çayır içinde câri olan harık sınıır-ı kadim olduğuna Zeynel bin Musa ve Kâsım bin Nazar ve Alican nâm kimesneler şehâdet idüb nâib-i müşârün-ileyh istimâ' ve gelüb mûmâ-ileyh hâkimü's-şer' Abdullah Efendi'ye takrîr itmekle Abdullah Efendi dahî hükm ve hüccet virdüğüne mazmûn hüccete şâhidiz şehâdet dahî ideriz deyü mazmûn hüccet muvâfık-ı şehâdet-i şer'iyye eylediklerinden sonra merkûmum za'im Muhammed Ağa ve vekilân Mehmed Ağa ve Ebu Bekir yine nizâ'dan hâli olmayub 'adem-i itâ'at üzere olmalarıyla (mezkûr)²¹⁴ mezbûr İsmail sipâhi Şeyhü'l-islâm sellemehü's-selâm hazretlerinin fetvâ-yı şerifesi ibrâz idüb nazar olundukda bir def'a şer'iyle ve fasl ve hükm ve hüccet olunan da'vâyı Zeyd kâdî tekrâr istimâ' ve hükm-i evvelin hilâfına hükm idüb hüccet virse hükmü nâfiz hücceti mu'teber olur mu beyân buyurula deyü istiftâ olunmağla (s.12) olmaz deyü buyurulmağın sınıır-ı mezbûru tecâvüz eylemek üzere mezbûrun za'im Muhammed Ağa'ya ve vekilân mezbûrân tenbîh birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâsıt-ı Şevvâlül'- mükerrerem li-sene isnâ ve 'ışrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Mustafa Ağa ibn-i Mahmud Ağa
Mehmed Çelebi ibn-i el-Hâc Osman ve Bekir ve Bekirzâde
Mehmed Ağa Arpacızâde
Hüseyin Çelebi tâbi'-i Seyyid Paşa
Monla Ahmed bin İbrahim Efendi
Perçençli Mehmed Beşe
İbrahim Ağa Seyyid Yusufzâde

s.12/b.1

Medine-i Harput'da Sâre Hâtûn Mahallesi sâkinlerinden Veli Çelebizâde Mehmed Ağa ve karındaşı Ebu Bekir Ağa mahfel-i kazâda Car-ı Molla Saki işbu sâhibül'- kitâb İsmail Beşe ibn-i Gâzi Hüseyin mahzarında her biri da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr İsmail Beşe bizim karlığımız olub vücûd tutmaz mer'âsı olan havlusuna ev binâ ider su'âl olunub takrîri tahrîr ve ba'de't-tebeyyünü'l-hâl icrâ olunmak matlûbumuzdur didiklerinde gıbbe's-su'âl mezbûr İsmail Beşe zikr olunan mevzi' kadimden ev idi münhedim olub bir müddet 'arsa olmağla yine kadimi üzerine binâ eyledim mülkümdir deyü cevâb idüb gıbbe'l-istintâk mülki defterli olduğunu mezbûrân Mehmed Ağa ve Ebu Bekir Ağa münkirler olub mezbûr İsmail Beşe'den cevâbına mutâbık beyyine taleb olundukda müsliminden es-Seyyid İbrahim Ağa ibn-i es-Seyyid Ahmed Çelebi ve es-Seyyid Kabak el-Hâc Ebu Bekir li-ecli's-şehâde hâzırân olub fi'l-vâki' münâza'un-fih olan mevzi'-i kadîmi tahtânî evdir mezbûr İsmail Beşe'nin mülkidir bir müddetdir münhedim oldu bizler şâhidiz şehâdet ideriz deyü her biri şehâdet idüb gıbb-i şerâitü'l-kabûl makbûle olub tekaddüm el-yevm car dökmeden ve çortun vaz' eylemeden mezbûrân Mehmed Ağa Ebu Bekir Ağa men' birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i Şa'bân li-sene 1122.

²¹⁴ Üstü çizilmiştir.

Şuhûdü'l-hâl

Osman Beşe Karacık
Za'im Ebu Bekir Ağa
Mehmed Ağa el-Yâver
Süleyman tâbi'-i Feyzullah Efendi
Bel Irgadı el-Hâc Osman
Seyyid İbrahim Hamrcı

s.12/b.2

Medine-i Erzurum'da Gürcü Bik kapusu dâhilinde Ayaz Paşa Mahallesi sâkinlerinden Arabzâde zâ'im Muhammed Ağa tarafından câ'il-beyâmı da'vâ ve husûmet ve ba'de't-tebyînü'l-hâl ahz u isâle Erzinanî İsmail Beşe ibn-i Abdurrahman ve ze'âmetde şerîki Kemahlı Hasan Bik ibn-i Mustafa şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan mezbûr za'im ademi Süleyman Bik ibn-i Abdullah mahfel-i kazâda bundan akdem firâren gelüb Küçük Ali Bik yanına dâhil olub andan Harput'a gelan (boşluk) el-asl şâbb-ı emred Ahmed mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Ahmed'i tarih-i vesikadan iki sene mukaddem mezbûr Muhammed Ağa iştirâ idüb gayr-ı müşterâsı iken firâr itmekle tecessüs idüb bunda müşâhade eyledim su'âl olunub takrîri tahrîr ve bana teslîm olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Ahmed fi'l-vâki' müşârün-ileyh Muhammed Ağa'nın 'abd-i memlûku olmuşum sehven ve cehâleten firâr itmekle mûmâ-ileyh Küçük Ali Bik yanına geldüm andan dahî bunda geldim hâliyâ mezbûr za'im Muhammed Ağa'nın 'abdi olduğum mukarrerdir deyü bi-tav'a takrîr eyledükden sonra şahidân mezbûrân İsmail Beşe ve Hasan Bik fi'l-vâki' işbu hâzır-ı bi'l-meclis Ahmed nâm şâbb-ı emred za'im-i mezbûr Muhammed Ağa'nın hâliyâ 'abd-i memlûku olduğu ihzârdır bizler şahidiz deyü şehâdet eylemeleriyle ba'de'l-kabûl mezbûr Ahmed meclis-i şer'de vekîl-i merkûm Süleyman Bik'e teslîm olunmağla mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi's-sâni 'ısrîn min Şevvâlül'l-mükerrerem li-sene isnâ ve 'ısrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Belgradî el-Hâc Osman Ağa
Küçük Ali Bik ademi Mehmed Bik
el-Hâc Mahmud Ağa ibn-i el-Hâc Ya'kûb
Süleyman tâbi'-i Feyzullah
es-Seyyid Mustafa Neccâr
Halil Çelebi ibn-i İshak
Yazıcı Hasan Bik
Ve gayrihim.

s.12/b.3

'Abd-i mezbûr Ahmed nâm şâbb-ı emred vekîl-i mezbûra teslîm oldukda bir köhne yağmurluğu olmağla kendüye teslîm olundu bir kaç gün meks eyledim bir akçe ve bir parça eşyâm kalmadı deyü bi-tav'a takrîr eyledüğü kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Mustafa Neccâr
Halil Çelebi ibn-i İshak

Süleyman bin Abdullah
Ve gayrihim.

s.13/b.1

Medine-i Harput Kal'ası sâkinelerinden Ayşe binti Ali Beşe nâm hâtûn tarafından âti'd-da'vâ ve'l-husûmet ve redd-i cevâba mezbûr Veli 'ârif olan Osman bin Ali ve Mahmud Beşe ibn-i Yusuf ve Ciger oğlu Ali ve Çerhik Yusuf şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olub vekâleten hükm-i şer'î lâhik olan Karaçalı Osman Beşe meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu hâfızü'l-vesîka Mustafa Çelebi ibn-i Bektaş nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Mustafa mezbûre Ayşe'nin bundan akdem zevci olmağla halefî eylemiş mihr-i mu'accesini ve nafaka-i 'adetini ve babasından kendüye intikâl idüb zevci mezbûrun evine götürdüğü cüzi' ve külli eşyâsını taleb ider su'âl olunub ba'de't-tebyînü'l-hâl ecr olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Mustafa fi'l-vâki' mezbûre Ayşe ile imtizâcımız olmağla hal' olunmasını murâd idüb hüsn-i rızâsı ile mihirden ve nafaka-i 'adetinden ve sâir eşyâ iddi'âsından huzûr-ı müsliminde fâriğ olub min-küllü'l-vücûh zimmetimi beri itmekle ben dahî hal' eyledim deyü cevâb idecek gıbbe'l-istintâk 'akibü'l-inkâr mezbûr Mustafa'dan cevâbına mutâbık beyyine taleb olundukda müsliminden imâm-ı Mescid-i Hoca es-Seyyid Monla Osman bin Seyyid Ömer ve Seyyid Monla Bekir bin es-Seyyid Veli nâm kimesneler li-ecli's-şehâde hâzırân bi'l-meclis olub istişhâd olundukda fi'l-hakîka mezbûre Ayşe binti Ali Beşe zevci mezbûr Mustafa'nın zimmetinde olan mihr-i mü'eccelesinden ve nafaka-i 'adetinden fâriğ olub ve babasından intikâl idüb zevci Mustafa'nın evine götürdüğü kalîl ve kesîr nakdiye ve esvâbı hurûc eyledüğünü ve esvâbı kendüsü giyinüb ve zâyî' eyledüğünü bi-tav'ihâ mukırr ve mu'terif olub bizi eşhâd eyledi min-ba'd Mustafa da'vâ ve nizâ' ve husûmeti mutâlebesi kalmayub zevci Mustafa dahî hal' eyledi bizleri bi-vech münâza'adan men' birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî yevmi'l-hâmis 'ışrîn min Şevvâl li-sene isnâ ve işrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli İbrahim Efendi
İsmail Çelebi ibn-i İbrahim
Osman bin Ali
Süleyman tâbi'-i Feyzullah Efendi

s.13/b.2

Medine-i Harput mülhakâtından Üngüzek nâm karye sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Mehmed bin Cum'a nâm kimesnenin sulbî sagîr oğlu Musa'nın emvâl-i vâridâtını hıfz eylemek içün bir vasî lâzım ve mühim olmağla işbu hâfızü'l-vesîka sagîr-i mezbûrun dayısı Ebu Bekir bin Mansur nâm kimesne yine mezbûrun ahvâline müşfik olmak zannı ile sagîr-i mezbûrun emvâlini hıfz ve ahvâlini zabt eylemek içün savb-ı şer'-i mazhardan mezbûr Muhammed vasî nasb ve ta'yîn olunub ol-dahî vesâyeti kabûl ve hidmet-i lâzimesin edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğin bu vesîka mâ-hüve'l-hakîka bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi'l-'âşir min Zî'l-ka'deti's-şerife li-sene isnâ ve işrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Osman Ağa Hüseyinikli
Kürd Ahmed Beşe

Na'l bend Ahmed
Cum'a bin Daşdemür
Allahvirdi ibn-i Eyub
Ve gayrihim.

s.14/b.1

Medine-i Harput mülhakâtından Esediyye Mahallesi sâkinlerinden İbrahim bin Cum'a nâm kimesne asâleten ve karındaşı olub âti'l-bey' bağ ve bağçeye hissedâr iken fevt olub zevcesi Belkıs'a mihri ve hissesi için virülüb ba'dehû mezbûr İbrahim tezvîc oldukdan sonra müteveffât olmağla hisse zevci mezbûr İbrahim ve karındaşı Asiye'ye intikâl itmekle mezbûr Asiye tarafından Muhammed Beşe ve karındaşı İbrahim bin Ahmed şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan mezbûr İbrahim'in karındaşı İbâdullah vekâleten meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda Hüseyin Beşe ibn-i Hasan muvâcehesinde mezbûr İbrahim asâleten ve mezbûr İbâdullah vekâleten takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb medine-i mezbûre bağâtı beyinde Danişmend nâhiyesinde bir taraftan Kâfilzâde Seyyid Muhammed ve bir taraftan Köse Bekir oğlu ve bir taraftan el-Hâc Seyyid Ömer mülkleriyle hudûd bağ ve bağçe evi ve suyu ve otlığı ve tevâbi' ile tarafından icâb ve kabûlü hâvî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezbûr Hüseyin Beşe'ye doksan beş guruşluk zolta ile bir mikdârı vezn-i penbeye temlîk ve teslîm eylediğimiz ve sonra semen-i mezkûr doksan beş guruşluk zolta ile bî-vezn-i penbeyi ahz u kabz eyledik keyfe mâ-yeşâ mutasarrîf olsun didiklerinden sonra gıbbe't-tasdîk mezbûr Hüseyin Beşe dahî işbu hâfızü'l-vesîka mezbûr es-Seyyid el-Hâc Ömer Çelebi muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb zikir olunan hudûdun dâhilini bi'l-icâb ve'l-kabûl mezbûr el-Hâc Seyyid Ömer'e bâtten doksan beş guruşluk zolta ile bir mikdârı vezn-i penbeye bey' ve temlîk ve teslîm idüb doksan beş guruşluk zoltayı ve bir bi-vezn-i penbeyi tamâmen ahz u kabz eyledim Seyyid el-Hâc Ömer Çelebi'nin mülk-i müşterâsı oldu didikde gıbbe't-tasdîk mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâsıt-ı Zi'l ka'det'ü's-şerife li-sene 1122.

Şuhûdü'l-hâl

Abdurrahim Efendi
Ehuhu Mehmed Çelebi
el-Hâc Mahmud ibn-i el-Hâc Ya'kûb
es-Seyyid Mustafa Çımacı
es-Seyyid Mehmed Kamil Meda?
Na'l bend Sâlim
Seyyid Osman Kubadzâde
Monla Bekir bin Osman

s.14/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Hacılı Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem müteveffât olan Fâtıma binti el-Hâc Ali nâm hâtûnun verâseti vâlidesi Raziye hâtûna ve zevci Ali Beşe ibn-i Ömer ve sagîr oğlu İbrahim ve sagîre kızı Rukiye'ye münhasıra olduğu zâhir olub ba'dehû mezbûr Ali Beşe'nin karındaşı Abdullah fevt olmağla verâseti karındaşı mezbûr Ali Beşe'ye ve diğer karındaşı olub Bağdad'da olan Osman Beşe ve kız karındaşı Fâtıma ve zevcesi Hadice'ye münhasıra olduğu zâhir olub mezbûre Hadice dahî müteveffât olmağla verâseti mezbûre Raziye hâtûna ve karındaşı Muhammed Çelebi'ye münhasıra olduğu muhakkak oldukdan sonra mezbûr Muhammed

Çelebi asâleten ve vâlidresi mezbûre Raziye hâtûn tarafından âti'l-ibrânın tescili için es-Seyyid İslâm Çelebi ibn-i Abdülcelil ve Muhammed Beşe ibn-i el-Hâc Hamza nâm kimesneler şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l vekâle olmağla mezbûr Muhammed Çelebi vekâleten meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda müteveffât-ı mezbûre Fâtıma'nın zevci olan işbu hâfızü'l-vesîka Ali Beşe muvâcehesinde bi'l-asâle ve bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb müteveffât-ı mezbûre Fâtıma mihr-i mü'eccelesini kemâl-i sıhhatinde zevci Ali Beşe'ye hibe-i sahîhe ile hibe eyledüğü ma'lûmumuz olmağla hacz-i vekili terekesinden on dokuz buçuk gurusluk zolta ile yarım rub' süds hissesi olmağla eşyâyı vâlidem mezbûre Raziye ahz u kabz idüb min külli'l-vücûh Fâtıma terekesi husûsuyla zevci Ali Beşe'nin ve oğlu İbrahim ve kızı Rukiye'nin zimmetlerin ibrâ ve iskât eyledüb fasl-ı husûmet oldu ve ba'dehû müteveffât olan kız karındaşım Hadice'nin zevci müteveffât Abdullah'ın zimmetinde mütekarrer mihr-i ve sâir eşyâsı için mezbûr Abdullah'ın mahalle-i mezbûrda vâki' evlerde ve Danişmend nâhiyesinde vâki' bağçe ve bağçesinde rub' hissesi olmağla kıymeti yetmiş bir gurusluk zolta olmağla yetmiş bir gurusluk zolta-i mezbûr Ali Beşe kendi malından vâlidem ve bana teslim idüb Abdullah'ın rub' hissesi Ali Beşe'nin olub vâlidemin ve benim mezbûre Hadice husûsuyla dahî Ali Beşe'den ba'dehû mutâlebemiz ve nizâ'mız kalmadı zimmetin ibrâ-i 'âmm ve kâti'l-hisâm ile ibrâ ve iskât eyledik didikde gıbbe't-tasdik mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâsıt-ı Zi'l ka'detü's-şerife li-sene isnân ve işrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli Abdurrahim Efendi el-Vâ'iz
Ehuhu Mehmed Çelebi
Ebu Bekir Ağa Zarik Ağası
el-Hâc Süleyman Etmekçi
Mustafa Beşe ibn-i Hüseyin
Süleyman bin Abdullah

s.15/b.1

Medine-i Harput mahallâtından Hacılı Mahallesi sâkinlerinden Ali Beşe ibn-i Ömer meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda bi't-tav'i's-sâf takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb bundan akdem fevt olan karındaşım Abdullah nâm kimesnenin vârisini bana Bağdad'da olan karındaşım Osman Beşe'ye kız karındaşımız Fâtıma'ya ve zevcesi Hadice'ye münhasıra olub ba'dehû Hadice dahi müteveffât olmağla Abdullah'ın zimmetinde mihr-i bâkisi yetmiş bir gurusluk zolta olub ve müteveffâ-yı mezbûrun dahî mahalle-i mezbûrda vâki' ma'lûmetü'l-hudûd evlerde ve Danişmend nâhiyesinde vâki' bağ ve bağçede rub' hissesi olmağla kendim rub' hissesini yetmiş bir gurusluk zoltaya kabûl idüb yetmiş bir gurusluk zoltayı Hadice'nin vâlidresi Rahime'ye ve karındaşı Mehmed Çelebi'ye edâ idüb rub' hissesi benim olmağla evden ve bağ ve bağçeden rub' hisseyi oğlum İbrahim'e temlik idüb velâyetim hasebiyle yine kabz eyledim didikde zabten li'l-makâl ketb olundu. Fî evâsıt-ı Zi'lka'detü's-şerif li-sene isnâ ve 'ısrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli Abdurrahim Efendi el-Vâ'iz
Ehuhu Mehmed Çelebi
Ebu Bekir Ağa Zarik Ağası
Mustafa Beşe ibn-i Hüseyin
el-Hâc Süleyman Etmekci

s.15/b.2

Medine-i Harput mülhakâtından Ekrüz nâm karye sâkinlerinden Ebu Bekir ve Rıdvan ibn-i Murtaza Ağa karındaşları Ömer nâm müteveffânın oğlu Ahmed nâm kimesneler meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu kendi tarafından asl ve karındaşı faziletli Abdurrahim Efendi tarafından câ'il-beyânı tasdik-i vekil olan 'izzetlü Muhammed Çelebi muvâcehesinde her biri takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb taht-ı tasarrufumda vâki' olub karye-i mezbûrede vâki' karye-i Han'dan Ekrüz karyesine giden tarîkin iki tarafı ve Dellâl Pınarı'nda olan Emr ü Dâdhi ki üstü Kel Hüseyin tarlası Derdesilli Monla Ahmed oğlu tarlasına mülâsık zikr olunan dört kıt'a sulu ve susuz tarlalarının hakk-ı tasarrufunu izn-i sâhib-i arz ile tarafından icâb ve kabûlü hâvî tefvîz-i kat'î ve ferâğ-ı mer'î üzere mûmâ-ileyhâ faziletli Abdurrahim Efendi ile 'izzetlü Muhammed Çelebi'ye yigirmi beş guruşluk cedîd zoltaya tefvîz ve ferâğ ve teslim eylediğimden sonra mukâbele-i ferağda olan bedel-i mezkûr yigirmi beş guruşluk zolta tamâmen ahz u kabz eyledik ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr dört kıt'a tarlada medhalimiz kalmadı müfevviz-i mahzıları oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsunlar didiklerinde gıbbe't-tasdik mâ-vak'a ketb olundu. Fi evâsıt-ı Şa'bân li-sene isnâ ve 'ışrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-akrân Muhammed Ağa Kethüdâ Yeri

Fahrü'l-akrân el-Hâc Ebu Bekir Ağa ibn-i Hacı Ömer Ağa

Zülfikar Bik Germilî

Ahmed bin Bayram sâkin-i Şintil

s.15/b.3

Medine-i Harput sâkinlerinden Ahmed Çelebi ibn-i (boş) nâm kimesne meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu hâmilü's-sefer Kinös ve âherden Kesir nâm zımmiler muvâcehelerinde ikrâr-ı tâm ve bast-ı 'ani'l-merâm idüb mesfûrûn zımmiler bennâ tâ'ifelerinden olub benim Şergi nâhiyesinde vâki' bağ evimi yapub üstâdiyye ücretleri mukâbelesinde Şergi bağâtı beyinde vâki' babamdan bana irsle intikâl iden bir taraftan Tunazâde Yusuf Çelebi ve bir taraftan Dösözzâde mülki ve bir tarafı çay ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd bir kıt'a teğek hubânî 'arsası üstadiyye ücretleri mukâbelesinde virdim fîmâ-ba'd hudûd-ı mezkûr dâhiline kat'en 'alâka ve medhalim kalmadı mesfûrunun mülkleri olmuşdur keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsunlar didiklerinde gıbbe't tesâdikü'l-mu'teber mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fî evâ'il-i Zi'l ka'detü's-şerife li-sene isnâ ve 'ışrîn mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

(Silik) Çelebi Hoşlu zâde

Osman Çelebizade Bayi'

Abdullah Çelebi Kakırdak

Muhzır İbrahim

Baba Yusuf

Ve gayrihim.

s.16/b.1

Husûs-ı âti'l-beyânı mahallinde ketb ve imlâ ve gelüb meclis-i şeri'at-ı garrâda inhâ eylemek içün bi't-taleb nâibü's-şer'i olan Feyzullah Efendi ve aminimiz Mehmed Ağa ta'yîn olunmakla zeyl ü vesikada mestûrül-esâmi olan müslimîn ile medine-i Harput'da Alaca Mahallesinde Kalkancızâde el-Hâc Ali Çelebi ibn-i Derviş menziline varub 'akd-i meclis-i şer'-i şerif eyledüğünde mezbûr el-Hâc Ali Çelebi'nin zevce-i menkûhesi olub vaz'-ı haml eyledükden sonra müteveffât olan Firdevs binti Ahmed nâm hâtûnun vâlidesi Fâtıma binti (boşluk) nâm hâtûnun mukırr ta'rîfi ile mu'arrif oldukda bi-tav'ihâ takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm kızım mezbûre Firdevs tarih-i vesika gecesi 'aşâ vaktinde bir oğlan hayy olmak üzere vaz'-ı haml cümle eyledüğünden sonra sülüsül-leylde kızım Firdevs müteveffât olub zıkr olunan oğlu kirye ve sadâ ile üç sâ'at mikdârı hayatda kalub ba'dehû bi-emrillâh-i te'âlâ fevt oldu husûs-ı merkûme ve kadimi olmuş kimesneler dahî vardu li-ecli'l-i'timâd muvâcehesinde istifsâr olunsun didikde müsliminden Mustafa Çelebi ibn-i el-Hâc Derviş ve es-Seyyid Salih Çelebi ibn-i Muhammed nâm kimesneler hâzırân olub eserül-istişhâd fi'l-vâki' tarih-i vesika ba'de'l-'aşâ müteveffât-ı mezbûre Firdevsin üzerinde Kur'ân-ı 'azîm tilâvet ider iken sülüsül-leylde merhûme oldu ve oğlu kirye ve zârî ider idi üç sâ'at mikdârı mürûr eyledüğünde ma'sûm oğlancık dahî fevt oldu deyü makâm-ı şehâdetde haber virdüklerinden sonra müslüman olub kâbilesi olan Rabi'a binti İsmail ve sâir Safiye binti el-Hâc Haşim ve Fâtıma binti Abbas ve Abide binti Ebu Bekir nâm sâlihât hâzırân olub fi'l-vâki' fevt-i mezkûrede bizler dahî mevcût buldukda Firdevs Hâtûn vakt-i 'aşâda bir oğlan vaz' eyledi hayy olmak üzere ba'dehû Firdevs sülüsül-leylde merhûm oldu ba'dehû oğlancık kirye ve zârî üzere iken üç sâ'at mikdârı mürûrunda oğlancık dahî fevt oldu bizler bu vech üzere 'âlimeyüz deyü makâm-ı şehâdetde takrîr eylediklerinden sonra müteveffât-ı mezbûrenin vâlidesi mezbûre Fâtıma hâtûn tekrâr takrîr-i kelâm idüb kızım mihiri zevcine hibe eyledi takrîrim zabt olunsun didikde nâib-i mezbûr mezkûrâtı tahrîr ve gelüb haber virdüklerinde mâvak'a ketb olundu. Fî'l-yevmi'l-hâmis 'ısrîn min Zi'lka'detü's-şerif li-sene isnâ ve 'ısrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli es-Seyyid Fazlı Efendi
el-Hâc Yasin Çelebi Basmacızâde
Monla Süleyman el-Hâc ibn-i Yusuf
Mustafa Çelebi Erzincanî
Yazıcı Mustafa Çelebi
Ehuhu Hasan Çelebi
Mustafa Çelebi ibn-i Süleyman Beşe
Mehmed Çelebi
Mehmed Beşe ibn-i Hasan
Alihanzâde Mehmed Beşe

s.16/b.2

Gökçe Mescid-i Şerîfi Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Gökçezâde Mustafa Bik ibn-i Hüseyin nâm kimesnenin sulbî sagîr oğlu ve sulbiye sagîre kızları Firdevs ve Rukiye'nin emvâllerini hıfz ve ahvâllerini zabt eylemek içün eytâm-ı mezbûrelerin vâlideleri ve mürebbiyeleri Fâtıma binti Ömer Çelebi çıkub şer'-i mazharda vasî nasb olunub ol dahî vesâyeti

kabûl eyledüğünden sonra vesâyeti umûrine karındaşı İbrahim Çelebiyi vekîl itmekle mâ-vak'a ketb olundu. Fî'l-yevmi't-tâsi' 'ışrîn min Zi'lka'de li-sene 1122.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Ali Ağa
el-Hâc Mahmud bin el-Hâc Ya'kûb
es-Seyyid Salih Çelebi Vâ'izzâde
Ebu Bekir Ağa-i Zarik
Ve gayrihim.

s.17/b.1²¹⁵

Medine-i Harput mülhakâtından Piran nâm karye sâkinlerinden iken Mar'aş kazâsına varub temekkün iden Monla (Ali) bin Veli ve Nâsır bin Abbas nâm kimesneler divân-ı Amid'e arz-ı hâl itmekle âti'l-beyânı ihzâr-ı şer' eylemek için buyuruldu-i şerifleriyle ta'yîn buyurulan fahrû'l-akrân Mustafa Ağa mübâşeretiyle mezbûrân ve Nâsır mahfel-i kazâda sâlifü'z-zikr Piran sâkinlerinden Yörük oğlu Musa nâm kimesne mahzarında ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Musa tarih-i kitâbdan altı ay mukaddem 'emmizâdemiz Mahmud nâm kimesne katl olmağla ağâ-yı mezbûru mübâşir getürmüşüzdür su'âl olunub takrîri tahrîr ve icrâ-yı hakk olunmak (matlûbundur) didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Musa zikr olunan Mahmud cünûndur ve deyne mübtelâ olmağla tarih-i kazâ-i ilahi bir gün gayıb oldukda ahâli-i mezbûr tefahhus ve tecessüs idüb hayatı zamanı ma'lûm olmayub mezbûru katl eylemişim deyü def' ile mukâbele eyledüğünden mâ'adâ cevâb-ı âher mütesaddi olub karındaşı olub hâliyâ kazâ-i Erzincan'a tâbi' Karpuzahuru nâm karyede temekkün iden Şeyh Mehmed karındaşı vech-i meşrûh (tâbi'-i Karpuz)²¹⁶ üzere gayıb olub 'öşür nâmı ile fukarânın akçesi gitdüğünü istimâ' fukarâyı ... kimesnede 'alâkam ve da'vâm yokdur karındaşı cünûnluğû hasebiyle gayıb olmuş deyü eşhâd idüb irsâl eylemişdir deyü müslimînden Hüseyin bin Mahmud ve Abbas bin Musa nâm kimesneler hâzırân fi'l-vâki' sâlifü'z-zikr Karpuzahuru nâm karyeye varmış idik mezbûr Şeyh Mehmed bizi eşhâd karındaşı Mahmud gayıb olmuş husûsen ihtiyâten 'öşrü virilmiş fukarâyâ gadr olmuş vârisi oldukda vârisi benimkine eyledim deynine mutlak da'vâm yokdur varub iktizâ eyledüğünde şehadet deyü bizi eşhâd itmekle biz böylece şâhidiz deyü şehadet eyledüğünden sonra mezbûrân Monla Ali da'vâya salâhiyeti yoğiken bu ricâl-i mezbûrların oğlu Musa kâtili olduğuna beyyine taleb olundukda beyyineden kemâl mertebe izhâr-ı 'acz idüb da'vâdan men' olunmağla bilâ-sebeeb kendüğü zâhir olmağın bi't- taleb ketb olundu. Fî evâhir-i Zi'l ka'deti's-şerife li-sene isnâ ve ışırn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ebu Bekir Ağa Veli Çelebizâde
Ahmed Çelebi ibn-i Hüseyin
Ebu Bekir Çelebi ibn-i Süleyman
İsmail bin İbrahim
İbrahim bin Yusuf

²¹⁵ Bu sayfada (s. 17) yer alan belgelerde (b.1-2), sayfanın sol kenarında eksik kısımlar bulunması sebebiyle bazı kelimeler yer almamaktadır. Bunlar (...) işaretiyle gösterilmiştir.

²¹⁶ Üstü çizilmiştir.

s.17/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Ağa Mahallesi sâkinlerinden Muhammed Beşe ibn-i Ahmed mahfel-i kazâda işbu hâfızü'l-vesîka (Osman) bin Abdullah mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb mahalle-i mezbûrda iştirâ eyledüğüm oda damı üzerinden mezbûr Osman odası ve sofası ve örtmesi karını getürüb sokağa dökürse icrâ olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'al mezbûr Osman zikr olunan damların karı kadîm ... beri mezbûr Muhammed Beşe iştirâ eylemenizden mukaddem zikr olunan oda damından geçülüb sokağa (dökülür) ol-ecilden ben dahî vaz'-ı kadîm üzere hareket eyledüm deyü cevâb idüb gıbbe'l-istintâk ve ba'de't-talebü'l-beyyine müsliminden İbrahim Beşe ve Ömer Beşe ibn-i Mustafa vekil Süleyman Çelebi nâm kimesneler hâzırân olub eserü'l-istişhâd fi'l-vâki' mezbûr Osman'ın mülk-i müşterâsı olan mârû'z-zikr ev ve oda örtmesi damlarının karı kadîmü'l-(eyyâmdan) beri mezbûr Muhammed Beşe iştirâ eylemenizden mukaddem kadîmü'l-eyyâmdan odası damından geçilüb sokağa dökülür bizler bu husûsa ve bu vech üzere şahidiz şehâdet dahî iderüz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde mezbûr Muhammed Beşe mukaddemâ mevkûl gelmiş ise dahî ben râzı ... mezbûr Osman bir kıt'a fetvâ-yı şerîfe ibrâz idüb nazar olundukda mazmûn-ı münîfesinde evi satıcı karı kadîmden Ömer'ün iştirâ itdiği evin üzerinden sürülüb sokakda iken vaz'-ı kadîmi üzere Zeyd karı döküldükde Ömerü men'e kâdir olur mu beyân buyura olundukda cevâb-ı bâ-savâbında olmaz vaz'-ı kadîmi üzere dökülüb deyü buyurulmağın binâ vaz'-ı kadîmi üzere hükm birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Zi'l ka'de li-sene isnâ ve 'ışrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Beşe ibn-i Hasan

es-Seyyid Ebu Bekir Kurban kaban

Ahmed Damcı

İbrahim Mahdûr

Abdûlmecid ibn-i İshak

s.18/b.1²¹⁷

(Medine-i) Harput'da Esediyye Câmî-i Şerifi kurbunda vâki' olub Ortak Mahallesi sâkinlerinden Boyacızâde dimekle ma'rûf el-Hâc Ömer Ağa ve Osman Çelebi bin Ebu Bekir Ağa ibn-i Halil Ağa meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda her biri takrîr-i kelâm ve (bast-ı) merâm idüb cedd-i â'lâmız olan el-Hâc Hızır Ağa nâm kimesne batnen ba'de batnin evlâd-ı zükûruna vakf eyleyüb ... rüşdü zâhir olan veled-i kebîrine şart eyledüğü Ortak mahallinde vâki' hâliyâ sâkin olduğu ma'lûmetü'l-hudûd büyü't-ı müte'addide medine-i mezbûre bağâtı beyninde (boşluk) nâhiyesinde vâki' ma'lûmetü'l-hudûd bağ ve bağçe ve medine-i mezbûrda hâliyâ Esediyye Mahallesinde vâki' kible tarafı (tarîk-i) 'âmm ve şimâl tarafı es-Seyyid Veli ve Beşirzâde mülkleri maşrık tarafı Hanaka? boğazından kible-i cânibine câri olan çay ve mağreb tarafı Hoşlu ... Beşe menzili ile mahdûd bağçe vakfa dâhil olub tedâvül idi ile cümlesin benim tasarrufumda dâhil olub lâkin zikr olunan hudûdun dâhili yüz seneden mütecâviz harâb ve yebâb olub mün'adim ve etrâf-ı cidârı münhedim olmağla mücerred 'âmm-i hâliye kalub mürûr ve 'ubûr idenler tarik eylemeleriyle zâyî' olub ve zikr olunan sâir vakflarım dahî ta'mîr-i muhtâc olmağın zikr olunan 'arsa izn-i şer' ile bey' eylemek murâdımdır savb-ı şer'-i mazhardan ve icâzet taleb ideriz didiklerinde vech-i meşrûh üzere mevzi'-i mezkûr harâbe olduğunu cemm-i gafirden tecessüs olunub fi'l-vâki' ve 'amel mândedir

²¹⁷ Bu sayfada (s. 18) yer alan belgede (b.1), sayfanın sağ kenarında eksik kısımlar bulunması sebebiyle bazı kelimeler yer almamaktadır. Bunlar (...) işaretiyle gösterilmiştir.

deyü ... makbûlül-kelimât haber virdüklerinde ketb-i makbereden kitâb mürâca'at olundukda zikr olunan bağ ba'zı el-vakf li-ıslâh bâkiyye câzib-i izni'l-kâdî mes'elesi mestûr ve mukayyed olub binâen 'alâ zâlik sudûr-ı mezbûrun ... 'arsa-i hâliyenin şer'en bey'ine hükm-i şer'ine lâhik oldukdan sonra mezkûrân el-Hâc Ömer Ağa ve Osman Çelebi ... meclis-i şer'-i şerîfe-i maksûdda işbu hâfızül- kitâb el-Hâc Seyyid Mehmed Ağa ve el-Hâc Seyyid Ali Çelebi ibn-i el-Hâc Ebu Bekir Çelebi muvâcehesinde her biri takrîr-i ve bast-ı merâm idüb sâlifü'z-zikr hudûdun dâhili olub cânib-i şer'-i mazhardan hükm olunan 'arsa-i hâliyenin nısf-ı şây'i'asını tarafından icâb ve kabûlû hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezbûrân el-Hâc Seyyid Mehmed ve el-Hâc Seyyid Ali Çelebi'ye elli beş gurusluk zoltaya bey' ve temlik ve teslim ba'de'l-yevm ... 'arsa-i mezkûresi mülk-i müşterâları oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsunlar didiklerinde gıbbe't-tasdîkü's-şer'î semen-i mezkûru edâ eylemekden ibâ ile mezbûrân el-Hâc Seyyid Mehmed Ağa ve el-Hâc Seyyid Ali Çelebi takrîr-i kelâm idüb mârû'z-zamân kendüleri ve yâhûd evlâdları 'arsa-i mezkûra mukaddem vakfdır deyü bizlerden da'vâ eylemek ile semen-i mezkûru edâ eylemek için şer'en sened kavî taleb ider didiklerinde mezbûrân el-Hâc Ömer Ağa ve Osman Çelebi fetvâ-yı şerîfe ibrâz idüb nazar olundukda mefhûmu münîfesinde vech-i tahrîr üzere bey'ine hükm-i şer'î lâhik oldukdan sonra el-Hâc Ömer Ağa ve Osman Çelebi ba'dehû evlâdları 'arsa-i mezkûra mukaddem evkâf imiş deyü da'vâ idüb almak olur mu deyü istinkâk olundukda cevâb-ı bâ-savâbında olmazlar ve aza ve cedd-i elzem el-bey' ... kitâb-ı hâviden tasrîh buyurmağla gıbbe's-şer'-i şerîf alan ve ba'de zamân-ı da'vâ ile kâdir olunduğu zâhir olub semen-i mezkûru mezbûrân el-Hâc Ömer Ağa ve Osman Çelebi'ye teslim eylemek olundukdan sonra meclis-i şer'-i mazharda semen-i mezkûr elli beş gurusluk zolta mezbûrân el-Hâc Ömer Ağa ve Osman Çelebi teslim idüb anlar dahî kabz idüb yıllarıyla bey' (ü) şirâda icâb ve kabûl ve kabz-ı semen ve teslim-i mebi' olunub mâ-vak'a ketb olundu. Fî'l yevmi'l-ı şırîn min Zi'l ka'deti's-şerîfe li-sene isnâ ve işrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Mustafa el-Müftî

Faziletli el-Hâc Ali Efendi el-Müderres

Câmi'-i Kebîr hatibi Ebu Bekir Efendi

Çorbacı Mehmed Ağa

Recebzâde el-Hâc Osman

Seyyid Mehmed Ağa İlmiyeli

İbrahim el-Mü'ezzin

el-Hâc Seyyid İbrahim Kureyszâde

es-Seyyid Ahmed Çelebi Kanbur

İsmail Efendi İmâm-ı Câmi'-i Zahiriye

Kalaylı Muhammed Ağa

s.19/b.1

Medine-i Harput mahallâtından Esediyye Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan es-Seyyid İsmail bin Muhammed nâm kimesnenin sulbî sagîr oğlu Muhammed sulbiyye sagîre kızları Fâtıma ve Ayşe ve Firdevs'in tesviye-i umûrları için bundan akdem vasî nasb olunan 'emmileri es-Seyyid Ali nâm kimesne Muhammed bin Ebu Bekir 'emmisi Çalık Ömer'i mahfel-i kazâyâ ihzâr ve mahzarlarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Dede bilâdı ve bir taraftan kârî Şehbaz ve bir taraftan tarîk ile mahdûd evler müteveffâ-yı mezbûr

karındaşının mülk-i müşterâsı olmağla harâbe olduğu için cidârlarını ve sakfını tecdiden binâ itmekle karındaşım es-Seyyid İsmail ve zevcesi olub mezbûr Çalık Ömer'in kızı olan Hadice on beş seneden mütecâviz zıkr olunan evlerde sâkin olub mülkiyet üzere mutasarrıflar iken karındaşım zevcesi fevt olmağla evlâd-ı sığârlarını ve evlerinde terbiye ider kalmayub bi'z-zarûri eytâm-ı mezbûreleri evimize götürüb mezbûre Fâtıma dahî erzâğa muhtaç olmağla mezbûr Muhammed'in zevcesi erzâğ eylemek için virüb beş rub' ücret ve edâlarda bir seneye değin meccânen sâkin olmak üzere kavlı eyledikten sonra Muhammed dahî bu minvâl üzere kavlı eylemiş iken mezbûr Muhammed 'emmisi Çalık Ömer ile ittifâk idüb hileye sâlik olmağla benden bî-haber mahkemeye gelüb ev Muhammed'in mülküdür deyü Ömer takrîr ve hüccet itdürmüş deyü bu husûsda eytâma gadr olmuşdur su'âl olunub takrîrleri tahrîr ve kasr-ı yedlerine tenbîh olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûrân Muhammed ve Çalık Ömer müteveffâ-yı mezbûr es-Seyyid İsmail mülkiyet üzere on beş seneden mütecâviz mutasarrıf olduğunu münkirler olub vasî-i mezbûrdan beyyine taleb olundukda müsliminden derviş el-Hâc Muhammed ve Süleyman bin Cebrâil ve Ahmed bin Musa ve Hasan Beşe bin Dede nâm kimesneler li-ecli's-şehâde hâzırân olub istişhâd olundukda fi'l-vâki' müteveffâ-yı mezbûr es-Seyyid İsmail sâlifü'z-zıkr evleri yıkdı ve yaydı on beş seneden mütecâviz mülkiyet üzere mezbûrların muvâcehelerinde bilâ-nizâ' mutasarrıf olub dâhilinde kendüsü dâhil fevt olmuşlardır mülki olduğuna biz şahidiz şehâdet ideriz deyü her biri edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde mezbûrân Muhammed ve Çalık Ömer'in tezvîrâtı zâhir ve hile ile hüccet aldıkları bâhir olmağın kasr-ı yedlerine tenbîh birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Zi'l-kadetü's-şerife li-sene 1122.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Mahmud Ağa ibn-i el-Hâc Ya'kûb

es-Seyyid Monla Ömer

Kalaylı Muhammed Ağa

İbrahim Muhzır

Çavdar Muhammed Beşe

s.19/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Meydan Mahallesi sâkinlerinden Muhammed Çelebi ibn-i Mustafa ibn-i Ali Bek nâm kimesne asâleten kız karındaşları Ayşe ve Hadice hâtûnlara ve vâlideleri Ümmihan taraflarından âti'l-beyânın sicilleri için mezbûre Ayşe'nin zevci Mahmud Çelebi ibn-i Musli ve mezbûre Hadice'nin oğlu Osman Çelebi ibn-i Ali şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olmağla mezbûr Muhammed Çelebi vekâleten meclis-i şer'-i şerif-i şâmihü'l-beyân ve mahfel-i din-i münîf-i râsihü'l-erkânda işbu hâfızü'l-vesika el-Hâc Muhammed Ağa ibn-i Abdullah tarafından câ'il-zikri tasdîke vekili olan Muhammed Çelebi ibn-i el-Hâc Abdüllatif Efendi muvâcehesinde bi'l-asâle ve bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb medine-i mezbûre esvâkında vâki' olub mezbûr el-Hâc Muhammed Ağa taht-ı tasarrufunda olan bir taraftan mezkûr el-Hâc Muhammed Ağa'nın ahır dükkânı ve bir taraftan Canpolad dükkânı ve iki taraftan tarîk bakkal dükkânı ve serrâc sükunda bir taraftan Nasûh Beşezâdeler ve bir taraftan Hüseyincanzâde dükkânları ve bir taraftan harâbe ve bir taraftan tarîk ile mahdûd serrâc dükkânı bundan akdem babamız Mustafa'nın olmağla yetmiş gurus el-Hâc Muhammed Ağa'ya bey' ve temlik ve teslim idüb semen-i mezkûrdan altmış gurus babamız ahz idüb ve on gurus dahi babamız fevtinden sonra bin yüz sekiz senesinde bizler ahz u kabz idüb hüccet-i şer'iyye olunmuşdur idi lâkin on gurus ahz

eyledüğümüz senede sabî idim deyü ve babamız dahî vefâ tarîki ile bey' eylemişdir deyü derkan gabn olmak üzere hâliyâ da'vâ saddında olduğumda es-sulhu seyyidü'l-ahkâm fetvâ-yı şerifi mücebince beynimize müslimûn-ı muslihûn tavassut idüb de'âvî muhâsemâtdan fâriğ olub kat'-i nizâ' olunmak içün yirmi gurusluk zoltaya ıslâh eylemeleriyle tarafından sulh-ı mezkûru kabûl itmekle bedel-i sulh olan yirmi gurusluk zoltayı tamâmen ahz u kabz eyledik ba'de'l-yevm gabn da'vâsı ve bey' bi'l-vefâ da'vâsı sabîlik husûsu ile ve âher tarîk ile min-ba'd da'vâ ve nizâ'mız kalmadı min külli'l-vücûh zimmetin ibrâz ve iskât eyledik didikden sonra karındaşları Dürzi Ahmed Çelebi dahî hazır-ı bi'l-meclis olub ben dahî sâlifü'z-zikr dükkânlarda 'alâkam yokdur mezbûr el-Hâc Muhammed Ağâ'nın mülk-i müşterâsı hakk-ı sarihidir didikde gıbbe't-tasdik hüccet ibrâya hükm-i şer'i birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i Zi'l-kadetü's-şerife li-sene isnâ ve işrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Kalaylı Muhammed Ağâ
Ebu Bekir Ağâ Zarik Ağası
es-Seyyid Mehmed Çelebi Abdülkâdirzâde
el-Hâc Mehmed Kazganzâde
es-Seyyid Yasin Debbâğ

s.20/b.1

Mahmiyye-i Diyarbekir'e tâbi' Türkman tâ'ifesinden olub tarih-i kitâbdan üç ay mikdârı gelüb medine-i Harput mülhakâtından Tilenzid nâm karyede kışlacı üzere sâkine olan Şehzâde nâm hâtûn mahfel-i kazâda karye-i mezbûre sâkinlerinden işbu sâhibü'l-vesika Osman bin Yusuf Beşe ve Ali bin Hüseyin mahzarlarında üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûrlar benim ile gavga idüb iki dişimi ihrâc ve evimi basdılar su'âl olunub takrîrleri tahrîr ve ba'de't-tebyînü'l-hâl icrâ olunmak matlûbumdur didikde mezbûrân hâşâ iftirâ-yı hazz ve töhmet ider haber ve imkânım? yokdur deyü cevâb eylediklerinde medine-i mezbûreden da'vâsına mutâbık beyyine taleb olunub beyyineye istimhâl itmeğin mühlet-i şer'î ile imhâl olunmağla mühr-i şer'-i mürûrundan sonra şer'-i şerife gelüb mezbûrân muvâcehelerinde şahidimiz yokdur ve dişim dahî ihrâc olmamışdır ve evime dahî basmamışlardır iftirâ-yı hazz eyledim fi-mâ-ba'd husûs-ı mezbûra müte'allik asâleten ve vekâleten da'vâm sâdır olursa 'inde'l-hükkâmü'l-kirâm mesmû'a olunmaya didikden sonra oğlu Mustafa dahî hazır olub fi'l-hakîka vâlidemin ve benim min-ba'd da'vâmız yokdur takrîrlerimiz zabt olunub yedlerine i'tâ olunsun didiklerinde gıbbe't-tasdik mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi's-sâbi' 'ışrîn Zi'l-hiceti's-şerife li-sene isnâ ve 'ışrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla Ali İmâm
Dürzi Ahmed Çelebi
Ehuhu Mehmed
Mustafa Beşe bin Murad
Hasan bin Ali 'an karye-i Kürk
Fahrü'l-akrân Mehmed Çorbacı

s.21/b.1

Medine-i Harput mahallâtından Kara Sofi Mahallesi sâkinelerinden Aîşe ibnite Sakî İbrahim nâm hâtûn tarafından 'akd-i âti'l-bey' ve kabz-ı semenin tescili için mezbûreyi ma'rifet-i şer'iyle 'ârifân olan Ömer bin Hasan ve Osman bin Ömer nâm kimesneler (şehâdetleriyle)²¹⁸ hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan İbrahim Beşe ibn-i es-Seyyid Ömer nâm kimesneler meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu sâhibü'l-kitâb mezbûrenin ögay oğlu Muhammed bin Mahmud muvâcehesinde bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb müvekkilem mezbûrenin zevci olub mezbûr Muhammed'in babası olan mezbûr Mahmud'dan intikâl iden Cebez nâhiyesinde vâki' bir taraftan re'is Ahmed ve bir taraftan Musa oğlu Muhammed ve bir taraftan Soris oğlu zımmî bağları ve bir taraftan tarîk ile mahdûd bağ ve bağçe ve hubânî? ve evi ve suyu ve tevâbi' ile beyne'l-verese müvekkilemin mihr-i mü'eccelesi için ifrâz olunub teslîm olunmağla müvekkilemin mülk-i sarihidir olduğu ecilden tarafından icâb ve kabûlü hâvî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere ögay oğlu mezbûr Muhammed Çelebi'ye yirmi gurusluk cedîd zolta ve bir sade kılıca bey' ve temlik ve teslim eyledikten sonra semen-i mezkûr yirmi gurusluk zoltayı ve kılıcı bi't-tamâm ve'l-kemâl müvekkilem ahz u kabz eyledi ba'del-yevm sâlifü'z-zikr bağ ve bağçe ve hubân ve evi ve suyu ve tevâbi'-i mezbûr Muhammed'in mülk-i müşterâsı oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasdikî'l-mu'teberî's-şer'î mâ-vak'a bi't taleb ketb olundu. Fî evâsıt-ı Zi'l-hiccetü's-şerife isnâ ve 'ısrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Helekzâde Kara Mehmed Çelebi

Halil Beşe ibn-i el-Hâc İsmail Ağa

Ehuhu Süleyman Çelebi

Murâba'a Oğlu Osman

Osman bin Kara Mehmed

s.21/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Meydan Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Çelebizâde el-Hâc Muhammed Beşe ibn-i Osman Beşe nâm kimesnenin verâseti li-ebeveyn karındaşı Ebu Bekir Beşe'ye ve li-ebeveyn kız karındaşı Kezban zevce-i menkûhe-i metrûkesi Asiye nâm hâtûna münhasıra olub kable'l-kısme mezbûr Ebu Bekir Beşe dahî fevt olub verâseti li-ebeveyn kız karındaşı mezbûre Kezban hâtûna ve zevce-i menkûhe-i metrûkesi Belkıs nâm hâtûna ve 'emmizâdesi Ömer bin nam kimesneye münhasıra olduğu sâbit ve zâhir oldukdan sonra mezbûr Ömer asâleten ve mezbûre Belkıs hâtûn tarafından mezbûr Ömer Beşe ve Yusuf bin Hasan şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan hâliyâ zevci es-Seyyid Ali Çelebi ibn-i Hamza vekâleten mezbûre Kezban hâtûn tarafından mezbûr es-Seyyid Ali Çelebi ve mezbûr Ömer şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâle olan zevci Ali Bik ibn-i Osman Bik vekâleten ve mezbûre Asiye hâtûn tarafından Mehmed Beşe ibn-i Ahmed ve Mustafa bin Bayram şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan es-Seyyid Yusuf Beşe ibn-i vekâleten her biri (takrîr-i kelâm)²¹⁹ meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu hâfizü'l-vesika el-Hâc Mehmed Ağa ibn-i Abdullah muvâcehesinde bi'l-asâle ve bi'l-vekâle her biri takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Muhammed Beşe'den intikâl idüb mahall-i mezbûrede vâki'

²¹⁸ Kelime, belge üzerinde eksik yazıldığından düzeltilmiştir.

²¹⁹ Üstü çizilmiştir.

etrâf-ı erba'ası tarîk-i 'âmm ile mahdûd fevkânî yeri Ağa (dar)²²⁰ menzili mülâhık fevkânî odaları ve fevkânî eyvânları ve tahtları ahurî ve havluyu ve samanhâneyi ve kenefî ve tevâbî' ve levâhıkı hukûk-ı mürâfaka ile tarafından icâb ve kabûlû hâvî şûrût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezbûr el-Hâc Muhammed Ağa'ya semen-i müslîminden ziyâde olmak üzere üç yüz elli guruşluk zoltaya bey' ve temlik ve teslim eyledüğümüzde ol dahî minvâl-i muharrer üzere iştirâ ve temellük ve tesellüm eyledüğünden sonra müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Mehmed Beşe'nin mezbûr el-Hâc Muhammed Ağa'ya cihet-i karz-ı şer'îden temessükü ve beyyinesi ile iki yüz on guruş deyni olduğu muhakkak olmağla semen-i mezkûrun iki yüz on (on)²²¹ guruş deyn-i mezkûra takas eyledik bâki yüz kırk guruşunu asâleten ve vekâleten mezbûr el-Hâc Muhammed Ağa'dan tamâmen ahz u kabz eyledik ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr büyü-t müte'addide ve tevâbî' mezbûr el-Hâc Muhammed Ağa'nın mülk-i müşterâsı oldu keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun didiklerinde gıbbe't-tasdikü'l-mu'teberî's-şer'î mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâsıt-ı Zi'l-hicce li-sene isnâ ve 'ısrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-akrân İbrahim Ağa
Fahrü'l-akrân Serdâr Ali Ağa
Mehmed Çelebi ibn-i el-Hâc Abdüllatif Efendi
Hasan Beşe ibn-i Ya'kûb
Körzâde Süleyman Çelebi
Topal Ali Bakkal
Süleyman Beşe

s.22/b.1

Hâliyâ muhâfız-ı eyâlet-i Diyarbekir vezir-i rûşen-i zamîr-i müşteri-tedbîr sa'âdetlü ve devletlü Ali Paşa yasserallahû bi'l-hayr mâ-yeşâ hazretlerine hilâf-ı inhâ eshâb 'arz-ı iftirâ itmekle arz-ı hâline binâen medine-i Harput mülhakâtında Mornik nâm karye sâkinlerinden Bağdik zımmî mazhar-ı hidâyet ve islâm ile şeref-yâb oldukdan sonra oğulları Mıgırdic zımmîye dahî islâm 'arz olunub eğer Müslümân olmaz isen malımdan size fayda yokdur ... nezir olsun deyü bunlara ibrâm itmekle oğulları bu kehânet ve ittifâk ile katl ve keşişleri mukayyet ile hafiyeten defn eyledüğünü vâ'iz efendinin karındaşı oğulları getirürse ibrâm ile keşişe ikrâr itdürdüklerinden gayrı karye-i mezbûre sâkinlerinden es-Seyyid Hasan ve es-Seyyid İbrahim şâhid oldukları inhâ olunmağın ihzâr-ı şer'-i şerif olunub ba'de'l-istifsâr ve ba'de sübûtü's-şer'î sûret-i sicili ile divân-ı Amid'de i'lâm olunması bâbında buyuruldu-i şerif ile ağalarından fahrü'l-akrân Veli Bölükbaşı ağâ ta'yîn olunmağla ol-dahî elli neferâtı ile gelüb karye-i mezbûra konub ba'dehû mezbûr Mıgırdic'i ve keşişi ve sâir ehl-i karye fukarâsını ihzâr-ı şer'-i şerif idüb buyuruldu-i şerif kırâ'at olundukdan sonra mezbûrlardan istifsâr olundukda mesfûr Bağdik küfr ve dalâlet üzere virülüb ve yine küfr-i dalâlet üzere mürd olub ayın-i bâtil üzere zîr-i zemine koyulmuşdur deyü cevâb eylediklerinden sonra mûmâ-ileyhim vâ'iz efendizâde es-Seyyid Abdurrahim Efendi ve vâ'iz efendi birâderi el-Hâc faziletli Ali Efendi ve ehl-i karyeden es-Seyyid Hasan ve es-Seyyid İbrahim Çelebiler da'vet-i şer'-i şerif olunub istifsâr olundukda bizler bu husûsu bugün istimâ' eyledik mesfûr Bağdik küfrüne musırr bir mel'ûn idi islâma gelmek ihtimâli yok idi küfrü üzere mürd olduğu mukarrerdir deyü her biri takrîr-i kelâm eylediklerinden mâ'adâ ihtimâmen madde-i mezbûrenin gavrına irilmek için ahâli-i karyenin

²²⁰ Üstü çizilmiştir.

²²¹ İki defa yazılmıştır.

sâirinden cemm-i gafîr ve cemm-i müşîr müslimînden su'âl olundukda mürd-i mesfûr Bağdik'in zimmetinin islâma geldiğini işitmedik ve bilmedik bir mu'âvenet zımmî idi küfrü üzerine mürd olduğu mukarrer der-karye-i mezbûre kasaba kurbunda olmağla bu makûle ahvâl olub mahfî mahâldir velâkin Harput emîni olub hâliyâ Diyarbekir'de olan Turan Muhammed Ağa karye-i mezbûre fukarâsına ihânet idüb hilâf-ı inhâ eylemiştir deyü her biri sikât-ı makbûlül'-kelimât mübâşîr-i mezbûr muvâcehesinde haber ve makâm-ı şehâdetde takrîr idüb vech-i meşrûh üzere vâli-i müşârûn-ileyh hazretlerine i'lâm ve takrîr-i mezbûr sicil olunub i'tâ olundu. Fî evâsıt-ı Zî'l-hiccetü's-şerife li-sene isnâ ve 'ışrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli Hatib Ali Efendi

Fahrü'l-akrân Ali Ağa Serdâr

el-Hâc Osman Ağa Belgradî

Fahrü's-sâdât İbrahim Ağa

el-Hâc Halil Ağa Himmetzâde

Miralay Hasan Ağa

s.22/b.2

Medine-i Harput mülhakâtından Meydan Mahallesi sâkinlerinden olub ehl-i ticâret ve yeniçeri ihtiyârlarından el-Hâc Mahmud Beşe ibn-i el-Hâc Ya'kûb meclis-i şer'i'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda hâliyâ vâli-i eyâlet-i Diyarbekir vezir-i rûşen-i zamîr devletlü ve sa'âdetlü Ali Paşa yasserallahû bi'l-hayr mâ-yeşâ hazretlerinin taraf-ı ref'lerinden husûs-ı âti'l-beyân icrâ olunmak bâbında buyuruldu-i şerif ile ta'yîn buyurulan Osman Ağa ma'rifetiyle medine-i mezbûre mahallâtından Zahirîye Mahallesi sâkinlerinden olub â'yân-ı vilâyetinden es-Seyyid Mustafa Ağa ibn-i el-Hâc Mahmud Ağa mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr es-Seyyid Mustafa Ağa ile bir kaç seneden beri eşyâ-i mu'ayyeneler ile bey' ü şîrâ vürûd-ı şer'î olub vakt-i zarûretinde imdâd ve i'ânet idüb hâliyâ kemâkân eşyâ bahâsından zimmetinde şuhûd-i 'udûl ve temessük ma'mûlû ile dokuz yüz seksan gurusu alacak hakkım olub taleb eylediğümde edâ eylemeğe kâdir ve emlâk ve eşyâsı vâfir iken ta'azzür ile bana cefâ eylediği ecilden ahvâlimi vâli-i müşârûn-ileyh hazretlerine 'arz-ı hâl eylediğimde ba'de's-sübût hakkım alıvirilmek bâbında buyuruldu-i şerif ile işbu ağâ-yı mezbûru tahsile i'ânet için ta'yîn buyurulmuşdur mezbûr es-Seyyid Mustafa Ağa'dan su'âl olunub takrîri tahrîr ve ba'de't-tebyînül'-hâl hakkım alıvirilmek matlûbumdur didikde gıbbe's su'âl mezbûr es-Seyyid Mustafa Ağa temessüküm mücebince zikr olunan dokuz yüz seksen gurusu zimmetimde mutazarrır deynimdir lâkin mukaddemâ devirlerinde eşyâ vâki' olmayub sarf-ı revâ olunmağla meblağ-ı mezkûru edâdan imtinâ' iderim deyü cevâb idicedik gıbbe'l-istintâk müdde'i-i mezbûr el-Hâc Mahmud Beşe bey' ü şîrâda mehârnem? olub bey'-i şer'î ile revâ-i harâm olduğunu 'âlim iken eylemek mahall olub ne kadar devr olunmuş ise eşyâ bahâsı ile devr olunmuşdur deyü başka başka temessüklerin idüb şer'en bey' ü şîrâ olunduğu her birinde mestûr olub mazmûnlarına mutâbık Recebzâde el-Hâc Osman Ağa ve el-Hâc Hüseyin Çelebi ibn-i Hasan ve el-Hâc Ali Çelebi ibn-i el-Hâc İbrahim makâm-ı şehâdete hâzîrûn olub istimâ' saddında iken mezbûr es-Seyyid Mustafa Ağa şehâdetleri makbûldür deyüb ismâ'a hâcet kalmayub ikrâr-ı mezkûruna binâen dokuz yüz seksen gurusun edâsına tenbîh olunmağla vâli-i müşârûn-ileyh hazretlerine giderüm deyü mahfel-i kazâdan kalkub mezbûr es-Seyyid Mustafa Ağa revâne olmağın mâ-vak'a

bi't-taleb ketb olunub mezbûr el-Hâc Mahmud Beşe yedine i'âtâ olundu. Fî evâsıt-ı Zî'l-hiccetü's-şerife li-sene isnâ ve 'ısrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-müderresun es-Seyyid Abdurrahim Efendi
İsmail Efendi İmâm-ı Zahirîye
es-Seyyid Muhammed Emin Efendi Nakîb
Fahrü'l-akrân Muhammed Ağa Kethüdâ Yeri
Fahrü'l-akrân Ali Ağa Serdar
Fahrü'l-akrân Hasan Ağa Miralay
el-Hâc Osman Belgradî
Dizdâr Mehmed Ağa
Hacı Ahmed Ağa Hergelecizâde

s.23/b.1

Medine-i Erzincan mahallâtından Çukur nâm mahalleden olub hâliyâ Harput'da mütemekkin olan Nazlı Hermik nâm zımmîye mahfel-i kazâda ve lâzımü'r-rızâda mu'arref ta'rîfî ile mu'arref olduklarından sonra medine-i Harput'da Kefere mahallâtından Gürcü Bik Mahallesi zımmîlerinden işbu hâmilü's-sefer İğob veled-i Mardaris zımmî üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb zikr olunan Çukur Mahallede vâki' bir taraftan Avanes zımmî ve bir taraftan Asadur zımmî menzilleri ve iki taraftan tarîk ile mahdûd iki bâb evler ve havlusu ve tevâbi' ____ ve taht-ı kal'ada vâki' bir taraftan minâre dibi ve bir taraftan Şaban Ağa tarlası Makdisi Kirkor Kazancı zımmî mülki ile mahdûd bir bâb kazancı dükkânı benim ile işbu hâzır-ı bi'l-meclis oğlum Mardaris'in mülki iken oğlum kendi asâleten benim haberim yoğiken fuzûlî bana vekâleten Harput serdârı 'izzetlü Ali Ağa'ya iki yüz on guruşluk zoltaya bey' idüb ol dahî işbu İğob zımmîye yine iki yüz on guruşluk zoltaya bey' (idüb ol-dahî)²²² eylemiş benim haberim olmamağla hâliyâ hissemenden kasr-ı yed eylesün didikde gıbbe's-su'âl mesfûr İğob işbu medine-i mezbûre Hermik zımmîyenin bundan akdem oğlu Mardaris bey' ve kabz-ı semen eyledüğü müslimîn şehâdetleriyle huzûr-ı şer'-i mazharda isbât ve hüccet-i şer'iyye olunmuşdur deyü cevâb idüb bin yüz yigirmi iki senesi Cemâziye'l-âhirenin evâ'il-i tarihiyle müverrih olub tarafımızdan virilen hüccet-i şer'iyye ibrâz idüb husûs-ı mezbûrda 'ilmim lâhık iken ihtiyâten mesfûr İb'ndan beyyine taleb olundukda müslimînden olub sâdât-ı kirâmdan es-Seyyid Osman Çelebi ibn-i es-Seyyid Ebu Bekir ve Süleyman bin Ahmed nâm kimesneler li-ecli's-şehâde hâzırân olub istişhâd olundukda fi'l-vaki' zikir olunan evleri tevâbi' ile kazancı dükkânını iki yüz on guruşluk zoltaya bey' ve kabz-ı semen eylemek için işbu Nazlı Hermik işbu oğlu Mardaris vekil eyledik bizler şahidiz şehâdet ideriz deyü şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde gıbbe'l-kabûl min-vechin münâza'adan mesfûr Nazlı Hermik men' birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i Muharremü'l-harâm li-sene sûls ve 'ısrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Beşe Köçekli
Ebu Bekir Beşe ibn-i Hasan
Ve gayrihim.

²²² Üstü çizilmiştir.

s.23/b.2

Medine-i Harput mülhakâtından Ankuzı nâm karye sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Gagavili Hasan Beşe nâm kimesnenin sulbiyye kızları Râziye ve Safiye nâm hâtûnlar tariklerinden ibrâ-i 'âti'l-beyânı tescîl için mezbûre Râziye hâtûnun oğlu es-Seyyid Ahmed Çelebi dib mahallerinden es-Seyyid Ebu Bekir Çelebi eşhâslarıyla hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olub vekâleten hükm-i şer'i lâhık olan Kürd Ahmed Beşe ibn-i Kürd Mehmed meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu mezbûretanın karındaşları işbu hâfızü'l-vesîka İbrahim Beşe muvâcehesinde bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb mezbûretanın babaları müteveffâ-yı mezbûr Hasan Beşe bi'l-cümle 'akârât ve münkavelât ve arâzisi mukaddemâ hüccet-i şer'iyye ile oğlu mezbûr İbrahim Beşe'ye bey' ve temlik ve teslim idüb kabz-ı semen eyleyüb hin-i bey'de ve vakt-i hibede Hasan Beşe hâl-i marazında idi deyü ve ba'zı âher husûsla müvekkilelerimin da'vâsı zuhûr itmekle beyinlerine müslimûn-ı muslihûn tavassut idüb da'vâsı mezbûrdan fâriğ olmaları için yigirmi beş guruşluk zolta ile bir re's düğeye ıslâh eylemeleriyle tarafından sulh-ı mezbûru kabûl eylemeleriyle bedel-i sulh olan meblağ-ı mezkûr yigirmi beş guruşluk zoltayı ve düğeyi mezbûretan Râziye ve Safiye tamâmen ahz u kabz eyleyüb da'vâ-i mezbûrdan her biri ferâğa olub karındaşları mezbûr İbrahim Beşe'nin mülkünde bağ ve bağçe ve tecemmülât ve bi'l-cümle eşyâ ve araziden 'alâkaları ve mezbûr İbrahim Beşe'de da'vâları kalmadı min külli'l-vücûh zimmetlerin ibrâ eyledik didikde gıbbe't-tasdik mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i Muharrem li-sene süls ve 'ışrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli Abdurrahim Efendi

Ehuhu Seyyid Mehmed Emin Efendi

Serdâr Ali Ağa

Kalaylı Muhammed Ağa

Gökçeazade Hamza Bık

el-Hâc Mehmed Beşe ibn-i el-Hâc Ya'kûb

Halil Çelebi ibn-i İshak

Monla Osman Horpenkli

es-Seyyid Ali Bakkâl

Ve gayrihim.

s.24/b.1

Kıgı kazâsına tâbi' Anak nâm karye sâkinlerinden Ebu Bekir bin Süleyman nâm kimesne meclis-i şeri'at-ı garrâda medine-i Harput mülhakâtından Kesrik nâm karye sâkinlerinden işbu sâhibü'l-kitâb Veli Çelebi ibn-i Ahmed ve Ca'fer nâm kimesneler muvâcehelerinde bi't-tav' ve'r-rızâ takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb tarih-i vesikadan on beş sene mukaddem mezbûrân Ahmed Çelebi ve Ca'fer koyun ve keçi almak için karyemize gelüb ve davar alub karındaşım Mehmed ve beş on Kıgılı Harput'a gelürler iken Palu sancağında Uzunoba nâm mevzi'de kârbanı perîşan idüb eşyâların gâret idüb gitdiklerinden sonra perîşan olanlar cem' olub karındaşım mezbûr Mehmed bulunmayub cebânı ---- ma'lûm olmayub mezbûrân Veli Çelebi ve Ca'fer bî-günâh olmalarıyla mezbûr Mehmed 'emmisi Ali Fuzûli ve Diyarbekir'e varub muhâfız-ı eyâlet-i Diyarbekir merhûm Mehmed Paşa hazretlerine varub mezbûrların mübâşir getürüb mikdârım cüz'i aldırıp hayf ve gadr

eyledüğü mukarrer olub lâkin mezbûrların te‘addisi²²³ bir vecihle gadrları olmaduğu ziyâde ma'lûmum olub ba'de'l-yevm makam olunmamaları için hallerine merhameten mahsûsan sevâbın kasd idüb yedlerine hüccet-i şer'iyye i'tâ olunmak husûsla gelmişim takrîrim zabt olunub yedlerine i'tâ olunsun ki mezbûr karındaşımın dem-i deynine müte'allik ve sâir bir tarîk ile mezbûrlarda da'vâ ve nizâ'm yokdur min külli'l-vücûh zimmetlerin ibrâ ve iskât eyledim takrîrim zabt olunub yedlerine vaz' olunsun didikde gıbbe't-tasdik mâ-vak'a ketb olundu. Fî'l-yevmi's-sâbi' Muharremü'l-harâm li-sene 1123.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli es-Seyyid Abdurrahim Efendi

el-Hâc Ca'fer Ağa

Mustafa Çelebi ibn-i Ahmed

el-Hâc Ömer Dellâl

Mustafa Kığılı

Musa Kığılı

Bâlî Kığılı

s.24/b.2

Medine-i Harput mülhakâtından Ankuzı nâm karye sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Bektaş Ahmed Dumancı bin nâm kimesnenin verâseti oğlu Mustafa ile kızları Ayşe ve Kezban ve İsmiye'ye ve zevce-i metrûkesi Fâtıma hâtûna münhasıra olduğu zâhir olduktan sonra mezbûre Ayşe tarafından husûs-ı âti'l-ibrânın tescili için İsmail bin Mustafa ve Ali bin nâm kimesneler şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan zevci es-Seyyid Monla Mustafa bin Monla Halil vekâleten mezbûre Kezban tarafından Hoca Mescid-i Şerif imâmı es-Seyyid Monla Osman ve es-Seyyid Mehmed bin Hasan nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâle olan zevci Mehmed bin Abdi vekâleten mezkûretan eşi ve Fâtıma taraflarından mezbûr Ali bin İbrahim ve Ömer Beşe ibn-i Ahmed şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâle olan Gagavlı İbrahim bin Beşe İhsan Beşe vekâleten meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda vâris-i mezbûr muvâcehesinde her biri takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb müteveffâ-yı mezbûr Bektaş'ın terekesinden müvekkilelerimize isâbet iden hisseleri mukâbelesinde 'alâ sebîlü's-sulh ve tehârici's-şer'i müteveffâ-yı mezbûrdan intikâl iden medine-i mezbûr muzâfatından Günayçayırı nâm mevzi'de vâki' olub 'inde'l-cirân 'ilm-i şer'i ile beyinlerinde ma'lûm her biri birer kıt'a bağı kabûl ve kabz idüb arsa husûsuyla karındaşları mezbûr Mustafa'nın demin ibrâ-yı 'âmm kâti'n-nizâ ile ibrâ ve iskât eylemeleriyle mezbûr Mustafa'nın tasarrufunda olan 'akârât ve münkavelât ve tecemmülât ve hayvanât ve arâzi ve sâir emvâl ve eşyâsında aslâ ve kat'an mutâlebeleri ve da'vâ ve nizâ' ve husûmetleri kalmadı kat'-i nizâ' ve fasl-ı husûmet oldular didikde gıbbe't-tasdik mâ-vak'a bi't-taleb ketb ve terkîm olundu. Fî evâ'il-i Muharremü'l-harâm li-sene sül's ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Halil Kanlızâde

es-Seyyid Mahmud ibn-i Mehmed

İbrahim Ser-muhzır

Emin Süleyman

²²³ Yanlışlıkla "be'addisi" şeklinde yazılmıştır.

s.24/b.3

Medine-i Harput'da Esediyye'nin Ebu Tâhir Mahallesi sâkinlerinden Kerestacızâde es-Seyyid Mehmed ve es-Seyyid Mustafa ibn-i Ahmed nâm kimesneler meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu sâhibül-kitâb Ali Beşe ibn-i İbrahim muvâcehesinde her biri takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb silk-i mülk-i sarîhimizde münselik olub Delüktaş'da vâki' bir taraftan Mendezzâde Sâlih bağı iki taraftan tarîk ile mahdûd ve bir taraftan bayıra müntehi olan bağ ve bağçemizi evi ve suyu ve tevâbi' ile tarafından icâb ve kabûlü hâvî şurût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile mezbûr Ali Beşe'ye seksan guruşa bey' ve temlik ve teslîm eylediğimizden sonra semen-i mezkûr seksan guruşa bi't-tamâm ve'l-kemâl Ali Beşe'den ahz u kabz eyledik kesîrül'-yevm sâlifü'z-zikr bağ ve bağçe ve evi ve suyu mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîk mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâ'il-i Muharremül'-harâm li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid İbrahim Çelebi ibn-i Halil

es-Seyyid Ömer Çelebi 'emmizâde

Ekücüzâde Yusuf Çelebi

Ve gayrihim.

s.25/b.1

Medine-i Harput mülhakâtından karye-i Hinsor sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Hızır nâm kimesnenin kızları Gülistan ve Ayşe nâm hâtûnlar taraflarından akd-i âti'l-bey' ve kabz-ı semenin tescîli için mezbûretanı ma'rifet-i şer'iyle 'ârifân olan Osman bin Ali ve Ali bin Veli nâm kimesneler şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitül'-vekâle olan mezbûr Gülistan'ın zevci Mustafa bin Ebu Bekir es-sâkin-i be-karye-i Cip meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu karye-i Nekerek sâkinlerinden işbu sâhibül'- kitâb İsmail nâm kimesne tarafından câ'il-beyânı tasdik ve vekili olan oğlu Süleyman nâm kimesne muvâcehesinde bi'l'-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb müteveffâ-yı mezbûr Hızır'dan intikâl idüb karye-i mezbûrda Hinsor'da vâki' bir taraftan İbrahim ve bir taraftan Derviş nâm kimesneler mülkleri ve bir tarafı tarîk ile mahdûd iki bâb evleri ve havlu ve ev önünde vâki' ma'lûmetül'-hudûd sebzevât mevzi'ni tevâbi' ile tarafından icâb ve kabûlü hâvî şurût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezbûretan Ayşe ve Gülistan mezbûr İsmail'(e) sekiz guruşluk zoltaya bey' ve temlik ve teslîm eylediklerinden sonra semen-i mezkûr yigirmi guruşluk zoltayı tamâmen müvekkilemrim ahz-ı kabz eyleyüb sâlifü'z-zikr evlerde ve suluda ve sebzevât yerinde tevâbi'inden medhalleri kalmadı mezbûr İsmail'in mülk-i müşterâsı oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i Muharremül'-harâm li-sene 1123.

Şuhûdü'l-hâl

Süleyman bin Mustafa

Hinsorlu Veli Beşe

Mehmed bin Oruc

Halil bin Yusuf

Evliyâ bin Yusuf

Muhammed bin Kara Hasan

s.25/b.2

Medine-i Harput mülhakâtından Karingid nâm karyeden olub Harput'da Gürcü Bık Mahallesi'nde mütemekkin olan zimminin kızı Küher nâm zımmîye meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu hâfızü'l-kitab el-Hâc Halil Ağa ibn-i el-Hâc Abdurrahman muvâcehesinde bi't-tav' takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb âti'z-zikr tefvîz ve ferâğın sudûruna gelinceye değin be-hüccet tasarrufumda olub karye-i mezbûre arâzisi beyinde vâki Yedigöz önünde bir taraftan Sefer Beşe ve bir taraftan Cebeci oğlu yerleri ve bir taraftan tarîk ve bir taraftan nehr-i Murad ile mahdûd kıt'a ve köy önünde bir taraftan köle el-Hâc Muhammed ve bir taraftan İdülîk zımmî ve bir taraftan çay ve bir taraftan bayır ile mahdûd bir kıt'a ki zikr olunan iki kıt'a sulu tarlalarının hakk-ı tasarrufunu izn-i sâhib-i arz ile tarafından icâb ve kabûlü hâvî tefvîz-i kat'î ve ferâğ-ı mer'î üzere mezbûr el-Hâc Halil Ağa'ya doksan guruşluk zolta mukâbelesinde tefvîz ve ferâğ ve teslim eyledüğümden sonra mukâbele-i ferâğda olan bedel-i mezkûr doksan guruşluk zoltayı bi't-tamâm ve'l-kemâl mezbûr el-Hâc Halil Ağa yedinden ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr iki kıt'a sulu tarla tevâbi' ve suyu ile el-Hâc Halil Ağa'nın müfevviz-i mahzı oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasdîk mâ-vak'a ketb olundu. Fi evâsıt-ı Muharremü'l-harâm li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Abdurrahim Efendi ibn-i Vâ'iz

Osman Efendi el-Hatib

el-Hâc Ahmed Ağa Hergelecizâde

el-Hâc Osman Ağa Belgradî

Fahrü'l-akrân İbrahim Ağa Çorbacı

İsmail Beşe Gâzi ibn-i Hüseyin

s.25/b.3

Medine-i Harput'da Esediyye Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan el-Hâc İbrahim bin Ali Beşe nâm kimesneye kızları Asiye ve Fâtıma taraflarından ibrâ-yı âti'z-zikrin tescîli içün dayıları Zekeriya Çelebi ve Anikzâde Seyyid Hacı İsmail ve İbrahim bin (boşluk) nâm kimesneler şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan akrabalarından Meric Bikzâde Osman Beşe meclis-i şer'-i şerif-i lâzımü't-teşrifde mezbûretanın karındaşları işbu hâfızü'l-vesika Ahmed Çelebi muvâcehesinde bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb müvekkilelerim babalarından intikâl iden 'akârât ve münkavelât ve nakdiyye ve bi'l-cümel ism-i mâl itlâk olunan emvâl ve erzâkdan hisseleri mertebesi guremânın zimmetine beri eylediklerinden sonra mezbûre Asiye hâtûn mukaddemâ hissesi mukâbelesinde 'alâ-sebîlüt-tehârici'ş-şer'î beyinlerinde mu'ayyen esvâb ve halı eşyâ ahz u kabz idüb karındaşı mezbûrun vâlidesi Ayşe hâtûnun zimmetlerine beri eyleyüb mutâlebesi kalmamış idi el-hâletü-hâzihi mezbûre Fâtıma dahî misl-i hizâ hissesi mertebe-i guremânın zimmetine beri eylediğinden sonra ol dahî 'alâ-sebîlüt-tehârici'ş-şer'î iki yüz kırk guruşluk harcına bedel-i zolta ve miskâli beyinlerinde ma'lûm altun zencir ve on sahn ve bir mükemmel bayrak düşmez kebîrül-hammam dükkânı ve mükemmel hamam mikrameleri ve beyinlerinde mu'ayyen nisâba müte'allik esvâb ve halı ve eşyâları (s.26) Fâtıma ahz u kabz eyleyüb irse müte'allik karındaşı mezbûr Ahmed Çelebi'nin ve vâlide Ayşe hâtûnun zimmetlerine ibrâ-yı 'âmm kâti'ül-hisâm ile ibrâ ve iskât eyledi evlerinde ve tecemülâthânelerinde (ve tecemmülâthânelerinde)²²⁴ ve

²²⁴ İki defa yazılmıştır.

bağ ve bağçe ve kalîl ve kesîr nakdiyyelerinde ve mezbûr Ahmed Çelebi'nin cûzi' ve külli sermâyesinde mi'n-ba'd mutâlebesi ve da'vâları kalmadı didikde gıbbe't-tasdîkû's-şer'î ibrâ-yı mezkûrun hüccetine hükm birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Muharremü'l-harâm li-sene süls ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Ahmed Ağa Hergelecizâde

el-Hâc Halil Ağa Himmetzâde

Halil Odabaşı Ağa

Eyüb Beşe ibn-i Kürd Yusuf

Kıblelizâde Monla Bekir

Ömer Beşe Recebzâde

el-Hâc İsmail Çelebi Zağferan

Muhammed Beşe ibn-i Mustafa Muradzâde

s.26/b.1

Medine-i Harput mahallâtından Esediyye Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan el-Hâc İbrahim bin Ali Beşe nâm kimesnenin sulbi oğlu Ahmed Çelebi asâleten ve sulbiyye kızları Asiye ve Fâtıma ve Emine ve vâlideleri Ayşe taraflarından âti'z-zikr ibrânın tescili için mahremlerinden Zekeriya Çelebi ve Anîkzâde es-Seyyid Hacı İsmail ve İbrahim bin nâm kimesneler şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olub vekâletine hükm-i şer'î lâhık olan Mercikzâde Osman Beşe vekâleten meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münif-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitâb kendi tarafından asl ve karındaşı faziletli Abdurrahim Efendi tarafından câ'il-l-beyânı tasdîke vekil olan imâm Muhammed Çelebi ibn-i el-Hâc Abdüllatif Efendi muvâcehesinde her biri bi'l-asâle ve bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc İbrahim mûmâ-ileyhümâ faziletli Abdurrahim Efendi ve Muhammed Çelebi'nin babaları merhum-ı mezkûr el-Hâc Abdüllatif Efendi vaz'-ı muhtâr itmekle dükkânında olan eşyâsını verencinde olan alacak defterini nâzır ta'yîn eyledüğü Feyzullah Efendi kalemi ile olan defter mücebince vesâyet hasebiyle kabz idüb medyûn olanların ba'zısında ahz-ı külli ve ba'zısından noksan üzere kabz eyledüğü meblağın asl-ı mâlından verecinden hâl-i sabâvetlerimizde zecâbirimiz ve sâir harc-ı lâzımlerimize sarf idüb ve bir mikdâr müte'ayyin-i mezbûre Ayşe'ye ve bana virmişdir deyü Ahmed Çelebi takrîr idüb ba'dehû faziletli el-Hâc Abdüllatif Efendi fevt olmağla bu âna gelinceye değin hesâbımız görülmeyüb tâ-i haber olunmuş idi el-hâletü-hâzihi müşârün-ileyhâ faziletli Abdurrahim Efendi ve Muhammed Çelebi ile muhâsebemiz görölüb nâzır-ı mezkûr kalemi ile tahrîr olunan mesârif makbûlümüz olub nakdiyye-i teslîmden mâ'adâ mûmâ-ileyhümâ yedlerinde iki yüz gurusluk zolta dahî ba'de-küllil-hesâb ahz u kabz idüb min-küllil-vücûh müteveffâ-yı mezbûrun mûmâ-ileyhümâ ve sâir fi'd-dünya ve'l-âhire zimmetlerin ibrâ-i 'âmm ve kâti'ül-hisâm ibrâ ve iskât eyledük min-ba'd alacağımız ve mutâlebemiz ve da'vâ ve nizâ' ve husûmetimiz kalmadı şöyle ki bizden müvekkilelerimizden bi'l-asâle ve bi'l-vekâle da'vâ sudûr iderse 'inde'l-hükkâmî'l-kirâm ibkâhım allahu te'alâ ilâ-yevmi'l-makâm mesmû'a olmaya didiklerinde 'inde'l-tasdîk hüccet ibrâya hükm-i şer'î birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Muharremü'l-harâm süls ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Ahmed Ağa Hergelecizâde
el-Hâc Halil Ağa Himmetzâde
Halil Odabaşı
Eyüb Beşe bin Kürd Yusuf
Ömer Beşe Recebzâde
Kıblelizâde Monla Bekir
el-Hâc İsmail Çelebi Zağferan
Monla Abdullah ibn-i İshak
Muhammed Ağa Kethüdâ Yeri
Nuralizâde Ebu Bekir Beşe
Ehuhu Osman Çelebi
Osman Çelebi Bayezidzâde
Süleyman Beşe ibn-i Süleyman ... Feyzullah
Süleyman tâbi'-i Feyzullah
Monla Bekir Yarezâde
Ve gayrihim.

s.27/b.1

Medine-i Harput mülhakâtından Zarik nâm karye sâkinlerinden Haço veled-i Bahaderik ve 'emmisi oğlu Malceban veled-i Menzbik zımmîler meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda medine-i mezbûre mahallâtından Gürcü Bik Mahallesi sâkinlerinden işbu hâmilü't-terkîm Bağdik ve Menas veled-i Tevcan zımmîler muvâcehe (sinde)²²⁵ lerinde her biri takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb karye-i mezbûrede vâki' bir taraftan Ömer ve bir taraftan Zebrik ve bir taraftan Arzman mülkleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd ve debbâğın nısfını bundan akdem babalarımız mesfûrân Bağdik ve Menas'ın babaları Tevcan'a bey'-i kat'î ile bey' ve kabz-ı semen eylemişler idi el-hâletü-hâzihi bâki kalan nısf hissemizi tarafından icâb ve kabûlü hâvî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mesfûrân Bağdik ve Menas'a on dört gurusluk zoltaya bey' ve temlik ve teslîm eyledüğümüzden sonra semen-i mezkûr on dört gurusluk zoltayı bi't-tamâm ve'l-kemâl yedlerinden ahz u kabz eyledik ba'de'l-yevm hudûd-ı mezkûrun mahallesin hakk-ı tarhları ve mülk-i müşterâları oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarıf olsunlar didiklerinde gıbbe't-tasdîkiş-şer'î mâ-vak'a bi't taleb ketb olundu. Fî evâsıt-ı Muharremü'l-harâm li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-akrân Muhammed Ağa Kethüdâ Yeri
Muhammed Ağa Veli Çelebizâde
Ehuhu Ebu Bekir Ağa
Yasin Nasûh Kabazâde?
Seyfi Çelebi tâbi'-i Kethüdâ Yeri

²²⁵ Üstü çizilmiştir.

s.27/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Ağa Mahallesi sâkinlerinden Yasin Beşe ibn-i el-Hâc Mevlüd nâm kimesne asâleten ve karındaşı Ayşe ve Fâtıma ve Raziye ve vâlideleri Hadice taraflarından ‘akd-i âti'l-bey ve kabz-ı semenin tescîli için mersûmanı ‘ârifân olan Hoca Mescid-i Şerif imâmı es-Seyyid Monla Osman ve Serrâc es-Seyyid Monla Ebu Bekir bin es-Seyyid Veli şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan (Muhammed Beşe)²²⁶ mezbûr Yasin Beşe vekâleten ve karındaşı olub hâliyâ İstanbul’da olan Muhammed Beşe tarafından bize Yasin Beşe vekâleten meclis-i şer’i-i şerif-i enver ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitab İsmail bin Yahya muvâcehesinde bi'l-asâle ve bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb zikr-i âti'l-bey’in sudûruna gelinceye değin silk-i mülk-i sarihimde münselik olub medine-i mezbûrenin Kasarcılar Pınarı kurbunda vâki' bir taraftan Maksûd nâm kimesne mülküne müntehi ve bir taraftan Hilal Deresi ve bir taraftan kassârcılar yeri ve bir taraftan keferi mezarı ile mahdûd bağ ve bağçe ve ev harâbelerini iki mevzi'de olan suları ve tevâbi' ve levâhıkı ile tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden ‘ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer’î ile mezbûr İsmail'e semen-i mislisi olan sekiz gurusluk cedîd zoltaya bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimizden sonra semen-i mezkûr sekiz gurusluk cedîd zoltayı tamâmen ahz u kabz eyledik ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr bağ ve bağçe harâbesinde ve evler virânesinde ve iki mevzi'den câri olan sularında ve tevabi'nde cümlemizin ‘alâkası kalmadı mezbûr İsmail’in mülk-i müşterâsı oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun ve karındaşım Muhammed Beşe gelüb nizâ' iderse zamân-ı derk ile ben zâmin deyü mezbûr Yasin Beşe zâmin olmağın mâ-vak'a ketb olundu. Fî gurre-i saferü'l-hayr li-sene süls ve ‘ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Mahmud Ağa ibn-i el-Hâc Ya'kûb

Osman bin Veli Derbekzâde

Abdullah bin Derviş Mustafa

Kürd Halilzâde Mehmed Beşe

Ali bin Veli

Mevlûd bin Ömer

Enişte Ömer Beşe

s.27/b.3

Medine-i Harput mülhakâtından Monlakendi sâkinlerinden olub medine-i mezbûrede Alaca Câmi'-i Şerif'i Mahallesi'nde mütemekkin olan Emine binti Bikzâde el-Hâc Mehmed Ağa nâm hâtûn tarafından husûs-ı âti't-tefvîz tescîle vekil olub vekâleti el-Hâc Ya'kûbzâde el-Hâc Mahmud Beşe ve oğlu el-Hâc Hasan Çelebi şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan sadri oğlu el-Hâc Ali Çelebi Emin meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu hâfızü'l-vesîka el-Hâc Ali Çelebi ibn-i el-Hâc İbrahim muvâcehesinde bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb tefvîz-i âti'z-zikr sudûruna gelinceye değin vâlidem ve müvekkilemin taht-ı tasarrufunda (olan) medine-i mezbûre müzâfatından olan Hozekdek'de vâki' olub Seyhan ve Böri oğlu Ahmed'den vâlidem tefavvuz eylediği sulu ve susuz ma'lûmetü'l-hudûd beynlerinde mu'ayyen tarlaların hakk-ı tasarrufunu ma'rifet-i sâhib-i arz ile tefvîz-i kat' ve ferâğ-ı mer'î üzere mezbûr el-Hâc Ali Çelebi ibn-i el-Hâc İbrahim üç yüz gurusluk zolta mukâbelesinde tefvîz ve ferâğ teslim eylediğinde

²²⁶ Üstü çizilmiştir.

mukâbeleten tefvîz olan bedel-i mezkûr üç yüz guruşluk zoltayı vâlidem ahz u kabz idüb zikr olunan arazide ve hakk-ı sakinde tevâbi'inde vâlidemin medhali kalmadı mezbûr el-Hâc Ali Çelebi ibn-i el-Hâc İbrahim'in müfevvez-i mahzı oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîk mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Şa'bânü'l-mu'azzam li-sene isnân ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Hasan Kazzâde
es-Seyyid Seydi Ömer Bek bin Hüseyin Çelebi
Bostancızâde el-Hâc Ebu Bekir
Eğercizâde Yusuf Çelebi
Ahmed Çelebi Ağa el-Hâc İbrahim
Derz Ahmed Çelebi Osman Bik
Mehmed Çelebi Abdüllatif
Fahrü'l-akrân Serâdâ Ali

s.28/b.1

Medine-i Harput 'ayânından olup kethüdâ yeri olan fahrü'l-akrân Muhammed Ağa tarafından 'akd-i âti'l-bey' ve't-tefvîz ve kabz-ı meblağın tescîli için Mehmed bin Cebrâ'il ve Ebu Bekir bin Osman şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olup ve talebine hükm-i şer'î lâhık olan Bişâmzâde Veli Bik ibn-i Ali Çavuş meclis-i şer'-i şerife lâzımü't-teşrîfde medine-i mezbûre mahallâtından Kürk nâm karye sâkinlerinden işbu hâfizü'l-vesika el-Hâc Hasan muvâcehesinde bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb mûmâ-ileyh Muhammed Ağa'nın silk-i mülk-i sarihinde münselik vereseyi kabz-ı tasarrufunda muntazam olup medine-i mezbûre bağâtı beyninde Obuz nâhiyesinde vâki' bir taraftan karındaşı müteveffâ el-Hâc Yusuf verâseti ve bir taraftan aşçı Ömer mülkleri ve bir taraftan Obuz'dan gelüb Gökçe oğlu bağçesine giden tarîk bir taraftan Dikbeli taş ve Dikbeli taş kurbunda Gökçezâde Hamza Bik ağçesi cânibinde bir kıt'a tarla Pertek yolu altındaki berhi çaya müntehi der bu hudûdların dâhilinde bağ ve bağçeyi ve evlerin ve suların ve havzını ve tarlaların ve otlak ve mer'âsını tevâbi' ve levâhıkı ile mûmâ-ileyh Muhammed Ağa tarafından icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ve ferâğ-ı kat' üzere mezbûr el-Hâc Hasan dört yüz elli guruşluk zoltayı (Muhammed Ağa tamâmen ahz u kabz eyledi ba'de'l-yevm el-Hâc Hasan)²²⁷ bey' ve temlîk ve teslîm ve tefvîz eyledüğünden sonra meblağ-ı mezkûr dört yüz elli guruşluk zoltayı Muhammed Ağa tamâmen ahz u kabz eyledi ba'de'l-yevm el-Hâc Hasan'ın mülk-i sarihleri didikde gıbbe't-tasdîk mâ-vak'a ketb olundu. Fî'l-yevmi's-sâmin min Saferü'l-hayr li-sene sûls ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Ahmed Beşe Hergelecizâde
Halil Odabaşı
Himmetzâde el-Hâc Halil Ağa
el-Hâc Mahmud Beşe el-Hâc Ya'kûb
Alıncaklı Abdi Bik
İsmail Çelebi Paşamzâde
Haleblizâde Ebu Bekir Beşe

²²⁷ Üstü çizilmiştir.

s.28/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Hoca Mahallesi sâkinlerinden el-Hâc İbrahim bin Timur meclis-i şer'-i şerife lâzımü't-teşrîfde işbu hâfızü'l-vesika Ömer Beşe ibn-i Mahmud Beşe muvâcehesinde bi't-tav'î's-sâf takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb zikr-i âti't-tefvîzin sudûruna gelince değin mahsûsân taht-ı tasarrufumda olub medine-i mezbûre mülhakâtından karye-i Mürî arazisi beyinde vâki' olub torunum Monla Ahmed'in babası müteveffâ Mehmed Efendi babası Osman fevtinden sonra tefvîz eyledüğü ma'lûmetü'l-hudûd ve't-ta'dâd âbı ve gayr-ı âbı tarlaları mezbûr Monla ma'rifet-i sâhib-i arz ile bedel-i ma'lûm mukâbelesinde bana tefviz-i ferâğ idüb müfevvez-i mahzım olmuş idi ben dahî sâhib-i arz ma'rifetiyle sâbıkü'd-diğer toprağı bi'l-kâsiyye suları ve tevâbi' ile bi'l-icâb ve'l-kabûl tefvîz-i kat'î ve ferâğ-ı mer'î üzere mezbûr Ömer Beşe'ye yüz elli guruşluk zoltaya ve sar kablı iki 'aded mâ'î çuhaya ve nâfe kablı bir kızıl çubuk çuhaya ve bir mikdârı vezn-i penbeye tefvîz ve ferâğ teslim eyledüğünden sonra mukâbele-i ferâğda olan yüz elli guruşluk zoltayı ve sar kablı mâ-i çuhaları ve nâfe kablı kızıl çubuk çuhayı ve bî-vezn-i penbeyi tamâmen ahz-ı kabz eyledim karye-i mezbûre arâzisinde 'alâkam kalmadı didiğinde oğulları es-Seyyid Ali ve es-Seyyid Mehmed ve es-Seyyid Abdullah hâzırûn olub babamızın tefvîz eyledüğü zemîn-i mezbûrede bizim medhalimiz yokdur mezbûr Ömer Beşe'nin müfevvez-i mahzıdır keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didiklerinde gıbbe't-tasdik mâ-vak'a ketb olundu. Fî gurre-i Saferü'l-hayr li-sene sül's ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Ali Çelebi Hâbilzâde
Karacazâde el-Hâc Eyüb
Çakılcıâde Ali Çelebi
Bekir Beşe ibn-i Keyfan
el-Hâc Osman Ağa Recebzâde
Mustafa Çelebi Recebzâde
Arı oğlu Süleyman Beşe
Köse Ali bin Köse Bekir Bik

s.28/b.3

Medine-i Harput mülhakâtından Tatım nâm karye sâkinlerinden Andru veled-i Makdisi Korkik tarafından âti'l-bey' ve't-tefvîz tescili için Hasan Efendi ibn-i Abdullah ve es-Seyyid Mustafa Çelebi ibn-i Ömer şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l- vekâle olan karındaşı Kirakos zımmî meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu hâfızü'l-vesika Osman Çelebi ibn-i (ibn-i)²²⁸ Abdullah muvâcehesinde bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb karye-i mezbûrede vâki' olub ve karındaşı mesfûr Andru'nun taht-ı tasarrufunda olan âbî ve gayr-ı âbî topraklarının hakk-ı tasarrufunu ma'rifet-i sâhib-i arz ile 'inde'l-cirân ve hükm-i şer'î ile beyinlerinde mu'ayyen hissesini tevâbi' ve levâhıkı ve müzeyyesi ve harman yeri hissesi ile bostan yeri hissesi ile beyinlerinde mu'ayyen bezirhâne olan rub' hisse-i şây'asını safka-i vâhîde ile tarafından icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey-i bât-ı tefvîz ve ferâğ-ı sahih-i şer'î ve ferâğ-ı kat' ile karındaşım mesfûr Andru mezbûr Osman Çelebi'ye elli guruşluk cedîd zoltaya bey' ve temlik ve teslim eyledüğünden sonra meblağ-ı mezkûr elli guruşluk zoltayı tamâmen ahz u kabz eyledi ba'de'l-yevm karye-i mezbûrede

²²⁸ İki defa yazılmıştır.

karındaşımın ‘akârâta ve ‘arâziye müte'allik nesnesi kalmadı didikde gıbbe't-tasdik mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i Saferü'l-hayr li-sene süls ve ‘ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Muhammed Ağa Kalaylı
Kara Mustafa Çavuş
Nal'bend Ahmed Çelebi
Yusuf Beşe Hüseyinikli
Dil İbrahim bin Mustafa
Ehuhu Ömer Beşe

s.29/b.1

Medine-i Harput mülhakâtından Perçenç nâm karye sâkinlerinden Osman bin Rüstem nâm kimesne meclis-i şeri'at-ı garrâda karye-i mezbûre sâkinlerinden işbu hâfızü'l-vesika Muhammed Ağa ibn-i (boşluk) nâm kimesne muvâcehesinde bi't-tav'i's-sâf ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb tarih-i vesikadan bir sene mukaddem zikr-i âti'l-bey'in sudûruna gelinceye değin silk-i mülk-i sarîhimde münselik olub karye-i mezbûrede vâki' bir taraftan el-Hâc İbrahim ve bir taraftan Rıdvan oğlu Ahmed ve bir taraftan İbrahim oğlu Halil ve bir taraftan Zülfî Bik bağları ile mahdûd bağ tevâbi' ile ve yine karye-i mezbûrede vâki' bir taraftan Zülfî Bik ve üst tarafı Halil bağçeleri ve iki taraftan tarîk ile mahdûd bağçe yeri ve suyu ve tevâbi' ile ve alt değirmenin nısfı benim olub ki bir tarafı çay ve bir tarafı tarîk ile mahdûd nısf hissemi alât ve esbâbı ve suyu ve harıkı ve tevâbi' ile tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden ‘ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile safka-i vâhide ile mezkûr Muhammed Ağa'ya iki yüz kırk guruşluk cedîd zolta ile bir mikdârı vezn-i penbeye bey' ve temlik ve teslim eyledüğünden sonra semen-i mezkûr iki yüz kırk guruşluk cedîd zoltaya ve bî-vezn penbeye tamâmen ahz u kabz eyledüğüm ecilden ilâ haze'l-ân ba'de'l-yevm zikr olunan bağ ve bağçe ve yeri ve suyu ve nısf-ı değirmen alât ve esbâbı ve suyu ve harkı ve tevâbi' ile mezkûr Muhammed Ağa'nın mülk-i müşterâsı olmuştur keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü's-şer'î mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i Saferü'l-hayr li-sene süls ve ‘ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla Süleyman bin el-Hâc Seyyid
Monla Eyüb bin el-Hâc Halid
Salih Bik
Mustafa Beşe
Ali Beşe ibn-i Ali Çelebi
el-Hâc Mustafa
Monla Bekir bin Monla Süleyman
Osman Beşe bin Hasan
Mehmed Beşe ibn-i Ahmed

s.29/b.2

Medine-i Harput'da Meydan Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Korbülak Ömer bin Osman nâm kimesnenin sulbî sagîr oğlu Osman'ın ve sulbiyye sagîre kızları Asiye ve Firdevs ve Zeliha'nın emvâllerini hıfz ve ahvâllerini zabt eylemek için bi-hasbî's-şer'î's-şerîf bir vasî

lâzım ve mühim olmağla sagîrlerin vâlideleri ve mürebbiye-i müsfeddeleri ise vesâyetlerine müstehakk olmağın savb-ı şer'-i mazhardan mezbûre ise mezbûrların cümlesine vasî nasb ve ta'yîn olunub mezbûre ise vasî ve vesâyetlerini dahî ve kabûl ve hizmet-i lâzımleri edâya ta'ahhüd olmağla bu vesika-i anîke 'alâ mâ-hüve'l-hakîka bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâni 'aşer min Saferi'l-hayr li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Halil Beşe Hergelecizâde

Kâsım Beşe Bakkâl

Veli Bik Hoşlu

s.29/b.3

Medine-i Harput mülhakâtından Kuyulu nâm karye sâkinlerinden işbu hâsılû't-terkîm Haço veled-i Hadik zımmî mahfel-i kazâda karye-i mezbûre civârında vâki' olub tımar olan Sarı Yakub nâm karye sâkinlerinden Mirza nâm Kürd mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb zikr olunan Sarı Yakub toprağından olub mezbûr Mirza ve karındaşı Yusuf tapu eyledikleri bir tarafdand Arslan ve bir tarafdand Seyyidhan ve bir tarafdand Ahmed nâm kimesneler tarlaları ve bir tarafdand ince yol ile mahdûd Hoş topraklarını mezbûr Mirza asâleten ve karındaşı Yusuf huzûr-ı müsliminde Mirza'yı vekil itmekle vekâleten tarih u vesikadan iki sene mukaddem izn-i sâhib-i arz ile tefvîz-i kat'î üzere bana yine huzûr-ı müsliminde kırk guruşa asâleten ve vekâleten tefvîz ve ferâğ ve teslim eyledüğünden sonra meblağ-ı mezkûr kırk guruşa tamâmen ahz u kabz eylemiş iken hâliyâ tasarrufuma mâni' olurlar su'âl olunub takrîri tahrîr ve ba'de't-tebyînü'l-hâl kasr-ı yedlerine tenbîh olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Mirza sâlifü'z-zikr tarladan kendi hissemi tefvîz eyledim karındaşım Yusuf beni vekil eyledi ve ben dahî vekâleten bey' eyledim deyü münkir olub mesfûr Haço'dan beyyine taleb olundukda müsliminden Ebu Bekir bin Ali ve Ali Çavuş bin Muhammed nâm kimesneler li-ecli's-şehâde hâzırân olub istişhâd saddında iken mezbûr Mirza habn-ı mürâfa'ada firâr eyledüğünde mezbûrân Ebu Bekir ve Ali Çavuş'dan istihcâr olundukda fi'l-vâki' firâr iden Mirza'yı karındaşı Yusuf zikr olunan tarlayı Haço'ya kırk guruşa tefvîz-i meblağ eylemekle bizim huzûrumuzda vekil idüb Mirza dahî vekâleti kabûl eyledüğünden sonra yine bizim huzûrumuzda tamâmen Haço'ya kırk guruş tefvîz ve kabz-ı meblağ eyledi deyü her biri haber vermeleriyle ihbârları ketb olunub yedime i'tâ olunsun deyü Haço tâlib olmağın ketb ve i'tâ olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis 'aşer min Saferi'l-hayr li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla Bekir Bâdizâde

el-Hâc Ali Çelebi el-Hâc İbrahim

Dellâl el-Hâc Ömer

Nal'bend Ahmed Çelebi

Ve gayrihim.

s.30/b.1

Medine-i Harput sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan es-Seyyid Osman Ağa ibn-i nâm kimesnenin sulbiyye kızları Fâtıma ve Ayşe hâtûnlar taraflarından husûs-ı âti'l-ibrânın tescili için mezbûretan ma'rifet-i şer'iyile 'ârifân olan el-Hâc Süleyman Çelebi ibn-i el-Hâc ve Dayı Hasan

bin Musli nâm kimesneler şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olub vekâletine hükm-i şer'i lâhik olan Evliya Bik ibn-i Ahmed Bik meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitâb es-Seyyid Muhammed Çelebi ibn-i muvâcehesinde vekâleti hasebiyle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb müteveffâ Ahmed Paşa'nın oğlu Mustafa Bik'den mezbûr es-Seyyid Muhammed Çelebi tefvîz ve iştirâ eyledüğü medine-i mezbûre mülhakâtından karye-i Hoğu toprağından yeni binâ olunan mezra'a toprağı müvekkilelerim mezbûretan Fâtıma ve Ayşe'ye babaları mezbûr es-Seyyid Osman Ağa'dan intikâl itmekle sülsânını bundan akdem mezbûretan hâtûnlar Zekeriya Efendizâde Muhammed Efendi ile el-Hâc Siyâguş ferâgat idüb ânlardan müteveffâ Ahmed Paşa almış idi sülsünü dahî müvekkilelerim rızâlarıyla mezbûr Ahmed Paşa'ya tefvîz ve ferâğ eyleyüb ba'dehû Ahmed Paşa fevt oldukdan sonra oğlu Mustafa Bik mezbûr es-Seyyid Muhammed Çelebi'ye tefvîz itmekle hâliyâ Seyyid Muhammed Çelebi'nin tasarrufunda olub lâkin müvekkilelerim mezbûretan hâtûnlar mezbûr es-Seyyid Muhammed Çelebi'den nizâ' üzere olmalarıyla beyinlerine müslimûn-ı muslihun tavassut idüb nizâ'dan fâriğ olunmak için beyinlerin (bilâ) sulh eylemeleriyle mezbûretan Fâtıma ve Ayşe sulh kabûl idüb nizâ' ve da'vâdan her biri fâriğa olub zikr olunan mezra'alar ve tarlalarında asla ve kat'an 'alâkaları ve da'vâları kalmadı min külli'l-vücûh zimmetlerin ibrâ-i 'âmm ve kâti'ül-hisâm ile ibrâ ve iskât eylediler didikde gibbe't-tasdîk mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i Saferü'l-hayr li-sene süls ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletlü el-Hâc Mustafa Efendi el-Müftî

el-Hâc Mustafa

Faziletlü İbrahim Efendi el-Müderres

es-Seyyid Monla Bekir Serrâc

es-Seyyid İbrahimzade es-Seyyid Ebu Bekir Efendi

el-Hâc Hasan bin el-Hâc Ya'kûb

Hatib Ali Efendi

Şerâfetli es-Seyyid Mehmed Emin Vekil-i Nâkibü'l-eşrâf

Abdülhamid bin İshak

İmâm İsmail Efendi Kürkî

Kara Ali el-Mü'ezzin

s.30/b.2

Medine-i Harput'da Ahmed Bik Mahallesi sâkinlerinden Mehmed Beşe ibn-i Çerkes nâm kimesne meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitab Ebu Bekir Beşe ibn-i Mustafa muvâcehesinde bi't-tav'i's-sâf takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb zikr-i âti'l-bey'in sudûruna gelinceye değin silk-i mülk-i sarîhimde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Berber Hacı oğlu Eyyüb ve bir taraftan Katırcı Mevlüd ve bir taraftan Kürd Halil oğlu mülkleri ve bir taraftan yine benim mülküm ve ba'zen tarîk ile mahdûd dört bâb menzilimi ve havlusu ve tevâbi' ile ki havlunun suyu kadimü'l-eyyâmdan beri zikr olunan Kürd Halil oğlu evi tahtından geçmek üzere ve benim mücerred sofa damının karı kadimden zikr olunan havluya dökülmek üzere ve havluda olan kapuyu dutmak üzere tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey-i bât-ı sahîh-i şer'i üzere mezkûr Ebu Bekir Beşe'ye elli gurusluk zoltaya bey' ve temlik ve teslim eyledüğümde ol-dahî minvâl-i muharrer üzere iştirâ ve temellük ve tesellüm eyledüğünden sonra semen-i mezkûr elli gurusluk zoltayı bi't-tamâm ve'l-kemâl mezbûr Ebu Bekir

Beşe yedinden ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr dört bâb evler ve havlusu ve tevâbi'i mezbûr Ebu Bekir Beşe'nin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarîhi oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdikü's-şer'i mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fî evâhir-i Saferü'l-hayr li-sene sûls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Kâsım Beşe Bakkâl
Halil Ağa İl vekili
Kürd Halil oğlu Mustafa
Karındaşı İbrahim
Berber Hacı oğlu Eyyüb Beşe
es-Seyyid Osman Çelebi Nizâmeddin
Kasâb Kara Ali
Kubur oğlu Ali Beşe

s.30/b.3

Medine-i Harput mahallâtından Hacılı Mahallesi sâkinlerinden olub noksanü'l-'akl olan Muhammed bin Mahmud Bik nâm kimesnenin tesviye-i umûru için bundan akdem vasî nasb olunan Halli Hâlid Bik ibn-i Osman Bik meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu sâhibü'l-kitâb es-Seyyid İbrahim ve es-Seyyid Mehmed Emin ve es-Seyyid Mustafa Çelebilerin ibnü'l-hâc Kureyşzâde İsmail muvâcehelerinde bi'l-vesâye takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb mezbûr Muhammed cihet-i ma'îşet tedârikine kâdir olmayub medine-i mezbûre mülhakâtından karye-i Kiğıvenk'de bi-hasbi'l-kânûn babasından intikâl iden zemîni zirâ'at itdirmeğe ruhsatı olmamağla bu mikdâr-ı meblağ mukâbelesinde âhere tefvîz olub mu'âmele-i şer'iyyesiyle ma'îşet olunmuş enfa' olmağla el-hâletü-hâzihi vesâyetim hasebiyle karye-i mezbûrede taht-ı tasarrufunda olan âbî ve gayr-ı âbî ma'beynimizde mu'ayyen ve mahdûd tarlalarının ve harman yerlerinin hakk-ı tasarrufumuz rev'iyle izn-i sâhib-i arz ile bi'l-icâb ve'l-kabûl tefvîz-i kat'i ve ferâğ-ı mer'i üzere mezbûrdan karındaşlara bedel-i müslimînden ziyâde olmak üzere üç yüz on beş gurus ile bir dönümlük Gilanî alacasına tefvîz ve ferâğ ve teslim eyledüğünden sonra mukâbele-i ferâğda olan bedel-i mezkûr üç yüz on beş gurus ve alacayı tamâmen ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm sulu ve susuz tarlalar ve harman yeri ve suyu müfevvez-i mahzıları oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsunlar didikde li-ecli't-ihitiyât mezbûr Muhammed'den istintâk olundukda tefvîzi makbûldür ve akçeyi tamâmen bana teslim olmuştur didikde gıbbe't-tasdik mâ-vak'a ketb olundu. Fi evâsıt-ı Safer li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Abdurrahim Efendi el-Vâ'iz
es-Seyyid Süleyman Efendi el-Müderriş
es-Seyyid Mehmed Efendi en-Nâkib
es-Seyyid Monla İsmail
Mustafa Ağa Kapu Kethüdâsı
el-Hâc Ömer Ağa ibn-i Ebu Bekir Ağa
Halil Beşe ibn-i Osman Ağa
Muhammed Ağa Kalaylı

s.31/b.1

Medine-i Harput mülhakâtından Kara Sofi Mahallesi sâkinlerinden Osman Beşe ibn-i Mustafa meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu hâmilü't-terkîm Gürcü Bik Mahallesi sâkinlerinden Haçok veled-i Kesir muvâcehesinde bi't-tav'i's-sâf ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb zikr-i âti'l-bey'in sudûruna gelinceye değin silk-i mülk-i sarhimde münselik olub Gürcü Bik'e tâbi' bir taraftan mesfûr Haçok ve bir taraftan İgob ve bir taraftan Küpçü Murad menzilleri ve bir tarafı tarîk ile mahdûd bir bâb ev ve bir örtme ve havlu ve çeşme ve tevâbi'inin adn-ı sehimde bir sehimini yigirmi beş guruşluk zoltaya ve dokuz sehimini yedi guruşluk zoltaya olmak vechi ile tarafından icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mesfûr Haçok'a bey've temlik ve teslîm eyledüğünden sonra cem'an semen-i mezkûr otuz iki guruşluk zoltayı tamâmen ahz u kabz eyledim zikr olunan evde ve örtmede ve havlu ve çeşmede 'alâkam kalmadı didikden sonra Beyhan hâtûn zevci mezbûrun mülk-i mahzı olduğu halde bey' eyledi medhalim yokdur didiğine selefiden es-Seyyid Ali bin Muhammed ve Osman Beşe ibn-i Yusuf makâm-ı şehâdetde haber vormeleriyle mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i şehri-i Rebi'ül-evvel li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ömer bin Yusuf

es-Seyyid Eyüb ibn-i Ahmed Çelebi (üstü çizik) Yusuf

Derzi Ahmed Çelebi

es-Seyyid Ali bin Halil Eskici

Çavdar Muhammed Beşe

s.31/b.2

Medine-i Harput bağâtı beyninde Şüşnaz nâhiyesinde sâkin Ebu Bekir bin Süleyman meclis-i şeri'at-ı garrâda nâhiye-i mezbûrede bağ ve bağçe mutasarrıfı olan işbu sâhibü'l-kitâb es-Seyyid İbrahim Çelebi ibn-i Ramazan mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Seyyid İbrahim'in münbid bağçesi dâhilinde olan suyun dört sehimde bir sehimini benim bağçemin hakk-ı sakî olmağla vormeyüb ta'allül ider su'âl olunub ba'de't-tebyînü'l-hâl icrâ olmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Seyyid İbrahim sâlifü'z-zikr münbitin bağını suyu ile iştirâ eyledüğüm meclisde mezbûr Ebu Bekir hâzır olub sükût eyledüğünden sonra mâ-beyninden on dokuz sene mukaddem bilâ-nizâ' mürûr eyleyüb mâ-i mezbûrda min-ba'd medhali yokdur ve bu kadar sene bilâ-gadr-ı şer'î sükût olan da'vânın istimâ'i sahîh olduğuna fetvâ-yı şerifem vardır deyü ibrâz idüb mazmûnu takrîrini nâtik olmağla gıbbe'l-istintâk mezbûr Ebu Bekir on dokuz sene bilâ-nizâ' mürûr eyledüğünü ve bu âna gelinceye değin mâ-i mezbûra dahl eyledüğüm yokdur deyü mukırr olmağla mürû(r)-ı zamân ile da'vâsı sâkıt olduğuna binâen bî-vech nizâ'dan mezbûr Ebu Bekir men' birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i şehri-i Rebi'ül-evvel li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ehuhu Seyyid Monla Halil

Bektaş Beşe

İbrahim Şahkuluzâde

Kâsım Beşe Obuzlu

Ve gayrihim.

s.31/b.3

Husûs-ı âti'l-beyânı mahallinde keşf ve imlâ gelüb meclis-i şeri'at-ı garrâda inhâ eylemek için bi't-taleb es-Seyyid Monla İsmail ve adamımız Mustafa ta'yîn olunmağla zeyl ü vesikada mestûrül-esâmi olan müslimîn ile medine-i Harput mülhakâtından Kuzabad nâhiyesinde vâki' tımâr olan Kürdimlik nâm karyenin Çatyolu Bahargesi nâm mevzi'de Keloto tarlası kurbunda karye-i mezbûre sâkinlerinden Ebu Bekir bin Musa nâm kimesne mecrûhen meyyit müşâhade idüb a'zâsına nazar eylediklerinde sol memesi üstünde ve böğründe hançer zahmı ve sol bileği üstünde balta zahmı mu'ayene ve keşf eyledüğünden sonra maktûl-i mezbûrun verâseti sagîr oğlu Muhammed ile zevce-i metrûkesi Hâtûn nâm hâtûn muhasara olduğu muhakkak olub sagîr-i mezbûra maktûl-ı mezbûrun karındaşı Ali nâm kimesne vasî nasb olundukdan sonra vasî-i mezbûr Ali maktûl-ı mezbûrun diğer karındaşı Veli nâm kimesnelerden maktûl-ı mezbûrun kâtilin ve keyfiyet hâlin istifsâr eylediğinde tarih u vesikadan bir gün mukaddem duhâ vaktinde işbu mevzi'de karındaşımız Ebu Bekir eküb otarır iken karye-i mezbûre sâkinlerinden Kara Hasan oğulları Muhammed ve Yusuf şütüm eyledik karındaşım üzerine gelüb mezbûr Muhammed hançer ile sol memesi üstüne ve böğrüne hançer ile darb idüb mezbûr Yusuf balta ile sol bileğine darb idüb katl eylediler kâtili mezbûrân Muhammed ve Yusuf'dan bunlardan gayrı kimesnede da'vâmız ve nizâ'mız ve husûmetimiz yokdur ve katl eylediklerini müşâhade eylemiş kimesneler vâridir su'âl olunsun deyü Pertekli Muhammed ve Kulu oğlu Hüseyin nâm kimesneleri ihzâr idüb istifsâr olundukda fi'l-vâki' bizler mevzi-i mezkûrda çift sürer iken mezbûra Muhammed ve Yusuf ve maktûl-ı mezbûr Bekir'in üzerine gelüb hançer ve balta ile darb ve katl eylediklerinde müşâhade eyledik deyü haber virdiklerin nâib-i mezbûr es-Seyyid İsmail tahrîr ve gelüb adamımız Mustafa ile meclis-i şeri'at-ı garrâda takrîr eylemeleriyle mâ-vak'a ketb olundu. Fî'l-yevmi'l-ışrin min şehr-i Rebi'ül-evvel li-sene 1123.

Şuhûdü'l-hâl

Hacı bin Hasan

es-Seyyid Hasan

Halil bin Mahmud

İmâm Kulu

Hasan bin Muhammed

Evliya bin İsmail

Mehmed bin Hasan

s.32/b.1

Medine-i Harput sâkinlerinden Paşamzâde es-Seyyid İsmail Ağa ibn-i İbrahim Ağa meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu hâfızü'l-kitab el-Hâc Hüseyin Çelebi ibn-i Hasan nâm kimesne muvâcehesinde bi't-tav'i's-sâf ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb medine-i mezbûr mülhakâtından Haceri nâm karye arazisi beyninde vâki' olub babam mezbûr İbrahim Ağa'dan intikâl iden yarım çiftlik sulu ve susuz zirâ'at olunmuş ma'lûmetü'l-hudûd tarlalarımın hakk-ı tasarrufunu izn-i sâhib-i arz ile tefvîz-i kat' üzere ve yine karye-i mezbûre evleri beyninde vâki' olub Süleyman ile münâza'a üzere müşterek olduğun 'inde'l-iyâl ve'l-cirân ve beynimizde mübeyyin ve 'ayân olan evler ve tevâbi' ve levâhıkında olan nısf hisse şây'i'amı ve mezbûr Süleyman ile müşterek sebzevât yerinde olan nısf hisse müte'ayyen ve harman yerlerini bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî safka-i vâhide ile mezbûr el-Hâc Hüseyin Çelebi'ye beş yüz beş guruşluk zoltaya bey' ve tefvîz ve ferâğ ve teslîm eyledüğünden sonra meblağ-ı mezkûr beş yüz beş guruşluk zoltamı

bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm karye-i mezbûrede arazi ve emlâke müte'allik
'alâka ve medhalim kalmadı mezbûr el-Hâc Hüseyin Çelebi'nin mülk-i müşterâsı ve müfevvez-i
mahzı oldu kız karındaşlarımın deynlerinin emlâk için da'vâları olursa zamân-ı derk ile beni zâmin-
i hâtırlarımı tatyîb iderim deyü takrîr itdikde gıbbe't-tasdîk mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i
Saferü'l-hayr li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Ahmed Ağa Hergelecizâde
Kalaylı Muhammed Ağa bin Derviş Muhammed
Derviş Muhammed bin Cum'a
Monla Ebu Bekir Kiblelizâde
el-Hâc Mahmud Beşe bin el-Hâc Ya'kûb
el-Hâc Hasan Çelebi
Ve gayrihim.

s.32/b.2

Kasaba-i Harput'da vâki' Hoca Mahallesi sükkânından es-Seyyid Ömer ibn-i el-Hâc Bâli nâm
kimesne meclis-i şer'-i hatır lâzımü't-tevkîrde işbu râfi'ül-kitâb Ali ibn-i Ahmed nâm kimesne
mahzarında bi't-tav' ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb kasaba-i mezkûra tâbi' Cebez nâhiyesinde
vâki' bir tarafı Seyyid İbrahim ve bir tarafı vadi ve iki tarafları tarîk-i 'âmm ile mahdûd bağ ve bağçe
ve tarla ve dâhilinde olan yaylak evlerin cemî'üt-tevâbi' ve'l-levâhık mezbûr Ali karındaşı İbrahim
Beşe nâm kimesneye yüz altmış gurus bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' ve teslîm ile ânlar dahî iştirâ
ve kabûl ve (teslîm ânlar dahî)²²⁹ ve teslîm eylediklerinden sonra semen olan meblağ-ı mezbûr yüz
altmış gurus zimmetimde kendülere deynim olan yüz altmış gurus deynime takas itdiğimde ânlar
dahî mukâsa ve kabûl itdiler min-ba'd zikr olunan bağ ve bağçe ve ev ve tarla ve suluları ve sâir
tevâbi' ile mezbûrân Ali ve Veli bin İbrahim Beşe'nin mülk-i müşterâlarıdır hayr-ı mâ-yeşâ mutasarrıf
ve yuhtâr mutasarrıf olsunlar didikde gıbbe't-tasdîk mâ-vak'a ketb olundu. Fî'l-yevmi'l-âşir min şehri
i Rebi'ül-evvel li-sene isnân ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Abidin Çelebi
Hüseyin bin Muhammed
Seyyid Veli bin Osman
Mehmed bin el-Hâc Bekir
Seyyid Hüseyin Ağa ibn-i Ahmed
el-Hâc Eyüb bin el-Hâc Osman

s.32/b.3

Medine-i Harput'da Câmi'-i Kebîr Mahallesi sâkinlerinden Râbi'a binti Bektaş nâm hâtûn
meclis-i şeri'at-ı garrâda medine-i mezbûre mülhakâtından karye-i Hırhık nâm karye sâkinlerinden
olub 'emmisi olan Ahmed tarafından vekili olan Kökçüzâde es-Seyyid Ahmed mahzarında da'va ve
takrîr-i kelâm idüb medine-i mezbûrede mahalle-i mezbûrede vâki' evlerden taşra evler ve karye-i

²²⁹ Üstü çizilmiştir.

mezbûrede ma'lûmetü'l-hudûd evleri ve bağçe yeri ve beynimizde mu'ayyen değirmen hissesi ve ma'lûmetü'l-hudûd iki kıt'a tarla 'emmim mezbûr Ahmed ile münâza'a üzere müşterek iken 'emmim mezbûr Ahmed hissemi vermeyüb cümlesini tasarruf ve bana hayf ve gadr iden vekil-i mezbûr Seyyid Ahmed'den taleb iderim su'âl olunub ba'de't-tebyînü'l-hâl icrâ-i hakk olunmak matlûmbumdur didikde gıbbe's-su'âl vekili mezbûr Seyyid Ahmed işbu Râbi'a hâtûn bundan akdem 'abd-i musaddık Yusuf nâm kimesnenin zevcesi olub bâliğa ve 'âkile olduğu eyyâmda zikr olunan mahalle-i mezbûrede taşra evleri sulhen kendüsü kabûl ve kabz idüb karye-i mezbûrede evlerinde bağçelerinde ve değirmen hissesinde ve iki kıt'a tarlalarda ve sâire dedesi ve babası terekelerinde min-ba'd 'alâkası kalmayub min külli'l-vücûh 'emmisi mezbûr Ahmed'in zimmetin ibrâ ve iskât itmekle 'emmisinin yedine müslimîn şehâdetiyle nemk virmişdir deyü cevâb idüb bin yüz beş senesi târih ile müverrih tezkere-i ibrâz idüb medine-i mezbûre Râbi'a muvâcehesinde kırât olundukda mezbûre hâtûn vech-i meşrûh üzere sulh olub ibrâ-i zimmet eyledüğünü münkire olub vekil-i mezbûr Seyyid Ahmed'den beyyine taleb olundukda 'ulemâdan olub 'udûl-i müsliminden İbrahim Efendi ibn-i Ebu Bekir ve es-Seyyid Halil Efendi ibn-i Ramazan nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub münkire-i mezbûre muvâcehesinde istişhâd olundukda fi'l-vâki' târih-i mezbûr mezbûre Râbi'a hâtûn mezbûr Yusuf nâm 'abd-ı musaddıkın zevcesi ve bâliğa ve 'âkile olduğu senede hüsn-i rızâsı ile bizim huzûrumuzda mahalle-i mezbûrede sâbıkü'z-zikr taşra evleri arsa cihetinden sulehâ kabûl ve kabz idüb karye-i mezbûre evlerinde ve bağçe yerinde ve değirmen hissesinde ve iki kıt'a tarlada ve sâir dedesi ve babası terekelerinde min-ba'd da'vâsı ve mutâlebesi ve 'alâkası ve hissesi kalmayub 'emmisi Ahmed'in min külli'l-vücûh zimmetin ibrâ ve iskât eyledi yerler bu husûsa bu vech üzere şâhidiz şehâdet ideriz deyü her biri şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde gıbbe'r-riâyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri mesmû'a olub bî-vech-i münâza'adan mezbûre Râbi'a men' birle ketb olundu. Fî gurre-i Rebi'ül-âhir li-sene 1123.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli es-Seyyid Abdurrahim Efendi

Ehuhu Seyyid Mehmed Emin Efendi

Hatib Ali Efendi

İmâm İsmail Efendi

es-Seyyid Ahmed Çelebi

Halil Çelebi bin İshak

Berber Ali Bik

Alihan Bik?

s.33/b.1

Medine-i Harput'da Meydan Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Mahmud Çelebi ibn-i Kelleci Monla Ali nâm kimesne meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu sâhibü'l-kitâb ögay kızı Fâtıma binti Mustafa tarafından câ'il-beyânı tasdîke vekili ve zevci olan Ahmed'in zevce-i menkûhesi olan Medine binti Muhammed nâm hâtûn tarafından dahî yine tasdîke vekil olan Serrâc es-Seyyid Abdullah Çelebi'nin muvâcehesinde bi't-tav ve'r-rızâ takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb mezbûretan Fâtıma ile Medine'nin her birinin mu'ayyen zimmetimde mütekarrır beynimizde mübeyyin alacak gurusları olub vâcibü'l-edâ ve lâzımü'l-kazâ her birine virecek deynim olmağla mahalle-i mezbûrede vâki' olan silk-i mülk-i sarihimde münselik olan bir taraftan Monla Ömer ve bir taraftan el-Hâc Selamet Külhancı zımmî menzilleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd dört bâb evlerin ve kenefin ve tevâbi'nin

nısfı mezbûr Fâtıma'ya ve nısf-ı âherini zevcem mezbûre Medine'ye olmak üzere medine-i mezbûre bağâtı beyninde Danişmend nâhiyesinde vâki' bir taraftan mezbûr Serrâc Seyyid Abdullah ve bir taraftan babam bağı ve bir taraftan tarık ile mahdûd bağ ve bağçe ve evin ve üç mevzi'inde üç suyun ve tevâbi' ve levâhukının nısf-ı şâyi'ası Fâtıma'nın ve nısf-ı âheri zevcem Medine'nin olmak üzere deynim mukâbelesinde takas idüb her birine nısf-ı mu'ayyenelerini teslim eylediğimde mezbûretan zımmî minvâl-i tahrîr üzere evlerinin ve bağ ve bağçe ve bağ evi ve sularının tevâbi'lerinin her biri nısfî zimmetleri mukâbelesinde kabûl ve kabz eyleyüb mülk-i takasları olmağla zimmetimde olan deyn-i mu'ayyenlerinde ve bir nesne alacakları kalmayub zimmeti beri eylediler benim zikr olunan mahalle-i mezbûrede evlerde ve Danişmend nâhiyesinde zikr olunan bağ ve bağçe ve evleri ve suları ve tevâbi'inde min-ba'd alakam kalmadı didikde vekilân mezbûrân Ahmed Çelebi ve Serrâc Abdullah Çelebi bi'l-vekâle tasdik ve tahkîk itmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî gurre-i Rebi'ül-âhir li-sene sül's ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Abdurrahim Efendi
Ehuhu Seyyid Muhammed Emin Efendi
Hasib Ali Efendi
Halil Çelebi ibn-i İshak
Mütevellî Seyyid İsmail
Monla Yusuf Çelebi
Serrâc Muhammed Çelebi
es-Seyyid Ali Çavuş Solakzâde

s.33/b.2

Husûs-ı âti'l-beyânı mahallinde keşf ü tahrîr ve gelüb meclis-i şeri'at-ı garrâda inhâ eylemek içün bi't-taleb es-Seyyid Monla Ömer ta'yîn ve irsâl olunmağla zeyl ü vesikada mestûrül-esâmî olan müslimîn ile medine-i Harput mülhakâtından Kara mezra'aya varub 'an-asl Adafalı olub Harput karyelerinde çobanlık iderken tarih-i vesikadan dört beş gün mukaddem mezra'a-i mezbûra müsâferet ile gelan Hacı bin Mansur nâm kimesne takrîr-i kelâm idüb tarih u vesikadan bir gün mukaddem beş yaşında oğlum Mansur yazıda gezerken işbu kadimi çay bendi kurbunda soyunub suya girmekle suyun derin mevzi' olduğu içün gark ve bi'llâhi te'alâ fevt olduğu haberin istimâ' eyledüğümüzde varub mütebeyyin ihrâc eyledik Rabbül-'âlemin hazretinin takrîri böyle imiş kazâya rızâ mezra'a ahâlisinden ve sâir kimesnede 'alâka ve medhalimiz ve da'vâ ve nizâ' yokdur deyü takrîr eyledüğünden sonra bend-i mezkûr kenarında sagir-i mezbûru 'üryân müşâhade idüb a'zâsında cerâhatından ve kara pereden bir nesnesi olmayub garkan fevt olduğu muhakkak olmağla nâib-i mezbûr bilâ-mecrûh kendi hâli üzere fevt ve gark olduğun keşf ve babası mezbûr Hacı'nın ve vâlide (boşluk) vech-i meşrûh üzere olan takrîrlerin tahrîr ve gelüb meclis-i şer'-i şerifde takrîr itmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi's-sâlis min şehri-i Rebi'ül-âhir li-sene sül's ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Osman Çelebi ibn-i el-Hâc Ahmed
Monla Mustafa bin Receb
Mehmed bin Süleyman 'an karye-i Hoğu

Halil ibn-i Ali Tilenzidli
Mehmed bin Kara Ali sâkin-i Kehli

s.34/b.1

Medine-i Harput'da Eba Tâhir Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Ahmed ve es-Seyyid Osman ibn-i Ebu Bekir nâm karındaşlar meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitâb el-Hâc Ali Çelebi ibn-i Bektaş tarafından câ'il beyânı bimâ hüve nehci's-şer'î vekili olan Mü'ezzin Kara Ali Çelebi muvâcehesinde her biri takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan bizim kadimî mülkümüz ve bir taraftan Hüseyin oğlu ve bir taraftan Aşır oğlu mülkleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd olub 'emmizâdemiz müteveffâ Kôr Osman'dan arsa intikâl iden büyü-t müte'addideyi tevâbi' ve levâhıkı ile tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bâ-tı sahîh-i şer'î üzere mezbûr el-Hâc Ali Çelebi'ye kırk gurusluk zoltaya bey' ve temlik ve teslim eyledüğümden sonra semen-i mezkûr kırk gurusluk zoltayı tamâmen ahz u kabz eyledik ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr evlerde min-ba'd medhalimiz kalmadı mezbûr el-Hâc Ali Çelebi'nin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didiklerinden sonra müteveffâ Ali nâm kimesnenin ceddesi olan Hacı hâtûn tarafından 'âtî'l-ibrânın tescîli için Ahmed bin Osman ve diğer Bektaş bin Ali şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan Arslan nâm kimesne bi'l-vekâle takrîr-i kelâm idüb zikr olunan evlerde hissesi ve medhalî kalmadı deyü takrîr eylediğinden sonra ve Yasin kızı Fâtıma tarafından dahî ibrâ-yı âti'l-beyânın tescîli için mezkûr Bektaş bin Ali Muhammed bin Osman şehâdetleriyle yine hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l vekâle olan Halil Çelebi ibn-i İshak bi'l-vekâle takrîr-i kelâm idüb mezkûr el-Hâc Ali Çelebi iştirâ eylediği mârû'z-zikr evlerde ve tevâbi'inde mezbûre Fâtıma'nın hissesi ve 'alâkası kalmadı mezbûr el-Hâc Ali Çelebi'nin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarîhidir didikde gibbe't-tasdik mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i şehri Rebi'ül-âhîr li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli Abdurrahim Efendi ibn-i Vâ'iz
Ehuhu Şerif es-Seyyid Mehmed Emin Efendi
Mustafa bin Osman
Arslan bin Osman
Bektaş bin Ali
Ve gayrihim.

s.34/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Esediyye Mahallesi sâkinlerinden fahrü'l-müderresin Faziletli es-Seyyid Abdurrahim Efendi ibn-i merhûm Vâ'iz es-Seyyid İsmail Efendi meclis-i şeri'at-ı garrâda ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitab el-Hâc Mahmud Beşe ibn-i el-Hâc Ya'kûb muvâcehesinde bi't-tav ve'r-rızâ takrîr-i kelâm ve bast-ı 'anü'l-merâm idüb medine-i mezbûre mülhakâtından karye-i Kesrik'de vâki' olub bâ-fermân Ali izn-i şer'iyle binâ eylediğim boyahânenin ve hâsılının dört hissede iki hisse-i şâyi'asını bundan akdem hüccet-i şer'iyye ile mezbûr el-Hâc Mahmud Beşe'ye semen-i makbûz-ı mu'ayyeneye bey' ve temlik idüb iki hissesi bu âna gelinceye değin benim olmağla nısfîyet üzere mutasarrıflar iken el-yevm zikr olunan iki hissemnin bir hissesini dahî tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bâ-tı sahîh-i şer'î üzere mezbûr el-Hâc Mahmud Beşe'ye üç yüz gurusluk zoltaya bey' ve temlik eylediğümde ol dahî minvâl-i muharrer

üzere iştirâ ve temellük ve kabûl eyledüğünden sonra semen-i mezkûr üç yüz gurusluk zoltayı tamâmen ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm zikr olunan mâ-i boyahânenin dört rub'da üç rub'u ve mîrisi ve vakfa 'âid olacak meblağ hisselerimize göre beynimizde ihrâc olduktan sonra mâ-bâki hâsılının üç rub'u mezbûr el-Hâc Mahmud Beşe'nin ve bir rub'u benim hakkım oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun eğer bir kimesneden da'vâ ile zarar isâbet iderse zamân-ı derk ile ben zâmin didikde gıbbe't-tasdik mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i Rebi'ül-evvel li-sene sül's ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Monla İsmail el-Mütevellî

Sakallı Mehmed Beşe

Monla Ebu Bekir el-Mü'ezzin

el-Hâc Ahmed Ağa Hergelecizâde

Muhammed Ağa Kalaylı

Halil Çelebi ibn-i İshak

Halil Odabaşı

Recebzâde el-Hâc Osman Ağa

el-Hâc Hüseyin Çelebi Yeğen

el-Hâc Ali Çelebi Yeğen

s.34/b.3

Medine-i Harput mahallâtından Ankuzî Baba'da bağçe sâhibi olan Yusuf bin Mevlüd zevce-i menkûhesi Hanife hâtûn Zarkeryan ile altı yedi yaşında olan sulbî ve sadrî oğulları Mustafa nâm sagîri meyt olduğu hâlde ihzâr-ı şer' mübeyyin ve her biri takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb târih-i vesîkadan bir gün mukaddem beyne's-selâteyninde işbu oğlum Mustafa Ankuzî kurbunda bağçede sâir sıbyân ile la'b iderken nâ-gâh bir kürk-i 'akûr (üzerlerine)²³⁰ hücum idecek sıbyân-ı sâir firâr idüb oğlumuz Mustafa giriftâr-ı belâ olmağla takdîr-i Hüdâ kürk boynundan kapub bir mikdâr götürüb 'âkıbet-i ecel isâbet itmekle boğazın sıkub katl idüb mak'adının sağ tarafını (çiniyüb)²³¹ ve lahmını koparub ekl iderken sıbyânın feryâdı sadâsı ile herkes 'acâleten varub bu hâl üzerinde müşâhade idüb kurdu üzerinden ayırub kaçurduklarından sonra oğlum Mustafa'nın meytini getirüb hâlî üzere 'üryan bağrımız büryan ihzâr-ı şer' eyledik eser-i cerâhati ve takrîri zabt olunsun ki takdîr-i ilâhi ile vâki' olmuşdur kimesne ile da'vâmız ve nizâ' ve husûmetimiz yokdur didiklerinde nazar olunub sagîr-i mezbûr meyyitine nazar olundukda a'zâsı vech-i meşrûh üzere mecrûh olub cerâhat olduğu zâhir ve mübeyyin olmağın mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min şehri-i Rebi'ül-âhir li-sene sül's ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Muhammed Çelebi ibn-i Abdüllatif Efendi

Monla Mahmud ibn-i Mustafa Abutâhirî sâkin-i mahalle-i Esediyye

Deli Vâhid Beşe

Çavuş Serdar

Ali Çelebi Nanbekzâde

Hamza Çelebi ibn-i Bakkâl Veli

Seyyid Süleyman bin Murad

²³⁰ Kelime, belge üzerinde eksik yazıldığından düzeltilmiştir.

²³¹ Doğrusu "çiğneyüb" olmalı.

Derviş el-Hâc Mehmed
Bekir Çelebi tâbi'-i Ali Ağa

s.35/b.1

Medine-i Harput mahallâtından Meydan Mahallesi sâkinlerinden işbu hâfızü'l-vesîka es-Seyyid Ömer Çelebi ibn-i Mahmud nâm kimesne meclis-i şeri'at-ı garrâda takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb akrabamızdan olub mahalle-i mezbûre sâkinlerinden iken bundan akdem mahmiyye-i İstanbul'a gidüb temekkün iden Hamza bin Mustafa mahalle-i mezbûrede vâki' Örüktaş oğlu es-Seyyid Ahmed Çelebi menziline mülâsıka mülk-i menzilini bey'-i kat'î üzere bey' idüb semenini kabz ve isâle mahmiyye-i mezbûrede beni vekil-i mutlak idüb müslimîni eşhâd itmekle ben dahî gâyibâne vekâleti kabûl eyledim lâkin menzil-i mezbûr müşterisi olan kimesne iştirâ eylemeden ihtirâz ider ol ecilden vekâletimi habîr olan müslümânların ihbârı zabt olunub yedime i'tâ olunsun deyüb Ömer Odabaşı ibn-i 'izzetli Mustafa Beşe ile es-Seyyid Abdullah Çelebi ibn-i Halil nâm kimesneleri liecli'l-ihbâr ihzâr-ı şer' mübeyyin olundukda eserü'l-istihbâr fi'l-vâki' mezbûr Hamza mahmiyye-i mezkûrede mahalle-i mezbûrede vâki' menzilini bey' idüb kabz-ı semen eylemek için işbu Seyyid Ömer Çelebi'yi bizim huzûrumuzda mevkûfen bi'l-kabûl vekil-i mutlak eyledi ve bizi eşhâd eyledi deyü makâm-ı şehâdetde haber vermeleriyle gıbbe'l-kabûl mâ-vak'a ketb olundu. Min şehri Rebi'ül-âhir li-sene sîls ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla Ebu Bekir bin Ali
Ali Beşe Sarıca
el-Hâc Veli bin Hızır
Ebu Bekir Beşe ibn-i Monla İlyas
Kara Ali bin Ahmed
Monla Ali bin Kezba

s.35/b.2

Medine-i Harput da Meydan Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem medine-i İstanbul'a gidüb nâhile-i mütemekkin iden Hamza bin Mustafa nâm kimesne tarafından 'akd-i âti'l-bey' ve kabz-ı semene vekil olub Ömer Beşe Odabaşı ibn-i 'izzetli Mustafa Beşe ve es-Seyyid Abdullah bin Halil şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan mezbûr Hamza'nın eniştesi es-Seyyid Ömer Çelebi ibn-i Mahmud meclis-i şer'-i şerif-i şâmi'ül'imâd ve mahfel-i din-i münîf-i râsihü'l-evtâdda işbu sâhibü'l-kitâb Sakî Muhammed Beşe ibn-i Ahmed muvâcehesinde bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb zikr-i âti'l-bey'in sudûruna gelinceye değin mezbûr Hamza'nın silk-i mülk-i sarîhimde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki bir taraftan es-Seyyid Mustafa ve bir taraftan Örüktaş oğlu es-Seyyid Ahmed ve bir taraftan es-Seyyid Mahmud ve bir taraftan es-Seyyid Mustafa ve bir taraftan Monla Cebrâ'il nâm kimesneler ba'zen (boşluk) nâm zımmî ve ba'zen tarîk ile mahdûd büyü't-ı mu'taddayı vekâletim hasebiyle tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere semen-i müsellisi olan yüz yetmiş üç gurusluk cedîd zoltayı mezbûr Sakî Muhammed Beşe'ye bey' ve temlik ve teslim eylediğümde ol-dahî minvâl-i muharrer üzere iştirâ ve temellük ve teslim eylediğünden sonra semen-i mezkûr yüz yetmiş üç gurusluk zoltayı bi't-tamâm ve'l-kemâl vekâletim hasebiyle ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm mezbûr Hamza'nın sâlifü'z-zikr evlerde min-ba'd medhali kalmadı mezbûr Sakî Muhammed Beşe'nin mülk-i müşterâsı oldu zevcem olub bundan akdem müteveffât olan Asiye mezbûre Hamza'nın kız karındaşı olub lâkin zikr olunan evlerden hissesi mukâbelesinde 'alâ-sebîli't-tehâric âher eşyâ alub evlerde

hissesi kalmamıştır deyü takrîr eyledüğinden sonra mezbûr Hamza'nın vâlidesi Fâtıma hâtûn tarafından husûs-ı 'âtî'l-beyânı tescîl için Ali Çelebi ibn-i Monla Süleyman ve Hozekdekli Hüseyin bin Ali şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan mezbûre Fâtıma'nın karındaşı Monla Ebu Bekir meclis-i şer'de takrîr-i kelâm idüb sâbıkü'z-zikr Fâtıma'nın dahî hissesi ve 'alâkası kalmamıştır oğlu Hamza'nın mahsûsan mülki idi ol- ecilden Sakî Muhammed Beşe'nin hakk-ı sarîhi idilmiştir didikden sonra vekil-i mezbûr Seyyid Ömer tekrâr takrîr-i kelâm idüb sâlifü'z-zikr evler için bir müdde'î zuhûr idüb zarar iderse zamân-ı derk ile ben zâmin didikde gıbbe't-tasdîkü'l-mu'teberi's-şer'î mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i şehri-i Rebi'ül-âhir li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Beşe Sarıcazâde

el-Hâc Veli bin Hızır

Ebu Bekir Beşe Monla İlyas

Kara Ali bin Ahmed

Monla Ali bin Kezba

Kara Ali Çelebi

Yusuf Çelebi Serezâde

s.36/b.1

Medine-i Harput'da Hoca Mahallesi sâkinlerinden Fâtıma binti es-Seyyid Halil nâm hâtûn tarafından zikr-i âti'l-istibdâlın tescîli için mezbûreyi ma'rifet-i şer'iyle 'ârifân olan es-Seyyid İbrahim Çelebi ibn-i Mahmud ve Halli Veli Çelebi şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olub vekâletine hükm-i şer'î lâhık olan el-Hâc Monla Eyüb bin Ali Neccâr meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu sâhibü'l-kitab Pehlivân İbrahim Beşe ve Kara Ali Çelebi ibn-i Ahmed muvâcehesinde bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb mezbûre Fâtıma hâtûnun mülk-i sarîhi olub mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Mehmed Çelebi ve bir taraftan bağbân Ahmed ve bir taraftan Maçula Hasan mülkleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd ve mümtâz olan bir bâb sofa ve bir bâb kış evi ve bir bâb fevkânî oda ve eyvân ve tahtları ahûr ve havlu ve kenefi ve tevâbi'ini tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsideden 'ârî istibdâl-ı mer'î üzere mezbûrân Pehlivân İbrahim Beşe ve oğlu Ali Çelebi bundan akdem müvekkilem Fâtıma'nın zevci Monla Ömer'den iştirâ eyledikleri medine-i mezbûre bağâtı beyninde Cebez nâhiyesinde vâki' bir taraftan es-Seyyid İbrahim ve bir taraftan Sakî İshak mülkleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd bağ ve bağçe ve evi ve suları ve tarlaları kıymet-i cihetinden zikr olunan evlerden ziyâde olmağla mezbûre Fâtıma hâtûn mezbûrlara altmış gurusluk zolta virüb mezbûrlar dahî istibdâl-ı mezkûru kabûl ve semen-i mezkûru ahz u kabz eyledikleri mukırr ve mu'terif olmalarıyla sâlifü'z-zikr evler mezbûrân İbrahim Beşe ve Kara Ali Çelebi'nin ve Cebez nâhiyesinde sâlifü'z-zikr bağ ve bağçe ve evleri ve suları ve tarlaları ve tevâbi' müvekkilem Fâtıma'nın oldu her biri mülklerini keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsunlar didikde gıbbe't-tasdîkü'l-mu'teberi's-şer'î mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i Saferü'l-hayr li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ebu Bekir Beşe ibn-i İlyas

Ali Bese Sarıcazâde

Ömer Çelebi Reyhanzâde

el-Hâc Yasin Çelebi Asmacızâde

s.36/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Karye-i Hoş sâkinlerinden Hasan Bik ibn-i Ömer Bik mahfel-i kazâda Muhammed ve Hasan ve ibn-i Oruç nâm karındaşlar mahzarlarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb karye-i mezbûrede vâki' ma'lûmetü'l-hudûd ve beynimizde mu'ayyen köm ve sürüsü ceddim Abdi Bik'den babam Ömer Bik'e intikâl idüb babamdan dahî bana intikâl idüb taht-ı tasarrufumda iken mezbûrân Muhammed ve Hasan dahl iderler ve yedimde hüccet-i şer'iyyem var iken dahî yine vaz'-ı yed iderler su'âl olunub takrîrleri tahrîr ve hüccetime nazar ve icrâ' olunmak matlûbumdur deyüb hücceti ibrâz eyledüğümde bundan akdem Muhammed nâm kimesne mezbûr Hasan Bik ile da'vâ eyledüğünde mezbûrânın babaları Oruç şehâdetler idüb mezbûr Muhammed men' olunduğu mesfûr olub mezbûrân Muhammed ve Hasan'dan istifsâr olundukda cevâblarında bizler nefer ile zikr olunan köme müştereküz ve bizim dahî hüccetimiz vardır deyü ibrâz idüb hüccetlerinde tahrîr olunan ağıl olub köm olmamağla hücceti da'vâlarına mutâbık olmayub mezbûr Hasan begin yedinde olan hüccete babaları Oruç şehâdet eyledüğü her biri mazmûn hüccete mukırr olmalarıyla dahl eylemek üzere mezbûrân tenbîh birle mâ vak'a ketb olundu. Fî gurre-i Cumâde'l-ulâ li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Abdullah Ağa ahi miralay?
es-Seyyid Ali Çelebi Çavuş Solakzâde
İbrahim Çelebi ibn-i Halil
Mehmed Çelebi
Diğer Dikruvan?
el-Hâc İsmail Ağa ibn-i Mehmed Zaim

s.36/b.3

Medine-i Harput'da Sâre Hâtûn Mahallesi sâkinlerinden Gökçeğözzâde el-Hâc Ömer Çelebi ve el-Hâc Ebu Bekir Çelebi ibn-i el-Hâc Ahmed meclis-i şeri'at-ı garrâda hâfızü'l-vesika babaları mezbûr el-Hâc Ahmed muvâcehesinde her biri takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb babamız el-Hâc Ahmed bundan akdem mahalle-i mezbûrede vâki' mevrûsu ve mülk-i müştērâsı olan ma'lûmetü'l-hudûd ma'mûr ve harâbe evlerini tevâbi' ve levâhıkı ve havlusu ve kenefi ve medine-i mezbûrenin Meydan sûkında vâki' ma'lûmetü'l-hudûd iki bâb dükkânını ve medine-i mezbûrenin Markâr nâhiyesinde mûte'addid ma'lûmetü'l-hudûd bağ ve bağçe ve tarla ve suyu ve evini ve otağını tevâbi' ve levâhıkı ile ve bir taş ve bir kazgan ve bir sini ve on sahân ve iki güğüm ve bir tencere ve bir tasını bize bey'-i bât-ı sahîh ile dört yüz elli guruşa bey' idüb semeni olan dört yüz elli guruşa ahz eylemiş idi lâkin tarafeynden (icâb)²³² hüsn-i rızâmız ile hâliyâ bey'î nesh-i ikâle vechi ile evleri ve dükkânları ve bağ ve bağçe ve suyu ve evi ve otağı tevâbi' ile bi'l-cümle tecemmülât babamız el-Hâc Ahmed'e redd ü teslîm idüb ol dahî zikr olunan dört yüz elli guruşa tamâmen bize teslîm idüb biz dahî kabz itmekle zikr olunan evlerde ve dükkânlarda ve bağ ve bağçe ve tecemmülâtta medhalimiz kalmadı ke'l-evvel babamızın mülk-i sarîhidir oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didiklerinde gıbbe't-tasdîk mâ-vak'a ketb olundu. Fî gurre-i Cemâziye'l-evvel li-sene 1123.

²³² Üstü çizilmiştir.

Şuhûdü'l-hâl

Ebu Bekir Efendi Hatib

Yasin Ağa Ahi Miralay

Ali Bik ibn-i Mustafa Ağa

Abdûlmecid bin İshak

Kömürlü oğlu Ali Çelebi

el-Hâc Eyüb.....

Hacı Mehmed Çelebi Abdülkâdirzâde

s.37/b.1

Fahrü's-sâdâtî'l-kirâm es-Seyyid Osman Çelebi dâme mu'azzâ gıbbe't-tehiyyeti'l-behiyye inhâ olunur ki işbu sene-i 'isnâ ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf Zi'l-hiccetî's-şerife muntazafatından Harput kazâsında vâkî' sadâtî'l-kirâm zevi'l-ihtirâm üzerlerine tarafımızdan sizi kâimmakâm nasb ve ta'yîn itmiş ve gerekdir ki insâf-ı sahîha ashâbına tevkîr ve ihtirâm teseyyüdü zâhir ve kuzât hücceti ve kâimmakâmın temessükâtıyla dahl olub 'alâmet-i huzarâ isti'mâl idenlerin zecr ve men'lerinde ihtimâm ve kendiler kat'an 'alâmet vaz'ına bir ferde izin vermeyüb iddî'â-i sıhhat-i neseb iden kimesneleri isbâtta ve huzûrumuza havâle ve ihzâr ve te'dîb ve sâir hukûk-ı şer'îye-i sâbite tahsîli iktizâ itdikdeidüb sadâtdan tevcîh ve 'arûsiye nâmıyla veya gayr-ı bahâne ile bir akçelerin almayub sıyânet 'arz ve mallarına ikdâm-ı tâm hidemât-ı 'aliyyelerinde makdûrunuzu bezl ile mazhar-ı şefâ'at-ı hazret-i seyyidü'l-enâm 'aleyhi efdalü't-tahtîyye ve's-selâm olası. Hurrire fi't-târihi'l-mezbûr. Tıbkı aslıhu nemakahu Feyzullah eş-Şer'îyyât.

s.37/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Câmi'-i Kebîr Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Ali Bâdizâde Mustafa Beşe ibn-i el-Hâc Ebu Bekir nâm müteveffânın vâlidesi Hadice binti Ahmed nâm hâtûn müteveffâ-yı mezbûr terekesinden kendüye 'âid ve râcî' olan süds hissesini vâzî'ül-emvâl olan zevce-i menkûhe-i metrûkesi eytâmına vasî olan Ayşe binti es-Seyyid Abdullah nâm hâtûndan taleb ve ahz ve îsâl ve lâzım gelürse mürâfa'a-i şer'-i şerif olub iddî'â ve husûmet için diğer oğlu işbu hâfızü'l-vesîka İsmail Çelebi nâm kimesneyi vekil nasb ve ta'yîn eyledüğüne Şatırzâde Ahmed Çelebi es-Seyyid Hasan Çelebi ibn-i Yusuf nâm kimesneler hâzırân-ı bi'l-meclis olub mezbûr İsmail Çelebi muvâcehesinde her biri makâm-ı şehâdetde muhbirân olub mezbûr İsmail Çelebi dahî vâlidesi mezbûre Hadice'nin minvâl-i muharrer üzere olan vekâletini kabûl itmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi's-sânî 'ısrin min şehri Rebi'ül-âhir li-sene süls ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Ömer Ağa Boyacızâde

el-Hâc Halil Çelebi Kanlızâde

Kefelizâde

s.37/b.3

Medine-i Harput mahallâtından olub bundan akdem fevt olan Ali Bâdizâde Mustafa Beşe ibn-i el-Hâc Ebu Bekir nâm kimesnenin verâseti sulbî sagîr oğulları Mehmed ve Mustafa ve Ali'ye ve sulbiye-i sagîre kızları Ayşe ve Züleyha ve Rukiye'ye ve zevce-i menkûhe-i metrûkesi Şerife Ayşe

binti Abdullah nâm hâtûn vâlidesi Hadice binti Ahmed nâm hâtûna muhasara olduğu sâbit ve zâhir olduktan sonra vâlidesi mezbûre Hadice tarafından husûs-ı âti'l-ibrânın tescîli için mezbûreyi ma'rifet-i şer'iyle 'ârifân olan es-Seyyid Hasan Çelebi ibn-i Yusuf Çelebi ve Şatırzâde Ahmed Çelebi nâm kimesneler şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olub vekâletine hükm-i şer'i lâhık olan oğlu İsmail Çelebi meclis-i şeri'at-ı garrâda ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitab tarafından asl ve eytâm-ı mezkûrlara mansûb müseccel vasî olan vâlideleri mezbûre Şerife Ayşe tarafından İmam Monla Ömer Vanî ve Beranzâde Ali Beşe şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan Recebzâde el-Hâc Ömer Ağa muvâcehesinde bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb vâlidem ve müvekkilem mezbûre Hadice'ye oğlu müteveffâ-yı mezbûr Mustafa Beşe terekesinden kendiyeye 'âid ve râci' olan süds hissesi için guremâdan hissesi mertebesi her birinin zimmetlerin beri eylediğinden sonra 'alâ-sebîli't-tehârici's-şer'i müteveffâ-yı (s.38) mezbûrdan intikâl iden medine-i mezbûre bağâtı beyninde Şuşnaz nâhiyesinde vâki' bir tarafdandan müteveffâ-yı mezbûrun karındaşı Veli Çelebi ve bir tarafı Abdülgâfirzâde el-Hâc Mehmed Çelebi ve bir tarafı Nal'çeci Mustafa Çelebi bağları ve bir tarafdandan tarîk ile mahdûd ve bağ ve evi ve suyu ve tevâbi' ile ve bir boylu kıymetdâr tûfenk ve yüz yigirmi guruşluk cedîd zoltamı tamâmen vâlidem ahz u kabz eyleyüb mahalle-i mezbûrede vâki' ma'lûmetü'l-hudûd evlerde ve sûk-ı sultânide vâki' dükkânda ve tecemmülâthâne evân-ı mehâsiyye ve 'ayf-ı? mehâsiyyede ve karye-i Tilenzid'de olan değirmen ve bağ ve bağçe ve tarla ve tohum ve sâir tereke ve mâkûlâtda ve kalîl ve kesîr nakdiyye ve zimemde min-ba'd 'alâka ve medhali kalmayub min-küllü'l-vücûh eytâm-ı mezbûrelerin ve mezbûre Şerife Ayşe hâtûnun irse müte'allik husûsdan zimmetlerin ibrâ-yı 'âmm ve kâti'ü'l-hisâm ile ibrâ ve iskât idüb asla ve kat'an da'vâ ve nizâ' kalmayub beni tescîl eyledi didiğünde gıbbe't-tasdik sıhhat-i ibrâya hükm-i şer'i birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i Cemâziye'l-ulâ li-sene sûls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla Halid Osman Bikzâde

Hasan Çelebi ibn-i Vanî Kara Mehmed

Ali Çelebi bin İnce Hasan

es-Seyyid Ali Çelebi Solakzâde

İbrahim Çelebi ibn-i Veli Çelebi

Çavdar Muhammed Beşe

s.38/b.1

Medine-i Harput sâkinlerinden etmekçi Ahmed bin nâm kimesme esnâf ve zevcesi Asiye hâtûn tarafından 'akd-i âti'l-bey' ve kabz-ı semenin tescîli için Ömer Beşe ibn-i Osman ve diğer Ömer Beşe ibn-i Kürd Mustafa şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olmağla vekâleten meclis-i şer'i şerif lâzımü't-teşrîfde işbu hâfızü'l-vesika es-Seyyid Ali Çelebi ibn-i el-Hâc Mustafa Çelebi muvâcehesinde bi'l-asâle ve bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm zikr-i âti'l-bey'in sudûruna gelinceye değin silk-i mülk-i sarihimizde münselik olub medine-i mezbûre bağâtı beyninde Kurtderesi nâm mevzi'de vâki' bir tarafdandan mezbûr es-Seyyid Ali Çelebi ve bir tarafdandan Cüce Muhammed ve bir tarafdandan Nalcızâde Muhammed Ağa mülkleri ve bir tarafdandan tarîk ile mahdûd bağımızı tevâbi' ve levâhıkı ile tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey-i bât-ı sahîh-i şer'i üzere mezbûr es-Seyyid Ali Çelebi'ye on altı guruşluk zolta bahâlî üç donluk kutnu ile beş guruşluk zoltaya ki yigirmi bir guruşluk zolta ider meblağ bey' ve temlik ve teslim eylediğünden

sonra sâlifü'z-zikr ve üç donluk kutnunu ve beş guruşluk zoltayı tamâmen ahz u kabz eyledüğün ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr bağda zevcemin ve benim 'alâkam kalmadı mezbûr Seyyid Ali Çelebi'nin mülk-i müşterâsı oldu eğer bir kimesneden da'vâ sâdır olub ve bir zarar isâbet iderse zamân-ı derk ile ben zâmin deyü mezbûr etmekçi Ahmed takrîr idüb ve oğlu Muhammed dahî bağ-ı mezkûrda medhalim yokdur deyü takrîr itmeğin gıbbe't-tasdîkü'l-mu'teberi's-şer'i mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i Cemâziye'l-ulâ li-sene süls ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Recebzâde el-Hâc Osman Ağa
Ömer Beşe Recebzâde
Ömer Beşe ibn-i Muhammed Beşe
el-Hâc Eyüb Beşe Çavuşzâde
es-Seyyid İslam Mendezzâde
Mahmud Çelebi

s.38/b.2

Medine-i Harput'da Gürcü Bik mahallesi sâkinelerinden olub bundan akdem medine-i Erzurum'a gidüb Kenise Mahallesi'nde mütmeğine olan Gölbeği zımmi Bağdasar zımmîye tarafından 'akd-i âti'l-bey' ve kabz-ı semenin tescili için mesfûreyi 'ârifân olan Harput sâkinlerinden Kavukçu Musnih ve Avanis veled-i Malkon zımmîler şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan Abib veledi Malkon Kulucan veled-i Yahşik zımmî muvâcehesinde bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb mahalle-i Harput esvâkında kuyumcular sükunda vâki' iki taraftan kapucu el-Hâc Mustafa Çelebi dükkânı ve bir taraftan boyahâne ve bir taraftan tarîk ile mahdûd olub mezbûre Gölbeği zımmîye babasından intikâl iden bir bâb kapucu dükkânı dâhilinde vâki' odası ve tevâbi' ile müvekkilem mesfûre medine-i Erzurum'da tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şûrût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'i üzere mesfûr Külücan zımmîye altmış üç tob beyaz Harput bezine bey' ve temlik idüb Kulucan zımmî dahî iştirâ ve temellük eyledüğünden sonra sâlifü'z-zikr altmış üç tob beyaz bezini ahz idüb beni tesciline vekil ve dükkân-ı mezbûru mahallinde kendüyü teslît eyleyüb dükkân-ı mezbûr Kulucan zımmînin mülk-i müşterâsı oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîk mâ-vak'a ketb olundu. Hurrire fî Cemâziye'l-ulâ li-sene süls ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ahmed Beşe ibn-i Yusuf sâkin-i kal'a-i Harput
Ahmed Çelebi ibn-i el-Hâc Veli kal'a-i mezbûr
İvaz Çelebi Abdullah abd-i Mu'taf
Muhammed Efendi ibn-i Zekeriya Efendizâde
el-Hâc Ebu Bekir Ağa Hüseyincanzâde

s.39/b.1

Medine-i Harput mahallâtından Câmî-i Kebîr Mahallesi sâkinlerinden Abdülkâdirzâde es-Seyyid Muhammed Çelebi ibn-i es-Seyyid Hüseyin meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitab Mine binti el-Hâc Murtaza Ağa nâm hâtûn tarafından 'âti'l-beyânı tasdîke vekili olub zikr-i âti'l-bey'in sudûruna gelince değin mülk-i mevrûsem olub silk-i mülk-i sarîhimde

münselik olan mezbûr bağâtı beyinde Ortak nâhiyesinde vâki' iki tarafı karındaşım es-Seyyid Yasin Çelebi ve iki taraftan karındaşım oğlu es-Seyyid Süleyman Çelebi hisseleriyle mahdûd ve mümtâz olup mahsûsan kendi hisse-i mefrûzum olan bağ ve bağçe ve evini ve suyunu ve tevâbi' ve levâhıkı tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şûrût-ı müfsidden 'ârî bey'-i (boşluk) sahîh-i şer'î üzere mezbûre Mine hâtûna yüz 'ulüvv gurusluk cedîd zolta ile sim sıvak kemer ve bir donluk çiçekli harire bey' ve temlik ve teslim eylediğümde hâtûn dahî iştirâ ve temessük ve teslim eylediğümde semen-i mezkûr yüz gurusluk cedîd zoltayı ve sim sıvak kemeri ve bir donluk çiçekli hariri tamâmen ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm sâlifü'z-zıkr bağ ve bağçe ve evi ve suyu ve tevâbi levâhıkı ile mezbûr hâtûnun mülk-i müşterâsı oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsunlar didikden sonra karındaşı mezbûr es-Seyyid Yasin Çelebi ve birâderzâdesi mezbûr es-Seyyid Mehmed Çelebi mezbûre Mine hâtûn bey' ve temellük ve teslim eylediği bağ ve bağçe ve evi ve suyu tevâbi' ile kendi hisse-i mu'ayyenesi olmağla bey' eyledüm Mine hâtûnun mülki oldu bizim medhalimiz yokdur deyü takrîr-ikelâm eylemeleriyle mezbûr el-Hâc İbrahim bi'l-vekâle tasdik ve tahkîk itmeğin mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâsıt-ı Cemâziye'l-ulâ li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Mehmed Çelebi ibn-i Bekir Çelebi

el-Hâc Muhammed Beşe ibn-i el-Hâc Ya'kûb

Belgradî el-Hâc Osman

Ölümlüzade Hüseyin Çelebi

Enişte Halil Çelebi

s.39/b.2

Mazgird kazâsından olup mahmiyye-i Diyarbekir'de iç kal'ada temekkün iden İsmail bin Osman nâm kimesne mahfel-i kazâda Ahmed Bik mahallesinde sâkine olan müteveffât kız karındaşı İsmihan'ın oğlu Monla Mehmed'in kızı işbu hâfızü'l-kitab Firdevs nâm hâtûn tarafından câ'l'da-da'vâya varaka ve cevâba Abdurrezzâk bin Abdullah ve Mustafa bin Muhammed şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan Kefelizâde Osman Çelebi mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müteveffât-ı mezbûre kız karındaşı İsmihan'dan intikâl iden mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan ballı ve bir taraftan zımmî ve iki taraftan tarîk ile mahdûd evlerde olan hissesi ve müctemilâtını mezbûre Firdevs zabt idüb hissesi edâdan imtinâ' ider su'âl olunub vekil-i mezbûrun takrîri tahrîr ve icrâ' olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr vekil-i mezbûr sâlifü'z-zıkr evleri ve bir kazgan ve bir taşt ve beş sahan ve bir kat yorgan ve döşeğini mezbûre İsmihan tarih u vesikadan yedi sene mukaddem mezbûre Firdevs'e kırk gurusâ bey' idüb kabz-ı semen itmekle müvekkilemin mülk-i müşterâsı olmağla ilâ-haze'l-ân mülkiyet üzere tasarruf ider deyü cevâb idüb gıbbe'l-istintâk mezbûr İsmail ma'lûmum değildir deyü münkir olup vekil-i mezbûrdan cevâbına binâen mutâbık beyyine taleb olundukda müslimînden es-Seyyid Ebu Bekir ibn-i es-Seyyid Mustafa ve Ahmed bin Mustafa nâm kimesne li-ecli's-şehâde hâzırân bi'l-meclis olup münkir-i mezbûr muvâcehesinde istişhâd olundukda fi'l-vâki' tarih-i vesikadan yedi sene mukaddem sâlifü'z-zıkr evleri ve eşyâ-i mezkûreleri mezbûre İsmihan bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere Firdevs hâtûna kırk gurusâ bey' ve temlik ve teslim idüb semen-i mezbûru tamâmen İsmihan ahz u kabz eyleyüb evler ve eşyâ Firdevs'in mülk-i müşterâsı olmuştur bizler bu husûsa bu vech üzere şahidiz şehâdet ideriz ikrârına deyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde gıbbe'r-ri'âyet-i şerâitü'l-kabûl

şehâdetleri makbûle olub bî-vech münâza'adan mezbûr İsmail tenbîh birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Cemâziye'l-ulâ li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Abdurrahim el-Mü'ezzin

İbiş bin Ali Bik

Ali Bik ibn-i Berber Hüseyin

Karagöz Dellâl Ahmed

İbrahim bin Hasan

s.40/b.1

Medine-i Harput mahallâtından karye-i Kesrik sâkinlerinden ve Artan veled-i Herûk nâm zımmî meclis-i şeri'at-ı garrâda medine-i mezbûre sâkinlerinden olub hâliyâ mahmiyye-i İstanbul'da olan es-Seyyid Muhammed Çelebi ibn-i es-Seyyid Ebu Bekir tarafından vekil olan işbu hâfızü'l-vesika faziletli el-Hâc Ali Efendi muvâcehesinde bi't-tav' ve'r-rızâ takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb Tatik ve Mardik zımmîlerin karz-ı şer'iyyeden mezbûr es-Seyyid Muhammed Çelebi'ye iki yüz kırk guruş deynleri olmağla ben kefil-i bi'l-mâl olmuş idim hâliyâ mûmâ-ileyh el-Hâc Ali Efendi vekâleten meblağ-ı mezbûru kefâletim hasebiyle benden bi-hasbi's-şer'i taleb eyledüğünde karye-i mezbûrede vâki' olub silk-i mülk-i sarîhimde münselik olan bir taraftan Monla Cebrâ'il ve bir taraftan karındaşım Depik evleri ve bir taraftan ev harâbesi ile mahdûd evlerimi tevâbi'i ile ve yine karye-i mezbûrede vâki' bir taraftan Sâlih Çelebi ve bir taraftan Abdal Bik mülkleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd ve bir kıt'a bağımı ve yine karye-i mezbûrede bir taraftan Ortan oğlu ve bir taraftan deyi yerleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd bağımı ve yine karye-i mezbûrede vâki' bir taraftan Osman Çelebi ve bir taraftan Sâlih Çelebi yeri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd olub iki kile tohum isti'âb ider bir kıt'a sulu tarlamanın hakk-ı tasarrufunu ma'rifet-i sâhib-i arz ile meblağ-ı mezkûru iki yüz kırk guruş deyn mukâbelesinde takas ve vekili mûmâ-ileyh tarafından teslîm eyledim ba'de'l-yevm zikr olunan evleri bağlar ve tarla-i mezbûr es-Seyyid Muhammed Çelebi'nin deyn mukâbelesinde takas olunmuşdur mülk-i sarîhi oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe'l-kabûl mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Rebi'ül-âhir li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrahim Bik 'an karye-i mezbûre

Monla Abdullah Talebe

Halil Ağa ibn-i Halil

Hasan sâkin-i Göllü

Monla Ali bin Osman

Hatib el-Hâc Ebu Bekir Efendi

Süleyman Çelebi tâbi-i Veli Ağazâde

es-Seyyid İsmail Çelebi Paşamzâde

Faziletli es-Seyyid İbrahim Efendi

s.40/b.2

Medine-i Harput'da Sâre Hâtûn Mahallesi sâkinlerinden Ali Çelebi ibn-i Monla Musa mahfel-i kazâda es-Seyyid Muhammed bin Ahmed mahzarında da'va ve takrîr-i kelâm idüb medine-i mezbûre bağâtı beyinde vâki' Şergi nâhiyesinde bağımızın her cum'aertesi harîhdan câri olan

kadîmi suyuna mezbûr Seyyid Muhammed mâni' olur su'âl olunub icrâ olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl 'akîbü'l-inkâr ve ba'de talebü'l-beyyine müsliminden olup hem-civârları olan Obazâde es-Seyyid İbrahim bin Ali ve el-Hâc Hüseyin bin Hasan nâm kimesneler li-ecli's-şehâde hâzırân olup eserü'l-istişhâd fi'l-vâki' zikir olunan harıktan yevmü's-sebte mezbûr Ali Çelebi mâi cereyân ider bizler bu husûsa bu vech üzere şâhidiz şehâdet ideriz deyü şehâdet eylemeleriyle gıbbe'l-kabûl mücebiyle cezm birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâ'il-i şehri Recebü'l-mürecceb li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Abdurrahim Efendi
Monla Ahmed bin el-Hâc İbrahim
Halil Çelebi ibn-i İshak
Ehuhu Abdurrahim Çelebi
Ahmed Beşe bin Muhammed

s.40/b.3

Medine-i Harput mahallâtından Meydan Mahallesi sâkinlerinden Örüktaşızâde es-Seyyid Monla Yasin ve Ali Beşe ve Mustafa Çelebi ebnâ-i es-Seyyid Halil ve karındaşlar meclis-i şeri'at-ı garrâda ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitab karye-i Kesrik sâkinlerinden el-Hâc Osman Çelebi ibn-i Behram muvâcehesinde her biri bi't-tav' ve'r-rızâ takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb zikir-i âti't-tefvîz ve'l-ferâğın sudûruna gelinceye değin mahsûsan taht-ı tasarrufumuzda olup medine-i mezbûre mülhakâtından tımâr olan karye-i Hüseyinik arâzisi beyinde vâki' 'inde'l-ahâli ve 'ilm-i şer'i ile beynimizde mu'ayyen sulu ve susuz benim çiftlik toprağımızın ve benim çiftlikden ez-diyâd el-hasl kalîl ve kesîr toprağımızın hakk-ı tasarrufunu kadîmden câri olan hakk-ı sakîleri ve harman yerleriyle izn-i sâhib-i arz ile tefvîz-i kat' ve ferâğı mer'i ile tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî üzere mezbûr Osman Çelebi'ye iki yüz kırk gurusluk cedîd zolta ve bir re's dört kısra ve bir re's kır kısra eğer ve pusatlarıyla ve bir kara kınlı kılıc tefvîz ve ferâğı ve teslim eylediğümüzden sonra mukâbele-i ferâğda olan bedel-i mezkûr iki yüz gurusluk cedîd zoltayı duru ve kır kısra ve bir re's eğer ve pusatlarıyla ve kara kınlı kılıc yedinden tamâmen ahz u kabz eyledik ba'de'l-yevm karye-i mezbûrede arâziye ve sularına ve harman yerleriyle müte'allik asla ve kat'an mutalebemiz kalmadı mezbûr Osman Çelebinin müfevvez-i mahzı ve hakk-ı sarîhi oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didiklerinde gıbbe't-tasdikü'l-mu'teberi's-şer'i mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Yasin Ağa
Mehmed Efendi İmâm-ı Hüseyinik
Mehmed Ağa ibn-i el-Hâc Osman Ağa
Monla Halil
Abdal Bik
Monla Cebra'il Efendi
es-Seyyid Hacı Osman Nal'bend
Elvendzâde Ebu Bekir Çelebi
Çavdar Muhammed Beşe
Germilî Mevlüd

s.41/b.1

Medine-i Harput'da Gürcü Bik Mahallesi sâkinlerinden Mardik veled-i İlkan nâm zımmî meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu hâfîzü'l-kitâb Ömer bin Osman muvâcehesinde bi't-tav'î's-sâf ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb zıkr-i âti'l-bey'in sudûruna gelinceye değin silk-i mülk-i sarîhimde münselik olub medine-i mezbûre bağâtı beyninde Şergi nâhiyesinde vâki' bir taraftan Oba oğlu Abdurrahman ve bir taraftan Canik oğlu zımmî ve bir taraftan Merad zımmî mülkleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd bağ ve bağçe ve evi ve suyu tevâbi' levâhıkı ile tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezbûr Ömer'e elli gurusluk zoltaya bey' ve temlik ve teslim eyledüğünden sonra meblağ-ı mezkûr elli gurusluk zoltayı bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm sâlifü'z-zıkr bağ ve bağçe ve evi ve suyu ve tevâbi' mezbûr Ömer'in mülk-i müştêrâsı olub benim ve âher kimesnenin medhali yoktur keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasdikü'l-mu'teberi's-şer'î mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâsıt-ı Recebül-mürecceb li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Kürd Ahmed Beşe
Abdurrahman Obağade
Halil Beşe ibn-i Ali
Monla Ömer Miflîzâde
Kara Mehmed Hevlezkâde

s.41/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Ahmed Bik Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Ahmed Çelebi bin Süleyman Efendi'nin vârisini sulbi oğulları Abdulfettâh ve Abdullah Çelebiler ve sulbiyye kızları Safiye ve Rukiye ve Ayşe nâm sagîreler ve zevce-i menkûhe-i metrûkesi Beyhan nâm hâtûn muhzır olduğu sâbit ve zâhir oldukdan sonra mezbûr Abdulfettâh Çelebi asâleten ve kız karındaşları mezkûrun Safiye ve Rukiye ve Ayşe ve karındaşı mezbûr Abdullah Çelebi ve vâlidesi Beyhan hâtûn tarafından 'akd-i âti'l-bey' ve kabz-ı semenin tescîli için mezkûrun ma'rifet-i şer'le 'ârifân olan (olan)²³³ 'emmizâdeleri es-Seyyid Ali Çelebi ibn-i Mehmed ve Monla Süleyman'ın şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olub vekâletine şer'î lâhık ve mukbile-i mezbûr Abdulfettâh Çelebi vekâleten gelüb meclis-i şer'-i şerîf-i şâmihül-beyân ve mahfel-i din-i münîf-i erkânda işbu sâhibü'l-kitâb İbrahim Beşe ibn-i Şah İsmail muvâcehesinde bi'l-asâle ve bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb zıkr-i âti'l-bey'in sudûruna gelinceye değin silk-i mülk-i sarîhimizde münselik olub mülk-i mevrûsem olan mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan 'emmîmiz Mehmed Çelebi vârisi ve bir taraftan İmâmzâde Ahmed Ağa ve bir taraftan Kör Hüseyin Beşe vârisi mülkleri ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd olub iki havlu ve bir kenefi müştêmil içeri ve taşra fevkânî ve tahtânî büyü't-ı müte'addideyi ve eyvânları tevâbi' ve levâhıkı hukûk-ı mürâfa' ile tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezkûr İbrahim Beşe'ye beş yüz gurusluk cedîd zoltaya bey' ve temlik ve cümlemiz teslim eyledüğümüzde mezbûr İbrahim Beşe dahî minvâl-i meşrûh üzere iştirâ ve temellük ve teslim eyledüğünden sonra semen-i mezkûr beş yüz gurusluk cedîd zoltayı her birimiz hissemiz mukâbelesi tamâmen ahz u kabz eyledik ba'de'l-yevm sâlifü'z-zıkr hudûdun dâhilinde asla ve kat'an medhalimiz kalmadı mezbûr İbrahim Beşe'nin mülk-i sarîhi oldu keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun deyü asâleten ve vekâleten

²³³ İki defa yazılmıştır.

takrîr eylediğinde mezbûr İbrahim Beşe dahî bi'l-muvâcehe tasdîk itmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî selh-i Recebû'l-mürecceb li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla Mustafa bin Ali Efendi

Paşamzâde Ali Ağa

Osman Çelebi ibn-i Hasan

Ömer Beşe Perçençli

Ali Bik ibn-i Berber el-Hâc Hüseyin

s.41/b.3

Medine-i Harput'da Müderris Mahallesi sâkinlerinden el-Hâc Osman bin İbrahim Recebzâde nâm kimesne meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münif-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitâb karındaşı oğlu Mehmed Çelebi bin (boşluk) muvâcehesinde bi't-tav'i's-sâf ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Mehmed Çelebi mahalle-i mezbûrede vâki' lede'l-ahâli ve'l-cirân ma'lûmü'l-hudûd mülk-i müsterek ve Müridi nâhiyesinde vâki' bağ ve bağçemin Alişam karyesinde vâki' taht-ı tasarrufumda olan zemîn ve tecemmülât-ı hânenin ve karye-i mezbûrede olan eğer benim ve eğer zimem ve yedimde olan kalil ve kesîr sermâye ve'l-hâsıl ism-i mâl ıtlâk olunur eşyâmın cümlesinin bir telinine mezbûr Mehmed Çelebi'ye terk eyledim ba'de'l-yevm zikri mürûr iderse gerek menzilin ve gerek bağ ve bağçenin ve gerek karye-i mezbûrenin ve gerek tecemmülât-ı hânenin ve gerek tohum ve zimemin ve yedimde olan kalil ve kesîr sermâyemin ve gerek ism-i mâl ıtlâk olunur eşyâmın cümlesinin bir telininde asla ve kat'an 'alâka ve medhalim kalmayub mezbûr Mehmed Çelebi'nin mülkidir keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mezbûr Mehmed Çelebi dahî bi'l-muvâcehe tahkîk ve tasdîk itmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i Recebû'l-mürecceb li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hacı Ömer Ağa Elvendzâde

Hacı Ebûlmelik kölesi Hacı Hasan

Mürsel Beşe

Terzi Ahmed Çelebi Kalkancızâde

İbrahim Çelebi Leftzâde

el-Seyyid-İslâmezade Mendez

s.42/b.1

Nişân-ı şerif-i âlîşân-ı sâmi mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitânî hâkânî hükm-i oldur ki

Çûn-ı avâtıf-ı aleyhi'l-mikdâr-ı şâhâne ve avârıf-ı seniyyeti'l-âsâr-ı pâdişâhânem 'ibâd-ı 'inâyet-i mu'tâdemden müstehakk irtifâ'-i şân ve müstevcib-i 'itilâ-i mekân olanlar hakkında mebzûl ve masrûfdur binâ'en alâ zâlik nişân-ı hümayûnum virilan dergâh-ı mu'allâm müteferrikâlarından râfi-i tevki'ü'l-refi'ü's-şân-ı hâkânî kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim müteferrika Hasan zîde mecdühu ordû-yı hümayûnuma gelüb Harput sancağında Hersini nâhiyesinde Herdi nâm karye ve gayrıdan yigirmi dört bin akçeye mutasarrıf ve emekdâr olmağla altı def'a beşer bin akçe terakkîlere evâmîr-i şerifem virilüb sâlifü'z-zikr Herdi nâm karyesinin re'âyâsı yine livâ-i mezbûrda Uluabad nâhiyesinde

Malatyacık nâm karye ve gayrıdan otuz bin akçe ze'âmete sâl be sâl ber-vech-i maktû' Diyarbekir hazinesine kırk bin akçe virilmek üzere ber-vech-i iştirâk mutasarrıflar olan Ömer ve Osman veledân Ahmed'in mir-livâ-i Besban havâssından bilâ-tashîh virilmek üzere ze'âmetleri mülhakâtından zikr olunan Malatyacık nâm karye icmaline dâhil olub Kuzabad nâhiyesinde iki bin yüz akçe yazusu olan Horik ma'a çayır nâm mezra'ayı zirâ'at itmeleriyle merkûmlar 'öşürlerine kanâ'at itmeyüb mezra'a-i mezbûreyi zirâ'at iden bütün defterde mukayyed ra'iiyyet ve ra'iiyyeti olmalarının rûsûm-ı ra'iiyyetlerin dahî biz aluruz deyü ta'cîz ve perâkende ve perişân olmalarına bâ'is ve ze'âmeti mahsûlüne külli gadr itmeleriyle mezra'a-i mezbûrenin yazusu Bönük tarafından Diyarbekir hazinesine (teslîm eylemek şartıyla zikr olunan teslîm)²³⁴ beher sene teslîm olunmak üzere bundan akdem kıymetle tevkî' kalmayla tashîh-i düyûnun ze'âmetine ilhâk olunmuş iken yine merkûmlar bir tarikle tashîh ve alub gadr itmeleriyle ze'âmet-i mezbûr için beher sene virilen kırk bin akçenin üzerine kırk bin akçe dahî zam ve senevî seksan bin akçeyi Diyarbekir hazinesine teslîm eylemek şartıyla zikr olunan otuz bin akçe ze'âmet merkûmların ref'lerinden ber-vech-i ilhâk kendüye virilmek üzere mahalli tevkî' kılmayla tashîh olunub sûret-i icmâl virilmekle ber-mûceb-i tashîh icmâl ber-vech-i ilhâk kendüye virilmek bâbında 'inâyet ricâ itmeğin sefere aşmak şartıyla ber-mûceb-i tashîh icmâl tevcîh olunmak için sene-i sül's ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf Rebi'ül-âhiri evâhirinde hükm-i şerîfim virildüğünden sonra tezkeresi ihrâc olunmak fermânım olmağın zikr olunan otuz bin akçe ze'âmet vech-i meşrûh üzere merkûmân Ömer ve Osman ref'lerinden terkîleri bedeli elinde olanı ile birikdirilüb cümle ze'âmeti elli dört bin akçe olmak üzere mûmâ-ileyh müteferrika Hasan zide mecduhûya ber-mûceb-i tashîh-i icmâl ber-vech-i ilhâk tevcîh olunub virdümki zikr olunur.

An karye_____i

Herdi tâbi-i nâhye-i Hersini mezra'a-i Keyvank ve Abdulhay
ve Kirkân ve İncecik ve Bolucuk ve Kızılyazı

Hâsıl: 21000

Mezra'a_____i

Âdet_____i

Horik ma'a Çayır

Ağnam-ı karye-i mezbûr tâbi-i İderik?

tâbi-i nâhiye-i Kuzabad

hâric ez-defter ber-vech-i tahmin 3000

hâsıl 2100

Yekûn

26100

İlhak-ı ila zâlik berat-ı ba hatt-ı tevkî'i Ömer ve Osman ref' der livâ

Karye_____i

Karye_____i

Malatyacık tâbi-i nâhiye-i Uluabad

Kürdimlik nam

Hasıl 6000

Hasıl 14529 Hisse 4705

Karye_____i

Karye_____i

.....ma'a.....tâbi-i nâhiye-i Kuzabad

Monlakendi nam-ı diğer Erdek tâbi-i nâhiye-i Uluabad

Hasıl 942

Hasıl 4608

Karye _____i

Mahsûl-i çayır-ı Kesikköprü fi sene: 470

..... mezra'a-itâbi-i nâhiye-i Kuzabad Hasıl 3174

²³⁴ Üstü çizilmiştir.

Mezra'a _____ i

Sarıyakub tâbi-i nâhiye-i Kuzabad

Hasıl 4000

Mezra'a _____ i

.... Pınarı tâbi-i Uluabad hasıl: 4000

Minhâ: 27900

..... hass-ı mir-livâ-i Besban

Cem'an

54000

Bâ hatt-ı tevki' tashih ve ilhak olunan otuz bin akçesiçün sâl be sâl ber-vech-i maktû' Diyarbekir hazinesine seksan bin akçe teslim itmek şartıyla ve buyurdum ki taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyle ki vezâyif-i hidemât dergâh-ı mu'allâm müteferrikalığdır bî-kusûr mer'î ve müeddî kıla ze'âmeti halkı mûmâ-ileyhi üzerlerine subaşı bilüb subaşıliğa müte'allik umûrda mürâca'atı mûmâ-ileyhe ideler ol-bâbda ifrâd-ı efrîde kâ'inen-men-kân vechen mine'l-el-vücûh ve sebeben mine'l-esbâb (ve) nev'an mine'l-envâ' mâni' ve dâfi' (ve dâfi')²³⁵ ve münâza'a ve mu'âriz ve müdâhil olmayub aslâ ve kat'an dahl ve ta'arruz kılmayalar 'alâmet-i şerife i'timâd kılalar.

Tıbk-ı asluhu'l-'ali nemekahu _____ el-fakirullah subhânehu ve te'âlâ Abdullah el-kâdî bi'l-askeri's-sultânî 'ufiye 'anh

Be-yurd-ı Sahrâ-yı Babadağı

s.43/b.1

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidin ma'denü'l-fezâ'il ve'l-yakîn râfi'ü a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselin el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Amid kâdısı zide fezâ'ilihû ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Diyarbekir mütesellimi (boşluk) zide mecduhû tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki devlet-i 'aliyye-i ebed-i peyvendimle Moskov çarı beyninde sulh ve salâh vâki' olmuşken çar delâlet-i şî'âr-ı nakz-ı 'uhûd idüb gürûh-ı mekrûhu olan küffâr dûzah-karâr ile muzâfat-ı memâlik-i mahrûsemenden ba'zı mahallere ta'arruz ve istilâ-i mazarratda olduğu def'i âsâr-ı mazarrat ve müsemmin-i 'urûk-ı müfsidler için düstûr-ı ekrem müşîr-i efham nizâmü'l-'âlem nâzım-ı menâzümü'l-ümem vezir-i a'zâm Muhammed Paşa edâm allahu te'alâ iclâlehû ve senâ'at-ı iktidâra 'umûmen Rum ili ve Anadolu ve eyâlet-i sâirede olan 'asâkir-i nusret-me'serem ile müste'bân bi'llahî te'âlâ kefere-i mezbûrenin 'âtıfa 'inât 'azîmet ve kat'-ı menâzil ve hattâ merâhil eyledik işbu sâl-ı ferhunde-i hâli Cemâziye'l-âhîrinin ikinci sebt günü vilâyet-i Boğdan hudûdunda vâki' olan nehr-i Brut sâhili mazarrat-ı hıyâm 'asker-i nusret-irtisâm olduğu üftâde kefere-i mezbûrenin tâbûr-ı makhûru dahî nehr-i mezbûrun karşı yakasında bulunmağla 'asâkir-i islâmın 'ubûr için inşâya mübâşeret olunan üç kıt'a cisirleri i'mâlinden men' ve yed ve sebîl-i cihâdî şerr için gönderilan Şermet oğlunun gürûh-ı mekrûhu ile asâkir-i zafer-peykerim tarafından ba's ve irsâl olunan cellâd-ı ecnâd ve gaziyat-ı i'tibâr ve kalblerinde şecâ'at mukırrı olanlar beyenlerinde nâ'ire-i darb ve kuttâl iştigâl bulub bi-'avni'llâh el-meliki'l-a'lâm a'dâ-yı mütezelsil ikdâm olmalarıyla niçeleri hayyâkir-i fettâr pençe-i guzât zafergirdâr ve ekseri (ve ekseri)²³⁶ şîr-i şimşir iden mücâhidin nusret-şî'âr olub bi-kayditi's-süyûf olanları tersân ve lerzân ve habîs-i hüsrân ile tâbûr-ı makhûrlarına girizân olmalarıyla kefere-i mezbûre ile vâki' olan cenk ve

²³⁵ İki defa yazılmıştır.

²³⁶ İki defa yazılmıştır.

cidâlin cümlesinden küffâr ve haksâr menzillerinden uyar u giriftâr kayd-ı asâr olanlarından mâ'adâ küşteleri hâric 'aded ve şimâr olub bi-'avn-i 'inâyet-i tevfik-i îzid-i müte'âl ile 'umûmen süvârî ve piyâdesi 'asâkir-i nusret-me'âsirim ile nehr-i mezbûr üzerine 'akd olunan cisirden 'ubûr ve düşmen-i din toprağı üzerine varılub ve gereğı gibi muhâsara ve meterise girülüb ve tob ve tüfenk ve sâir alât darb ve kuttâl-ı a'mâl ile her koldan hücum ve iftihâm ve vücûd-ı habaset-i aludlarını dâ'ire-i hıyânetlerin i'dâm ile tazyîk olundukda melâ'in-i dûzah-mekîn 'asâkir-i nusret-encâmın darbına takât getüremeyüb çar-ı bedgirdâr-ı naçâr bi'l-cümle hezîmet asârı ile meteris başına gelüb yere bayrakların diküb bir kaç kulundan beşer onar adamla taşra döküb ve serdarları olan Şermet oğlu iki ile çarları ve cümle ağzından ve istimân ve sulha taleb ve rağbet olub Azak kal'ası mukaddemâ islâmdan önce alınmış ise ke'l-evvel arazi ve tetimmâtı ile taraf-ı devlet-i alıyyeme teslîm ve tabakân ve mûmâteke sardığında yeni kal'ası külliye ile hedm ve mütemâteke için olan tob ve cebehânesi bi'l-küllîye taraf-ı devlet-i alıyyeme teslîm olunub ve fî-mâ-ba'd mahall-i merkûmda tarafından kal'a binâ olunmayub ve min-ba'd devlet-i alıyyem tarafından Moskovluya ve ânların tarafından dahî memâlik-i mahrûse mensûb olan re'ayâ ve berâyâ ve sâirlerine bir dürlü te'addi ve tecâvüz olunmamak üzere bundan ma'adâ bazı şûrût ve kuyûdu mütezammın mevadd üzere ise devlet-i alıyye-i ebed-i peyvendim ile Moskov çarı beyninde musâlaha vâki' olub tarafımdan memhûr ve ma'mûlün-bih temessükler alınub virilmekle tenbîh-i hamd oluna zaman-ı salranat ve evân-ı hilâfetimde ber-sâl-i ferhunde-fâl vâki' olan garrâ-yı garrâ ve feth-i firûzunun işâ'at ve i'lânı ile kalub mü'minîn muvahhidine nûr-ı sürûr ilkâ (boşluk) ve ammâ bi nimeti rabbike fehaddis emr-i münifi icrâ ve fî-mâ-ba'd cenâb-ı hilâfet-me'abımın ism-i şerifini rû'us-ı menâbirde pirâyeye-i taltikde gâzi ile tezkîr itmek üzere hutebâyâ tenbîh için işbu emr-i şerif ve vâcibü'l-intisâlîm şeref-yafte-i sudûr olub gönderilmişdir imdi inşâallahu te'alâ vusûlünde edâ-yı levâzım-ı şükr-i hüda ve ibkâ-yı merâsim-i hamd vâhibü'l-a'tâyadan sonra taht-ı hükûmet-i kazânızda vâki' ulemâ ve sulehâ ve 'ayân ve eşrâf ve fukarâ ve zü'efâ ve sâir ahali ve berâyâyâ bu haber beşâret eseri i'lân ve işâ'at ve fî-mâ-ba'd cenâb-ı hilâfet-me'âbın ism-i şerifine ru'ûs-ı menâbirde hutebâyâ gâzi lakabıyla tezkîr itdirib ve dâima fevz ü nusret-i din-i mübîn ve neket-i gürûh-ı müşrikin için isticâbâd hayr ve du'âyâ ihtimâm eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân ve vâcibü'l-ittibâ' lâzımü'l-intisâlîmin mazmûn-ı münif-i birle 'âmil olası şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife ittimâd kılasız. Tahriren fî evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Sahrâ-yı Hoş geçidi

Tıbk-ı aslihi'l-hatt harerehû el-fakir ileyhi te'âlâ

el-Hâc Mustafa el-Müvellâ hilâfe

bi-medine-i Amid gufira leh

s.44/b.1

Memâlik-i mahrûsede vâki' ehl-i zimmetin üzerine mevzû'a ve rûuslarına mağrûbe olan cizye beytû'l-memâlik usûl-i emvâl meşrû'asından olub mezheb-i Hanefiyye üzere ehl-i nasârânın yüz yigirmi dört senesine mahsûb olmak üzere üzerlerine edâsı lâzım gelan cizyeleri vech-i şer'î üzere cibâyete olunmak lâzım gelmeğın şer'an istihkâklarına göre izâf-ı sülûse ittibâıyla işbu bin yüz yigirmi üç senesi şehr-i Şaban-ı şerifi gurrasinden cizyeleri cibâyetine mübâşeret olunmak üzere gayr-i ez Mardin Diyarbekir eyâleti ve Harput ve Çarsancak ve tevâbi'inde sâkin ve mütemekkin ve mürûr ve 'ubûr iden ehl-i zimmet kefer ve Yahudi ve Aramiye tâ'ifelerine virilecek her yüz kağıdın onu a'lâ ve onu ednâ ve seksanı evsat olub cizyeleri cibâyeti dergâh-ı mu'allâm gedüklü çavuşlarından

işbu râfî-i tevki'-i râfî'ü's-şân-ı hâkânî kıdvetü'l-emâcid ve'l-â'yân Mustafa zide mecduhûya der-'uhde ve tefvîz olunmağın sâdır olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince işbu berât-ı 'âlişân-ı sa'adât-gâyâtı virdim ve buyurdum ki cizyedâr-ı mûmâ-ileyh varub Şaban-ı şerif gurreesinde hâkimü'l-vakt muvâcehesinde mühürleri kat' ve evrâkda olan mühürler ile evrâk boğçasının mühürleri tatbîk olunduktan sonra bir kiseye vaz' ve vilâyet kâdısı mühürleyüb der-sa'âdetime irsâl eyleyeler ve zikr olunan gayr-ı ez Mardin ve Diyarbekir eyâleti ve Harput kazâsı ve Çarsancak ve tevâbi'inin her belde ve karyesinde sâkin ve mevcûd bulunan ehl-i zimmetin bir ferdi hâric ve kâğıdsız kalmamak üzere vech-i şer'î üzere her belde ve karyede ahâlisi beyninde esnâf-ı sülûseden kat'-ı sınıfta 'add olunur ise fakîr-i mu'temedden bir dinâr ve mutavassitü'l-hâl olunanlardan iki dinâr vazzü'l-fenâ olunanlardan dört dinâr eşrefî cizyeleri ahz olunub ve cizye-i şer'iyelerin istihkâklarına göre edâ eyledikleri mal'lûm olmak için izâf-ı sülûseden her birine miri mühür ile memhûr eşkâliyle birer kâğıd virilüb ve tevzî' eyledüğü evrâkın a'lâsından on iki ve evsatından dokuz ve ednâsından altı pâre beher re's cizyeden kendüye ma'îşet bundan mâ'adâ her birü varakdan birer pâre dahî cizye muhâsebesi ve kâtiblerine ücret-i kitâb virilmek üzere asl-ı mâl-ı cizyeden mahsûb olunub ve memâlik-i mahrûsemde evkâf karyelerinde ehl-i zimmetin selâtîn-i 'azâm ve vüzerâ-yı kirâm ve mîr-i mirân ve mîrlivâ ve sâirlerinin hâsıllarına ocaklık ve muhassıllık ve voyvodalıklara dâhil olanlar ve ba'zı esbâba binâen defterden ifrâz ve maktû' olunanlar gerek râhib ve gerek bi-tarîk ve keşiş bir tarîk ile ellerine berât alub tercümânlık ve müsellemlik ve mu'âfiyet iddi'âsında olanlar mâdâm ki iktisâb ve 'amele kâdir olub iktisâbından mâni' olur mâni' zamânet ve harâbet ve sulh ve yâhûd ekser-i 'âmande istilâ-yı maraz gibi i'zâr-ı sahîhesi olmaya sâir ehl-i zimmetinden istişâ olunmayub ruhbândan cizye alınmaz deyü halk beyninde meşhûr ve elsene-i nâsda mezkûr olan kul ile ta'allül ve edâ-yı cizyeden imtinâ' itdirülmeyüb bu makûlelerin dahî vech-i şer'î üzere istihkâklarına göre her vâcidden esnâf-ı sülûse i'tibârıyla cizyeleri cibâyet olunub cizyeye müstehakk olmayan sabî ve zâhirü'l-fenâ olmayub berü ve fâni olandan hilâf-ı şer' cizye taleb olunmaya inşaallahû te'alâ cizyeleri sene-i tamâmına değin tadrîc ile tahsîl ve (boşluk) ve cizyedârları dahî müctemi' olan mâl-ı cizye dört taksît ile teslim-i cizye-i 'âmirim ideler ve mal-ı cizye nassen ve ictihâden icâb iden vâridât-ı meşrû'adan olub ehl-i zimmet sükût-ı cizye müstelzim olur gadrden sâlim iken zel ve sığâr ile müstehakk oldukları cizyelerini virmemek için bi-vech gadr-ı ibrâdan ısrâr ve yâhûd bir bi-tarîk ile ibâ ve bir yerde ihtifâ idüb a'lâya müstehakk iken evsata müstehakk iken ednâ cizyesi virmeğe tasaddî ideler bu vech ile cizyeden imtinâ' eyledikleri için bu makûlelerin kabaları üzerine dahî mazrûb olan cizyeleri alındıktan sonra şer'an icâb iden cezâları tertîb oluna ve her bir ehl-i zimmetin şer'an istihkâklarına göre eşkâlleriyle evrâkları virilüb a'lâ ve evsat ve ednâ i'tibârıyla cizyeleri cibâyet olunmak lâzım iken 'abdât ve kurânın ba'zı zî kudret ve koca başları kendü cizyelerin tahnîn için bir kaç seneden berü cizyedârlardan tobdan evrâk alub ve karyelerinin ehl-i zimmet re'ayâsına esnâf-ı sülûse i'tibârıyla taksîm itmeyüb virilen evrâkın mâl-ı cizye ise beynerine hesâb hilâf-ı şer'-i şerif 'ale's-seviye ru'uslarına darb ve tahsîl olunduğu sem'-i hümayûna ilkâ olunmağla bu bid'at-ı kerihe dahî men' olunub istihkâklarına göre cizyedâr yedinden eşkâlleriyle evrâkları virilüb cizyeleri cibâyet oluna cizyeleri cibâyetine mâmûl olan 'âmiller dahî cadde-i hakdan 'udûl itmeyüb kemâl-i istikâmet ile hareket idüb cihet-i ma'îşetleri müctemi' olan asl-ı mâl-ı cizyeden mahsûb olmağla hilâf-ı şürût-ı berât-ı 'âlişân re'âyâ fukarâsından başka ma'îşet talebiyle zahire ve kâtibiye ve hüddâmiye ve kolcu ve müterâkıbe nâmiyla bir akçe ve bir habbe mutâlebe itmeyeler ve idilmeye şöyle ki mütenebbih olmayub hilâf-ı şer' celb-i mâl sevdâsıyla zulm ve te'addî ider ise serren ve 'alenen teftîş (ve) tefahhus olunub asl-ı mâl-ı cizyeden izdiyâd bir akçe ve bir cebe alındığı zâhir olur ise ol makûleler kayd ve bend ile âsitâne-i sa'âdete ihzâr olunub şer'an muhkem haklarından gelünür ânâ göre işbu berât-ı

âlişânının şürûtu mürâ'at olunub gerek kâdılar ve gerek voyvoda ve kurâ zâbiti ve sâir sükkân-ı vilâyet bi'l-ittifâk cizye cibâyeti husûsunda cizyedârlara i'ânet idüb ehl-i zimmetin cizyeleri cibâyetine muhâlefet ider ise haklarından gelinmek üzere ism ve resimleriyle yazub der-sa'âdetime 'arz u ilâm eyleyeler her nefer cizye-i mâlîna edâ eyledüğü ma'lûm olmak için cizyedâr başka defter dutup kasaba olanları mahallesiyile ve karyede olundu dahî kezâlik karyesiyle ve ecnebi olmaları dahî babalarının ve kendülerinin isimleri ve şöhretleriyle 'ale'l-esâmi defter idüb hesâbı görüldükde cizye muhâsebesi kalemine teslim itmek üzere hıfz idüb der-devlet-i medârîma götüreler ve cizyedâr-ı mûmâ-ileyh mamûr olduğı kasabât ve kurâ ve nevâhisine tevzî' eyledüğü evrâkı cizye muhâsebesi kaleminde mahfûz olan temessûkle mührüyle mühürleyüb ba'dehû tevzî' idüb eşkâline evrâk virilmekten hazer oluna hîn-i iktizâda def-i iştibâh için tatbîk olunub min-ba'd kâğıd mühürleyib işbu berât-ı şerif-i 'âlişânımda ta'yîn ve tasrîh olunan şürût ve kuyûdun icrâsına her biri gereğı gibi ta'ayyüd ve ihtimâm idüb hilâfetiyle vaz' (ve) hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb üzere olalar şöyle bileler alâmet-i şerife i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî ve'l-ışrin min Cemâziye'l-âhire li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Sahrâ-yı nehr-i Brut ve cîsr
Sûret-i mensûhe-i 'alâ minvâl-i aslihi'l-hatt harerehû el-fakir
el-Hâc Mustafa el-Müvellâ bi-medine-i Amid hilâfe
gufire leh

s.45/b.1

Şerî'at-şî'âr Harpurut ve Çarsacak kâdıları zîde fazluhûm ba'de't-tahiyye ve't-teslîm inhâ olunur ki işbu bin yüz yigirmi dört senesine mahsûb olmak üzere kazâyâ-yı mezbûrunda sâkin olan ehl-i zimmet keferelerin cizye-i cibâyeti kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Yahya Ağa zîde kadruhûnun 'uhde-i iltizâmında olmağla yedinden olan şart-nâmesi mücebine cem' ve tahsîli için işbu mektûb tahrîr olunub virilmişdir gerekidir ki sene-i mezbûreye mahsûb olmak üzere ehl-i zimmet tâîfesinde bir nefer zımmî evrâksız kalmamak üzere gereğı gibi sa'y ve ihtimâm ve mâl-ı mîrinin cem' ve tahsîlinde dikkât-i nâm eyleyesiz bir ferd zımmî bir taraftan hamâma dâhini sebeble taraf-ı mîriye gadr olunmağa cevâz gösterilmeyüb müceb-i mefhum-ı mektûb ile 'âmil olası. Fî 29 Receb sene 1123

Hüseyin kâimmakâm-ı muhâfız-ı Amid halâ

s.45/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Hoca Mahallesi dâhilinde vâki' olub Şehroz'a tâbî' Markus veled-i Menzik nâm zımmî meclis-i şer'-i şerif-i lâzımü't-teşrîfde sâhibü'l-kitâb kendi tarafından asl ve karındaşı Hüseyin Ağa tarafından câ'il beyânı tasdîke vekil olan Nebi bin Neder nâm kimesne muvâcehesinde mesfûr zımmî takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm zikr-i âti'l-bey'in sudûruna gelinceye değin silk-i mülk-i sarîhimde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Ali Bölükbaşı ve bir taraftan Çavuş nâm kimesneler ve bir taraftan Murad Can zımmî mülkleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd havluyu müstemil büyü't-ı müte'addideyi tevâbi ve levâhıkı ile tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî kilar damı ve kış evi damlarının karı Bubik Kesber zımmînin oğulları havlusunun kadîmü'l-eyyâmdan beri dökülüb sâir damlarının karı bey' eyledüğüm havluya dökülmek üzere bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezbûran Hüseyin Ağâ'ya ile Nebi'nin mülk-i müşterâsı oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsunlar mutasarrıf olsunlar didikde mukırr-ı mesfûr

Markus zımmînin ikrârını mezbûr beni dahî asâleten ve vekâleten tasdik itmeğin mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i Şa'bânü'l-mu'azzam li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi ibn-i el-Hâc Abdullatif

Mehmed Beşe Çavdar

Kara Ali Nal'bend

Mehmed Ağa Malatyacıklı

es-Seyyid Süleyman Ağa

Osman Malatyacıklı

Halil Ağa

s.45/b.3

Medine-i Harput mahallâtından Meydan Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Hasan Ağa ibn-i es-Seyyid Himmet nâm kimesne meclis-i şeri'at-ı garrâda ve mahfel-i din-i münif-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitab kendi tarafından asl ve karındaşları İsmail Ağa ve Ebu Bekir Ağa taraflarından câ'il-beyânı tasdike vekil olan Muhammed Ağa ibn-i İbrahim muvâcehesinde bi't-tav' ve'r-rızâ takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm zikr-i âti'l-bey'in sudûruna gelinceye değin silk-i mülk-i sarihimde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Etmekçi Mustafa ve bir taraftan Turşî Mustafa vârisi mülkleri ve bir taraftan Meterteş cidârı ve bir taraftan tarîk ile 'âmm ile iki havlu ve iki kenefi müştamil içeri ve taşra fevkânî ve tahtânî büyü't-ı müte'addideyi tevâbi' ve levâhıkı hukûk-ı mürâfa'a ile tarafından icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezkûrûn Muhammed Ağa ve İsmail Ağa ve Ebu Bekir Ağa'ya iki yüz altmış beş guruşluk cedîd zoltaya bey' ve temlik ve teslim eyledüğümde mezbûr Muhammed Ağa dahî asâleten vekâleten iştirâ ve temellük ve tesellüm eyledüğünden sonra semen-i mezkûr iki yüz altmış guruşluk zoltayı bi't-tâm ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr hudûdun dâhilinde min-ba'd medhalim kalmadı mezbûrûn Muhammed Ağa ve İsmail Ağa ve Ebu Bekir Ağa'nın mülk-i müştêrâları (aldı)²³⁷ keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsunlar didikde asâleten vekâleten tasdik ve kabûl itmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâ'il-i Şa'bân li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrahim Efendi

Muhammed Çelebi ibn-i el-Hâc Abdullatif

Gitkend el-Hâc Ali

Osman Beşe Perçençli

Hasan Bik Hinsorlu

Osman Malatyacıklı

s.46/b.1

Husûs-ı âti'l-beyânı mahallinde keşf ü imlâ ve gelüb meclis-i şeri'at-ı garrâda inhâ eylemek içün bi't-taleb Monla Ebu Bekir ve hüddâm-ı mahkemeden Mustafa Çelebi ta'yîn olunmağla zeyl ü vesikada mestûrû'l-esâmi olan müslimîn ile medine-i Harput müzâfatından Zağferân nâm karyeye

²³⁷ Doğrusu "oldu" olmalı.

varub karye-i mezbûre sâkinlerinden Çavuşzâde Abdulkâdir nâm kimesne mahrûsan meyyit-i müşâhade a'zâsına nazar eylediklerinde sol böğrü mızrak cerâhati olduğunu müşâhade ve keşf eyledüğünden sonra maktûl-ı mezbûrun kâtilini oğlu Muhammed ve Mustafa müslümândan ve kızları Hadice ve Ayşe ve Fâtıma ve Kaya'dan ve zevce-i metrûkesi Beythan'dan su'âl eylediklerinden tarih ü vesikadan mukaddem Birvan nâm karyede alacaklı taleb için gitmiş idi karyede mızrak ile mecrûh eylemeleriyle mecrûhen gelüb üç gün sâhib-fırâş fevt oldu Birvan karyesi içinde darb olunmuşdur ve mecrûhen geldüğünü müşâhade eylemiş müslümânlar vardır Zağferân karyenin ahâlisi ile da'vâmız ve mutâlebemiz yokdur deyü takrîr eylediklerin nâib-i mezbûr tahrîr ile ma'an gelüb meclis-i şer'-i şerifde haber virmeğin mâ-vak'a ketb olundu. Fî'l-yevmi's-sâmin min Şa'ban li-sene süls ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Kassâb Kara Ali

İbnühu Muhammed

Süleyman bin Muhammed

İmâm Monla Osman

Monla Ali bin Hüseyin

es-Seyyid Muhammed bin Ali

s.46/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Hozekdek nâm karye sâkinlerinden Ali bin Ahmed asâleten ve karındaşı Muhammed tarafından âti'z-zıkr tefvîzi tescîl için Hasan bin Hüseyin ve Tatar Halil nâm kimesneler şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olmağla vekâleten meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde işbu sâhibü'l-vesîka kendi tarafından asl ve karındaşı faziletli Abdurrahim Efendi tarafından vekil olan İmâm Muhammed Çelebi ibn-i Abdüllatif Efendi muvâcehesinde bi'l-asâle ve bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb zıkr-i âti'l-ferâğın sudûruna gelinceye değin taht-ı tasarrufumuzda karye-i mezbûrede vâki' ma'lûmetü'l-hudûd sulu ve susuz sürülmüş ve sürülmemiş nim çiftlik ve zemînimizin nısfının hakkı tasarrufun kadîmi hakk-ı sakî ve tevâbi' ile bi-ma'rifet-i sâhibü'l-arz tarafından icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mûmâ-ileyhâ faziletli Abdurrahim Efendi ile Muhammed Çelebi'ye yüz guruşluk cedîd zoltaya tefvîz ve ferâğ ve teslîm eyledüğümüzden sonra mukâbele-i ferâğda olan bedel-i mezkûr yüz guruşluk zoltayı tamâmen ahz u kabz eyledik ba'de'l-yevm zıkr olunan benim çiftlik toprağımızın nısfı ve sulu ve susuz ve buyurulmuş ve sorulmuş ve tevâbi' müfevviz-i mahzılları oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsunlar didikde gıbbe't-tasdîk mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i Şa'bânü'l-mu'azzam li-sene süls ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Abdurrahim Efendi

es-Seyyid Fazlı Efendi

el-Hâc Seyyid Yusuf Çelebi

el-Hâc Mustafa Beşe

Hüseyin Çelebi

el-Hâc Ali Çelebi

s.47/b.1

Medine-i Harput mahallâtından Zahirîyye Mahallesi sâkinlerinden el-Hâc Murâd Ağazâde Muhammed Ağa ibn-i Ömer Ağa asâleten ve babası mezbûr Ömer Ağa tarafından zikr-i âti'l-bey'in sudûruna ve tefvîz ve kabz-ı meblağın tescili için es-Seyyid Zinnûreyn Çelebi en-Nâkib ve Mustafa Ağa ibn-i Abdullah şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olmağla vekâleten meclis-i şer'-i şerif-i şâmi'ül-beyân ve mahfel-i din-i râsihü'l-erkânda işbu sâhibü'l-kitab es-Seyyid Muhammed Emin Çelebi ile Gökçe'zâde Hamza Ağa muvâcehelerinde bi'l-asâle ve bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb medine-i mezbûre müzâfatından Kuzabad nâhiyesinde vâki' olup tımâr olan karye-i Han arazisinin ve evlerinin ve değirmeninin ve sularının ve tevâbi' ve levâhıkının nısfî müşârün-ileyhâ es-Seyyid Muhammed Emin Çelebi ve Hamza Ağa'nın olup nısf-ı âheri babam mûmâ-ileyh Ömer Ağa ile benim olmağla tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî sâlifü'z-zikr evlerde ve değirmende ve sularında ve tevâbi'inde olan nısf-ı şâyi'amızı ve sulu ve susuz zemînlerde olan nısf-ı mu'ayyenemizi safka-i vâhide ile müşârün-ileyh es-Seyyid Muhammed Emin Çelebi ile Hamza Ağa'ya iki yüz gurusluk cedîd zoltaya bey' ve temlik ve tefvîz ve ferâğ ve teslim eyledüğümüzden sonra meblağ-ı mezkûr iki yüz gurusluk cedîd zoltayı tamâmen ahz u kabz eyledik ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr karye-i Han'da arazi ve emlâk-ı müte'allik medhalimiz kalmadı külliyyet ile mûmâ-ileyhâ es-Seyyid Muhammed Emin Çelebi ile Hamza Ağa'nın hakk-ı sarîhidir keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsunlar didikde gıbbe't-tasdîk mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Şa'bânü'l-mu'azzam li-sene sül's ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Abdurrahim Efendi Vâ'izzâde

Mahmud Beşe ibn-i el-Hâc Ya'kûb

el-Hâc Ali Gözübüyükzâde

el-Hâc Muhammed bin Süleyman

Monla İsmail Kürklü

Monla Eyüb ibn-i İshak

Temme'l-kelâm fî hâze'l-makâm men zemin eş-şeyh Eyüb el-kâdî

s.47/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Ağa Mahallesi sâkinlerinden Kefelizâde Osman Çelebi ibn-i nâm kimesne meclis-i şer'i-at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münif-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitâb es-Seyyid Osman Çelebi ibn-i Bekir muvâcehesinde bi't-tav'i's-sâf ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb medine-i mezbûre mülhakâtından Nekerek nâm karyede vâki' inde'l-cirân 'ilm-i şer'î ile beynimizde mu'ayyen büyût-ı müte'addide nısf-ı şâyi'asını bey'-i kat' üzere elli gurusluk zoltaya ve yine karye-i mezbûrede vâki' ma'lûmetü'l hudûd üç kıt'a kavak bağçesi nısfını zemîni nısfı ve mâ-i sakînin nısfı ile yine bey'-i kat' üzere elli gurusluk zoltaya ve harman yerinin nısf-ı şâyi'asını bey'-i kat' üzere yigirmi beş gurusluk zoltaya ve yine karye-i mezbûre arazisi beyninde vâki' taht-ı tasarrufumda olan âb-ı gayr ve âb-ı tarlalarımın ve hakk-ı sakîlerinin nısfını tefvîz-i kat' üzere elli gurusluk zoltaya tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî ile mezbûr es-Seyyid Osman Çelebi'ye bey' ve temlik ve tefvîz ve ferâğ ve teslim eyledüğünden sonra cem'an yüz yetmiş beş gurusluk zoltayı tamâmen ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr evlerin ve bağçelerin ve harman yerlerinin ve sulu ve susuz tarlalarının nısf-ı şâyi'asını mezbûr es-Seyyid Osman Çelebi'nin mülk-i müştêrâsı ve müfevviz-i

mahzı oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsunlar didikde gıbbe't-tasdîk mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i Ramazân li-sene süls ve 'ışrın ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Ağa Vekîl-i Serdâr
el-Hâc Ahmed Ağa Hergelecizâde
Ahmed Ağa Osman Çavuşzâde
Ehuhu Bekir Ağa
Mustafa Yazıcı
el-Hâc Veli Çelebi

s.48/b.1

Medine-i Harput muzafâtından Üçağaç nâm karye sâkinlerinden Kanber Bik ibn-i Muhammed Ağa meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu sâhibü'l-kitâb kendi tarafından asl ve (kız) karındaşları Ahmed ve Halil taraflarından vekil olan İsmail bin Mahmud muvâcehesinde bi't-tav'i's-sâf ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb yine medine-i mezbûre muzâfatından Boyraz nâm karye arazisinde vâki' olub taht-ı tasarrufumda olan ince dereden biri karye-i Alpavud'a giden bir tarîkin altı Kuzuçay'a varıncaya değin sulu ve susuz tarlalarımın izn-i sâhib-i arz ile hakk-ı tasarrufumu kadîmi suyu ile ma'lûmetü'l-hudûd büyü't-ı müte'addidemi tevâbi' ve levâhıkı ile ve yonca ve eşcârını bi'l-cümle tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezbûrân İsmail ve Ahmed ve Halil'e bir re's duru kısra ve bir kara kılıç ve bir merkeb ve on beş gurusluk zoltaya tefvîz ve ferâğ ve bey' ve temlîk ve teslim eyledikten sonra zikr olunan meblağı bi't-tâm ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm 'alâkam kalmadı mezbûrun mülk-i müşterâsı oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîk (mâ-vak'a) bi't-taleb ketb olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Abdullatif Beşe ibn-i Süleyman
Kürd Mustafa bin İbrahim
Yusuf bin Halil
Hele Mevlüd
Yusuf bin Mustafa

s.48/b.2

Medine-i Harput'da Alaca Mescid-i Şerifi Mahallesi sâkinlerinden Eşman binti Rıdvan Enâm hâtûn tarafından 'akd-i âti'l-bey' ve'l-kabz-ı semenin tescili için mezbûreyi ma'rifet-i şer'-i şer' ârifân olan Muhammed Beşe ibn-i Ahmed ve Ömer bin Hüseyin şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olub vekâleten hükm-i şer'-i lâhık olan zevci İbrahim Beşe ibn-i Ahmed meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitâb Mustafa Beşe ibn-i Sefer muvâcehesinde bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb zikr-i âti'l-bey'in sudûruna gelince değin müvekkilemin silk-i mülk-i sarîhinde münselik olub mahalle-i mezbûrede (mülkleri)²³⁸ vâki' bir taraftan Alicanzâde ve bir taraftan Derecizâde ve bir taraftan Sunîzâde mülkleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd ev harâbesini tevâbi' ve levâhıkıyla tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı

²³⁸ Üstü çizilmiştir.

müfsidden ‘ârî bey’-i bât-ı sahîh-i şer’î üzere müvekkilem ve zevcem mersûme Eşman hâtûn mezkûr Mustafa Beşe’ye elli guruşluk zoltaya bey’ ve temlik ve teslim eyledüğünden sonra semen-i mezkûr elli guruşluk zoltaya bi’t-tamâm ve’l-kemâl ahz u kabz eyledim zikr olunan harabede ve tevâbi’inde ba’de medhalim kalmadı mezkûr Mustafa Beşe’nin mülk-i müşterâsı oldu ba’de’l-yevm müdde’î zuhûr idüb mezbûr Mustafa Beşe’ye zarar isâbet ederse zamân-ı derk ile zâmin deyü takrîr ve keyfe mâ-yeşâ mutasarıf olsun didikde gıbbe’t-tasdik mâ-vak’a ketb olundu. Hurrire fî evâ’il-i Şevvâlül-mükerrem li-sene 1123.

Şuhûdü’l-hâl

Muhammed Ağa Kalaylı
Sakallı Muhammed Beşe
Dayı oğlu İbrahim Çelebi
Hacı Veli (ibn-i) Hızır Beşe
Sarıca Muhammed

s.48/b.3

Medine-i Harput mahallâtından Câmî-i Kebîr Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Ali Bâlizâde Mustafa Beşe’nin sulbiyye kızları Ayşe ve Rukiye taraflarından âti’l-ibrânın tescîli için mersûmâtı ma’rifet-i şer’iyle ‘ârifân olan Halil Çelebi ibn-i Vanî Kara Mahmud müteveffâ-yı mezbûrun karındaşı Veli Çelebi şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitül-vekâle olan mezbûre Ayşe’nin zevci Ali Beşe ibn-i Mehmed meclis-i şer’-i şerif-i lâzımû’t-teşrifde müteveffâ-yı mezbûrun eytâm ve sığârına vasî nasb olub zevce-i metrûkesi olan Ayşe hâtûn tarafından bi-mâ hüve nehcü’ş-şer’î tasdîke vekil olan Recebzâde Ömer Ağa muvâcehesinde bi’l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb müvekkilelerimin li-ebeveyn karındaşı olub babası müteveffâ-yı mezbûr Mustafa Beşe’den sonra fevt olan sagîr Mustafa terekesinden kendülerine ‘âid olan hisse-i şây’î’aları mukâbelesinde ‘alâ-sebîl-i-tehârici’ş-şer’î her biri altmışar guruşluk eşyâ-i mu’ayyenelere Ayşe’nin ve eytâmının zimmetlerin arsa hususu için ibrâ-i ‘âmm ve kâtî’ül-hisâm ile ibrâ ve iskât (s.49) idüb mahalle-i mezbûrede vâki’ evlerde ve tecemmülâthâne ve değirmen ve sair ism-i mâl ve ism-i erzâk olan eşyâsını ba’de mutâlebeleri ve alacakları kalmadı ve guremânın zimmetlerin dahî beri eylediler didikde gıbbe’t-tasdik mâ-vak’a ketb olundu. Fî evâ’il-i Şevvâlül-mükerrem li-sene süls ve ‘ışrin ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Fahrül’-akrân Serdâr Ali Ağa
Ömer Beşe
Halil Ağa bin Kara Mahmud
Veli Çelebi Ali Bâlizâde

s.49/b.1

Medine-i Harput mahallâtından Sare Hatun Mahallesi sâkinlerinden Ömer bin Osman nâm kimesne asâleten âti’z-zikr menzile münâza’a üzere şerîk olmağla fevt olan karındaşı Mustafa Beşe(nin) sulbî kebîr oğlu Ebu Bekir asâleten ve kebîre kızı Rabia tarafından ‘akd-i âti’l-bey ve kabz-ı semenin tescîli için es-Seyyid Mustafa Çelebi ibn-i Veli ve Hüseyin bin şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitül-vekâle olan mü’ezzin Monla Ahmed bin İbrahim Efendi vekâleten ve müteveffâ-

yı mezbûrun sagîr oğlu Süleyman Ruhi ve müteveffâ-yı mezbûrun sulbiyye kızı olub Diyarbekir'de olan Emine'ye vekil olan 'emmizâdeleri Muhammed Beşe vesâyete ve vekâleten meclis-i şeri'at-ı garrâda ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitab Ebu Bekir ve İbrahim ibn-i Ali İhtiyâr muvâcehesinde her biri takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Monla Ahmed ve bir taraftan Osman ve bir taraftan Mustafa Beşe mülkleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd bir bâb evde ve bir bâb kış evi ve bir örtme ve havlu ve beytim mezbûrun nafakaya şiddet-i ihtiyâcî ve gayrılarımızın sûretnâmesi olub bey' cümlemize enfa' olduğu Ebu Bekir ve İbrahim kırk iki guruşluk zoltayı bey' ve temlik ve teslim eylediğümüzden sonra semen-i mezkûr kırk iki guruşluk zoltayı tamâmen ahz u kabz idüb beynimizde hisselerimiz mücebince takdîm eyledik ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr menzil tevâbi' ile mezbûrân Ebu Bekir ve İbrahim'in mülk-i müşterâsı oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsunlar didiklerinde gibbe't-tasdik mâ-vak'a ketb olundu. Fî yevmi'l-hâdi 'ışrin min Şevvâlü'l-mükerrem li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla Mustafa Ebu Tâhirî
Monla Mehmed el-İmâm Câmi'-i Sare Hatun
es-Seyyid Mahmud ibn-i Seyyid Halil
Monla Ebu Bekir Yarezâde
Sakî Osman
es-Seyyid Ahmed ibn-i Bekir Sakî

s.49/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Müderris Mahallesi sâkinlerinden Firdevs binti el-Hâc Muhammed bâliğe tarafından 'akd-i âti'l-bey' ve kabz-ı semenin tescili Arpacızâde Ahmed Ağa ve Abdullah şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan Muhammed Çelebi ibn-i el-Hâc Abdullatif Efendi vekâleten meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitab ögay babası el-Hâc İsmail Çelebi muvâcehesinde bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb mahalle-i mezbûrede vâki' mezbûre Firdevs babasından irs-i şer'le intikâl iden ma'lûmetü'l-hudûd büyü't-ı müte'addideden mezbûre Firdevs'e 'aid olan sofadan içeri iki bâb sagîr evlerini ve taşra havalide biraderün evini ve bir örtmeyi ve kenefi ve tevâbi' ile târih ü vesikadan üç sene mukaddem seksan guruşa karye-i Sürsüri'de vâki' ma'lûmetü'l-hudûd kavak bağçesinde olan süls hissesini zemîni ile ve suyu ve tevâbi' ile beş guruşa tarafından icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezbûr el-Hâc İsmail Çelebi'ye bey' ve temlik ve teslim idüb semen-i mezkûr cem'an seksan beş guruşa bi't-tamâm mezbûre Firdevs ahz u kabz idüb sâlifü'z-zikr evlerde ve bağçe ve yerinde medhali kalmadı el-Hâc İsmail Çelebi'nin mülk-i müşterâsı olmuştur keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasdik mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâsıt-ı Şevvâlü'l-mükerrem li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Fazlı Efendi
Feyzullah bin el-Hâc Nimet
el-Hâc Veli Kacırzâde
Monla Eyüb Mekteb Hocası
Ahmed Çelebi el-Hâc İbrahim
İbrahim bin Abdussamed

s.49/b.3

Medine-i Harput mahallâtından Meydan Mahallesi sâkinlerinden el-Hâc İsmail Beşe ibn-i Mehmed mahfel-i kazâda medine-i mezbûre mülhakâtından karye-i Sürsüri sâkinlerinden Keşiş oğlu Karuk zımmî mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mesfûr Karuk karındaşı Uhenik târih-i kitâbdan on sene mukaddem karye-i mezbûrede mukaddem Çay tarlası ve Tatım yolu altında sulu iki kıt'a tarlalarının hakk-ı tasarrufunu izn-i sâhib-i arz ile yigirmi guruşa bana tefvîz-i ferâğ ve kabz-ı meblağ eylemeleriyle ilâ-haze'l-ân taht-ı tasarrufumda iken bu sene-i mübârekde mesfûr Karuk vaz'-ı yed eylemiş su'âl olunub kasr-ı yedine tenbîh olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr zımmî tefvîz eyledüğünü münkir olub müdde'î-i mezbûrun da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda müsliminden es-Seyyid Muhammed bin Ebu Bekir ve İsmail Çelebi ibn-i el-Hâc Nimet nâm kimesneler li-ecli's-şehâde hâzırân olub istişhâd olundukda fi'l-vâki' mesfûr Karuk zımmî zıkr olunan iki kıt'a tarlasını (karındaşı)²³⁹ (s.50) Uhenik ile yigirmi bir guruşa tefvîz-i ferâğ eyledüğünü bizim huzûrumuzda müfrâd oldu bizler şahidiz şehâdet ideriz deyü şehâdetleri gıbbe'r-riâyet-i şerâitü'l-kabûl li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed

es-Seyyid Monla Ömer Mukayyid

Süleyman tâbi'-i Feyzullah

s.50/b.1

Medine-i Harput mahallâtından Esediyye Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Abdurrahim Efendi zîde fazluhu meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münif-i zehrâda karye-i Perçenç'de sâkin işbu hâfizü'l-vesika Halil Ağa ibn-i el-Hâc İsmail muvâcehesinde bi't-tav' ve'r-rızâ takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb bâ-fermân-ı 'âlî karye-i Kesrik'de kendi mülklerinde binâ eyledüğüm mâ-i boyahânenin dört sehimde üç sehim bundan akdem el-Hâc Mahmud Ağa'ya bey' idüb ba'dehû bir rub'unu dahî mütevellî es-Seyyid İsmail Çelebi'ye bey' eylemişdim lâkin mezbûr es-Seyyid İsmail'le tarafından rızâmız ile bey'-i fesh idüb ikâle eyledüğümüz ecilden ke'l-evvel taht-ı mülkümde dahîl olmağla el-hâletü-hâzihi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere zıkr olunan rub' hisseyi ez-gayr-ı vakf ve ez-gayr-ı mîri Halil Ağa'ya (ile)²⁴⁰ üç yüz guruşluk zoltaya bey' ve temlik ve teslim eyledüğünden sonra semen-i mezkûr üç yüz guruşluk zoltayı tamâmen ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm sâlifü'z-zıkr mâ-i boyahânenin dört hissede bir hissesi mezbûr Halil Ağa'nın mülk-i müşterâsı olub bu boyahânede asla medhalimiz kalmadı keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikden sonra mezbûr mütevellî es-Seyyid Monla İsmail hâzır-ı bi'l-meclis olub fi'l-vâki' zıkr olunan rub' iştirâ eylemiş idim hisseni rızâm ile ikâle idüb kasr eyledim medhalim kalmamışdır didikde gıbbe't-tasdikü'l-mu'teberi's-şer'î mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i Şevvâlü'l-mükerrem li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli Abdurrahim Efendi İmâm-ı Kara Sofî

Fahrü'l-akrân el-Hâc İsmail Ağa

İbnuhu İsmail Çelebi

²³⁹ Belgede, "karındaşı" olarak yazılmıştır.

²⁴⁰ Üstü çizilmiştir.

Evliya Bik
Fetizâde Halil Çelebi
Mehmed Beşe Beşirzâde Osman Çelebi
el-Hâc Hasan Çelebi ibn-i el-Hâc Ya'kûb

s.50/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Sare Hatun Mahallesi sâkinlerinden bâ'is-i haze'l-kitâb Muhammed bin el-Hâc İslâm Beşe mahfel-i kazâda medine-i mezbûre mülhakâtından Hersenk nâm karye sâkinlerinden Veli bin nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Veli kendiye asâleten ve 'emmisi Dervîş'e vekâleten tarih ü vesîkadan yigirmi üç sene mukaddem karye-i mezbûrede vâki' sulu ve susuz topraklarını izn-i sâhib-i arz ile bağ ve bağçe ve evlerini ve harman yerlerini iki yüz seksan guruşa babam mezbûr İslâm Beşe'ye tefvîz-i kat'î ve bey'-i bât-ı sahîh ile bey' ve tefvîz ve teslim ve kabz-ı meblağ eyledüğünden sonra babamdan yedine tezkere virüb babam hayâtında oldukça mülkiyet üzere mutasarrıf olub mezbûr Veli mürâba'a olduğu ecilden zirâ'at iderken babam fevt olub sâlifü'z-zikr arazi ve emlâk ve bana ve karındaşıma ve sâir vereseye intikâl idüb bizler dahî bu âna gelinceye değin mutasarrıf olub mezbûr Veli ke'l-evvel murâba'amız iken hâliyâ şirrete sâlik olmağla vaz'-ı yed eyleyüb bize gadr ider su'âl olunub takrîri tahrîr vaz' olunmak matlûbundur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Veli fi'l-vâki' sâlifü'z-zikr arazi ve emlâkı kendim asâleten ve 'emmim Dervîş tarafından fuzûli vekâleten mezbûr Muhammed'in babası el-Hâc İslâm Beşe'ye tarih ü kitâbdan yigirmi üç sene mukaddem bey'-i bi'l-vefâ tarîki ile üç seneye değin bey' ve tefvîz eylemiş idim üç sene mürûrunda akçesini tedârik idüb virmek mümkün oldu ba'dehu tefvîz-i kat'î bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere tekrâr iki yüz seksan guruş meblağ-ı mezkûr bey' ve temlik ve teslim eylemişim lâkin 'emmimin hissesini taleb iderim deyü cevâb idüb bu husûsda kendi ikrârına binâen hissesini almağa şer'an kâdir olmayub ve 'emmisi Dervîş'in hissesini dahî kendüsü da'vâya kâdir şer'î zâhir olmağla bi-hasbi's-şer'i's-şerif mezbûr Veli men' birle arazi ve emlâk-ı mezbûr Muhammed hükm-i şer'î birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i Şevvâlül'l-mükerrerem li-sene süls ve 'ısrin ve mi'leteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-müderresin İbrahim Efendi
İsmail Efendi
es-Seyyid Ahmed Efendi Obazâde
el-Hâc Ebu Bekir Ağa Hüseyincanzâde
Muhammed Ağa Kalaylı

s.51/b.1

Medine-i Harput mülhakâtından Hersenk nâm karye sâkinlerinden Muhammed bin Dervîş nâm kimesne mahfel-i kazâda medine-i mezbûre mahallâtından Sare Hatun Mahallesi sâkinlerinden işbu hâfızül-vesîka Muhammed bin el-Hâc İslâm Beşe şâbb mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb bundan akdem 'emmim Veli karye-i mezbûrede vâki' sulu ve susuz toprağını ve bağ ve bağçesini ve evini ve harman yerini mezbûr Muhammed'in babası el-Hâc İslâm Beşe'ye tefvîz ve bey' ve teslim eyledüğünde babam Dervîş'in hissesini dahî fuzûli vekâleten ile iki yüz seksan guruşa ma'an tefvîz ve bey' eylemekle bu ânâ gelinceye değin İslâm Beşe ve oğlu Muhammed babamın hissesi dahî tasarruf itmekle babam fevt olub nısf hissesini taleb iderim su'âl olunub takrîri tahrîr ve ba'de

tebyînü'l-hâl icrâ olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Muhammed fi'l-vâki' mezbûrun 'emmisi Veli sâlifü'z-zıkr arazi ve 'akârâtı kendüye asâleten ve Muhammed'in babası Derviş zâmin-i derk ile vekâleten üç seneye değin vefâ tarîkiyle iki yüz seksan guruşa babam tefvîz ve bey' ve teslim eyleyüb üç sene mürûrununda akçeyi vermeyüb tekrâr bey'-i kat'î üzere bey' ve temlik ve teslim idüb yedine temessük vermekle babam ve ben yirmi senedir mülkiyet üzere tasarruf iderim mezbûr Muhammed dahî bize mürâba'alık ile zirâ'at ider ve babası mezbûr Derviş bundan akdem diyâr-ı 'azimetden gelüb da'vâ eylemişdir fevt olmağla oğlu mezbûr Muhammed da'vâ ider husûs-ı mezbûr için da'vâya kâdir olduğuna fetvâ-yı şerife vardır deyü ibrâz idüb mazmûn-ı münîfinde zeyl-i da'vâ eylemese oğlu da'vâya kâdir olmaz deyü buyurulmağın mezbûr Muhammed'den istintâk olundukda babası karye-i mezbûre gelüb mürtefi olmağla da'vâ eylemedi deyü babasının geldiğini ve da'vâ eylemediğini mukırr ve mu'tad olmağla hasbî's-şer' fetvâ-yı şerife mücebinece da'vâya kâdir olmaduğu ecilden bî-vech münâza'adan men' birle mâ-vak'a bî't-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i Şevvâl li-sene süls ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli İbrahim Efendi

Hatib Ali Efendi

İsmail Efendi

es-Seyyid Ahmed Efendi

el-Hâc Ebu Bekir Ağa Menzilci

s.51/b.2

Ergani kazâsına tâbi' Kührez-i Ulya nâm karye sâkinlerinden Muhammed bin Allahvirdi nâm kimesne meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitab Veli bin Hasan nâm kimesne muvâcehesinde bî't-tav'i's-sâf ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb zıkr-i âti'l-bey'in sudûruna gelinceye değin silk-i mülk-i sarîhimde münselik olub karye-i mezbûrede vâki' Müşabik oğlu Mahmud ve bir taraftan tarîk ve bir taraftan sulu dere ve bir taraftan bayır ile mahdûd ve gars olmuş beş yüz teğek bağımı tevâbi' ve levâkı ile ve arz-ı hâliyesiyle ve otağı ile tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsideden 'ârî bey'-i bî't-taleb sahil-i şer'î üzere mezbûr Veli'ye on guruşluk zoltaya bey' ve temlik ve teslim eyledüğünden sonra semen-i mezkûr on guruşluk zoltaya bî't-tamâm ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm sâlifü'z-zıkr bağ ve tevâbi' ve arz-ı hâliyesi ve otağı mülk-i müşterâsıdır hudûd-ı mezkûr dâhilinde medhalim kalmadı keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdikü'l-mu'teberi's-şer'î mâ-vak'a bî't-taleb (ketb olundu). Fî gurre-i Zi'l-kadetü's-şerife li-sene süls ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Türkman oğlu Davud

İlyas oğlu Halil

Bayındır oğlu İsmail

İsmail oğlu Ali

s.51/b.3

Medine-i Harput mahallâtından Ahmed Bik Mahallesi sâkinlerinden Paşamzâde Ali Ağa meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitâb Ebu Bekir Beşe ibn-i

İlyas Efendi muvâcehesinde bi't-tav'i's-sâf ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb zikr-i âti't-tefvîz ve'l-bey'in sudûruna gelinceye değin taht-ı tasarrufumuzda ve silk-i mülk-i sarîhimde münselik ve muntazam olub medine-i mezbûra tâbi' Uluabad nâhiyesinde vâki' mu'âf olan Haceri nâm karye arazisi beyninde vâki' beynimizde mu'ayyen âbi ve gayr-ı âbi tarlalarının hakk-ı tasarrufunu izn-i sâhib-i arz ile ve ma'lûmetü'l-hudûd ve kalîl (ve) kesîr bağçemi ve mu'ayyen bostan mevzi'ni ma'lûmetü'l-hudûd ve beynimizde mu'ayyen evlerimi tevâbi' ve levâhıkı ile ve harman yerlerini ve arazisinin ve arazisinin hakk-ı sakîni bi'l-cümle tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şûrût-ı müfsidden 'ârî tefvîz-i kat'î ve bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezkûr Ebu Bekir Beşe'ye bin yigirmi beş guruşluk cedîd zoltaya tefvîz ve bey' ve temlîk ve zirâ'at olunmuş elli keyl hazz-ı mütehammil ile teslîm eyledüğümden sonra meblağ-ı mezkûr bin yigirmi beş guruşluk cedîd zoltayı tamâmen ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm karye-i mezbûre arazisi ve emlâkında ve sulularında ve mer'âsında ve harman yerlerinde kat'an medhalim kalmadı mezbûr Ebu Bekir Beşe'nin müfevvez-i mahzı ve mülk-i müşterâsı oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde sonra oğulları Veli Bik ve Ebu Bekir ve Mustafa Çelebi ve Muhammed Emin Çelebi hâzırûn olub sâlifü'z-zikr babamızın arazisinde ve 'akârâtında medhalimiz yokdur bir te'addî olursa zâmin-i derk ile biz zâmin deyüb ve biraderzâdesi es-Seyyid İsmail Çelebi hâzır olub benim dahî medhalim yokdur didikde gibbe't-tasdikü'l-mu'teberi's-şer'î mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Şevvâl li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

... zâde el-Hâc Ahmed Ağa
el-Hâc İsmail Ağa Kara Muhammed
Hederân İbrahim Beşe
Ehuhu Sakî Mehmed Beşe
Sarica Oğlu Ali Beşe
Ertmekçi²⁴¹ Ali

s.52/b.1

Medine-i Harput mülhakâtından Dadayic nâm karye sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan İbrahim bin nâm kimesnenin sulbi kızı Emine hâtûn tarafından âti'l-ibrânın tescîli için Ebu Bekir Ağa ve Evliya Bik Avni Zülfikar Bik şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan Bayrakdar Muhammed Beşe ibn-i Mustafa Çelebi vekâleten müteveffâ-yı mezbûrun diğerkızı Ayşe tarafından zevci İsmail Beşe ve Osman Beşe Karacık şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâle olan mezbûr Bayrakdar Muhammed Beşe vekâleten meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu hâfızü'l-kitâb karye-i mezbûre sâkinlerinden Ahmed bin Hasan muvâcehesinde bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb tarih ü vesikadan yigirmi sene müvekkilemin vâlideleri Hadice hâtûn karye-i mezbûrede vâki' mülk-i mevrûseleri olan ma'lûmetü'l-hudûd evlerini ve bağını ve kom tarlalarını müvekkilelerimin nafaka ve harc-ı lâzımleri için mezbûr Ahmed'e bey' ve tefvîz itmekle ilâ-haze'l-ân mezbûr Ahmed mülkiyet üzere mutasarrıf iken hâliyâ mezbûretan Emine ve Ayşe nizâ' üzere olmalarıyla beynlerine muslihun tavassut idüb her biri üçer guruş ile bir sade kılıca sulh eylemeleriyle müvekkilelerim kabûl itmekle her biri bedel-i sulh olan üçer guruşluk zolta ile kılıc ahz u kabz idüb da'vâ ve nizâ'dan münâza'a olub mezbûr Ahmed'in da'vâdan zimmetini ibrâ ve iskât

²⁴¹ Doğrusu Etmekçi olmalı.

eyleyüb beni tescîle vekil eylediler didikde gıbbe't-tasdîk mâ-vak'a ketb olundu. Hurrîre fî evâ'il-i Zî'l-kadetü's-şerîfe li-sene süls ve 'ısrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Çüngüş Serdârı

Mehmed Ağa ibn-i Abdullah

Mezbûr Ebu Bekir Ağa

Evliya Bik

Osman Beşe Karacık

s.52/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Meydan Mahallesi sâkinlerinden el-Hâc Mahmud ibn-i Ya'kûb mahfel-i kazâda Çötelizâde es-Seyyid Ali Çelebi ibn-i Mahmud Ağa mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr es-Seyyid Ali Çelebi'de iki kıt'a eşyâ bahâsından deyn temessükü ile altı yüz altmış beş gurus va'de-i mu'ayyene ile alacak hakkım olmağla va'de-i hulûl ideli iki sene olmuşdur taleb eylemeden 'âciz kaldum edâdan imtinâ' ve cefâ ider su'âl olunub takrîri tahrîr ve temessüküne nazar olunub ba'de't-tebyînü'l-hâl icrâ olunmak matlûbumdur deyüb deyn temessüklerini ibrâz idüb kırât olundukda fi'l-hakîka altı yüz altmış beş gurus olduğu va'delerini hulûl eylediği musarrih olub gıbbe's-su'âl mezbûr Seyyid Ali Çelebi zikr olunan altı yüz altmış beş gurus eşyâ bahâsından virecek deyni ve va'desi hulûl eylediğini bi-tav' mukırr ve mu'terif olub lâkin yüz gurusunu bir def'a ve elki gurusunu bir def'a edâ eylemişim deyü cevâb idüb gıbbe'l-istintâk mezbûr el-Hâc Mahmud Ağa ahz eylememişim deyü münkir olub mezbûr es-Seyyid Ali Çelebi isbâta kâdir olmayub mezbûr el-Hâc Mahmud Ağa halef-i bi'llah eylediğünden sonra altı yüz altmış beş gurusun şer'an edâsı lâzım olmağla altı yüz altmış beş gurusun tamâmen edâsına hükm-i şer'i birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi'l-hâdî 'aşer min Zî'l-kadetü's-şerîfe li-sene süls ve 'ısrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-e'imme İsmail Efendi Kürkî

Fahrü's-sâdâtü'l-kirâm es-Seyyid Zinnureyn Çelebi

Muhammed Ağa Hamidili

es-Seyyid Ahmed Çelebi Ebce

s.52/b.3

Medine-i Harput mahallâtından Ağa Mahallesi sâkinelerinden Ayşe binti Süleyman nâm hâtûn tarafından zikr-i âti'l-ferâğın tescîli için Monla Ebu Bekir bin Muhammed Beşe ve Ahmed Çelebi ibn-i Monla Muhammed şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan Hoca Mescid-i Şerif imâmı es-Seyyid Monla Osman ibn-i es-Seyyid Monla Ömer meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu hâfizü'l-vesîka es-Seyyid Eyyüb Çelebi ibn-i Yusuf Beşe muvâcehesinde bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb 'arif-i billah binâen müvekkilem mezbûre Ayşe hâtûnun tasarrufunda olan medine-i mezbûrede Hoca Hamamı'nın câmekânında her erba'a suyu hâliyâ Paşamzâde Halil ile Obuzlu el-Hâc Ebu Bekir'in ehli hâliceleri beyinde vâki' hâlîce mevzi' tasarrufunu ve içerde İsrâil ehl ile Alacalı ehl-i binişinde iğtisâl nisâ ve iki dükkân ve bir mevzi' tasarrufunu nisâ beyinde mu'ayyen su növbetini vâsiyy-i halvetinde kurnada baş növbetini bi'l-icâb ve'l-kabûl mezbûr es-Seyyid Ebu Bekir ehli mutasarrıf olmak için mezbûr es-Seyyid Eyyüb

Çelebi'ye on dokuz buçuk guruş mukâbelesinde müvekkilem tefvîz ve ferâğ ve kasr-ı yed eyleyüb mukâbele-i ferâğda olan meblağ-ı mezkûr on dokuz buçuk guruşa tamâmen müvekkilem Ayşe hâtûnun medhali kalmadı mezbûr es-Seyyid Ebu Bekir'in oldu didikde gıbbe'l-kabûl mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi'l-hâdî 'aşer min Zi'l-kadeti's-şerife li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Ebu Bekir Efendi el-Hatib-i Câmî-i Kebîr
es-Seyyid Monla Kara İsmail
Muhammed Ağa Kalaylı
Alihan Bik
Zarık Ağası Ebu Bekir Ağa
Serrâc Monla Bekir
Mustafa Çelebi ibn-i Yusuf Beşe

s.52/b.4

Medine-i Harput mahallâtından Hoca Mahallesi sâkinlerinden Mustafa bin Osman nâm kimesne meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu hâfızü'l-vesîka Muhammed Beşe ibn-i Monla Bayram muvâcehesinde bi't-tav' ve'r-rızâ takrîr-i ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Boyacı Muhammed ve bir taraftan el-Hâc Muhammed ve bir Ebu Tahîrî Hacı Ali ve bir taraftan tarîk ile mahdûd ve mümtâz olan evler bi'l-cümle içeri ve taşralı zâlim müteveffât Rahime binti Alaeddin nâm hâtûnun zevci müteveffâ Osman nâm kimesnenin olmağla (s.53) hâl-i hayâtında taşra evleri havlusu ve kenefi ve tevâbi' ile zevcesi mezbûr Rahime'nin mihri ve sâir eşyâsı mukâbelesinde takas ve temlik ve teslim itmekle mezbûre Rahime'nin mülk-i sarihi olub mülkiyet üzere mutasarrıf iken Rahime hâtûn dahî mülk-i sarîhi olan sâlifü'z-zikr taşra evleri bi'l-cümle tevâbi'î ve levâhıkı ile bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere yüz elli guruşa huzûr-ı müsliminden bana bey' ve temlik ve teslim idüb kabz-ı semen eyledüğünden sonra kendim mülkiyet üzere sâkin olub ve hâlidem dahî yanımda olurdu mezbûre Rahime müteveffât olub zikr olunan taşra evlerimi ben dahî bey' eylemek murâd eylediğimde el-hâletü-hâzihi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezbûr Muhammed Beşe'ye yüz elli guruşluk cedîd zolta ile simî altı okka hançere bey' ve temlik ve taşra evleri havlusu ve tevâbi' ile teslim eyledüğümde ol dahî minvâl-i muharrer üzere iştirâ ve temellük ve tesellüm eyledüğünden sonra semen-i mezkûr yüz elli guruşluk cedîd zoltayı ve altı okka simî hançeri bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr taşra evler bi'l-cümle tevâbi'î ile Muhammed Beşe'nin mülk-i müşterâsı oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü'l-mu'teberi's-şer'î mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâ'il-i Zi'l-kadeti's-şerife li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-emâsil ve'l-akrân İbrahim Ağa
Ehuhu Serdar Ağa
Faziletli es-Seyyid Halil Efendi
el-Hâc Osman Ağa Hüseyinikli
Kara Mustafa Beşe
Ali Beşe ibn-i Hasan
Abdurrahman bin Ahmed

s.53/b.1

Medine-i Harput mahallâtından Hoca Mahallesi sâkinlerinden Mustafa bin Osman nâm kimesne asâleten ve mahalle-i mezbûre sâkinlerinden olup bundan akdem gayıb olan akrabasından Ali bin Osman nâm kimesneye kayyım nasb olunmağla tarafından mukayyed ve Osman bin Alaeddin asâleten ve kız karındaşı Kezban hâtûn dahî asâleten ve kız karındaşları olup bundan akdem müteveffât olan (boşluk) hâtûnun Sadriyye kızı Kerime tarafından Abdurrahman bin Ahmed ve mezbûr Osman şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan karındaşı Muhammed oğlu Ahmed vekâleten kendüye asâleten meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu hâfizü'l-vesika Muhammed Beşe ibn-i Monla Bayram muvâcehesinde mezbûrların her biri asâleten ve mukayyedde ve vekâleten takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Boyacı Muhammed ve bir taraftan el-Hâc Muhammed ve bir taraftan Ebu Tahirî el-Hâc Ali mülkleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd büyü't-ı müte'addidenin harem evleri havlusu ve kenefi ve tevâbi' ve levâhıkı ve hukûk-ı mürâfa'a ile cümlemizin mülk-i mevrûsesi olmağla el-hâletü-hâzihi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsideden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezkûr Muhammed Beşe 'ye yüz gurusluk zolta ile mikdâr-ı bî-vezn-i penbeye bi'l-cümle hisselerimi bey' ve temlik ve teslim eyledüğümde mezkûr Muhammed Beşe dahî minvâl-i muharrer üzere iştirâ ve temellük ve tesellüm eyledüğünden sonra semen-i mezkûr yüz gurusluk cedîd zolta ile vezni nâ-ma'lûm penbeyi tamâmen asâleten ve mukayyeden ve vekâleten ahz u kabz eyledik fî-mâ-ba'd zikr olunan harem evleri havlusu ve kenefi ve tevâbi' ile Muhammed Beşe'nin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarîhi oldu eğer bir da'vâ ve zarar isâbet iderse zamân-ı derk ile ben zâmin didiklerinde gibbe't-tasdikü'l-mu'teberi's-şer'î mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i Zi'l-kadet's-şerife li-sene süls ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-emâsil ve'l-akrân İbrahim Ağa
Fahrü'l-akrân Serdâr Ali Ağa
Fahrü's-sultân Ebu Bekir Efendi
es-Seyyid Halil Efendi el-İmâm Câmi'-i Kebîr
el-Hâc Osman Ağa Hüseyinikli
Abdurrahman bin Ahmed
Ali Beşe ibn-i Hasan
Kara Mustafa Beşe

s.53/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Kal'a Mahallesi sâkinlerinden Mehmed bin Hasan nâm kimesne bundan akdem fevt olan 'emmisî Monla Hüseyin'in zevce-i metrukesi Fâtıma binti İsmail nâm hâtûnu mahfel-i kazâya ihzâr ve üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mezbûrun verâseti bana ve kız karındaşım (boşluk) hâtûna zevcesi mezbûre Fâtıma'ya muhasara iken kal'a-i mezbûrede vâki' ma'lûmetü'l-hudûd evlerini müte'ayyin tecemmülâtı ile medine-i mezbûre bağâtı beyninde Ortak nâhiyesinde vâki' bir taraftan Mufâlzade ve bir taraftan Yelâkizzâde ve bir taraftan Ömer nâm kimesneler mülkleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd bağ ve bağçesini bi'l-cümle mezbûre Fâtıma zabt ve tasarruf idüb hisselerimizi edâdan imtinâ' ider su'âl olunub takrîri tahrîr ve ba'de't-tebyînü'l-hâl icrâ olunmak matlûbumdur didikde gibbe's-su'âl mezbûr mezbûre Fâtıma sâlifü'z-zikr evleri ve tecemmülât-ı mu'ayyenesini ve bağ ve bağçe ve bi'l-cümle tevâbi' tarih ü vesikadan dört

sene mukaddem mezbûr Hüseyin zimmetinde mütekarrer mihirim ve deyn aldığı eşyâm mukâbelesinde takas ve bana teslim idüb mülk-i sarîhim olmağla ilâ-haze'l-ân tasarruf iderim deyü cevâb idüb gıbbe'l-istintâk mezbûr Muhammed vech-i meşrûh üzere 'ammisi mezbûre Fâtîma'ya takas ve temlik ve teslim eylediğünü münkir olub mezbûre Fâtîma'dan beyyine taleb olundukda müsliminden Ali bin İsmail ve Hüseyin ibn-i el-Hâc Ali nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub istişhâd olundukda fi'l-vâki' mezbûre Fâtîma'nın zevci Hüseyin tarih ü vesikadan dört sene mukaddem bizim huzûrumuzda sâlifü'z-zikr evleri mu'ayyen tecemmülâtı bağ ve bağçe ve tevâbi'ini zimmetinde mutasarrıf mihiri ve deyn aldığı eşyası mukâbelesinde mezbûre Fâtîma'ya takas ve temlik ve teslim eyleyüb hâtûn dahî kabûl eyledi bizler şahidiz şehâdet ideriz deyü şehâdet eylediklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub bî-vech münâza'adan mezbûr Muhammed men' birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i Zi'l-kadeti's-şerife li-sene 1123.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Ebu Bekir Efendi el-Hatib Câmi'-i Kebîr

el-Hâc Sefer Ağa

el-Hâc Ebu Bekir Ağa

Ömer Ağa Piran Ağası

Ve gayrihim.

s.54/b.1

Medine-i Harput mahallâtından Alişam nâm karye sâkinlerinden Hüseyin Beşe ibn-i Hamza nâm kimesne meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu sâhibü'l-kitab el-Hâc Osman Ağa ibn-i muvâcehesinde bi't-tav' ve'r-rızâ takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb tarih-i kitâbdan bir sene mukaddem karye-i mezbûrede vâki' mahsûsan mülk-i sarîhim olan iki taraftan yine benim mülküm ve iki taraftan tarîk ile mahdûd bezirhâne alât ve esbâbı ve tevâbi' ile ve yine karye-i mezbûrede vâki' olub sülânı karındaşlarım el-Hâc İsmail ve Osman'ın ve sülüsü benim olan bir taraftan Hacı Hasan ve bir taraftan Perü nâm kimesne tarlası ve bir taraftan harman ve bir taraftan çayır ile mahdûd bağda olan sülüs hissemi ve yine karye-i mezbûrede vâki' iki taraftan mezkûr el-Hâc Osman Ağa ve bir taraftan mezbûr el-Hâc Hasan yerleri ve bir taraftan çay ile mahdûd olub vech-i meşrût üzere ve yine karındaşlarım mezbûrân ile müşterek olduğum bir kıt'a sulu tarlada olan sülüs hisse tarlamın hakk-ı tasarrufunu izn-i sâhib-i arz ile ve dâhilinde olan bağçenin yine sülüs hisse bağçemi ve yine karye-i mezbûrede vâki' bir taraftan Hamza Beşe yeri ve iki taraftan değirmen harıkı ve bir taraftan tarîk ile mahdûd bağçenin zemîni mezkûr el-Hâc Osman Ağa'nın olub eşcârının nısfı mezkûr el-Hâc Osman Ağa'nın ve nısf-ı âherinin sülüsü benim sülânı karındaşlarım mezbûrânın olmağla kendi sülüs hisse-i eşcârımı tarafeynden icâb ve kabûlû hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'i ve tefvîz-i kat'i üzere mezkûr el-Hâc Osman Ağa'ya kırk guruşluk zoltaya bey ve temlik ve tefvîz ve ferâğ ve teslim eylediğümden sonra meblağ-ı mezkûr kırk guruşluk zoltayı tamâmen ahz u kabz eylediğim ecilden ilâ-haze'l-ân ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr tam bezirhâne-i alât ve esbâbı ile bağın ve bağçelerinin sülüsü mülk-i müşterâsı ve tarlanın sülüsü müfevvez-i mahzı olmuştur keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdikü'l-mu'teberi's-şer'i mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i Zi'l-kadetü's-şerife li-sene sülüs ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Yakubzâde el-Hâc Mahmud
el-Hâc Hasan Çelebi
Seyyid Yusufzâde el-Hâc Yusuf
Kara Monla es-Seyyid İsmail Efendi
Badezâde Monla Bekir
Ömer Beşe ibn-i Mahmud Beşe
Abdurrahim bin İshak
el-Hâc İsmail Ağa
Ahî diğer Osman
es-Seyyid Hüseyin Çelebi
Ve gayrihim.

s.54/b.2²⁴²

Medine-i Harput muzafatından Uluabad nâhiyesinde vâki' tımâr karyelerinden Kiğıvenk nâm karyede mütevellid olup hâliyâ medine-i mezbûre mahallâtından Meydan Mahallesi'nde sâkine olan Fâtıma binti Mustafa nâm hâtûn tarafından husûs-ı âti'l-ibrânın tescîli için zevci Ahmed bin Muhammed ve ögay babası es-Seyyid Mahmud Çelebi ibn-i Kileci Monla Ali şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan Ahmed Bik Mescid-i Şerifi'nin imâmı Öruktaşızâde es-Seyyid Monla Yasin Çelebi meclis-i şeri'at-ı garrâda ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda karye-i mezbûre za'imi olan fahrü'z-zü'emâ İbrahim Ağa ibn-i Ahmed tarafından âti'l-beyânı tasdik ve vekîli olup vekâleti Kalaylı Muhammed Ağa ibn-i Ahmed ve Ahmed Beşe ibn-i Himmet şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâle olan köle Muhammed mülakıb el-Hâc Muhammed Ağa ibn-i Abdullah muvâcehesinde bil'-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb mezbûre Fâtıma hâtûnun babası mezbûr Mustafa karye-i mezbûrda bir mikdâr âbî ve gayr-ı âbî zemîni mutasarrıf.

s.54/b.3

Medine-i Harput muzâfatından Uluabad nâhiyesinde vâki' Mollakendi sâkinlerinden olup bundan akdem fevt olan Arslanzâde Mustafa nâm kimesnenin sulbi kızı olup medine-i mezbûre mahallâtından Meydan Mahallesi'nde mütemekkin iden Fâtıma nâm hâtûn tarafından âti'z-zikr ibrânın tescîli için zevci Ahmed bin Muhammed ve ögay babası es-Seyyid Mahmud Çelebi ile Kileci Monla Ali şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olup vekâletine hükm-i şer'i lâhık olan medine-i mezbûrede Ahmed Bik Mescid-i Şerifi imâmı olan Öruktaşızâde es-Seyyid Monla Yasin meclis-i şer'-i şerif lâzımü't-teşrifde medine-i mezbûre mülhakâtından nâhiye-i mezbûrede vâki' Kiğıvenk nâm karyenin za'imi fahrü'l-akrân İbrahim Ağa ibn-i Ahmed Ağa muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb müvekkikem mezbûre Fâtıma'nın babası mezkûr Mustafa sâlifü'z-zikr karye-i Kiğıvenk'de sulu ve susuz mu'ayyen zemîn tasarruf iderken Bila veled-i Elzekur fevt oldukda zemîn-i mezbûr hasbe'l-kanûn tapuya müstehakk olup kızı mezbûre Fâtıma evli olmağın lâkin sagîre evli olmağla zemîn-i mezkûr hâli üzere bir müddet mezbûr İbrahim Ağa'nın yanında kalub ve bir müddet dahî müşârün-ileyh İbrahim Ağa'nın yanında kalub ve mâbeyninden yigirmi bir sene mürûr itmekle hâliyâ mezbûre Fâtıma hâtûn tapu ile taleb olmak üzere niza' idüb müşârün-ileyh İbrahim Ağa dahî bülûgiyetinden sonra altı yedi sene mürûr itmekle tapu iderim dimesi şer'en ve

²⁴² Belgenin üstüne battal yazılarak iptal edilmiştir.

kânûnen kâdir olduğuna fetvâ-yı şerifem vardır ibrâz itmekle cevâb eyledüğünde es-sulh seyyidü'l-hükkâm fetvâ-yı şerifi mücebince beyinlerine müslimûn-ı muslihun tavassut idüb müvekkilem da'vâdan fâriğ olmak için yetmiş beş guruşluk cedîd zoltayı beyinlerin sulh eylediklerinde sulh-ı mezkûru tarafından icâb ve kabûl itmekle bedel-i sulh olan meblağ-ı mezkûr yetmiş beş guruşluk zoltayı tamâmen mezkûr Fâtıma ahz u kabz idüb zikr olunan kalîl ve kesîr tarlalarda min-ba'd medhali kalmadı müşârûn-ileyh İbrahim Ağa'nın da'vâdan zimmetin ibrâ-i 'âmm kâtî'ül-hisâm hisâm ile ibrâ eyledi kime dilerse tefvîz eylesün deyü fâriğ olup beni tesciline vekil eyledi didikde gıbbe't-tasdik mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâsıt-ı Zi'l-kade li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli el-Hâc Ali Efendi müftî-i sâbık
Faziletli İbrahim Efendi el-Müderres
Faziletli Ali Efendi eş-şehîr Yekubazâde
el-Hâc Mahmud Ağa ibn-i el-Hâc Ya'kûb
el-Hâc Mehmed Ağa eş-şehir Bekule
Hergelecizâde el-Hâc Ahmed
Serrâc es-Seyyid Abdullah
Muhammed Ağa ibn-i Derviş
el-Hâc Hasan Beşe Bik Cesîm
Osman Çelebi ibn-i A'mâ Ahmed Beşe
es-Seyyid Monla Ömer Nâibzâde

s.55/b.1

Medine-i Harput muzâfatından olup Uluabad nâhiyesinde vâki' Kiğivenk nâm karyede sâkin olup za'imi olan fahrû'l-akrân İbrahim Ağa ibn-i el-merhûm za'im Ahmed Ağa meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda medine-i mezbûre sâkinlerinden olup hâliyâ mahmiyye-i İstanbul'da dergâh-ı 'âlî mahfûfen bi'l-me'âli yeniçerileri kethüdâsı hazretlerinin kitâbeti hidemetinde olan işbu hâfizü'l-vesika faziletlü fahrû'l-kitab ve'l-kalem-i zehr-âb bâbü'r-rakam el-Hâc Mustafa Efendi hazretlerinin taraf-ı şeriflerinden câ'iz-zikr tefvîzi tefevvüze bimâ hüve nehci's-şer'î vekil olan hâliyâ Harput'da yeniçeri serdârı olup sefer-i nusret-eserden kelâm fahrû'l-emâsil Ali Ağa ibn-i Hasan muvâcehesinde bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb zikr olunan sefer-i hümâyûnda nehr-i Brut sahrasında mûmâ-ileyh el-Hâc Mustafa Efendi'den yedi yüz 'aded guruşluk cedîd zolta ittihâz idüb zimmetimde mütekarrer deynim olmuş idi geldüğümüzde ze'âmetim olan karye-i mezbûre Kiğivenk arazisi beyninde vâki' olup Arslan oğlu Mustafa yeri dimekle ahâlisi beyninde ma'rûf ve meşhûr olup yigirmi seneden beri babamın ve benim bilâ-nizâ' taht-ı tasarrufumuzda olan tahmînen altı müt tohum istî'âb ider âbî ve gayr-ı âbî otuz kıt'a olmak üzere ma'lûmetü'l-hudûd tarlaların mutasarrıfı ve za'imi olduğum hasebiyle ve zirâ'at olunmuş elli keyl hinta ve on altı kile şa'ri ile ma'an bi'l-icâb ve'l-kabûl tefvîz-i kat'î ve ferâğ-ı mer'î üzere mûmâ-ileyh el-Hâc Mustafa Efendi için vekili olan mezkûr serdâr Ali Ağa'ya deyn-i mezkûr yedi yüz guruşluk cedîd zolta mukâbelesinde tefvîz ve ferâğ ve vekili mezbûr serdâr Ali Ağa'ya teslim eyledüğümde mezbûr serdâr Ali Ağa dahî bi'l-vekâle tefvîz ve teslim eyledi ba'de'l-yevm zikr olunan otuz kıt'a âbî ve gayr-ı âbî tarlalar elli kile zirâ'at olunmuş buğday ve on altı kile zirâ'at olunmuş şa'ri ile müşârûn-ileyh el-Hâc Mustafa Efendi'nin müfevvez-i mahzı oldu mutasarrıf olmak için iznim olup bir vecihle medhalim kalmadı keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun bundan gayrı mürâba'am zımmî zimmetinde olan

altmış beş gurus dahî mûmâ-ileyh Mustafa Efendi'nin olmuşdur mürâba'ada mutâlebem kalmamışdır didikde mukırr mezbûr İbrahim Ağa'nın ikrârını almakla el-mezbûr serdâr Ali Ağa dahî bi'l-vekâle tasdîk ve kabûl itmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâsıt-ı Zi'l-kadetü's-şerife li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli el-Hâc Ali Efendi el-Müderriş
Fahrü'l-müderrişin İbrahim Efendi
el-Hâc Hasan Beşe Bik Cesîm
Faziletli Ali Efendi eş-şehîr Bekezbazâde
el-Hâc Mahmud ibn-i Ya'kûb
Kâbin-i mezbûr Osman Çelebi
'İzzetlü Hergelecizâde Ahmed Ağa
el-Hâc Mehmed Ağa eş-şehir Bekule
Muhammed Ağa ibn-i Derviş Mehmed

s.55/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Câmi'-i Kebîr Mahallesi sâkinlerinden olub Peklemanzâde dimekle meşhûr olan işbu hâfızü'l-vesika es-Seyyid Mahmud Çelebi ibn-i es-Seyyid Ahmed ibn-i es-Seyyid Muhammed mahfel-i kazâda 'ammizâdesi es-Seyyid Halil Efendi ibn-i Hüseyin ibn-i mezkûr es-Seyyid Muhammed mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb hakk-ı a'lâmız olan es-Seyyid Derviş Mahmud rahmetullahi 'aleyh olan zekûruna vakf eyledik mahalle-i mezbûrede vâki' ma'lûmetü'l-hudûd evlerinin ba'zısı ve medine-i mezbûrede vakf dâhilinden olan ma'lûmetü'l-hudûd iki bâb dükkânları ve Şüşnaz nâhiyesinde ve vakfiyyede müte'ayyen olunan bağ ve bağçenin ba'zı yerini mezbûr es-Seyyid Halil Efendi mülküdür deyü beni dahl itdûrmeyüb bana 'âid olan hissemi dahî zabt ider bu âna gelince değin münâza'ât-ı kesîre muhâsemât-ı şedîde olmağla beynimize teşmiyet virülüb fasıl virilmemekle bana hayf ve gadr olmuşdur su'âl olunub takrîri tahrîr ve ba'de't-tebyînü'l-hâl beynimiz şer'en fasıl ve kat'-i nizâ' olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr es-Seyyid Halil Efendi fi'l-vâki' zıkr olunan evlerin ve bağ ve bağçesinin ba'zı yerleri mülküdür deyü nizâ' idüb ol ecilden mezbûra hisse virilmeden imtinâ' iderim deyü cevâb eyledüğünde mezbûr es-Seyyid Muhammed Çelebi bir kıt'a hüccet ibrâz (idüb) nazar olundukda bin doksan bir tarihiyle müverrih mazmûnunda es-Seyyid Halil Efendi'nin kız karındaşı Rahime ve vârislerinden Ümmü Gülsüm sâlifü'z-zıkr evlerin bağ ve bağçelerinin ba'zı yerlerini ve ba'zı evini mülk olmak üzere iddi'â eylediklerinde mezbûr es-Seyyid Halil Efendi vakfiyye-i ma'mûlün-bihâları mücebince cedd-i a'lâları mezbûr es-Seyyid Derviş Mahmud evlâd-ı zekrine batnen ba'zı batn vakf eyledüğünü isbât idüb hüccet-i şer'iyye olunmağla mûmâ-ileyh Halil Efendi'den su'âl olundukda hüccet-i mezbûreyi mukırr ve (mu'terif) olub hüccet-i mezkûrdan sonra gayr-ı da'vâsı ve gayr-ı senedi mesmû'a ve makûle olmayub vakf-ı sahîh mukarrer olub lâkin vakfın hissesi benim ve bir hissesi karındaşım es-Seyyid Ebu Bekir ve bir hissesi mezbûr es-Seyyid Mahmud'un olmağla ziyâde tasarruf murâd ider didikde süls-i sülsân üzere bi'l-cümle vakfi mutasarrıf olmak üzere mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrire fî evâsıt-ı Zi'l-kadetü's-şerife li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Ebu Bekir Efendi Câmi'-i Kebîr
es-Seyyid Abdurrahim Efendi Müderris
el-Hâc Ahmed Ağa Hergelecizâde
el-Hâc Mahmud Ağa ibn-i Ya'kûb
Çorbacı Mehmed Ağa

s.56/b.1

Bi'l-fi'l vâli-i eyâlet-i Diyarbekir vezir-i rûşen-i zamîr müşteri-tedbîr devletlü sa'âdetlü merhametlü Ali Paşa yasserallahû bi'l-hayr mâ-yeşâ hazretlerinin tarh-ı refî'lerinden husûs-ı âti'l-beyâna ta'yîn buyurulan fahrû'l-akrân Selâm Ağası el-Hâc Ahmed Ağa mübâşeretîyle medine-i Harput'a tâbi' Ahur nâm karye kurbunda nehr-i Murâd kenârında Bük tesmiye olunan mevzi'e varılıb 'akd-i meclis-i şer'-i şerif olundukda karye-i Ahur'da toprak tasarruf iden fahrû'l-akrân el-Hâc Hamza Ağa tarafından bimâ hüve nehci's-ser'î vekili olan eniştesi Ali Ağa meclis-i ma'kûdda Mazgird sancağına tâbi' Peri nâm karye sâkinlerinden olub voyvoda olan fahrû'l-emâsil ve'l-akrân Osman Ağa mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb işbu Bük tesmiye olunan mevzi'in sınırı nehr-i Murad'dan Yâre varıncaya değin bir tarafı Gökçekaya'dan Saraybaşı'na ândan Karasu'ya ve ândan Şeyh Hacı Bükü sınûruna mevzi' karye-i Ahur'un mer'âsı iken mezkûr Osman Ağa süreklî idüb dört seneden beri karye-i Ahur'da toprağ-ı mülk olmuşuz biz ağamıza mâni' olub su'âl olunub takrîri tahrîr ve ba'de tebyînü'l-hâl icrâ ve fasl olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl müşârûn-ileyh Osman Ağa işbu Bük tesmiye olunan mevzi' kadîmü'l-eyyâmdan beri süreklî olub âbâ'en cedd zirâ'at ve hırâset oluna gelmekle ben dahî 'ahd-i ba'îdden beri bilâ-nizâ' mutasarrıf olub mezbûr el-Hâc Hamza Ağa dört seneden beri ve el-Hâc Hamza Ağa toprağında zemîn ve yerin ve dahî mukaddem kimesneler dahl eylemeyüb ve yerleri mer'âdır deyü dahl eylememişdir mezbûr Ali Ağa'dan istintâk olunsun didikde gıbbe'l-istintâk mezbûr Ali Ağa vekâleten takrîr-i kelâm idüb vâki'en kendimiz ve sâirleri tasarruf eylemedi ve lâkin âbâ'en cedd müşârûn-ileyh Osman Ağa'nın süreklî yeri ve mahsûsan mülkü olduğu ma'lûmumuz didikde müşârûn-ileyh Osman Ağa'dan bi-hasbî'l-kazâ beyyine taleb olundukda müslimînden olub Eylemi'den Bekir bin Abdullah ve Mustafa bin Hüseyin ve Ebu Bekir bin A'yân Mahmud'dan Aşur ve İbrahim bin Ali ve Veli bin Haydar nâm kimesne li-eclî's-şehâde hâzırûn-ı bi'l-meclis olub istişhâd olundukda fi'l-vâki' işbu Bük tesmiye olunan mevzi' ki bir tarafı nehr-i Murâd'dan Yâre varıncaya değin 'arz ve bir tarafı Gökçekaya'dan Saraybaşı'na ândan Karasu'ya ve ândan Şeyh Hacı Bükü sınûruna varıncaya dek dolu olan süreklî kadîmü'l-eyyâmdan beri süreklî olub müşârûn-ileyh Osman Ağa'nın ceddî ve babası ve kendi müddet-i medîdden biri mülkiyet üzere bilâ-nizâ' tasarruf iderler bu âna gelince kimesne dahl eylememişdir bizler bu husûsa bu vech üzere şahidiz şehâdet ideriz her biri edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde gıbbe'r-riâyet-i şerâitü'l-kabûl mezbûr Ali vekâleti hasebiyle men' olunub mûmâ-ileyh mübâşir ma'rifetiyle ibkâ-i kân-ı 'alâ mâ-kân mücebince müşârûn-ileyh Osman Ağa'ya hükm-i şer'î birle mâ-vak'a ketb olunub yedine i'tâ olundu. Fî evâhir-i Zi'l-kadetü's-şerife li-sene sülâ ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Ağa Ca'ferî Ağası
İbnuhu Alaeddin
İsmail Efendi Kürkî
Ahmed Bik ibn-i Abdullah Amidî

es-Seyyid Kâsım Çelebi Amidi
Ve gayrihim.

s.56/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Meydan Mahallesi sâkinlerinden el-Hâc Hasan Beşe ibn-i Ahmed nâm kimesne mahfel-i kazâda bundan akdem fevt olan karındaşı Sefer Beşe'nin sulbî oğlu işbu hâfızü'l-kitâb es-Seyyid Veli Çelebi mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Sefer Beşe fevt oldukda verâseti oğulları mezbûr es-Seyyid Veli'ye hâliyâ Bağdad'da olan es-Seyyid Ali'ye ve zevce-i metrûkesi olub mezbûrların vâlideleri olan Miyâse binti es-Seyyid Hacı Kabak Bekir'e muhasara olmağla bi-emrillâh-i te'âlâ mezbûre Miyâse'yi tezvîç idüb evlâdlarım oldukdan sonra mezbûre Miyâse müteveffât olmağın mezbûr Sefer Beşe'nin mahalle-i mezbûrede vâki' olub mezbûr Seyyid Veli ile karındaşının tasarrufunda olan evlerinden ve müctemilâthânesinden müteveffât-ı mezbûre Miyâse'ye isâbet iden sümün hissesinden bana 'âid olan rub' hissem ile evlâdlarıma ba'de külli'l-hesâb ma'rifet-i şer'-i şerif ile on sekiz gurus isâbet itmekle asâleten ve velâyeten mezbûr Seyyid Veli'den taleb iderim ve bundan mâ'adâ mezbûrân es-Seyyid Veli ve karındaşı es-Seyyid Ali sagîrler olub menzirimde terbiye olduğunda beş altı yüz belki bin gurus nafaka ve kisvelerine harac ve sarf eylemişim meblağ-ı mezkûru dahî taleb iderim su'âl olunub takrîri tahrîr ve ba'de tebyînü'l-hâl icrâ olunmayub beynimiz fasl olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr es-Seyyid Veli fi'l-vâki' bizler sagîr olduğumuz hâlde babamız fevt oluncak câzib-i şer'-i şerifden nâibü's-şer' bi-garez müslimîn ile varub nakîr-i kıtmîr babamız tahrîr ve defter eyledüğünde vâlidemizin sümün hissesi 'alâ-sebîl-i-tehârici's-şer'î ihrâc olundukdan sonra dört yüz gurus nakdiyyemiz nesne seksan gurus rayic olunub nafaka ve kisve ve sâir harc-ı lâzımımıza sarf olunması için izn-i (s.57) şer'-i şerif ile vasî-i mezkûre ma'rifetiyle ceddimiz mezbûr Kabak es-Seyyid Ebu Bekir'e teslim olunub üç beş sene mürûr eyledüğünde seksan gurus rayicden mâ'adâ re's-i mâlımızdan yüz yigirmi gurusumuzu dahî her biri ekl ve bey' idüb ve sâir emvâleri zâyifât eylediklerinden sonra iki yüz seksan gurusum mezkûr Kabak Bekir'den tahassul ve zamir-i mezbûre vâlidemiz Miyâse'ye teslim olunmağla zimmetinde iken medyûnen müteveffât olub ve vâlidemiz mihri el-Hâc Hasan Beşe'nin zimmetinde kırk gurus olub bundan dahî bize 'âid (boşluk) alacak var iken virmeüyüb vâlidemizin deyni edâ olunmadın on sekiz gurus bizden taleb ider deyü cevâb eyledüğünde gıbbe'l-istintâk mezbûr el-Hâc Hasan Beşe'nin zikr olunan iki yüz seksan gurus zevcesi Miyâse'ye teslim olunduğunu mukırr ve mu'terif olmağla es-Seyyid Veli Çelebi'ye ve kız karındaşına meblağ-ı mezkûr edâ olunmadın medyûnen müteveffât olduğu zâhir olub ve nafaka ve kisvelerine vasî-i mezbûr me'zûn iken mezbûr Hacı Hasan Beşe ben harac idüb bin gurusum masraf olmuştur deyü iddi'â eyledük lağv ve mahz olub sarf eyledüğü takdîrde teberru' eylemiş olur mâdâm ki meytin deyni edâ olmadıkca irse müstehakk olmadığı ecilden sâlifü'z-zikr on sekiz gurus talebinden men' birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî gurre-i Zi'l-hiccetü's-şerife li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli es-Seyyid Abdurrahim Efendi el-Müderris

İsmail Efendi Kürkî

Fahrü'l-â'yân es-Seyyid Osman Ağa

Kara Mehmed Beşe Beşirzâde

Fahrü'l-akrân el-Hâc Halil Ağa

s.57/b.1

Hâlâ vâli-i vilâyet ve muhâfız-ı eyâlet-i vezir-i âsaf-nazîr devletlü ve ‘adâletlü Ali Paşa yasserallahû lehü bi'l-hayr mâ habbehu ve paşa hazretlerinin taraf-ı bâherlerinde ta'yîn buyurulan Çukadar Ahmed Ağa mübâşeretiyle Harput sâkinelerinden Râ'bia binti Bektaş Beşe ve yine kazâ-i mezbûr a'mâlinden Hırhik nâm karye sâkinelerinden ‘amucesi Ahmed nâm kimesnenin evlâd-ı sığârına vasî olan Fâtıma binti Sefer nâm hâtûnun Monlakendi nâm karye ‘akd-i meclis-i şer'-i şerif olundukda ikâmet-i da'vâ ve bet-i şekvâ idüb didikde ben sagîr iken pederim fevt olub üç bin gurus nükûd akçesi ki bin iki yüzü Palu beyinin zimmetinde idi ve bin gurus kadar tecemmülât ve karye-i Hırhik'de olan on üç kıt'a tarla ve bir değîrmen ve bağ ve bir coruma bağ ki ‘alâ mâ-farz nısfı benim ve nısfı ‘amucem Ahmed'in olub ‘amucem Ahmed hâl-i hayâtında bana Harput'da bir mesken ve ‘akâr senede kifâyet kadar nafakamı virüb geçen sene ‘amucem fevt oludukda mezbûre Fâtıma imâmlara vasî olub zikr olunan eşyâ ve emlâk zabt-ı hissemi taleb itdikde mâl vaktiyle da'vâ benim iken müdde'î haber olunmaz iken muhzırı saçıma yabışdurub ura ura mahkemeye götürüb bundan mukaddem sen ibrâ olmuşsun deyü mürûr-ı şâhid istimâ' itdürüb himemden men' ve bana gadr-ı hayf itmişdir mezbûr Fâtıma'dan su'âl olunub hüccetin ve ibrâ-i beyyinesin taleb olundukda hüccetin mazmûnunu isbât itmeden ‘âciz olub ibrâ-i beyyinesin hacz lağv ve tezvîr olundukdan sonra ‘âlîü'l-garez müslimînden tefahhus olundukda hâfızü'l-kitab Râbia'ya gadr ve hayf olunduğu şehâdet idüb zikr-i mürûr iden eşyâ ve emlâkun etbâmla ber-vech-i münâza'a hükm birle mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve imlâ ve yedine vaz' olundu. Hurrîre fî evâ'il-i Zi'l-hiccetü's-şerife li-sene 1123.

Şuhûdü'l-hâl

Kurna ağası İbrahim Ağa

Alaybeyi Hasan Ağa

Monlakendi İmâmı

Kethüdâ Yeri Muhammed Ağa

Mollakendi Müderris Hasan Efendi

s.57/b.2

Medine-i Harput mülhakatından mu'âf olan Sarılı nâm karye sâkinlerinden Musa Çelebi ibn-i Ömer mahfel-i kazâda Kamışlı olub Boğadere nâm karyede sâkin olan Mustafa bin Hasan ve Mehmed ve Hasan ibn-i Hüseyin nâm kürdler mahzarlarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb zikr olunan Boğadere toprağında vâki' olub sâhib-i arz ma'rifetiyle babam hâl-i hayâtında bana tefvîz ve temlîk eyledüğü alt tarafı tarîk ve bir tarafı Kuruçay ve bir tarafı mezârlık ve bir tarafı Ömer sınırundan çay kese tarîk ile mahdûd tarlâmın dâhilinde ihdaret? hark idüb ve yerlerini penbe idüb ve ba'zı yerlerini zirâ'at eylemeleri için mütegaliben felhân eyleyüb cânib-i şer'den mürâsele irsâl olunmağla isâ'at eylememişdir hâliyâ ihzâr-ı şer'-i şerif olunmalarıyla su'âl olunub takrîrleri tahrîr ve ba'de't-tebyînü'l-hâl kasr-ı yedlerine tenbîh ve icrâ olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûrlar cevâbında fi'l-hakîka hudûd-ı mezkûr dâhili tarlasında medhalimiz yokdur penbe zirâ'at eylemişüz ve eşcârını kat' eylemişüz ve hark ihdaret? eylemişüz felhân eylemişüz rızâsı olmaduğu için kasr-ı yed eylemek ba'de'l-yevm eğer bir su şûrb eylemeden gayri arazisinde ve eşcârında kat'an medhalimiz yokdur eğer dahl ider söz elli gurus sözümüz olsun didikde mâ-vak'a ketb olundu. Hurrîre fî evâ'il-i Zi'l-hiccetü's-şerife li-sene sûls ve 'ışrîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Abdurrahim Efendi Vâ'iz
Ehuhu es-Seyyid Muhammed Emin Efendi
Fahrü'l-akrân Mirâlay Hasan Ağa
Monla İsmail Kürkî
Kara Mehmed Beşe Beşirzâde
Abdurrahim

s.58/b.1

Medine-i Harput mülhakâtından Üngüzek nâm karye sâkinlerinden Monla Mustafa ve Murad Bik ve Ebu Bekir ve Muhammed ve Halil ve Monla Ali ve Bektaş oğlu Mustafa ve sâirleri meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu hâfızü'l-vesîka Bâli Biklerden es-Seyyid Muhammed ve es-Seyyid Mustafa ve Yusuf ve Ca'fer oğlu Ahmed ve Mahmud ve 'ammisi ve öksüz Mustafa ve sâirleri muvâcehelerinde her biri takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb mezbûrun Bâli Bikler Üngüzek toprağından zemîn mutasarrıf olmalarıyla karyemize isâbet iden tekâlifden mezbûrlar tasarruf iden toprağa isâbet eden tekâlif hisselerini talep eylediğimizde ziyâde ve noksan husûsuyla biri birimiz ile nizâ'dan hâli olduğumuz ecilden beynimize müslimûn-ı muslihun tavassut idüb ba'de'l-yevm karyemize isâbet iden nüzûl ve 'avârız ve menzil ve paşa harcı ve sâir vilâyet ile lâzım gelan bi'l-cümle sâliyâneler içün sene be-sene mezbûrûn Bâli Bikler on dokuz guruşu vakt-i harmanda tarafımıza vireler ve tutdan eşfâ olan suya mezbûrlar dahl eylememek üzere beynimizi fasl ve karardâde eylediklerinde bizler ve ânlar bu sulha hüsn-i rızâmız râzı olub kat'-i nizâ' eylemek bu sulhun hilâfından olub ilâ mâşallahu te'âlâ bunun üzerine sâbit olduk didiklerinde Bâli Bikler mezbûrûn dahî dahî²⁴³ vech-i meşrûh üzere mukırrdan mezbûrun takrîrlerini kabûl eyleyüb meblağ-ı mezbûru edâya ve tutdan aşağı suya dahl eylememek ta'ahhüd eylemeğın zabten li'l-makâl mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Zi'l-kadetü's-şerife li-sene süls ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-akrân Ali Ağa
Kapu Kethüdâsı Mustafa Ağa
'İzzetlü Mustafa Beşe
Süleyman Ağa Huhlu

s.58/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Zahirîye Mahallesi sâkinlerinden Mehmed ve Feyzullah ve Hasan ve İbrahim ebnâ-i Abdi nâm karındaşlar asâleten ve kız karındaşları Ümmihân nâm hâtûn tarafından mezbûr Mehmed vekâleten meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu hâfızü'l-vesîka Monla Ahmed ibn-i İbrahim Efendi muvâcehesinde her biri bi'l-asâle ve bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb mülk-i mevrûsemiz olub mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan es-Seyyid Fazlı Efendi ve bir taraftan Beşir Ağa ve bir taraftan Katırcı Hüseyin mülkleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd olub havlu ve kenefi müştemil olan büyût-ı müte'addidemizi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezbûr Monla Ahmed'e seksan guruş ve altı okka bakır ve bir mikdârı vezn-i penbeye bey' ve temlik ve teslim eyledüğümüzden sonra zikr olunan seksan

²⁴³ İki defa yazılmıştır.

guruşu ve altı buçuk okka bakırı bi-vezn penbeyi tamâmen ahz u kabz eyledik ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr evler (bakırı)²⁴⁴ ve tevâbi' ve levâhıkı ile mülk-i müşterâsı oldu eğer mezbûre Ümmihân'dan da'vâ zuhûr idüb mezbûr Monla Ahmed'e zarar isâbet idese zâmin-i derk ile ben zâmin deyü vekil-i mezbûr Muhammed takrîr itmekle gibbe't-tasdîk mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Zi'l-hiccetü's-şerife li-sene 1123.

Şuhûdü'l-hâl

Ahmed Çelebi ibn-i Bâli Beşe

Dörtgöz Osman

Neccâr Ali

Monla Muhammed ibn-i el-Hâc İdris

Obazâde Ali Çelebi

Nebi Çelebi Babuçcu

Osman Sarızâde

s.58/b.3

Medine-i Harput mülhakâtından Çulçapur nâm karye sâkinlerinden bâ'is-i haze'l-kitâb Ebu Bekir bin Hasan ve Süleyman bin Mustafa şâbb-ı emredler mahfel-i kazâda medine-i mezbûre müzâfatından karye-i (Kürk)²⁴⁵ Huh sâkinlerinden Eyyüb ibn-i Hüseyin mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Eyyüb bize iftirâ-yı mehaz idüb dişimi ihrâc eylediler deyü şer'-i şerife gelmeden üzerimize mübâşir getürüb bi-gayr-ı hakk kırk beş guruşumuz ile bir tüfenkimizi alub ziyâde zulm ve hayf eylemişdir su'âl olunub takrîri tahrîr ve mücebi icrâ olunmak matlûbumdur icrâ olunmak matlûbumdur didiklerinde gibbe's-su'âl fî'l-vâki' mezbûrlar dişimi ihrâc eylediler deyü Hasan Bölükbaşı'ya mezbûrları ahz itdirdim cerimelerin aldıldım lâkin dişimi ihrâc eylediklerine şahidim yokdur da'vamda kâzım deyü bi-tav'a Eyyüb takrîr eylemekle mücebiyle hükmi-i şer'î birle mâ-vak'a ketb olundu. Hurrire fî evâhir-i Zi'l-hiccetü's-şerife li-sene sül's ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü's-sadât es-Seyyid Zinnureyn Çelebi

es-Seyyid Monla Ömer el-Mukayyid

es-Seyyid Ebu Bekir Ağa Argınlı

Mustafa bin Derviş

Veli Bik Helezürlü

s.59/b.1

Medine-i Harput mahallâtından Meydan Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Mustafa Çelebi ibn-i Yasin nâm kimesne meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu sâhibü'l-kitab Esediyye Mahallesi sâkinlerinden Ömer Çelebi ibn-i Yusuf muvâcehesinde bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb silk-i mülk-i sarîhimde münselik olub sâlifü'z-zikr Meydan Mahallesi'nde vâki' bir taraftan 'ammim es-Seyyid Ömer ve bir taraftan Na'beld²⁴⁶ Seyyid Ömer mülkleri ve iki taraftan tarîk ile mahdûd ve bir bâb sofa ve bir bâb oda ve bir fevkânî oda ve tahtı örtme ve havluyu tevâbi' ile tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsideden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezbûr Ömer

²⁴⁴ Üstü çizilmiştir.

²⁴⁵ Üstü çizilmiştir.

²⁴⁶ Doğrusu "Nal'bend" olmalı.

Çelebi'nin zikr olunan Esediyye Mahallesi'nde vâki' iki taraftan Dede yuları Hüseyin Çelebi ve bir taraftan Fil Osman Beşe mülkleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd bir bâb sofa ve bir bâb kış evi ve bir örtme ve sulusu ve tevâbi' ile istibdâl-ı sahîh-i şer'î üzere istibdâr idüb benim bey' eyledüğü büyü-1 müte'addide ziyâde berâya olmağla elli guruşluk zolta meblağını dahî ahz u kabz eyledim Meydan Mahallesi'nde zikr olunan evler mezbûr Ömer Çelebi'nin mülk-i sarîhi oldu ve Esediyye Mahallesi'nde zikri mürûr iden evler benim mülk-i mübâdelem oldu didikden sonra mezbûr es-Seyyid Mustafa Çelebi'nin vâlidesi Kezban binti Hüseyin nâm hâtûn tarafından âti'l-beyânı tescîl içün Ali Beşe ibn-i es-Seyyid Mehmed ve es-Seyyid Mahmud bin Salih şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan mezbûre Kezban hâtûnun karındaşı es-Seyyid İbrahim hâzır-ı bi'l-meclis olmağla mezbûr Ömer Çelebi muvâcehesinde bi'l-vekâle takrîr-i kelâm idüb mârû'z-zikr Meydan Mahallesi'nde oğlu es-Seyyid Mustafa'nın Ömer Çelebi ile istibdâl eyledüğü menzilde olan hissesin oğlu ile hisseleşüb medhali kalmadı deyü takrîr eyledüğünden sonra bu istibdâl-i husûsla mezbûr Ali zuhûr idüb tarafına zarar isâbet iderse mezbûr Seyyid Mustafa ve mezbûr Ömer zâmin-i derk ile zâmin olmağla mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i Muharremü'l-harâm li-sene süls ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla Halil bin Sacid

Çerhizâde Bekir Çelebi

Süleyman bin Kalaycı İsmail

Emin ibn-i İshak

Faziletli es-Seyyid Muhammed Efendi

Monla Eyüb

s.59/b.2

Medine-i Harput'da Hacılı Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan İslâm Beşe ibn-i nâm kimesnenin sulbiyye kızları Hadice ve Fâtıma ve Ayşe ve vâlideleri Emine taraflarından âti'z-zikr da'vâ ve husûmetlerine Hergelecizâde Mahmud ve Ağcazâde Ali Beşe şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan Veli bin (boşluk) nâm kimesne mahfel-i kazâda müteveffâ-yı mezbûrun sulbî oğlu işbu hâfızü'l-kitâb Muhammed nâm şâbb mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mezbûrun verâseti mezkûrlara ve diğer oğlu Halil'e münhasıra olmağla asl-ı mes'elesi sekiz sehimde müstakim oldukda ikişer sehim oğullarına ve bir sehim kızlarına ve bir sehimi zevcesi Emine'ye 'âid olmağla kızları mezbûrân sabiyye oldukları hâlde vâlideleri ve vesâyeti hasebiyle mezbûr Muhammed dahî sabî olmağla karındaşı Halil'in vesâyeti ile emlâk ve erzâkları teslim oldukda karye-i Hersenk'de vâki' bağ ve bağçe ve suları ve harman yerleri mukâbelesinde mezbûrâna kırk guruş virilmiş el-hâletü-hâzihi mezbûr Muhammed emlâk-ı mezkûru ziyâde bahâya bey' eylemiş ol ecilden takassüm olmağın fâhiş olmağla müvekkilelerim bâliğ olub gayr-ı iz'âsı içün beni vekil eylediler su'âl olunub takrîri tahrîr ve ba'de tebyînü'l-hâl icrâ olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Muhammed cevâbında ben sabî iken babamızın terekisi taksîm olunub fasl olmuşlardır ve evleri aldıklarından ziyâde bahâ ile bey' eylemişler bana gadr olmuş iken yine benden iddi'â iderler kıymet oldukda her eşyâ kıymeti ile taksîm olmuş deyü cevâb idüb cevâbını mübeyyin beyyine taleb oldukda müsliminden fahrü'l-müderrisîn el-Hâc Ali Efendi ve Kürkcüzâde Hamza Ağa li-ecli's-şehâde hâzırân olub istişhâd oldukda fi'l vâki' Hüseyin taksimde bağ ve bağçe ve evler ve harman yerlerinin ve sâir müctemilâtın kıymetleri üzere idi her biri kabûl

ve kabz idüb karye-i mezkûrda ve sâir emlâkda mezkûrânın da'vâları ve gayr-ı husûslarıyla nizâ'ları kalmayub kat'î nizâ' olmuşlardır bizler bu husûsa bu vech üzere şâhidiz şehâdet ideriz deyü her biri edâyı şehâdet itdiklerinde hayr kabûl ve vâki' olub bî-vech-i münâza'adan men' birle mâ vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Zi'l-hiccetü's-şerife li-sene süls ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ömer Çelebi Dayızâde

Emin İbrahim Çelebi

Abdullah Çelebi ibn-i Hamza Ağa

Ehuhu Osman

Ahi diğer Ahmed

s.60/b.1

Medine-i Harput mülhakâtından Sürsürü nâm karye sâkinlerinden Arslan nâm zımmînin bâkire-i bâliğe kızı Beyhan nâm zımmîye meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu hâmilü't-terkîm karye-i mezbûre sâkinlerinden Şehbazik veled-i Azgavur zımmî muvâcehesinde mu'arraf ta'rîfiyle mu'arrefe olundukdan sonra bi-tav'ihâ ve bir izâhen takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb hâlet-i sabâvebimden biri mezbûr Şehbazik tezvîc olmağa ikrâr olunub ve benim dahî rızâm olmuş idi ilâ-haze'l-ân ol rızâm ile kâyim olub benim zevcem olmağı kabûl eylemişim şer'-i şerif-i mazhardan dahî izn virülüb kavî olsun didikde mezbûr Şehbazik dahî bi'l-muvâcehe kabûl idüb tarafeynden icâb ve kabûl vâki' olmağa zeyl-i vesikada mestûrû'l-esâmi olan huzûr-ı müslimînden 'akd-i nikâh olunub mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi's-sâbi 'aşer min Muharremi'l-harâm li-sene erba'a ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Mahmud ibn-i el-Hâc Ya'kûb

Abdurrahman Beşe

Muhammed Ağa Kalaylı

İsmail Çelebi Kalaycı

Ali Beşe Ağa Veli

Ahmed Beşe ibn-i Muhammed

es-Seyyid Monla Ömer

s.60/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Perçenç nâm karye sâkinlerinden Mustafa ve Ali ibni Ahmed el-Mukayyid karındaşlar ve âti'ü'l-'akâra şerîkleri olan Yusuf bin Haydar meclis-i şer'-i şerif-i enver ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda karye-i mezbûre sâkinlerinden işbu sâhibü'l-kitab İbrahim Beşe ibn-i el-Hâc İsmail Beşe muvâcehesinde her biri bi't-tav' ve'r-rızâ takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb karye-i mezbûrede vâki bir taraftan Mahmud Bik ve bir taraftan Uzun Ali oğlu Veli ve bir taraftan Küyük oğlu Veli Beşe mülkleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd ve mümtâz olan bağ ve eşcârı çürmesi ve tevâbi' ve levâhıkı ile kız karındaşımız olub hâliyâ Palu kazâsında olan Lale Han hâtûn hissesini 'alâ-sebîli't-tehârici's-şer'î ahz idüb medhali kalmamağa zikr olunan baği eşcârı ve tevâbi' ile tarafından icâb ve kabûlü hâvî üzere mezkûr İbrahim Beşe'ye yigirmi sekiz gurusluk cedîd zolta ile otuz iki gurusluk simî bir kılıç ve sâde bir kılıca bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' ve temlik

ve teslîm eyledüğümüzden sonra yigirmi sekiz gurusluk cedîd zoltayı ve simî kılıcı ve sâde kılıcı tamâmen ahz u kabz eyledik ba'de'l-yevm medhalimiz kalmadı mezbûr İbrahim Beşe'nin mülk-i müşterâsı oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didiklerinden sonra her biri tekrâr takrîr-i kelâm idüb babamız Ahmed'in Bağdad'da bir oğlu olduğu istimâ' olunur vâki'en gelüb hisse taleb iderse bay hâl bizler görüb mezbûr İbrahim Beşe'ye zarar isâbet olunmaya ve karındaşıımızdan ve kız karındaşıımızdan zarar isâbet iderse zamân-ı derk ile biz zâmin didiklerinde gıbbe't-tasdîk mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâsıt-ı Muharremü'l-harâm li-sene erba'a ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla Bekir Yârezâde

Resûl Beşe ibn-i Ömer

Yusuf Beşe ibn-i Seyyid Muhammed

Monla Eyüb bin Hâlid

Ehuhu Sâlih Beşe

Kara Muhammed bin Mustafa Beşe Kayazâde

Aşkulu Ömer

s.60/b.3

Medine-i Harput Meydan Mahallesi sâkinlerinden olub fevt olan Ömer bin Beşir nâm müteveffânın sagîr oğlu Mustafa'nın tesviye-i umûru için bir kayyım lâzım ve mühim olmağla sagîr-i mezbûrun li-ebeveyn karındaşı Ali nasb ve ta'yîn olunmuşdur mezbûr dahî kayyım olub ve hidmet-i lâzimesin 'uhdesinden gelmeğın ta'ahhüd itmekle bi't-taleb ketb olundu. Tahriren fî'l-yevmi's-sâni ve'l-ısrin min Muharremi'l-harâm li-sene erba'a ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Yasin Beşe

Şehir haraccısı Ali Beşe

Monla Ömer Mukayyid

Muhzır İbrahim

s.60/b.4

Medine-i Harput sâkinlerinden es-Seyyid Abdullah ve es-Seyyid Hâfız ibn-i Yahya Efendi nâm karındaşlar meclis-i şer'-i hatîr lâzımü't-tevkîrde yine kazâ-i mezbûre sâkinlerinden fahrü'l-muhadderât işbu sâhib-i haze'l-kitâb Zeliha binti es-Seyyid Mustafa Ağa nâm hâtûn tarafından husûs-ı âti'l-beyânı tasdîk ve vekîl olub vekâleten nehc-i şer'î ve tarîk-i mu'teber-i mer'î üzere sâbit olan Ahmed Çelebi ibn-i Zekeriya Efendi nâm kimesne mahzarında bi't-tav'i's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb kazâ-i mezbûre müzâfatından Hoğu nâm karyede vâki' ma'lûmetü'l-hudûd sulu ve susuz toprağın diğerin suyundan on beş günde bir gün suyunu ve boğuk harıktan hâvî olan on altı günde yarım gün suyunu Zeliha hâtûna hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma'rifetiyle dört yüz yetmiş gurusu tefvîz idüb mukâbele-i tefvîzde mezbûrenin yedinden meblağ-ı mezbûr dört yüz yetmiş gurusu olub kabûl idüb mezbûrum dahî tefvîz ve teslîm eylediğinden sonra ba'de'l-yevm arazi-i mezbûr mezbûrenin hakk-ı müfevvizidir keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrların minvâl-i meşrûh üzere ikrârları ol-makûle el-mezbûr Ahmed Çelebi ve vekâleten bi'l-muvâcehe tasdîk ve

kabûl idûb mâ-vak'a ketb olunub yed-i talebe vaz' olundu. Tahriren fî evâsıt-ı Rebi'ül-evvel li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Ebu Bekir Ağa ibn-i Mehmed Çavuş
Süleyman Çelebi Ağa Mehmed Efendi
Ehuhu İbrahim Çelebi
Monla Osman ibn-i Ali
Musa Çelebi

s.61/b.1

Medine-i Harput mahallâtından Zahriyye Mahallesi sâkinlerinden Aşîrzâde es-Seyyid İsmail Çelebi ibn-i es-Seyyid Mehmed meclis-i şer'-i şerif-i enver ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-vesika Monla Kâsım bin Mevlûd muvâcehesinde bi't-tav'î's-sâf ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idûb Bâlizâde müteveffâ Bekir Beşe'den intikâl idûb vârisinden hüccet-i şer'iyye ile iştirâ eyledüğüm medine-i mezbûre esvâkıdan Attar sükunda vâki' bir tarafı Kureyşzâde isticâr eyledüğü vakf dükkân ve bir tarafı Çorbacızâde el-Hâc Osman ve bir tarafı Kürd Sefer oğlu Bekir Çelebi dükkânları ve bir tarafı tarîk ile mahdûd ve mümtâz olub silk-i mülk-i sarihîmde münselik olan bir bâb 'attâr dükkânını tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezbûr Monla Kâsım Çelebi'ye iki yüz on bir buçuk gurusluk zolta-i cedîde bey' ve temlik ve teslim eyledüğünden sonra semen-i mezkûr iki yüz on bir buçuk gurusluk cedîd zoltayı bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr dükkân tevâbi' ve levâhıkı ile mezkûr Monla Kâsım Çelebi'nin mülk-i müşterâsı oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü'l-mu'teberi's-şer'î mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i Muharremü'l-harâm li-sene erba'a ve 'ısrın ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Abdurrahim Efendi Vâ'iz
Kürkî Monla İsmail
Muhammed Ağa Hamidili
Monla Bekir Yârizâde
es-Seyyid İsmail İslâmzâde
Çorbacızâde el-Hâc Mümtaz
Nuralizâde Ebu Bekir Beşe
es-Seyyid Abdullah Sağmanzâde
Neccârzâde Muhammed

s.61/b.2

Medine-i Harput mahallâtından (Meydan Mahalle)²⁴⁷ Kara Sofi Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Ali bin (boşluk) nâm kimesnenin sulbî sagîr oğulları Mehmed ve İsmail ve (boşluk) ve sulbiyye sagîre kızları Ayşe ve Hadice'nin emvâllerini hıfz ve ahvâllerini zabt eylemek içün bir vasî lâzım ve mühim olmağla müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i metrûkesi olub eytâm-ı mezbûrelerin vâlideleri ve mürebbiyeleri olan işbu sâhibü'l-kitâb Lale Han binti Seydi nâm hâtûn

²⁴⁷ Üstü çizilmiştir.

hâllerine şafak ve vesâyetlerine müstehakk olmağla cânib-i şer'-i mazhardan mezbûre hâtûn eytâm-ı mezbûrenin tesviye-i umûrlarına vasî nasb olunub ol dahî vesâyet-i mezbûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin edâya mûte'ahhide olmağın vesika-i anîke ketb olunub yedine i'tâ olundu. Fî evâhir-i Muharremü'l-harâm li-sene erba'a ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fazlı Efendi el-Vâ'iz

Mehmed Çelebi bin el-Hâc Abdullatif

el-Hâc İsmail Çelebi Zağferanî

Ahmed Çelebi ibn-i el-Hâc İbrahim

Nesahîzâde Bektaş Çelebi

s.61/b.3

Medine-i Harput mahallâtından Hacı Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Ahmed Çelebi ibn-i Mahmud Bik meclis-i şer'i'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitab es-Seyyid İbrahim ve es-Seyyid Mustafa ve es-Seyyid Muhammed ve es-Seyyid Ali ebnâ' Kureyş el-Hâc Monla İsmail Çelebiler muvâcehelerinde bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb medine-i mezbûre mülhakâtından Kiğivenk nâm karye arazisi beyninde vâki' mu'ayyen sulu ve susuz tarlalar babamızdan bana ve karındaşım Muhammed'e intikâl itmekle bundan akdem beynimizde münâza'a üzere taksîm ve tahdîd ve ifrâz olunmuş idi ba'dehû kendi hissemîn nısfını eğer sulu ve eğer susuz ve harman yeri nısfını suyu ve tevâbi' ile tarih ü vesîkadan iki sene mukaddem tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût üzere merkûmun es-Seyyid İbrahim ve es-Seyyid Mustafa ve es-Seyyid Mehmed ve es-Seyyid Ali Çelebi karındaşlara yüz elli guruş bedel mukâbelesinde ma'rifet-i sâhib-i arz ile tefvîz ve ferâğ ve teslîm eylediğümden sonra mukâbele-i ferâğda olan bedel-i mezkûr yüz elli guruşu tamâmen ahz u kabz eylediğüm ecilden taht-ı tasarrufumda olan tarlaların nısf-ı şâyi'asını ve suyunun nısfı ve harman yerinin nısfı ve tahammî âbî ve gayr-ı âbî müfevvez-i mahzıları olub münâza'a üzere ilâ-haze'l-ân müsterek olmuşuz el-yevm takrîr-i tahrîr olunub yedlerine i'tâ olunsun didikde gıbbe't-tasdik mâ-vak'a bi't taleb ketb olundu. Fî evâsıt-ı Saferü'l-hayr li-sene erba'a ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Abdurrahim Efendi Vâ'iz

es-Seyyid Selman Efendi el-Müderres

Ehuhu Muhammed Emin Çelebi

İsmail Efendi Kürkî

el-Hâc Mahmud ibn-i Ya'kûb

Kalaylı Muhammed Ağa

es-Seyyid İsmail Mütevellî

Hâlid Bik

Mehmed (Beşe ibn-i) Murad

Ehuhu Halil Beşe

s.62/b.1

Ali Paşa hazretlerinin sonradan me'mûr olduğu seferin ordu pazar buyurulduşudur

Şeri'at-şî'âr Harput kâdısı zide fazlûhu ve kıdvetü'l-ulemâ ve'l-muhakkikîn müftîsi zide ilmihi ve mefâhirü'l-akrân Koca Ali Ağa ve Bekir Ağa ve İbrahim Ağa ve Serdâr Ağa ve alaybeyi ve il vekili ve sâir iş erleri zide kadrûhum inhâ olunur ki

İşbu sene-i mübârekede mükemmel ve müretteb kapımız halkı ile Moskov seferine me'mûr ve levâzım ve esbâb-ı seferiyyemiz derhâl tedârik ve rûz-ı firûzdan akdem mahall-i me'mûra vusûlümüzü şâmil taraf-ı saltanat-ı aliyyeden mü'ekked ve müşeyyed fermân-ı 'âlîşân sadır olunub mu'tad-ı kadîm üzere kazâ-i mezkûrdan viregelen ordu bazarın cem' ve tahsîli için tarafımızdan buyuruldu ısdâr ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hacı Hüseyin Ağa zide kadrûhu ta'yîn ve irsâl olunmuşdur nice dürlü 'özü ve 'illet ile te'hîr ve tevkîf olmağla kazâ-i mezkûr tarafımızdan ne gûna sıyânet olunduğun fehm idersiniz ve sefer-i hümâyûndan ne vakt gelüb ve yine ne mahall-i me'mûr olduğumuzu bilürsüz matlûb olan ordu bazar akçesi etba'ımız için olmayub hidemât-ı hümâyûnda din-i mübîn uğruna bezl ve sarf olunacağı cümlesinin ma'lûmudur matlûb olan ordu bazardan bir akçe geriye kalmayub bi-eyyi vechin kâne tahsîl olunmak emr-i mukarrerdir bilesiz imdi zahîre bahâdan noksan olan altı yüz gurus ve ordu bazarı bi't-tamâm tevzî' ve taksîm ve bir gün evvel ve bir saat mukaddem mûmâ-ileyhe teslim ve tahsîl itdirilmek bâbında işbu buyuruldu ısdâr olunmuşdur vusûl buldukda sür'at ve dikkat olmamakla kat'an te'hîr ve tevakkuf eyleyüb tevzî' ve taksîm ve bir gün evvel ve bir saat mukaddem mûmâ-ileyhe cem' ve tahsîl itdirmeye her biriniz dikkat-i tâm ve sa'y-ı ihtimâm eyleyesiz ki fermân buyurulduğu üzere mahall-i me'mûrenin vakti ve zamanı müretteb olmağla 'iyâzen-billah her kangınızın 'avk u te'hîrine ve bu umûr-ı mühimmenin ta'tiline bâ'is ve bâdî olacak olursanız bir vechile 'özü ve cevâbınız ısgâ olunmayub her biriniz mu'âteb ve mu'âkab olmanızı mukarrer bilesiz sen ki tahsîl(dâr-ı) mûmâ-ileyhsin husûs-ı mezbûrede her kim mûmâna'at iderse umûmen ism-i resimleriyle yazub il'âm eyleyesin ki ahz ve ihfâ olunmayub bilâ-te'hîr hakkından gelinüb âna göre hareket ve müceb-i buyuruldu birle 'âmil olasız deyü buyuruldu. Fî 22 Muharrem sene 1124.

s.62/b.2

Medine-i Harput mülhakâtından Helezür nâm karye sâkinelerinden Asiye binti nâm hâtûn mahfel-i kazâda karye-i mezbûre sâkinelerinden Timur oğlu Osman nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Osman evimi açub bir alaca kaftan ve bir gömlek ve bir hâtem ve bir dolak ve bir yemeni çit ve bir bayağı çit ve sâir eşyâkı bokça ile sirka olmuş idi mezbûr Osman'ın yedinden zuhûr eyledi su'âl olunub takrîr-i tahrîr ve ba'de tebyînü'l-hâl alıvırilüb icrâ-yı hakk olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Osman haberim yokdur deyü münkir olub mezbûr Osman'ın eniştesi olan Monla Ebu Bekir bin Hasan ve Süleyman Ağa ibn-i Hacı Ağa nâm kimesneler li-ecli's-şehâde hâzırân-ı bi'l-meclis olub münkir-i mezbûr muvâcehesinde istişhâd olundukda fi'l-vâkı' mezbûr Osman mezbûr hâtûnun zikr olunan eşyâlarını sirka eyledüğü ma'lûmdur evin açub esvâb-ı mezkûru serîka eyledüğüne mu'âyene eyledik biz bu vech üzere sârik olduğuna şâhidiz şehâdet ideriz deyü şehâdet eylediklerinden sonra bi't-taleb mezbûrun kefiyet hâli istifsâr olunmağla karye-i mezbûre sipâhileri ve cemâ'at-i müslimîn ve sâir cemm-i gafîr fi'l-hakîka mezbûr Osman dâ'imâ sâ'î bi'l-fesâd ve şâkî ve yaramaz ve sârik olduğu zâhir ve mütevâtir her zamân İbâdullah mazereti isâbet ider deyü haber ve makâm-ı şehâdetde takrîr eylemeleriyle mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i Saferü'l-hayr li-sene erba'a ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Mahmud ibn-i Ya'kûb

İbn-i el-Hâc Hasan Çelebi

Ebu Bekir Ağa

Veli Çelebi

Monla Eyüb ibn-i İshak

Ehuhu Abdurrahim

el-Hâc Mehmed bin Ahmed

Osman bin Ahmed

Köse Muhammed Helezürlü

s.63/b.1

.... Yeniçeriyân tâ'ifesine sefer-i selase için gelen fermân sûretidir.

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fezâilî ve'l-yakîn râfî'u a'lâmi's-şerî'atî ve'd-dîn vârisü 'ulûmü'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyet-i melikü'l-mu'în Üsküdar'dan Anadolu'nun orta kolu nihâyetine varınca vâkî' olan müvellâ-i i'zâm zîde fazlühum ve fahrü'l-kuzât ve'l-hükkâm ve ma'denü'l-fazl ve'l-'ulûm kâdılar zîde fazlühum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûnum vâsıl olucak ma'lûm ola ki

Bi takdîrillahi te'âlâ devlet-i 'aliyye ve Moskov çarı beyninde bin yüz on iki senesinde musâlaha vukû'undan sonra bin yüz yigirmi bir senesinde temdîd-i sulh olmuşken çar-ı Moskov devlet-i 'aliyyenin bilâd-ı İslâmiye'ye su-i kasdında iş'âr ider harekâta mübâşeret ile nakz-ı 'ahid itmekle bu sene-i mübâreke tertîb ve ihzâr olunan 'asker-i islâmi bi-tevfikillahi'l-melikü'l-mennân Moskov çarı ve 'askerini muhârebe ve mukâtele ile tazyîk eylediklerinde Azak kal'ası devlet-i 'aliyyeye teslim ve Taygan kal'ası bi'l-küllîye hedm Lehlüden ve Kazak tâ'ifesinden dahî el çekmeyüb ve bundan mâ'adâ dahî ba'zı şürût ve 'uhûd üzerine 'akd-i sulh olunmak üzere tarafından memhûr ve ma'mûlün-bih ba'zı temessükler virilmiş alınmış ilen hâliyâ çar-ı Moskov bu temessüklerde münderic olan şürût ve 'uhûd üzerine Azak kal'asını taraf-ı devlet-i 'aliyyeye teslim itmeyüb ve Taygan kal'asını dahî hedm itmedüğünden gayrı Lehlüden ve Kazak tâ'ifesinden dahî el çekmeyüb dahî tarafından rikâb-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma gelen nâmesinde devlet-i 'aliyyede olan murahhas rehlinin takrîrinde mu'ayyen olub ve bu kefiyet mâbeyninde karâr-dâde olan şerâit-i 'uhûd ve mîsâka mugâyir olmağla 'umûmen vüzerâ ve 'ulemâ ve meşâyih ve eşkıyâ ve sâir müşâvere ricâlinden olanlar ile istişâre olundukda def-i şer ve mazarratları için Moskov keferesi üzerine sefer vâcib olunmuşdur deyü 'ale'l-ittifâk cevâb vormeleriyle çar-ı Moskov'un mazarratını bilâd-ı İslâmiye'den def için bi'z-zât cenâb-ı hilâfet-me'âb devlet ve ikbâl ve şevket iclâl ile 'umûmen Rum ili ve Anadolu ve bilâd-ı sâiremnden olan 'asâkir-i mansûremle müsta'inen billahi te'âlâ evvel baharda sefer-i zafer-esere hareket ve teveccüh-i hümâyûnu zafer-makrûn mukarrer olub ve kefer-i mezbûre üzerine sene-i sâbıkadan ziyâde 'asker ve kuvvet tedârik ile gidikmeğe muhtâc olmak olmağın memâlik-i mahrûsede olan bi'l-cümle 'asâkir-i nusret-me'âsir bu nevrûz-ı firûzda Edirne sahrâsında ordû-yı hümâyûn-ı zafer-makrûn mülhak olmak üzere hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ile evâmîr-i 'aliyye sadır olmağla taht-ı kazânızda ve serdâr ve beylerden mukîm ve misâfir sahîhü'l-esâmi ve esâmisi çalık yeniçeri ve cebeci ve topçu ve kuloğlunun dahî muktezâ-yı fermân-ı hümâyûn üzere 'umûmen gelüb nevrûzda Edirne sahrâsında 'asker-i nusret-esere mülâkî olmaları mühim ve muktezî olmağın vech-i meşrûh üzere tâ'ife-i mezbûrlardan (s.64) bir ferd girü kalmamak

üzere taraf taraf mecma'-ı nâs olan mahallerde münâdiler nidâ ve i'lân ve işâ'at ile cümleyi habir ü agâh itdürüb inşallahu te'alâ vakt-i mezbûrede cümle gelüb Edirne sahrâsında ordû-yı hümâyûnda livâ-yı Resûllulahın altında mevcûd bulunmaları için vakt ü zamanında evlerinden ve yerlerinden ihrâc itmeniz fermân olunub ve kıdvetü'l-emâcîd ve'l-â'yân Ebu Bekir Ağa zîde mecluduhû sürücü ta'yîn ve irsâl olunmuşdur imdi sürücü-i mûmâ-ileyh her kangınızın taht-ı kazâ ve livâ-i hükûmetinize varub dâhil olur ise fermân-ı hümâyûnun mazmûn-ı münîfi üzere taraf taraf mecma'-ı nâs olan mahallerde münâdiler nidâ itdirilmek ve âher vechile cümlesini habir ü agâh idüb ve tevâ'if-i mezbûreden bir ferdin girüye kalmasına müsâ'ade ve ruhsat göstermeyüb mecmû'ı tüfenkleri ve sâir silahlarıyla sefer-i hümâyûnda hidemât-ı din ü devlet-i 'aliyyede mevcûd bulunmak için vakt ü zamanında evlerinden ve yerlerinden ihrâc eyleyüb siz ki serdârlarsız siz dahî bayraklarınızı açub fermân olunan neferâtı cem' ve önlerine düşüb âsitâne tarafında meks ve arâm itmeyüb ve a'yândan ve gayrıdan ve bir ferde hilâf-ı şer'-i şerif te'addî ve tecâvüz itdürmeyüb tanzim ihtimâm ve nevrûz-ı firûzda cümle ile Edirne sahrâsında 'asâkir-i nusret-esere mülhak olmağa gereği gibi ikdâm-ı tâm eylesesiz ve'l-hâsıl bu sefer-i zafer-eser gayrı seferlere kıyâs olunmayub bi'z-zât cenâb-ı hilâfet me'âb teveccüh ve 'azîmet itmekle 'asâkir-i mansûrenin vaktiyle gelmeleri lâzımdır her kimden taksîrât ve tekâsül zuhûr iderse cezâ tertîb olunmak mukarrerdir ona göre hareket ve fermân olunduğu vechile itmâm-ı hizmete sarf-ı kudret ve hilâfından ziyâdesiyle hazer eylesesiz ve sen ki sürücü-i mûmâ-ileyhsin sen ocağın ... ve kârgüzârlarından olub senden dahî bu bâbda gayret ve hamîyyet ile hizmet me'mûl olunmağa bu emr-i mühimm bi'l-küllîye senin ihtimâmına havâle olunmuşdur imdi sen dahî kemâlî mertebe gayret-i hamîyyet ve sa'y-i dikkat idüb ihrâcına me'mûr olduğun tâ'ife-i 'askerîden evlerinde ve yerlerinde bir ferdi alıkomayub cümlesini vaktiyle ihrâc idüb 'askeri gönderilen kazâların serdârlarını ve neferâtını 'ale'l'-esâmi defter idüb geldüklerinde yoklanub itâ'at-ı emr-i 'âli itmeyüb ve firâr edenlerin haklarında lâzım gelan icrâ olunmak için mahtûm defterlerinin bir sûretini serdârların yedlerine teslim ve bir sûretini dahî ma'rifetinle dersa'âdetime irsâl eyleyüb her kazâdan minvâl-i meşrûh üzere tâ'ife-i mezbûreyi ihrâc ve irsâl eylesesin orta kolun nihâyetine vusûlünden sonra 'avdet ve geri kalanları dahî kaldurub ve ardların alub önüne katub cümlesini sürüb ordû-yı hümâyûna getürmeğe senden me'mûl olduğu üzere ihtimâm ve hizmet eylemeğe bezl-i dikkat ve hilâfından be-gayet ictinâb eylesesin deyü düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan vezirim Muhammed Paşa edamallahu te'alâ iclâlûhu tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı hümâyûnum sadır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sadır olan fermân-ı celilü'l-kadrim ve müşârûn-ileyhim tarafından virilen mühürlü mektûbu mücebince 'amel idüb hilâfından be-gayet ihtirâz idesiz şöyle bilüb 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahrîren evâsıt-ı Zi'l-kadetü's-şerife li-sene selase ve mi'eteyn ve elf.

s.65/b.1

Üsküdar'dan Anadolu'nun Orta kolu nihâyetine varınca vâki' olan mevâli-i a'zâm 'izzetlü faziletlü efendiler hazerâtı şerâyi'-i şî'âr sâir kuzât efendiler zide fazlûhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zide kadrûhum inhâ ve i'lâm olunur ki bi-takdîrillahi te'alâ devlet-i 'aliyye ile Moskov çarı beyninde bin yüz on iki senesinde musâlaha vukû'undan sonra bin yüz yigirmi bir senesinde dahî tecdîd-i sulh olunmuşiken çar-ı Moskov devlet-i 'aliyyeye ve bilâd-ı islâmiyyeye su-i kasdını iş'âr ider harekete mübâşeret ile nakz-ı 'ahd itmekle bu sene-i mübârekede tertîb ve ihzâr olunan 'asker-i islâm bi-tevfikillahi'l-meliki'l-'alâm Moskov çarını ve 'askerini muhârebe ve mukâtele ile eylediklerinde Azak kal'asını devlet-i aliyyeye

teslîm ve Taygan kal'asını bi'l-küllîye hedm ve Lehüden ve Kazak tâ'ifesinden dahî el çekmek üzere ve bundan (akdem)²⁴⁸ mâ'adâ dahî ba'zı şürût ve 'uhûd üzere 'akd-i sulh olunmak üzere tarafeynden memhûr ve ma'mûl temessükler alınub virilmişken hâliyâ çar-ı Moskov temessüklerde mûnderic olan şürût ve 'uhûd üzerine Azak kal'asını taraf-ı devlet-i aliyyeye teslîm itmeyüb ve Taygan kal'asını dahî hedm itmedüğünde gayrı Lehüden ve Kazak tâ'ifesinden dahî el çekmedüğü hâliyâ tarafından rikâb-ı hümâyûn-ı pâdişâhiye gelan nâmesinde der-devlet-i 'aliyyede olan murahhas rehinlerinin takrîrlerinden müte'ayyin olub ve bu kefiyet mâbeyninde karâr-dâde olan şerâ'it 'ahd ve mîsâka mugâyer olmağla 'umûmen vüzerâ ve 'ulemâ ve meşâyih ve eşkıyâ ve sâir müşâvere ricâlinden olanlar ile istişâre olundukda def' ve şerr mazarratları için Moskov keferesi üzerine sefer vâcib olmuşdur deyü 'ale'l-itifâk cevâb virmeleriyle çar-ı Moskov'un mazarratını bilâd-ı islâmiyyeden def' için şevketlü kerâmetlü kudretlü mehâbetlü pâdişah-ı islâm-penâh dâ'ifeyullah iktidâra ve kavân efendimiz hazretleri bi'z-zât devlet ve ikbâl ve şevket ve iclâl ile 'umûmen Rum îli ve Anadolu ve eyâlet-i sâirede olan 'asâkir-i mansûre ile müste'inen billahi te'alâ evvel baharda sefer-i zafer-eserde hareket ve teveccüh-i hümâyûnları mukarrer olub ve kefer-i mezbûre üzerine sene-i sâbıkadan ziyâde 'asker ve kul tedârik ile gidilmeğe muhtâc olmağın memâlik-i mahrûsede olan bi'l-cümle 'asâkir-i nusret-me'âsir rûz-ı firûzda Edirne sahrâsında ordû-yı hümâyûn-ı zafer-makrûna mülhak olmak üzere hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ile evâmir-i 'aliyye sâdir olmağla kazâ ve serdârlıklarımızda mukim ve misâfir ve sahîhül-esâmi ve esâmisi çalık yeniçeri ve cebeci ve topçu ve kul oğullarının dahî muktezâ-yı fermân-ı hümâyûn üzere 'umûmen gelüb nevrûzda Edirne sahrâsında 'asker-i nusret-esere mülâkî olmaları mühim ve muktezâ vech-i meşrûh üzere tevâ'if-i mezbûreden bir ferd girüye kalmamak üzere taraf taraf cem' nâs olan mahallerden münâdiler nidâ ve i'lân ve işâ'at ile cümleyi haberdâr agâh itdirüb inşâllahu te'alâ vakt-i mezbûrda cümlesi gelüb Edirne sahrâsında ordû-yı hümâyûnda livâ-i resûlullahın altında mevcûd bulunmaları için vakt-i zamânında evlerinden ve yerlerinden ihrâc eylemeniz bâbında sâdir olan fermân vâcibül-misâl mücebince işbu tahrîr kıdvetül-emâsil ve'l-'ayân sâlifin baş çavuş olan Bekir (Ağa)²⁴⁹ zide mecduhû sürücü ta'yîn ve irsâl olunmuşdur imdi sürücü-i mûmâ-ileyh her kangınızın taht-ı kazâ ve cüz-i hükûmetinde varub dâhil olur ise fermân-ı hümâyûnun mazmûn-ı münîfi üzere taraf-ı cem'-i nâs olan mahallerde münâdiler nidâ itdirmekle ve âher vech ile sen habîr ü agâh idüb ve tevâ'if-i mezbûreden bir ferdin girüye kalmasına müsâade ve ruhsat göstermeyüb mecmû'ü tüfenkleri ve sâir silahlarıyla sefer-i hümâyûnda hizmât-ı dîn ü devlet-i 'aliyyede mevcûd bulunmak için vakt ve zamânıyla evlerinden ve yerlerinden ihrâc eyleyüb ve siz ki serdârlar siz dahî bayraklarınızı açub fermân olunan neferâtı altına cem' ve önlerine düşüb (s.66) ve esnâ-yı tarîkde meks ve arâm itmeyüb re'âyâdan ve gayrıdan bir ferde hilâf-ı şer'-i şerif te'addî ve tecâvüz itdirmeyüb zabt ve rabtlarıyla ihtimâm ve nevrûz-ı firûzda cümle ile Edirne sahrâsında 'asker-i nusret-esere mülhak olmağa gereği gibi ikdâm-ı tâm eyleyesiz ve'l-hâsıl bu sefer-i zafer-eser gayrı seferlere kıyâs olmayub şevketlü 'azîmetlü kudretlü pâdişah-ı 'âlempenâh efendimiz hazretleri bi'z-zât 'azîmet buyurmalarıyla 'asâkir-i me'mûrenin vaktle tamâmen gelmeleri lâzımdır ve her kimden bir gûne taksîrât ve tekâsül zuhûr iderse cezâ tertîb olunmak mukarrerdir âna göre hareket ve fermân olduğu vechle itmâm-ı hizmete sarf-ı kudret ve hilâfetden ziyâdesiyle sadr eyleyesiz ve sen ki sürücü-i mûmâ-ileyhsin sen ocağın mu'temed-i 'aliyye ve kâr-güzârlarından olub senden dahî bu bâbda gayret ve hamiyet ile hizmet ve me'mûl olunmağla bu emr-i mühimin tekmîli senin ihtimâmın ki havâle olunmuşdur imdi sen dahî kemâl mertebe gayret ve hamiyet ve sa'y ve dikkat idüb ihrâcına me'mûr olduğun tevâ'if-i 'askerîden

²⁴⁸ Üstü çizilmiştir.

²⁴⁹ Üstü çizilmiştir.

evlerinde ve yerlerinde bir ferdi alıkomayub cümlesin vaktle ihrâc ve irsâl idüb 'askeri gönderilan kazâların serdârlarını ve neferâtını 'ale'l-esâmi defer idüb geldiklerinde bu kılınub itâ'at-ı emr-i 'âlî itmeyüb hidemât-ı 'aliyyeden âbâ ve firâr idenlerin haklarından lâzım gelan icrâ olunmak için mahtûm defterlerinin bir sûretin serdârların yedlerine teslim ve bir sûretini dahî mektûbla der-sa'âdete irsâl eyleyüb ve her kazâdan minvâl-i meşrûh üzere tevâ'if-i mezbûreyi ihrâc ve irsâl iderek orta kolun nihâyetine vusûlünden sonra 'avdet ve girü kalanları dahî kaldurub ve ardların alub ve önüne katub cümlesini sürüb ordû-yı hümâyûna götürmeğe ve senden me'mûl olduğı üzere itmâm-ı hizmet eylemek bedel ve sa'y ve kudret ve hilâfından be-gayet ecvâb eyleyesiz ve's-selâm. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Zi'l-ka'de sene-i selase ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

(Pençe)

Mehmed Ağa-i Gâh-ı Yeniçeri

s.66/b.1

Medine-i Harput Kal'ası sâkinlerinden Karacazâde Ebu Bekir Bese ibn-i el-Hâc Mustafa meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu hâfızü'l-vesîka 'ammisi el-Hâc Eyüb Çelebi muvâcehesinde bi'tav'î's-sâf ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb zikr-i âti't-tefvîzin ferâğına gelinceye değin taht-ı tasarrufumda olub karye-i Hüseyinik arazisi beyninde vâki' beynimizde mu'ayyen sulu toprağın nisf-i mezbûr el-Hâc Eyyüb Çelebi'nin ve nisf-i âheri babamın olmağla babam fevt olub nisf hissesi bana ve karındaşım Muhammed'e intikâl eylemiş idi el-hâletü-hâzihi kendi rub' hisse toprağın ve rub' suyunun hakk-ı tasarrufunu izn-i sâhib-i arz ile ve zirâ'at olunmuş iki buçuk keyl zabt ve iki keyl şa'ir ve altı batman üç nûgi sarmısağı ile ma'en tarafından icâb ve kabûlü hâvî üzere tefvîz-i kat' ve ferâğ-ı mer'î ile 'ammim mezbûr el-Hâc Eyüb Çelebi'ye yetmiş gurusluk cedîd zolta ile bir mikdâr bî-vezn-i penbe yine tefvîz ve ferâğ ve teslim eyledüğümde ol-dahî minvâl-i meşrûh üzere tefevvüz ve tesellüm eyledüğünden sonra mukâbele-i ferâğda olan bedel-i mezkûr yetmiş gurusluk cedîd zoltayı ve bî-vezn-i penbeyi tamâmen ahz u kabz karye-i mezbûre arazisi ve suyunda ve tohum-ı mezkûrda kat'an medhalim kalmadı üç rub' 'ammim el-Hâc Eyüb Çelebi'nin ve bir rub' karındaşım Muhammed'in oldu didikde gibbe't-tasdik mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i Saferü'l-hayr li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

Yeni Za'im Muhammed Ağa

Ömer Beşe ibn-i Mahmud Beşe

Mehmed Ağa Zarik Ağası

Fazlı Beşe ibn-i İbrahim

Kalkancızâde Ali Çelebi

Ehuhu el-Hâc Seyran

s.67/b.1

Medine-i Harput mahallâtından Zahriyye Mahallesi sâkinlerinden Mustafa Çelebi ibn-i Ebu Bekir Efendi meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitâb Seyyid Hacı Abdullah Çelebi ibn-i es-Seyyid Osman Çelebi muvâcehesinde bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb zikr-i âti'l-bey'in sudûruna gelince değin silk-i mülk-i sarîhimde münselik olub babam mezkûr Ebu Bekir Efendi bana bey' idüb hüccet-i şer'iyye olunan medine-i mezbûre esvâkında Meydan sükunda vâki' bir taraftan Kalkancızâde mülkü ve vakf hissesi dükkân ve bir tarafı karındaş

Mehmed Çelebi dükkânı ve bir tarafı Kör Ömerzâde dükkânı ve bir taraftan tarîk ile mahdûd bir bâb dükkânımı tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden ‘ârî bey-i bât-ı sahîh-i şer’î üzere mezkûr es-Seyyid Hacı Abdullah Çelebi’ye iki yüz iki guruşluk cedîd zolta ile bir mikdâr bî-vezin-i penbeye bey’ ve teslîm eylediğimden sonra ol dahî minvâl-i meşrûh üzere iştirâ ve temellük ve tesellüm eylediğimden sonra semen-i mezkûr iki yüz iki guruşluk cedîd zoltayı ve bî-vezin-i penbeyi bi’t-tamâm ve’l-kemâl yedinden ahz u kabz eyledim sâlifü’z-zıkr dükkânda ve tevâbi’inde kat’an medhalim kalmadı mezbûr es-Seyyid Hacı Abdullah Çelebi’nin mülk-i müşterâsı oldu bir kimesneden mezbûr es-Seyyid Hacı Abdullah Çelebi’ye müdde’î zuhûr idüb zarar isâbet iderse zamân-ı derk ile ben zâmin keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe’t-(‘s-su’âl)²⁵⁰ tasdik mâ-vak’a ketb olundu. Fî evâ’il-i Saferü’l-hayr li-sene erba’a ve ‘ışrin ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Hâlid Bik ibn-i Osman Bik
Monla Ahmed bin Vâ’iz İbrahim
es-Seyyid Ebu Bekir Çelebi ibn-i ()
Sağmanzâde es-Seyyid
Ahmed Beşe Muhammed
Kara Muhammed Beşezâde Hacı Beşe
Hasan Çelebi

s.67/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Meydan Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Ömer Beşe ibn-i Beşir Beşe nâm kimesnenin sulbî-i sagîr oğlu Mustafa ve sulbiyye-i sagîr kızı bundan akdem vasî nasb olunan sagîrân-ı mezbûrânın karındaşı Ali nasb olunmuş idi hizmetinin ‘uhdesinden geldüğünden mâ’adâ âher kazâya gitmek murâd eylemekle izhâr-ı ‘aciz idüb tekrâr bir vasî bi-hasbî’ş-şer’-i şerif iktizâ itmekle sagîrân-ı mezbûrânın ‘ammileri işbu sâhibü’l-vesika Osman Beşe mün’im ve müstakim ve vesâyetlerine evlâ ve enfağ olmağın sagîrân-ı mezbûrânın emvâllerini hıfz ve ahvâllerini zabt eyleyüb bi’l-cümle umûrları görmek içün mezbûr Osman Beşe vasî nasb ve ta’yîn oldukda ol dahî vesâyet-i mezbûreyi kabûl ve hizmet-i lâzımelerin edâya ta’ahhüd itmeğın bu vesika-i anîke ‘alâ mâ-hüve’l-hakîka bi’t-taleb ketb olundu. Fî’l-yevmi’l-âşir min Saferi’l-hayr li-sene erba’a ve ‘ışrin ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Fahrü’l-akrân Muhammed Ağa Kethüdâ Yeri
‘İzzetlü Mustafa Bik Taşkunzâde
Yasin Beşe Nasuhzâde
Ömer Çelebi Aşırzâde

s.67/b.3

Medine-i Harput mahallâtından Meydan Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Ömer bin Beşir Beşe ile müteveffât olan zevcesi Kiraz binti el-Hâc Ali nâm hâtûnun sulbî ve sadrî oğulları olan Ali Çelebi nâm şâbb asâleten ve sulbî ve sadrî Mustafa nâm sagîre ve yine sulbiyye ve

²⁵⁰ Üstü çizilmiştir.

sadriyye kızları Ayşe nâm sagîreye bundan akdem hüccet-i şer'iyye ile vasî nasb olunan Ömer'i Osman Beşe vesâyeten ve müteveffât-ı mezbûrânın yine sulbiyye ve sadriyye kızları Hadice nâm bekar bâliğe tarafından 'akd-i âti'l-bey'in ve kabz-ı semenin tescîli içün akrabasından Yasin Beşe ile karındaşı mezbûr Ali Çelebi şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan mezbûr Osman Beşe vekâleten meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitâb el-Hâc Hamza bin Abdussamed nâm ihtiyâr muvâcehesinde her biri bi'l-asâle ve bi'l-vesâye ve bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb müteveffâ-yı mezbûr Ömer'in kayın babası olan mezbûre Kiraz'ın babası olan mezkûr Ağ Mehmed oğlu el-Hâc (s.68) Ali'nin mezbûr Ömer damadı Ömer'e iki yüz yigirmi beş gurusı deyni var iken fevt olub zimmetinde kalmış idi fevt oldukda mahall-i mezbûrede vâki' şöhetine binâen tecdîdden müstefni olan iki havlu ve iki kenefi müştemil olan içeri ve taşra evleri sulbiyye kızları mezbûre Kiraz'a ve mezbûr Osman Beşe'nin zevcesi Rukiye hâtûna ve diğer kızı Hadice (Hadice)²⁵¹ hâtûna ve zevce-i menkûhe-i metrukesi Kezban binti Nasuh Beşe nâm hâtûna intikâl itmekle harem evleri mezbûre Kezban'ın mihri ve meşin hisse-i sened virülüb ve taşra evlerinin nısfı deyn-i mezkûr iki yüz yigirmi beş gurusı mukâbelesinde damadı mezbûr Ömer'e virülüb nısf-ı âheri mezkûrân Kiraz ve Rukiye ve Hadice'ye hisse virilüb ve alındıktan sonra mezbûre Kiraz kız karındaşları Rukiye ve Hadice'nin hisselerini..... işkile harem kapusunda taşra fevkânî ve tahtânî büyüt-ı müte'addidenin nısfı âherden ve nısfı âheri Kiraz hâtûndan intikâl itmekle ikisinden deynleri olduğu ecilden bey' lâzım olmağın el-hâletü-hâzihi harem kapusundan taşra havlu ve taşra kapucu ve kenefi müştemil üç bâb fevkânî ve odaları ve iki fevkân eyvânları ve tahtları ahuru ve tahtânî samanhan ve odunhaneli tevâbi' ve levâhıkı hukûkum ile asâleten ve vesâyeten ve vekâleten tarafından icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'i üzere mezkûr el-Hâc Hamza ihtiyâra dört yüz gurusı bey' ve temlik ve teslim eylediğümünden sonra semen-i mezkûr dört yüz gurusı tamâmen asâleten ve vesâyeten ve vekâleten ahz u kabz eyledi ba'de'l-yevm harem kapusunda olub taşra havlu ve kenef ve taşra ve fevkân ve tahtânî ve odalar ve ahur ve odalar bi'l-cümle mezbûr el-Hâc Hamza ihtiyârın mülk-i müşterâsı oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olub didiklerinde

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid İsmail Feyzullah Nâfizâde Kürkî

Mehmed ibn-i el-Hâc Abdullatif

el-Hâc Ömer

es-Seyyid İslam Eskici

es-Seyyid İbrahim Hamidzâde

Hüseyin bin Hacı Musa

Etmekçi Süleyman

s.68/b.1

Medine-i Harput mahallâtından Müderris Mahallesi sâkinlerinden Ali Beşe ibn-i Halil meclis-i şeri'at-ı garrâda işbu hâfızü'l-vesîka Yusuf bin (boşluk) nâm kimesne muvâcehesinde bi't-tav ve'r-rızâ takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb mahalle-i mezbûrda vâki' bir taraftan el-Hâc Abdullatif Efendizâde Çelebi ve bir tarafı Monla Salih vârisi ve iki tarafı tarîk ile mahdûd olub harem kapusunda taşra ve bir havlu ve bir örtme ve ahur ve çeşme taşra kapusuyla bundan akdem viriceğim

²⁵¹ İki defa yazılmıştır.

mukâbelesinde mezbûr Yusuf'un rehininde olmağla bi'r-rızâ âhere bey' eyledüğüm sahih olmaduğuna yedinde fetvâ-i şerife olduğuna binâen itâ'at-ı şer'-i şerif idüb harem-i avludan taşra zikr olunanları tarafından icâb ve kabûlü hâvî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere Yusuf'a altmış dört guruşluk zoltaya bey' ve temlik ve teslîm idüb semen-i mezkûr ve altmış dört guruşluk zoltayı tamâmen ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm mezbûr Yusuf'un mülk-i müşterâsı oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde (s.69) gıbbe't-tasdik mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâsıt-ı Saferü'l-hayr li-sene erba'a ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Derviş Mehmed

Bayrakdar Muhammed Beşe

Yasin Beşe Nasıf Beşezâde

s.69/b.1

Şerî'ât-şî'âr Harput kâdısı zîde fazlûhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Kethüdâ Yeri ve Yeniçeri Serdârı ve Alaybeyi zîde kadruhum inhâ olunur ki kasaba-i Harput sâkinlerinden Ra'bia nâm hâtûn Divân-ı Amid'e arz-ı hâl gönderüb Harput kazâsına muzafâtından (boşluk) nâm karyede babasından intikâl iden on üç kıt'a tarla ve bir değirmen ve bir kıt'a bağçe ve bir kıt'a çevirme bağ ber-vech-i münâsafa zabt üzere iken 'amucesi Ahmed'in evlâd-ı sığârına vasî-i mansûbları olan Fâtıma nâm hâtûn da'vâ saddında olub mürâfa'a-i şer' olundukda kıbelü's-şer'de mezbûre Ra'bia hâtûna hükm ve hüccet-i şer'iyye virilmeğın mücebince zabt itdirilmek bâbında buyuruldu-i şerîf ısdâr olmuşdur vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere mezbûre Ra'bia hâtûnun yedine virilen hüccet-i şer'iyyesi mücebince ber-vech-i münâsafa zabt ve rabt itdirdüb âherden bir ferdi hilâf-ı şer'-i şerif dahl itdirilmeyüb müceb-i buyuruldu ile 'âmil olası. Fî 15 S sene 1124.

s.69/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Meydan Mahallesi sâkinlerinden Osman bin Ömer nâm kimesne meclis-i şerî'at-ı garrâda işbu sâhibü'l-kitâb Ali Beşe ibn-i Eyüb muvâcchesinde bi't-tav'i's-sâf ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb zikr-i âti'l-bey'in sudûruna gelinceye değin silk-i mülk-i sarîhimde münselik olub medine-i mezbûre bağâtı beyinde Ortak nâhiyesinde vâki' bir taraftan faziletli Müderris İbrahim Efendi ve bir tarafı Öruktaşızâde es-Seyyid Yasin Efendi ve bir tarafı Mürizâde el-Hâc İbrahim ve bir tarafı Şatırzâde Süleyman Beşe vârisi mülkleriyle mahdûd bağ ve bağçemi evi ve suları ve tevâbi' ve levâhıkı ile tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere on sehiminde doksan guruşluk zolta ile iki kara kınlı kılınca ve dokuz sehimini bir mushaf-ı şerif ile otuz guruşluk zoltaya olmak üzere bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezkûr Ali Beşe'ye bey' ve temlik ve teslîm eyledüğümden sonra cem'an yüz yigirmi guruşluk zoltayı ve mushaf-ı şerif ve iki kara kanlı kılınca tamâmen ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr hudûdun dâhili bi'l-cümle mezbûr Ali Beşe'nin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdikü'l-mu'teberi's-şer'î mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i Saferü'l-hayr li-sene erba'a ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Erzincanîzâde Ahmed Çelebi

Ehuhu Mustafa Çelebi

Mehmed Beşe ibn-i Monla Bayram

es-Seyyid İbrahim ibn-i Abdussamedzâde

Kul Oğlu Ebu Bekir Beşe

es-Seyyid Seyyid Mehmed Eşferzâde

el-Hâc Veli

Ahmed Çelebi Şatırzâde

es-Seyyid Ali Çelebi

el-Hâc Derviş Mehmed

s.69/b.3

Medine-i Harput sükkânından olub âti'l-beyâna şerîkler olan el-Hâc Mahmud Ağazâde el-Hâc Hüseyin Beşe ve el-Hâc Ömer Beşe ve Mahmud Beşe ve Halil Beşe ve Ali Beşe mahfel-i kazâda medine-i mezbûre sâkinlerinden olub karye-i Haceri arazisi mutasarrıfı olan Yedekcizâde Yusuf Ağa ve karındaşı İsmail ve Muhammed Ağa ve 'ammizâdeleri Veli Ağa ve Mahmud Ağa ve Halil Ağa ve sâir şerîkleri mahzarlarında her biri da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb bu sene-i mübârekeden bir sene mukaddem karye-i mezbûrenin penbe ve darı ve keyl-i keyl mahsûlünü mültezim olan Müderris İbrahim Efendi'den iltizâm eylediğimizden sonra mezbûrlar karye ağalarıdır deyü hâtırlarından geçilmeyüb Hacı Mahmud Ağa'nın ve mürâba'ası Abdulkâdir'in penbe mahsûlü beş batman olmak üzere sâir penbe mahsûlünü ve anbarımızda olan darı ve keyl-i küllî mahsûlümüzü mezbûrlara fûrûht idüb fasl olmuş idik lâkin mezbûrlar fuzûlî üç müddlik üç harman darı ve keyl-i keyl mahsûlümüzü kaldırıp bize gadr eylemeleriyle beynimizde münâza'ât-ı kesîre vâki' oldukda müslimûn-ı muslihun tavassut idüb mezbûrlar min-ba'd penbe da'vâsın eylemeyüb ve biz dahî darı keyl-i keyl da'vâsın eylemek üzere beynimizi fasl eylemişler idi ba'dehû mezbûr ağalar sulh-ı mezbûra râzı olmayub Abdülkâdir'in karındaşı Osman bi-günâh mübâşir İvaz Ağa'ya ahz itdirüb kayd-ı bend ile mezbûr Yusuf Ağa ve Veli Ağa penbe da'vâsıyla Divân-ı Amid'e varub vâli-i vilâyet-i sâhib-i sa'âdet-i vezir-i 'âlîşân sa'âdetlü ve merhametlü Ali Paşa yasserallahû bi'l-hayr mâ-yeşâ hazretlerinin divânında mezbûr Osman ile beş batman penbe için şirrete sâlik oldukları ecilden seksan guruşluk zolta iddi'â idüb tecrîm ve fesîh-i sulh eyledikleri ecilden ben dahî üç harman müdd darı keyl-i keyl mahsûllerimiz ba'de't-tebyînü'l-hâl tahassül olunmak bâbında vezir-i müşârûn-ileyh (s.70) tâle bekâhu hazretlerinden buyuruldu-i şerif almışuz nazar olunub icrâ olunmak matlûbumdur deyü buyuruldu-i şerifi ibrâz eylediklerinde mezbûrun ağalardan istifsâr olundukda fi'l-vâki' Yusuf Ağa ve Veli Ağa Osman'ı ahz itdirdik ve Diyarbekir'e ma'an getirdik lâkin penbe da'vâsın eylemedik deyü münkir olduklarında müdde'îyyûn-ı mezbûrun da'vâlarına mutâbık penbeye taleb olundukda müslimînden olub vezir-i müşârûn-ileyh hazretlerinin ağalarından sürsâd tahsîldârı olan fahrû'l-akrân Hüseyin Ağa ve ordu bazar tahsîldârı Hüseyin Ağa tevâbi'inden Muhammed nâm kimesneler li-ecli's-şehâde hâzırân-ı bi'l meclis olub istîşhâd olundukda fi'l-hakîka Hüseyin da'vâlarında bizler divânda hâzır idik mezbûrân Yusuf Ağa ve Veli Ağa penbe da'vâsın idüb 'azîm-i şikâyet eylediler bizler şâhidiz şehâdet ideriz deyü şehâdet eylediklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mezbûrun Yedekcizâdeler mukaddemâ sulhı fesh idüb kavî ve karâra mugâyir hareket eylemeleriyle müdde'iden mezbûrunun darı ve keyl-i keyl da'vâsın eylemeye müstehakk olub üç müdd darı ve keyl-i keyl da'vâsı saddında olub mezbûrun Yedekcizâde dahî üç harmanlarını kaldırdıklarını mukırr ve

mu'terif oldukları hâlde es-sulhu seyyidü'l-ahkâm fetvâ-yı şerife üzere zeyl ü vesîkada mestûrû'l-esâmi olan müslimîn beyinlerine tavassut idüb on beş keyl darı virilmek üzere beyinlerin fasl idüb nizâ'ların kat' eylediler ki Yedekcizâde ağalar el-Hâc Mahmud Ağa'dan ve oğullarından ve murâba'ası Abdulkâdir'den ve sâirinden penbe da'vâsın eylemeyeler müdde'ıyyûn-ı merkûmun dahî Yedekcizâde ağalardan harman ve darı ve keyl-i keyl iddi'â eylemeyeler bu vech üzere tarafeyn kabûl idüb biri birinin da'vâdan zimmetlerin ibrâ ve iskât eylemeleriyle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i Saferü'l-hayr li-sene erba'a ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-akrân Muhammed Ağa Kethüdâ Yeri

Şeyhzâde Mehmed Ağa

el-Hâc Ahmed Ağa Hergelecizâde

Kara Mehmed oğlu el-Hâc İsmail Ağa

Damcı Ahmed

Koca Muhzır Yusuf Beşe

Mehmed Çelebi karındaşı Müftî Efendi

Mehmed Beşe Hacı Beşezâde

s.70/b.1

Medine-i Harput mülhakâtından Alaca nâm karye sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Muhammed bin Ali nâm kimesnenin zevce-i menkûhe-i metrûkesi olan Halime binti Osman nâm hâtûn tarafından âti'l-ibrânın tescîli içün mezbûreyi 'ârifân olan Bektaş bin Ali ve Süleyman bin Şaban nâm kimesneler şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan mezbûre hâtûnun karındaşı Hüseyin Beşe meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münif-i zehrâda müteveffâ-yı mezbûr Muhammed'in karındaşı işbu sâhibü'l-kitâb Süleyman Beşe muvâcehesinde bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb müteveffâ-yı mezbûr Muhammed'in terekesinden zevce-i metrûke müvekkilem mezbûre Halime'ye şer'en 'âid olan rub' hissesi ve zimmetinde mütekarrer olan mihr-i bâkisi mukâbelesinde 'alâ-sebîli's-sulh ve't-tehâric eğer ve pesâyetli bir re's kır atı müvekkilem Halime hüsn-i ihtiyârıyla ahz u kabz eyledim irse ve mihre müte'allik müteveffâ-yı mezbûr Muhammed'in vârislerinde kat'an medhali ve da'vâsı kalmadı zimmetlerin ibrâ-i 'âmm kâti'ül-hisâm ile ibrâ eyledi didikde gıbbe't-tasdik mâ-vak'a bi't taleb ketb olundu. Fî evâhir-i Saferü'l-hayr li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Muhammed Çelebi ibn-i Süleyman

Bektaş bin Arslan

Eyüb Mustafa

Süleyman ibn-i Şaban

Yusuf Beşe Muhzır-ı ihtiyâr

s.70/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Müderris Mahallesi sâkinlerinden Ali ibn-i Monla Halil nâm kimesne meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münif-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitab Ali Çelebi ibn-i

İnce Hasan muvâcehesinde bi't-tav'i's-sâf ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb (mahalle-i mezbûre)²⁵² zikr-i âti'l-bey'in sudûruna gelinceye değin silk-i mülk-i sarîhimde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Abdülatif Efendizâdelar ve bir tarafı Yusuf alduğu havlu ve iki tarafı tarîk ile mahdûd ve bir bâb sofa ve tevâbi'nin on sehimini elli guruşluk zoltaya ve dokuz sehimini on guruşluk zolta ile ve bir re's kır ata bir kara kablı kabzesi simî kılıca ve bir tüfenke tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî bey-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezbûr Ali Çelebi'ye bey' ve temlik ve teslim eyledüğünden sonra cem'an altmış guruşluk zoltayı ve kır atı ve kılıcı ve tüfenki bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm zikr olunan sofa kadîmi penceresi ve tevâbi'-i ile mezbûr Ali Çelebi'nin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-(‘s-su’âl)²⁵³ tasdîkü'l-mu'teberi's-şer'î zâmin-i derk olduğu vech üzere ketb olundu. Fî evâhir-i Saferü'l-hayr li-sene erba'a ve ‘ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Dayı oğlu Bekir Beşe

Arpacızâde Mehmed Ağa

el-Hâc Ahmed Ağa'nın Bayrakdar Süleyman Beşe

Hacı Abdullahzâde Mehmed Çelebi

Hergelecizâde Mehmed Beşe

Odabaşı Ömer Efendi

el-Hâc Mahmud Ağa ibn-i el-Hâc Ya'kûb

Abdülhamid ibn-i İshak

Ahi müşteri-i mezbûr Mehmed Beşe

s.71/b.1

Medine-i Harput mülhakâtından Zerteric nâm karye sâkinlerinden Mustafa Beşe ibn-i Ahmed nâm kimesne mahfel-i kazâda Çüngüş kazâsına tâbi' Uslu nâm karye sâkinlerinden işbu sâhibü'l-kitâb İbrahim bin Mustafa nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb sâlifü'z-zikr Uslu'da vâki' iki taraftan el-Hâc Ömer ve bir taraftan Halil ve bir taraftan İbrahim oğlu mülkleriyle mahdûd bir bâb fevkânî ve tahtânî evler vâlidem Döne'nin olub bize intikâl idecek iken mezbûr İbrahim zabt ider su'âl olunub takrîri tahrîr ve icrâ olunmak (bâbında)²⁵⁴ matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr İbrahim cevâbında sâlifü'z-zikr fevkânî ve tahtânî evi mezbûr Mustafa Beşe'nin babası Ahmed zevcesi Döne'ye vekâleten babamıza bey' eylemekle otuz senedir mülkiyet üzere ilâ-haze'l-ân bilâ-nizâ' tasarruf ider didikde gıbbe'l-istintâk müdde'î-i mezbûr Mustafa Beşe yigirmi sene mürûr eyledüğünü mukırr (u) mu'terif olucak mezbûr İbrahim bir kıt'a fetvâ-yı şerife ibrâz idüb mazmûn-ı münîfesinde bilâ-nizâ' on beş sene mürûr iden mülk da'vâsı istimâ' olunmaz deyü buyurulmağla ber-müceb-i şer' mezbûr Mustafa Beşe münâza'adan men' oluna birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Saferü'l-hayr li-sene erba'a ve ‘ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Zahîreci Mübâşir Ağa

Sürsât Ağası

²⁵² Üstü çizilmiştir.

²⁵³ Üstü çizilmiştir.

²⁵⁴ Üstü çizilmiştir.

Kalaylı Muhammed Ağa
es-Seyyid Monla Ömer el-Mukayyid

s.71/b.2

Medine-i Harput'da Kara Sofi Mahallesi sâkinlerinden Dayı Hasan bin Musli nâm kimesne meclis-i şer'-i şerif lâzımü't-teşrîfde işbu sâhibü'l-kitâb hâlezâdesi olan es-Seyyid İbrahim Çelebi ibn-i Süleyman muvâcehesinde bi't-tav'î's-sâf ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb zikr-i âti'l-bey'in sudûruna gelinceye değin silk-i mülk-i sarîhimde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Yedekcizâdeler ve bir taraftan el-Hâc Muhammed Ağa ve bir taraftan Tütüncü Ahmed ve bir taraftan Seltan oğlu Veli nâm kimesneler mülkleriyle mahdûd evlerinden bir bâb fevkân odayı tahtını ahuru ile ve eyvân ile havludan taşraya yolu olmak üzere bundan akdem Habibe'nin mihri mukâbelesinde teslim eylemişim bâki bir bâb sofayı ve bir bâb mutbahı ve bir bâb kıları ve bir bâb merek ve havluyu ve kenefi tevâbi' ile Şuşnaz nâhiyesinde vâki' bir taraftan Dörtgöz üç taraftan Seltan oğulları ve ba'zen Mü'ezzin Hasan oğlu Monla Osman ile mahdûd bağ ve bağçe ve evi ve suyu ve tevâbi'inin on sehimî yüz seksan guruşa ve dokuz sehimini yigirmi gurusluk zolta bi'l-icâb ve kabûl bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezbûr es-Seyyid İbrahim'e bey' ve temlik ve teslim eyledim ba'de'l-yevm medhalim kalmadı mezbûr İbrahim Çelebi mülk-i müştêrâsıdır keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde mâ-vak'a ketb olundu. Fî gurre-i Rebi'ül-evvel li-sene erba'a ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc İsmail Ağa
İbn-i İbrahim Ağa
İbn-i diğer Selman Ağa
Monla Bekir Bâdezâde
İnce Kara Mehmed Beşe
Selsan oğlu Veli Beşe

s.71/b.3

Medine-i Harput mahallâtından Kara Sofi Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem müsâferete giden Ali bin Abdurrahman nân kimesnenin emvâl ve erzâkını 'akârât ve münkavelâtını hıfz eylemek için bir kayyım lâzım ve mühim olmağla gayıb-ı mezbûrun karındaşı işbu hâfızü'l-vesîka Adile nâm hâtûn mihrimi ve hâline müşfikesi olmağın emvâlini hıfz eylemek ve tesviye-i umûrunu görmek için cânib-i şer'-i mazhardan mezbûre Adile hâtûn kayyıma nasb ve ta'yîn olunub ol dahî hidmet-i merkûmeyi kabûl hidmet-i lâzımesin edâya müte'ahhide olmağın vesika-i anîke 'alâ mâ-hüve'l-hakîka bi't-taleb ketb olundu mezbûre Adile hâtûna i'tâ olundu. Fî evâ'il-i şehri-i Rebi'ül-evvel li-sene erba'a ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monla Bekir Bâdezâde
Mehmed Çelebi ibn-i el-Hâc Osman ve Bekir ve Bekirzâde
es-Seyyid İsmail Mütevellî
İbrahim Muhzır

s.72/b.1

Medine-i Harput mülhakâtından Her(d)i ze'âmetinin ve Şeyh Ömerli oymağından Ebu Bekir bin Ömer meclis-i şeri'at-ı garrâda Herdi'den olup Kırilot uşağından Ebu Bekir bin Hindo ve İzolu'dan Muhammed bin Hüseyin şehâdetleriyle mu'ayyen ve mübeyyin oldukdan sonra takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb tarih ü vesîka dört gün mukaddem karındaşım Hüseyin ihtiyâr Monlakendi'den yine? alub merkebine yükleyüb evimize gelürken Boğadere nâm karye kurbunda Harinkit çayından geçerken bi-emrillâh-i te'alâ gark-ı âb olub merkebi ve kendüyü su götürmekle merkebi sağ çıkub karındaşı Hüseyin ihtiyâr bulunmayub kum içinde ve yar arasında kalduğu bilinmeyüb ve bulunmaduğunu müşâhade idenler bu vech üzere haber virmişlerdir biz dahî tecessüs idüb meytinin eseri zuhûr eylemeyüb takdîr-i ilahî ile gark-ı âb olduğı tahkîkim olmağın ol ecilden Boğadere ahâlisinde ve sâir kimesnelerde da'vâmız ve nizâ'mız yokdur takrîrim zabt olunub yed-i tâlibe vaz' olunsun didikde zabten li'l-makâl mâ-vak'a ketb olundu. Fî'l-yevmi's-sâlis 'aşer min şehr-i Rebi'ül-evvel li-sene erba'a ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-müderresin İbrahim Efendi
el-Hâc Ahmed Nal'bend
Mehmed Ağa 'an karye-i Malatyacık
Yusuf Beşe İhtiyâr
Ve gayrihim.

s.72/b.2

Medine-i (Harput)²⁵⁵ Malatya kazâsına tâbi' Bahtı nâm karye sâkinlerinden olup bundan akdem Rum ilinde Bender'de fevt olan otuz altı bölüğün yoldaşı Mehmed Beşe ibn-i Bâli nâm kimesnenin sulbî sagîr oğulları Mahmud ve Ali'nin ve sulbiyye sagîre kızı Fâtıma'nın medine-i Harput'da Sare Hâtûn mahallesinde vâki' mülk-i mevrûsları olan menzilin ve tahtında olan emlâkını hıfz idüb ve müteveffâ-yı mezbûr terekesinden Seyyid Muhammed Çelebi ibn-i es-Seyyid Yasin götürdüğü mütebelliğ ma'nayı ahz eyleyüb tesviye-i umûrlarını görmek için şer'en bir vasî lâzım ve mühim olmağla 'an-asl Harput'dan olup karye-i mezbûrede mütemekkin olan müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i menkûhe-i metrûkesi olup hâzırân-ı bi'l-meclis olan eytâm-ı mezbûrların vâlideleri Ayşe binti Ali nâm hâtûn mehriyeleri ve hallerine müşfika olmağla cânib-i şer'-i mazhardan mezbûre Ayşe cümlesinin emvâllerini hıfz ve ahvâllerini taleb eylemek için vasî nasb ve ta'yîn olunmağla ol dahî bi'l-muvâcehe vesâyet-i merkûmeyi kabûl ve hidmet-i lâzımelerin 'alâ vechi'l-istikâmet edâya müte'ahhide olmağın bu vesika-i anîka bi't-taleb ketb olundu. Fî evâ'il-i Rebi'ül-evvel li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Osman Çelebi Nizâmeddin
es-Seyyid Ömer Çelebi Ulı Ahmed
Mutâf Süleyman
Ahmed ibn-i Muhammed
Ali bin Hüseyin

²⁵⁵ Üstü çizilmiştir.

Resul Beşe ibn-i Hasan
Hacı Muhammed bin Hacı Ahmed

s.72/b.3

Müftehirü's-sadâtü'l-kirâm Harput kazâsında kâyimmakâm-ı nakîbü'l-eşrâf olan es-Seyyid Osman dâme mükerremâ gıbbe't-tahiyyeti'l-behiyye inhâ olunur ki kazâ-i mezbûrede olan sadât-i kirâm zû'l-ihtirâm üzerlerine biz dahî tarafımız sizi kâimmakâm nasb ve ta'yîn itmişizdir gerekdir ki ensâb-ı sahîhe ashâbına tevkîr ve kirâm idüb teseyyüdesi meşhûr olub kudât hüccetleri ve kâyimmakâm temessükleri ile 'alâmet-i hazırân isti'mâl idenleri zecr ve men'de ihtimâm ve kendiniz ve kat'an bir ferde 'alâmet ve vazife edâsı virmeyüb şer'en lâzım geldikten te'dîb ve takrîrleri ve sâir hukûk-ı şer'iyye sâbit tahsîli iktizâ âtîde gedesiz? idüb sıyânet-i 'arz ve mallarında takayyüd-i tâm ve hidemât-ı 'aliyyelerinde makdûrunuzu bezl ile mazhar-ı şefâ'at-ı hazır seyyidü'l-enâm-ı 'aliyye efdalü'l-tahiyye ve's-selâm olasız. Hurrire fi'l-yevmi's-sâni 'aşer min Zi'l-hicce'ti's-şerife li-sene sûls ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

es-Seyyid el-fakir Abdullah en-Nakîb 'alâ eşrâfi'l-memâliki'l-Osmaniye

s.73/b.1

Medine-i Harput mülhakâtından olub mu'âf olan Sarılı nâm karye sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Ömer Ağa ibn-i nâm kimesnenin oğulları İsmail ve Hüseyin ibn-i Ömer Ağa asâleten ve Ömer Ağa'nın kızı Ayşe tarafından mezbûr İsmail bimâ hüve nehci's-şer'i vekâleten mezbûr Hüseyin'in zevcesi Emine hâtûn tarafından dahî zevci mezbûr Hüseyin bimâ hüve nehci's-şer'i vekâleten ve karye-i mezbûre sâkinelerinden Rahime ve Raziye ve Beyhan taraflarından mezbûre Rahime'nin karındaşı Osman dahî bimâ hüve nehci's-şer'i vekâleten ve müteveffât olan hâl-i hayâtında âtiü'l-ibrâya vekili olan dayısı mezbûr Osman vekâleten meclis-i şer'i şerif-i lâzımüt-teşrîfde mezbûr Ömer Ağa'nın sulbî oğlu olan işbu hâfızü'l-vesika es-Seyyid Musa Çelebi muvâcehesinde her biri bi'l-asâle ve bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb müteveffâ-yı mezbûr Ömer Ağa târih-i kitâbdan on iki sene mukaddem Boğadere ve Haçarmerik nâm karyelerde olan sulu ve susuz topraklarının izn-i sâhib-i arz ile hakk-ı tasarrufunu ve değirmenini ve Zehrâb'da olan damlarını ve bağçe yerini ve bostan yerini ve çayırlarını ve tevâbi' ve levâhikını oğlu mezbûr Seyyid Musa Çelebi'ye virüb temlik ve tefvîz eylemiştir ve mezbûre Emine ve kız karındaşı Beyhan tarih ü vesikadan on sene mukaddem sulu ve susuz topraklar hisselerin ve değirmende olan hisse-i mu'ayyenelerini ve mezbûrât Raziye hâtûn ve vâris olan müteveffâ Osman değirmende olan hisse-i şâyi'alarını mezbûr Seyyid Musa'ya bey' ve temlik idüb komu ve çayırında 'alâkaları ve medhalleri kalmayub ancak Raziye ile hâtûnun Haçarmerik'de tarla hisseleri kalmıştır ve bir kılıç kemer dahî nizâ' ider idik kılıç husûsuyla ve sâir eşyâ ve tecemmülât husûsuyla mezbûr Seyyid Musa Çelebi'de bizim ve müvekkilelerimin min-ba'd 'alâka ve medhallerimiz yokdur zıkr olunan sulu ve susuz tarlalar ve değirmen ve evler ve bağçe yeri ve çayır ve bostan yeri mezbûr es-Seyyid Musa Çelebi'nin ilâ-haze'l-ân müfevvez-i mahzı ve mülk-i sarîhidir ba'de'l-yevm husûs-ı mezbûr için kılıç ve sâir eşyâ husûsları için kat'an da'vâ ve nizâ' ve muhâsemâtımız yokdur şöyle ki bi'l-asâle ve bi'l-vekâle taraf-ı şer'iyyeden bir tarîk ile da'vâ ve nizâ'mız sâdir ve zâhir olursa 'inde'l-hükkâmî'l-kirâm ibkâhım allahu te'âlâ ilâ-yevmi'l-kıyâm mesmû'a olmaya didikde mukırrûn-ı mezbûrunun ikrâr-ı meşrûhlarını el-mukırr-ı lehü'l-mezbûr es-Seyyid Musa Çelebi dahî bi'l-muvâcehe tasdik ve tahkîk itmeğin kemâkân mutasarrıf olduğu vech üzere mezbûr Seyyid Musa Çelebi'nin tasarrufuna hükm-i

şer'î birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâ'il-i şehr-i Rebi'ül-evvel li-sene erba'a ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Nebi Beşe ibn-i Ebu Bekir
Ahmed Beşe Çuhadar
Abdurrahim Çelebi ibn-i İshak
es-Seyyid Abdurrahim Efendi el-Müderriş
Ehuhu Zinnureyn Çelebi
Kürkî İsmail Efendi
Fahrü'l-akrân İbrahim Ağa
Serrâc Seyyid Abdullah Çelebi
Ehuhu Ali Ağa

s.73/b.2

Medine-i Harput mülhakâtından Monlakendi sâkinlerinden Muhammed bin Hasan nâm kimesne karye-i mezbûre sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan karındaşı Süleyman nâm kimesnenin kızı Hadice nâm bakîr-i bâliğeyi mahfel-i kazâyâ vâlideşi Emine hâtûn ile ma'an ihzâr ve mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûre Hadice'yi tarih ü vesikadan üç sene mukaddem sagire olduğu hâlde babası Süleyman oğlum Mustafa'ya ikrâr eylemiş iken babası iki senedir fevt olalı mezbûre Hadice ta'allül ider su'âl olunub takrîri tahrîr olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûre Hadice bin bâliğ evlâdı beş senedir mezbûr 'ammim hilâf-ı da'vâ ider deyüb vâlideşi mezbûre Emine hâtûn dahî fî'l-vâki' işbu kızım beş senedir bâliğ olmuştur deyüb lâkin ihtiyâten ve ihtimâmen mezbûr Muhammed'den beyyine taleb olundukda karye-i mezbûrdan Hüseyin bin Abbas ve Ömer bin Hızır hâzırân olub mezbûr Hüseyin üç sene mukaddem bağında işlerken kızımı karındaşım oğlu Mustafa'ya ikrâr eylemişim didi ben böyle şahidim deyüb mezbûr Ömer dahî yine bağında handek düzer iken beş sene mukaddem mezbûrenin babası Süleyman kızımı Muhammed'in oğluna ikrâr eylemişim didi ben dahî böyle şahidim deyüb mezbûrların şehâdetleri biri birine muhâlif olduğundan mâ'adâ mezbûre Hadice bâliğ olalı beş sene olmağla beher-hâl da'vâsı lağv olmağın bî-vech münâza'adan men' birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî'l-yevmi'l-ışrin min şehr-i Rebi'ül-evvel li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

Nakîb Seyyid Zinnureyn Çelebi
el-Hâc Hasan Çelebi ibn-i el-Hâc Mahmud
Monla Ebu Bekir Yârezâde
Bayrakdar Muhammed Beşe
Abdurrahim ibn-i İshak
el-Hâc Mustafa Çelebi Ebu Bekirzâde
Haydar tâbi'-i Nakîb

s.74/b.1

Medine-i Harput mahallâtından Sare Hatun Mahallesi sâkinlerinden olup bundan akdem şehriyâri mesâhiblerinden olmağla fevt olan Cüce el-Hâc Hamza Ağa'nın câriye-i memlûkesi olan işbu hâfizü'l-vesîka Gürci el-asıl Ayşe binti Abdullah meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Hamza Ağa'nın sulbi oğulları es-Seyyid Mehmed Çelebi ve es-Seyyid Ahmed Çelebi ve sulbiyye sagîre kızı olup mahmiyye-i İstanbul'da olan Emine'nin vasî-i muhtârı olup müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i menkûhe-i metrûkesi olan fahrü'l-muhadderât-ı şerife Asiye binti es-Seyyid Mahmud Bik nâm hâtûn mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb seyyidim müteveffâ-yı mezbûr tarih ü vesîkadan (boşluk) mukaddem kemâl-i sıhhatinde beni mâlından azâd idüb sâir ahrârü'l-asliyye gibi hürre olmuş iken mezbûr Asiye hâtûn asâleten ve vesâyeten câriye olmak üzere vaz'-ı yed ider su'âl olunub takrîri tahrîr hakikat-i şer'-i şerif mücebince ihkâk-ı hak olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûre şerife Asiye hâtûn husûs-ı mezbûr ma'lûmumuz değildir deyü mu'tak olduğunu münkire olup medine-i mezbûre Ayşe'den da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda müslimînden olup müteveffâ-yı mezbûrun akrabasından es-Seyyid Hüseyin Çelebi ibn-i es-Seyyid Hasan ve Ömer Beşe Eslemzâde es-Seyyid Ağa Halil nâm kimesneler li-ecli's-şehâde hâzırân-ı bi'l-meclis olup istişhâd olundukda fi'l-vâki' mezbûre Ayşe müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Hamza Ağa'nın taht-ı mülkünden azâd ve ihrâc idüb sâir ahrârü'l-asliyye hürre olunsun deyü i'tâk idüb bizi eşhâd eyledi bizler bu husûsa bu vech üzere şahidiz şehâdet ideriz deyü her biri edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde gıbbe'r-ri'âyet-i şerâitü'l-kabûl mezbûre Ayşe'nin 'ıtkına hükm-i şer'i birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâhîr-i şehri-i Rebi'ül-evvel li-sene erba'a ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli es-Seyyid Abdurrahim Efendi Vâ'iz
el-Hâc Halil Ağa Himmetzâde
el-Hâc Mahmud ibn-i el-Hâc Ya'kûb
Bayrakdar Muhammed Beşe
Serrâc es-Seyyid Muhammed Çelebi
Osman Beşe Himmetzâde
Abdurrahim ibn-i İshak

s.74/b.2

Bundan akdem şehriyâri mesâhiblerinden olup Medine-i Harput mahallâtından Sare Hatun Mahallesi sâkinlerinden iken fevt olan Cüce el-Hâc Hamza Ağa'nın câriye-i memlûkesi Gürciyye el-asıl olan işbu sâhibü'l-vesika Belkıs binti Abdullah meclis-i şer'-i şerif-i lâzımü't-teşrîfde müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Hamza Ağa'nın sulbî oğulları es-Seyyid Mehmed Çelebi ve es-Seyyid Ahmed Çelebi ve sulbiyye sagîre kızı olup mahmiyye-i İstanbul'da olan Emine'nin vasî-i muhtârları olup müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i menkûhe-i metrûkesi olan fahrü'l-muhadderât-ı şerife Asiye binti es-Seyyid Mahmud Bik nâm hâtûn mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb beni seyyidim müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Hamza Ağa tarih ü vesîkadan dört sene mukaddem kemâl-i sıhhatinde taht-ı mülkünde olduğum hâlde beni mülkden azâd ve ihrâc ve i'tâk idüb sâir hürriye el-asıl olanlar gibi hürre ve mu'tak olmuş iken mezbûre hâtûn asâleten ve vesâyeten câriye olmak üzere vaz'-ı yed idüb irse intikâl eylemiştir deyü ta'allül ider su'âl olunub takrîri tahrîr bi-hasbi's-şer'i's-şerif ihkâk-ı hak olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr-ı şerife Asiye hâtûn husûs-ı mezbûr

ma'lûmumuz değildir deyü mu'tak olunduğunu münkire olub medine-i mezbûre Belkıs'dan da'vâsına mutâbık ve takrîrini nâtik beyyine taleb olundukda müslimîn olub müteveffâ-yı mezbûrun akrabasından olan es-Seyyid Hüseyin Çelebi ibn-i es-Seyyid Hasan ve Eslemzâde Ömer Beşe ve es-Seyyid Ağa Halil nâm kimesne li-ecli's-şehâde hâzırûn olub istişhâd olundukda fi'l-vâki' mezbûre Belkıs'ın seyyidi olub bundan akdem fevt olan el-Hâc Hamza Ağa tarih ü vesikadan dört sene mukaddem kemâl-i sıhhatinde bizim huzûrumuzda mezbûre Belkıs'ı mülkünden ihrâc ve azâd ve i'tâk idüb sâir hürriye el-asıl gibi hürre olsun deyü ___ i'tâk eyledi bizler bu husûsa bu vech üzere şahidiz şehâdet ideriz deyü her biri edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde gıbbe'l-rî'âyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mezbûre Belkıs'ın 'ıtkına hükm-i şer'i birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i Rebi'ül-evvel li-sene erba'a ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-müderris es-Seyyid Abdurrahim Efendi

el-Hâc Mahmud ibn-i el-Hâc Ya'kûb

el-Hâc Halil Ağa Himmetzâde

Bayraktar Muhammed Beşe

Serrâc es-Seyyid Muhammed Çelebi

s.74/b.3

Husûs-ı âti'l-beyânı mahallinde istimâ' ve gelüb meclis-i şeri'at-ı garrâda takrîr eylemek için el-Hâc Derviş Mehmed bi't-taleb Mansurzâde Ebu Bekir Efendi ta'yîn ve irsâl olunmağla zeyl ü vesikada mestûrül-esâmi olan müslimîn ile²⁵⁶

s.75/b.1²⁵⁷

garrâda takrîr eylemek için bi't-taleb Maksudzâde ve faziletli Ebu Bekir Efendi (silik) olunmağla zeyl ü vesikada mestûrül-esâmi olan sâbıkân mesâhib-i şehriyâriden olub medine-i Harput'da Sare Hatun Mahallesi sâkinlerinden iken fevt olan Hoca el-Hâc Hamza Ağa'nın 'abd-ı memlûku olan uzun boylu açık kaşlı şâbb-ı emred Gürci el-asıl el-Hâc Yusuf bin Abdullah meclis-i şer'-i hatîr lâzımı't-tevkîrde merhûm mezkûrun sulbî oğulları es-Seyyid Muhammed Çelebi ve es-Seyyid Ahmed Çelebi'ye ve sulbiyye sagîre kızı olub hâliyâ mahmiyye-i İstanbul'da olan Emine'ye vasî-i muhtâr olduğu sâbit olub müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i menkûhe-i metrûkesi olan fahrü'l-muhadderât-ı şerif Asiye hâtûn ibnite es-Seyyid Mahmud Bik mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb seyyidim mezbûr el-Hâc Hamza Ağa tarih ü vesikadan dört sene mukaddem kemâl-i sıhhatinde huzûr-ı müsliminde beni mülkünden ihrâc ve i'tâk ve azâd idüb ve sâir ahrâr-ı asliyye gibi hür olsun dimiş iken merhûm olmağla mezkûr hâtûn asâleten ve vesâyeten rakk olmak mülâhazasıyla beni bey' eylemek kasr-ı yed ider su'âl olunub takrîri tahrîr müceb-i şer'-i şerif üzere icrâ-i hakk ve mezbûre hâtûn men' olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Asiye hâtûn minvâl-i muharrer üzere zevcem merhûm el-Hâc Hamza Ağa kemâl-i sıhhatinde mezbûr el-Hâc Yusufu i'tâk eylediği ma'lûmumuz değildir evvel ecilden dahl iderim deyü 'ıtkını münkire olub müdde'î mezbûr el-Hâc Yusuf'dan da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda müsliminden olub akrabasından bi-garez kimesnelerden es-Seyyid Hasan Çelebi ibn-i es-Seyyid Hüseyin ve es-Seyyid Ağa Halil ve Ömer Beşe ve Abdullah Çelebi nâm kimesneler li-ecli's-şehâde hâzırûn-ı bi'l-meclis olub istişhâd

²⁵⁶ Buradan sonrası diğer sayfanın yarısına kadar silik olduğundan belge okunamamıştır.

²⁵⁷ Belgenin başı silik olduğundan okunamamıştır.

olundukda fi'l-vâki' merhûm mezkûr el-Hâc Hamza Ağa tarih ü vesikadan dört sene mukaddem kemâl-i sıhhatinde abd-ı memlûku olan işbu el-Hâc Yusuf'u mâlından ihrâc ve i'tâk ve azâd eyleyüb sâir ahrâr-ı asliyye gibi hür olson deyü bizi eşhâd eyledi bizler bu husûsa bu vech üzere şahidiz şehâdet ideriz deyü her biri edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde gıbbe'l-ri'âyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mezbûr el-Hâc Yusuf'un 'ıtkı zâhir ve hür olduğu bâhir olmağla 'ıtkına hükm-i şer'i lâhık olub mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i şehri-i Rebi'ül-evvel li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-müderrisin es-Seyyid Abdurrahim Efendi Vâ'iz

Faziletli el-Hâc Ali Efendi

el-Hâc Halil Ağa Himmetzâde

Bayrakdar Muhammed Beşe

el-Hâc Mahmud Ağa ibn-i el-Hâc Ya'kûb

Abdurrahim ibn-i İshak

s.75/b.2

Husûs-ı âti'l-beyânı mahallinde istimâ' idüb ketb ve tahrîr ve gelüb meclis-i şeri'at-ı garrâda takrîr eylemek için bi't-taleb Maksudzâde Ebu Bekir Efendi nasb ve ta'yîn olunmağla zeyl ü vesikada mestûrül-esâmi olan müslimîn ile²⁵⁸

s.76/b.1

husûs-ı âti'l-beyânı mahallinde ketb ve tahrîr ve gelüb meclis-i şeri'at-ı garrâda takrîr eylemek için Maksudzâde Ebu Bekir Efendi nasb ve ta'yîn olunub zeyl ü vesikada mestûrül-esâmi olan müslimîn ile bundan akdem mesâhib-i şehriyâri olub medine-i Harput mahallâtından Sare Hatun Mahallesi'nde sâkin iken fevt olan Hoca el-Hâc Hamza Ağa'nın 'abd-ı memlûku olan uzun boylu açık kaşlı hâliyâ tıraş Gürcü el-asıl Ken'an bin Abdullah meclis-i şer'-i şerif-i nebevi 'aleyhi efdalü's-salavâtda merhûm mezkûrun oğulları es-Seyyid Mehmed Çelebi ve Ahmed Çelebi ve sulbiyye-i sagîre kızı olub hâliyâ mahmiyye-i İstanbul'da olan Emine'ye vasî-i muhtâr olub müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i metrûkesi olan fahrü'l-muhadderât-ı şerif Asiye hâtûn ibnite es-Seyyid Mahmud Bik mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb seyyidim merhûm mezkûr el-Hâc Hamza Ağa kemâl-i sıhhatinde tarih ü vesikadan dört sene mukaddem beni mâlından ve mülkünden ihrâc idüb i'tâk ve azâd itmekle sâir ahrâr-ı asliyye gibi hür olson deyü azâd eyledüğünden sonra fevt olduğu için mezbûre Asiye hâtûn asâleten ve vesâyeten bana vaz'-ı yed idüb rakk olmak mülâhazasıyla bey' murâd ider su'âl olunub takrîri tahrîr ve ba'de tebyînü'l-hâl icrâ mücebince icrâ olmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Asiye hâtûn vech-i meşrûh üzere zevcem müteveffâ-yı mezbûr müdde'î mezbûr Ken'an'ı mülkünden ihrâc ve i'tâk eyledüğü ma'lûmum ve mesmû'um olmağla rakk olmak fikri ile bey' eylemek murâd iderim deyü 'ıtkını münkire olub müdde'î mezbûr Ken'an'dan da'vâsına mutâbık ve takrîri nâtik beyyine taleb olundukda ricâl-i müsliminden olub akrabasından es-Seyyid Hasan ibn-i es-Seyyid Hüseyin ve es-Seyyid Ağa Halil Çelebi ve Eslemzâde Ömer Beşe ve Monla Abdullah ve Ahmed Çelebi nâm kimesneler li-ecli's-şehâde hâzırûn olub eserü'l-istişhâd fi'l-hakîka müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Hamza Ağa tarih ü vesikadan dört sene mukaddem kemâl-i sıhhatinde bizim

²⁵⁸ Buradan sonrası diğer sayfanın yarısına kadar silik görüldüğünden belge okunamamıştır.

huzûrumuzda ‘abd-i memlûku olan işbu Ken’an’ı malından ve mülkünden ihrâc idüb i’tâk ve azâd itmekle sâir ahrâr-ı asliyye gibi hür olsun deyü bizi eşhâd eyledi bu husûsa bu vech üzere şâhidiz şehâdet ideriz deyü her biri edâ-i şehâdet-i şer’iyye eylediklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki’ olub mezbûr Ken’an’ın ‘ıtkı mu’ayyen ve hür olduğunu mübeyyin olmağla hürriyetine hükm-i şer’î lâhık olub mâ-vak’a bi’t-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i şehri-i Rebi’ül-evvel li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-müderres es-Seyyid Abdurrahim Efendi

el-Hâc Mahmud ibn-i Ya'kûb

el-Hâc Halil Himmetzâde

Faziletli el-Hâc Osman Beşe

Ali Efendi Himmetzâde

Abdurrahim ibn-i İshak

s.76/b.2

Sâbıkân mesâhib olub Sare Hatun Mahallesi’nde sâkin iken fevt olan Hoca Hamza’nın ‘abd-ı memlûkesi olan işbu hâfızü'l-kitab el-Hâc Ali ibn-i Abdullah meclis-i şer’de müteveffâ-yı mezbûrun oğlu es-Seyyid Muhammed Çelebi ve es-Seyyid Ahmed Çelebi ve sulbiyye kızı sagîre olub hâliyâ İstanbul’da olan Emine’ye vasî-i muhtârı olub müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i metrûkesi olan Asiye binti es-Seyyid Mahmud Bik mahzarında da’vâ ve takrîr-i kelâm idüb seyyidim mezbûr el-Hâc Hamza Ağa tarih ü vesikadan dört sene mukaddem kemâl-i sıhhatinde mâlından beni ihrâc ve azâd ve i’tâk idüb sâir²⁵⁹

s.77/b.1²⁶⁰

vesâyeten rakk olmak mülâhazasıyla vaz'-ı yed idüb dahl ve ta'arruz ider su'âl olunub takrîri tahrîr ve ba'de't-tebeyyünü'l-hâl ihkâk-ı hak olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezkûre Asiye hâtûn husûs-ı mezbûr tahkîk değildir deyü ‘ıtkına münkire olunacak müdde’î-i mezbûr el-Hâc Hüseyin’den da’vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda müslimînden olub akrabasından es-Seyyid Hasan Çelebi ibn-i es-Seyyid Hüseyin ve Eslemzâde Ömer Beşe ve Monla Abdullah ve es-Seyyid Ağa Halil li-ecli’s-şehâde hâzırûn olub istişhâd olundukda fi'l-vâki’ tarih ü vesikadan dört sene mukaddem mezbûr el-Hâc Hüseyin’i müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Hamza Ağa bizim huzûrumuzda mülkünden azâd ve ihrâc ve i’tâk idüb sâir ahrârü'l-asliyye gibi hür olsun deyü kemâl-i sıhhatinde takrîr idüb bizi eşhâd eyledi bizler bu husûsa şâhidiz şehâdet ideriz deyü her biri edâ-i şehâdet-i şer’iyye eylemeleriyle gıbbe'r-ri’âyetü'l-kabûl mezbûr el-Hâc Hüseyin’in hürriyetine hükm-i şer’î birle mâ-vak’a ketb olundu. Fî evâhir-i Rebi’ül-evvel li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli el-Hâc Ali Efendi

es-Seyyid Abdurrahim Efendi

el-Hâc Halil Ağa

Osman Beşe Himmetzâde

Derviş el-Hâc Muhammed

Bayrakdar Muhammed Beşe

²⁵⁹ Buradan sonrası diğer sayfanın yarısına kadar silik görüldüğünden okunamamıştır.

²⁶⁰ Belgenin başı silik görüldüğünden okunamamıştır.

s.77/b.2

Husûs-ı âti'l-beyânı istimâ' ve gelüb meclis-i şeri'at-ı garrâda takrîr eylemek için Maksudzâde Ebu Bekir Efendi ta'yîn olunmağla zeyl ü vesîka mestûrül-esâmi olan müslimîn ile bundan akdem Sare Hatun Mahallesi'nde sâkin iken fevt olan el-Hâc Hamza Ağa'nın 'abd-ı memlûku olan işbu hâfızül-vesika el-Hâc İsmail mahfel-i kazâda merkum-ı mezkûr el-Hâc Hamza Ağa'nın sulbi oğulları es-Seyyid Muhammed Çelebi ve es-Seyyid Ahmed Çelebi'ye ve sulbiyye sagîre kızı olub İstanbul'da olan Emine'ye vasî-i muhtâr olduğu meşîyyet olub müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i metrûkesi olan Asiye binti Mahmud Bik mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb seyyidim merhum-ı mezkûr Hamza Ağa tarih ü vesikadan dört sene mukaddem kemâl-i 'akl-i sıhhatinde hüsn-i ihtiyârı ile hasbeten lillahi te'âlâ beni mülkünden azâd itmekle sâir ahrâr-ı asliyye gibi hürri olsun deyüb huzûr-ı müsliminde takrîr eylemiş iken zevcesi mezbûr hâtûn rakk olmak mülâhazasıyla bey' murâd idüb gadr ider su'âl olunub takrîri tahrîr bi-hasbî's-şer' icrâ-yı hakk olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr hâtûn münkire olmağla müdde'î mezbûr el-Hâc İsmail'den beyyine taleb olundukda müsliminden olub akrabasından es-Seyyid Hüseyin ibn-i Seyyid Hasan Seyyid Ağa Halil ve Ömer Beşe Eslemzâde li-ecli's-şehâde hâzırûn olub eşhâd olundukda fi'l-vâki' merhûm Hamza Ağa Hacı İsmail'i tarih ü vesikadan dört sene mukaddem bizim huzûrumuzda mâlından ihrâc idüb itâk ve azâd itmekle sâir ahrâr-ı asliyye hürri olsun deyüb bizi eşhâd eyledi bizler bu vech üzere şahidiz şehâdet dahî ideriz deyü edâ-i şer'iyye eylediklerinde gıbbe'r-ri'âyet-i şerâitü'l-kabûl olub mezbûr el-Hâc İsmail'in 'ıtkı hâher olmağıyla hürriyetine hükm-i şer'i birle mâ-vak'a ketb olundu.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Abdurrahim Efendi
el-Hâc Halil Ağa Himmetzâde
Yusuf Beşe Himmetzâde
Bayrakdar Muhammed Ağa
el-Hâc Mahmud ibn-i Ya'kûb
Derviş Muhammed
Faziletli el-Hâc Ali Efendi

s.78/b.1

Medine-i Harput'da Ağa Mahallesi sâkinlerinden fahrü'l-akrân ve'l-emâsil el-Hâc Ebu Bekir ibn-i Ömer Ağa meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitâb Muhammed Ağa ve Ahmed Ağa ibn-i Arpacı el-Hâc Hüseyin Ağa muvâcehesinde bi't-tav'i's-sâf ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb medine-i mezbûre bağâtı beyninde Ozan nâhiyesinde vâki' bir taraftan mezbûrân Muhammed Ağa ve Ahmed Ağa ve bir taraftan Beşirzâde ve bir taraftan Na'lbend Osman ve bir taraftan Kalaycı Osman mülkleriyle mahdûd olub tarih ü vesikadan altı sene mukaddem Cemalzâde Osman'ın kızı Asiye ile zevce-i metrûkesi Raziye hâtûnlardan semen-i mu'ayyen-i makbûzeleri üzere iştirâ eyledüğüm bağ ve bağçeyi ve evlerini ve suyu ve Eğil nâm mevzi'idin câri olan sudan her hamîs gününde hakk-ı say'ını tevâbi' ve levâhıkı ile el-hâletü-hâzihi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'i üzere mezbûr mezbûrân Muhammed Ağa'ya Ahmed Ağa'ya yüz yetmiş gurusluk cedîd zoltaya bey' ve temlik ve teslîm eyledüğümde ânlar dahî minvâl-i muharrer üzere iştirâ ve temellük ve tesellüm

eylediklerinden sonra semen-i mezkûr yüz yetmiş gurusluk cedîd zoltayı bi't-tamâm yedlerinden ahz eyledim ba'de'l-yevm sâlîfû'z-zîkr bağ ve bağçe ve evleri ve suları tevâbi' ve levâhıkıyla mülk-i müşterâlarıdır keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsunlar didikde mukırr-ı müşârûn-ileyh el-Hâc Ebu Bekir Ağa'nın ikrâr-ı müşir ve sehimini el-mukırr-ı lehü'l-mezbûrân Muhammed Ağa ve Ahmed Ağa bi'l-muvâcehe tasdik itmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i şehri-i Rebi'ül-evvel li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Ebu Bekir Ağa Menzilci

Mustafa Çavuş Hüseyincanzâde

Muhammed Efendi ibn-i Zekeriya Efendi

el-Hâc Mahmud Ağa ibn-i el-Hâc Ya'kûb

Monla Ebu Bekir Kiblelizâde

s.78/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Hoca Mahallesi sâkinlerinden (Mehmed Efendi)²⁶¹ Osman Beşe ibn-i Nal'bend Ahmed Çelebi tarafından 'akd-i âti'l-bey' ve tefvîz-i semenin tescîli için Hüseyincanzâde Mustafa Çavuş ve İbrahim Beşe ibn-i Kürd Mustafa şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan Mehmed Efendi ibn-i Zekeriya Efendi meclis-i şerif-i lâzımü't-teşrîfde sâhibü'l-vesîka Muhammed Ağa ve Ahmed Ağa ibni Arpacı el-Hâc Hüseyin Ağa karındaşlar muvâcehelerinde bi'l-vekâle (takrîr-i) kelâm ve ta'bîr-i merâm medine-i mezbûre bağâtı beyninde Ozan nâhiyesinde vâki' bir taraftan merkûm (Muhammed) Ağa ve Ahmed Ağa ve bir taraftan Beşirzâde ve bir taraftan Nal'bend Osman ve bir taraftan Kalaycı Osman mülkleriyle (mahdûd) olub mezbûrânın bundan akdem mülk-i müşterâları olan bağ ve bağçe ve evleri ve suyu ve Eğil nâm mevzi'ide câri olan su her hamîs günü hakk-ı sakinde mezbûr Osman Beşe'nin ceddesi Raziye (hâtûn) handan 'avretinden mahsûsan iştirâ eylediği beyinlerinde (mu'ayyen)²⁶² mâ-vak'a ketb olundu. Hurrire fî evâhir-i Rebi'ül-evvel li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Halil Ağa Himmetzâde

el-Hâc Mahmud ibn-i Ya'kûb

el-Hâc Seyyid Mehmed Çelebi Abdülkadirzâde

Bayrakdar Muhammed Beşe

el-Hâc Osman Örüzzâde

Kara Muhammed Beşe

s.79/b.1

Medine-i Harput'da Esediyye Mahallesi sâkinlerinden bâ'is-i haze'l-kitab es-Seyyid Hacı Muhammed Ağa ibn-i el-Hâc Ebu Bekir meclis-i şeri'at-ı garrâda medine-i mezbûre mülhakâtından Mornik nâm karye sâkinlerinden Küçük Mağdisi Ardık zımmî üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb karye-i mezbûre arazisi beyninde vâki' olub el-Hâc Muhammed Ağa bundan akdem ma'rifet-i sâhib-i arz ile tefvîz eylediğim Erzincanîzâde yerlerinde bir kıt'a tarlaya mesfûr zımmî bilâ-izn kavak eşcârı gars itmekle mezbûr el-Hâc Muhammed Ağa kal' iderken muslihûn-ı tavassut idüb zemîni el-

²⁶¹ Üstü çizilmiştir.

²⁶² Buradan sonrası diğer sayfanın yarısına kadar silik görüldüğünden okunamamıştır.

Hâc Muhammed Ağa'nın olduğu için gars olan kavak eşcârının nısfı merkûm el-Hâc Muhammed Ağa'nın ve nısf-ı âheri mesfûr zımmînin olmak üzere beyinlerin fasl ve kat'-i nizâ' eylediklerinden sonra ben dahî minvâl-i muharrer üzere el-Hâc Muhammed Ağa'dan alub mutasarrıf iken mesfûr (boşluk) zımmî vaz'-ı yed ider su'âl olunub ba'de't-tebyînü'l-hâl beynimiz fasl ve icrâ olmak matlûbumdur didikde mesfûr Mardik zımmî mevzi'-i mezkûr Erzincanîzâde yeri değildir eşcârını dahî müşârûn-ileyh el-Hâc Muhammed Ağa ile münâza'a üzere fasl olmamışım deyü münkir olub da'vâ ve beyyine üzerinde işâret ile olan maddeden olmağla tarafımızdan es-Seyyid Monla Abdurrahim nâib nasb olunub irsâl olunmağla zeyl ü vesîkada mestûrî'l-esâmi olan müslimîn ile merkûm el-Hâc Seyyid Muhammed Ağa tarafından el-Hâc İbrahim ile mesfûr Mardik zımmî karye-i mezbûrun bir tarafı Zorbacı ve bir tarafı hark ile ve bir tarafı çay ile mahdûd olub kavak eşcârı olduğu müşâhade olunub zikr olunan da'vâ üzere vekil-i mezbûr el-Hâc İbrahim'den beyyine talep olundukda müslimînden Osman Beşe ibn-i İsmail ve İvaz bin Abdullah li-ecli's-şehâde hâzırân olub fi'l-vâki' işbu hudûd dâhili tarla Erzincanîzâde yerinden bundan âkdem el-Hâc Muhammed Ağa'nın tasarrufunda olmağla eşcârı kat' iderken beyinlerine muslihûn-ı tavassut idüb zemîn el-Hâc Muhammed Ağa'nın olduğu için eşcârını nısf üzere fasl eyleyeler nısfı el-Hâc Muhammed Ağa'nın ve nısf-ı âheri Mardik zımmînin olub kat'-i nizâ' olduklarından sonra el-Hâc Muhammed Ağa dahî hâlâ mutasarrıf es-Seyyid Muhammed Ağa'ya virmişdir deyü şehâdet idüb şehâdetleri mesmû'a olmağla nâib-i mezbûr muharrer gelüb takrîr itmeğîn mücebiyle hükm birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Rebi'ül-evvel li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

İbrahim Çelebi ibn-i el-Hâc Halil
Mehmed bin Abdullah
Hasan Beşe ibn-i Halil
es-Seyyid Abdurrahim Efendi
Ehuhu es-Seyyid Muhammed Çelebi
Bayrakdar Muhammed Beşe
Kürd Ahmed Beşe
Ve gayrihim.

s.80/b.1²⁶³

Asiye hâtûn ibnite es-Seyyid Mahmud Bik meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münif-i zehrâda kasaba-i mezbûre sâkinlerinden el-Hâc İbrahim bin Hüseyin nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb zevcem müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Hamza Ağa nâ-gâh maraz-ı mevte mübtelâ olub dâr-ı âhirete intikâli 'alâmetine müşâhade vechinde mu'âyene eyledüğü hâlinde sulbi oğlu es-Seyyid Mehmed Çelebi (ve es-Seyyid Ahmed Çelebi)²⁶⁴ kemâl-i tasarrufa kemâl-i mertebe kâdir ve bey'-i şirâda rüşdü zâhir oluncaya değin ve sagîr-i sulbî oğlu es-Seyyid Ahmed Çelebi ve sulbiyye sagîre kızı olub mahmiyye-i İstanbul'da olan Emine'nin her biri bülûğa irişinceye değin umûrlarına ve emvâl-i mevrûse ve emlâk-ı müntekıla ve hasbe'l-kanûn mezbûrân es-Seyyid Mehmed Çelebi ve es-Seyyid Ahmed Çelebi'ye müntekıl arazi-i emîriyelerini zabt ve hırâset itdirmek için huzûr-ı müslimînde beni dahî muhtâr nasb idüb ba'de'l-kabûl fevt olmağla müteveffâ-yı mezbûrun mezkûrda dört yüz gurusu alacak hakkı olmağla irs-i şer'iyle intikâl eyledüğü için asâleten ve

²⁶³ Belgenin başı silik olduğundan okunamamıştır.

²⁶⁴ Üstü çizilmiştir.

vesâyeten taleb iderim su'âl olunub takrîri tahrîr ve ba'de't-tebyînü'l-hâl alıvirilmek matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr İbrahim fi'l-vâki' müteveffâ-yı mezbûrun zimmetinde iki yüz elli guruşu vardır lâkin vech-i meşrûh üzere vasî-i muhtâr olduğu ma'lûmûm olmağla bi'l-küllîye edâdan imtinâ' iderim didikde müdde'îyyeyi mezbûre hâtûndan beyyine taleb olundukda müslimînden es-Seyyid Hüseyin Efendi ibn-i es-Seyyid İbrahim ve es-Seyyid Hasan Çelebi ibn-i es-Seyyid Ömer ve Halil Ağa ibn-i Halil nâm kimesneler li-eclî's-şehâde hâzırûn bi'l-meclis olub münkir-i mezbûr muvâcehesinde istişhâd olundukda fi'l-hakîka bizler müteveffâ-yı hâtırın sormağa varmış bulunduk bizim huzûrumuzda sulbî oğullarının ve sulbiyye kızı sagîre olub hâliyâ İstanbul'da olan Emine'nin emvâllerini hıfz ve ahvâllerini zabt ve bi'l-cümle umûrlarını görmek ve tesviye eylemek için zevcesi mezbûre Asiye hâtûnu vasî-i muhtâr idüb bizi eşhâd eyledi bizler bu husûsa bu vech üzere şahidiz şehâdet ideriz deyü edâ-i şer'iyye eylediklerinde gıbbe'l-ri'âyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mezbûre Asiye hâtûnun vasî-i muhtâr olduğu sâbit ve zâhir olub vesâyetine hükm-i şer'î lâhik oldukdan sonra mukırr olduğu meblağ-ı mezkûru tamâmıyla vasî-i mezbûre edâ eylemeğe tenbîh birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî'l-yemi't-tâsi' 'aşer min şehri-i Rebi'ül-evvel li-sene erba'a ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Ali Efendi el-Müderriş

es-Seyyid Abdurrahim Efendi el-Vâ'iz

es-Seyyid Muhammed Emin Çelebi Vâ'iz

Monla İsmail Kürkî

el-Hâc Ali Ağa

Hergelecizâde el-Hâc Ahmed Ağa

Boyacı Ağâzâde el-Hâc Ömer Ağa

es-Seyyid İbrahim Kureyş

Abdüllatif Tâlib

Abdurrahim bin İshak

Ve gayrihim.

s.81/b.1

Medine-i Harput mahallâtından Hoca Mahallesi sâkinlerinden Mehmed Beşe ibn-i el-Hâc Süleyman asâleten ve karındaşı olub hâliyâ mahmiyye-i Bağdad'da olan Ali Ağa tarafından 'akd-i âti'l-bey' ve kabz-ı semene es-Seyyid Eyüb Çelebi ibn-i es-Seyyid Kâsım ve Beşirzâde Süleyman Beşe şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olmağla vekâleten vâlidesi Cennet nâm hâtûn tarafından dahî Ali Çelebi ibn-i Köse Bekir ve Dellâl el-Hâc Ömer şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâle olmağla vekâleten meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitâb İbrahim Çelebi ve Ali Çelebi ibn-i Murtaza karındaşlar muvâcehelerinde bi'l-asâle ve bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb zikr-i âti'l-bey'in sudûruna gelinceye değin silk-i mülk-i sarîhimde münselik olub medine-i mezbûre bağâtı beyinde (boşluk) nâhiyesinde vâki' bir taraftan İlyas Efendi oğlu Ebu Bekir Beşe ve bir taraftan Debbâğ es-Seyyid Ebu Bekir ve bir taraftan Yahtik kâri ve bir taraftan Çaklıczâde Mekheri ve ba'zen şehir yolu ve ba'zen Hersenk yolu ile mahdûd bağ ve bağçe ve evi ve mahsûs suyu ve İlyas Efendi oğlu mezbûr Ebu Bekir Beşe bînâ ve havzından nısf-ı hakk-ı sakî ve tevâbi' ve levâhıkını on sehimde bir sehimü elli guruşa cedîd zolta ve dokuz sehimini on beş guruşluk cedîd zoltaya olmak üzere tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî

bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezkûrân İbrahim Çelebi'ye bey' ve temlîk ve teslîm eyledüğümüzde ânlar dahî minvâl-i muharrer üzere iştirâ ve temellük ve tesellüm eyledüklerinden sonra cem'an semen-i mezkûr altmış beş guruş cedîd zoltayı bi't-tamâm ve'l-kemâl asâleten ve vekâleten ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm zikr olunan bağ ve bağı ve evi ve suları ve tevâbi' ve levâhıkında benim ve karındaşım Ali Ağa'nın vâlidem Cennet hâtûnun medhalimiz kalmadı mezbûrânın mülk-i müşterâları oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsunlar didikde gıbbe't-tasdikü'l-mu'teberi's-şer'î mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i şehr-i Rebi'ül-evvel li-sene erba'a ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi Celendenzâde

Faziletlü es-Seyyid Fazlı Efendi

Nal'bend Bânim bin İbrahim

s.81/b.2

Medine-i Harput mülhakâtından Monlakendi sâkinlerinden Hadice binti Çalık Monla Mustafa nâm hâtûn karye-i mezbûre sâkinlerinden işbu hâfızü'l-vesîka Bikzâde 'İzzetlü Mustafa Bik muvâcehesinde bi-tav'ihâ takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb karye-i mezbûrede vâki' olub zevcem Ali bin Bektaş taht-ı tasarrufunda olan on bir kile tohum istî'âb ider ma'lûmetü'l-hudûd âbi ve gayr-ı âbi tarlalarının hakk-ı tasarrufunu ma'rifet-i sâhib-i arz ile mezbûr Mustafa Bik yüz on beş guruşluk zolta mukâbelesinde tefvîz ve ferâğ idüb bedel-i mezkûr yüz on beş guruşluk zoltayı tamâmen zevcim mezbûr Ali ahz u kabz idüb lâkin ben râzı olmadığım ecilden müslimûn tavassut idüb nizâ'dan fâriğ olmak için on guruşluk zoltaya sulh eylemeleriyle benim tarlada medhalim yoğiken on guruşluk zoltayı tamâmen ahz idüb nizâ'dan fâriğ oldum didikden sonra zevci mezbûr Ali bin Bektaş dahî hâzır-ı bi'l-meclis olmağla fi'l-hakîka sâlifü'z-zikr sulu ve susuz tarlaları kendim rızâm ile mezbûr Mustafa Bik'e tefvîz ve ferâğ idüb yüz on beş guruşluk zoltayı tamâmen ahz u kabz eylemişim deyü takrîr itmekle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî Rebi'ül-âhir li-sene erba'a ve 'ışrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Mahmud Ağa ibn-i Abdullah

Kaynı Osman Çelebi ibn-i Ahmed Beşe

el-Hâc İsmail Ahmedzâde

Süleyman Beşe Demürçi

el-Hâc Ali Monlakendî

İsmail Çelebi Paşâmezâde

s.82/b.1²⁶⁵

hisse olmak üzere iltizâm eylemişüz üç hisse değildir deyü münkir olub müdde'îyi mezbûr Ali Bik'den beyyine taleb olundukda müslimînden es-Seyyid Ali Çelebi ibn-i İsmail Bik ve Kürd Ahmed nâm kimesneler li-ecli's-şehâde hâzırân olub istişhâd olundukda fi'l-vâki' zikr olunan Ağınsı mahsûlâtını mezbûr Ali Bik ve mezbûr es-Seyyid Ali ve es-Seyyid Ahmed şerik olmak üzere Harput

²⁶⁵ Bu sayfanın yarısı silik olduğundan belgenin bir kısmı okunamamıştır.

emini Ömer Bik'den iltizâm iden Eyüb Ağa'dan üç hisse üzerine iltizâm eylediler bizler sülüs hisse Ali Bik'in olduğuna şahidiz şehâdet ideriz deyü şehâdet eylediklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub intikâlinin sülüsünü ba'de külli'l-hesâb mezbûr Ali Bik'e edâ eylemeğe mezbûr Seyyid Ali Ağa'ya sülüse birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâ'il-i şehri-i Rebi'ül-âhir li-sene erba'a ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletli es-Seyyid Abdurrahim Efendi
el-Hâc Hasan Ağa ibn-i el-Hâc Mahmud
es-Seyyid Eyüb Çelebi ibn-i Seyyid Sofi Muhammed
Abdurrahim ibn-i İshak
Muhammed Beşe Bayrakdar
el-Hâc Mahmud Ağa (ibn-i) el-Hâc Ya'kûb

s.82/b.2

Medine-i Harput'da Arslaniye Mahallesi sâkinlerinden Buzcu Musa bin (boşluk) nâm kimesne tarafından el-Hâc Muhammed bin Hüseyin ve Ali Beşe ibn-i İbrahim şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olan İbrahim Beşe ibn-i es-Seyyid Ömer vekâleten ve mezbûr Musa'nın li-ümm karındaşı Yusuf bin Kolik Bektaş tarafından dahî Muhammed bin Allahvirdi ve mezbûr Ali Beşe şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâle olan mezbûr İbrahim Beşe bin âti'ü'd-da'vâ ve'l-husûmet ve redd-i cevâba vekâleten mahfel-i kazâda mezbûr Yusuf'un li-eb karındaşı işbu hâfizü'l-vesika İsmail bin Kolik Bektaş nâm şâbb mahzarında bi'l-vekâle da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb medine-i mezbûre bağâtı beyinde Ozan nâhiyesinde vâki' bir taraftan Cündili Alizâde ve bir taraftan Kahveci Çalık Bekir ve bir taraftan Nalçeci Mustafa ile mahdûd bağ ve bağçe ve evi ve suları babaları mezkûr Kolbik Bektaş'dan bunlara intikâl idüb lâkin dâhilinde bir hisse Bektaş'ın kız karındaşı Adile nâm hâtûnun olmağla evvel hisseyi Adile'den müvekkilelerim mezbûrân Musa ve Yusuf'un vâlideleri Rahime iştirâ itmekle hisse-i mezkûr mücerred-i mezbûrân Musa ve Yusuf'a muntakıl iken mezbûr İsmail bî-vech tasarruf ider su'âl olunub takrîri tahrîr ba'de't-tebyînü'l-hâl icrâ olunmak matlûbumuzdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr İsmail zikr olunan hisseyi babamız Bektaş kız karındaşı Adile'den iştirâ itmekle otuz seneden mütecâviz mülk-i sarîhi üzere bilâ-nizâ' mezbûrların vâlideleri olub babamın zevcesi olan mezbûre Rahime'nin muvâcehesinde mutasarrıf olub mezbûre Rahime'yi dahî redd ideli yigirmi beş seneden mütecâviz mürûr idüb vâlideleri da'vâ eylemeyüb müteveffât olub ve babamız mezkûr Bektaş dahî üç ay mikdarı mukaddem fevt olmağla zikr olunan bağ ve bağçeye varub müslümânlar tahmîn ve tevzî'yle benim hissesim ta'yîn olunub ve kız karındaşımin ve vâlidemin hisseleri dahî beyân ve her birimiz kabûl ve kabz eyledüğümüzde mezbûrân Musa ve Yusuf vâlidemizin hissesi vardır didiklerinden mâ'adâ otuz sene mürûr iden da'vânın istimâ'ı memnû' olduğuna binâen fetvâ-yı şerifem vardır deyü ibrâz idüb fi'l-vâki' mazmûn cevâbına mutâbık müşâhade olunub vekil-i mezbûr İbrahim Beşe'den istintâk olundukda müvekkileleri bağına varub Yusuf'un hissesi ifrâz olunduğunu mukırr olub lâkin otuz sene lâkin bilâ-nizâ' Bektaş nizâ' olan hisseyi mutasarrıf olduğunu münkir olacak müslimînden es-Seyyid Murtaza bin Seyyid Ali ve Seyyid Mustafa hâzırân olub fi'l-vâki' otuz seneden mütecâviz nizâ' olunan hisseyi Bektaş mezbûrânın vâlideleri muvâcehesinde mülkiyet üzere tasarruf eyledi deyü şehâdet eylemeleriyle makbûle olub tezvîr ve da'vâları mesmû'a olmayub İsmail'in yedine hüccet virildi. Fî evâ'il-i Rebi'ül-Rebi'ül-âhir li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc ... Çelebi

Çalık es-Seyyid Ebu Bekir

Monla Süleyman el-Hâc Hüseyin

Kürkîzâde el-Hâc Mehmed

İbrahim el-Muhzır

s.83/b.1²⁶⁶

hâlice mevdu'un tasarrufun dâhilinde Keçeci Bik'e senede mu'ayyen iğtisâl Nesa ve Lekan mevzi'ini tasarrufunu baş kurnadan merâ' beyninde mübeyyin sunûbetini her ahd gününde tasarrufunu gark-ı belde binâen müvekkilem mezbûre Kâfiye bi'l-icâb ve'l-kabûl mezbûre Züleyha hâtûn on beş gurus mukâbelesinde tefvîz ve ferâğ ve kasr-ı yed idûb Züleyha'ya teslîm eyledüğünden sonra mukâbele-i ferâğda olan bedel-i mezkûr on beş guruşa bi't-tamâm mezbûre Kafiye ahz u kabz idûb sâlifü'z-zikr evlerde medhali kalmadı didikde Züleyha tarafından olan vekil-i mezbûr Mehmed Çelebi dahî tasdik itmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre şehr-i Rebi'ül-âhir li-sene erba'a ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrahim Beşe ibn-i Ali

el-Hâc Muhammed bin Ali Dede

es-Seyyid Ahmed Çelebi ibn-i Ayas

Ali bin Etmekçi Mustafa

Ahmed bin Şaban

s.83/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Meydan Mahallesi sâkinlerinden Emine binti es-Seyyid Mehmed bin Kalkan Koluk el-Hâc Ömer nâm hâtûn tarafından husûs-ı âti't-taksîm ve'l-ifrâz ve'l-ibrânın tescîli içün mezbûreyi ma'rîfet-i şer'iyle 'ârifân olan el-Hâc Mustafa Çelebi ibn-i el-Hâc Ali ve Ebu Bekir Çelebi ibn-i Ali nâm kimesneler şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olub ve vekâletine hükm-i şer'î lâhık olan Nal'bend es-Seyyid Hacı Osman Çelebi meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münif-i zehrâda hâtûnun kayın babası işbu hâfızü'l-vesika es-Seyyid Hacı Ali Çelebi ibn-i muvâcehesinde bi'l-küllîye takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idûb mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan el-Hâc Ya'kûb oğlu el-Hâc Mahmud Beşe ve bir taraftan Bâli oğlu ve bir taraftan Derviş nâm kimesneler mülkleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd olub havlu ve kenefi müştemil fevkânî ve tahtânî büyü't-ı müte'addide mezbûr Kalkan Koluk el-Hâc Ömer'den müvekkilem mezbûre Emine'ye ve zevce-i metrûkesi Kiras nâm hâtûna ve sâir vârise intikâl itmekle ve sâir vârisin hissesini mezbûr es-Seyyid Hacı Ali iştirâ eyledüğünden sonra mezbûre Kiras'ın hissesini dahî seksan guruşa bundan akdem iştirâ itmekle mücerred-i mezbûre Emine hâtûnun hissesi kalmış idi el-hâletü-hâzihi müvekkilem Emine'nin hissesi içün dahî müslümânların tahmını ve tarafeynin rızâlarıyla sâlifü'z-zikr hudûdun dâhilinde eski sofa ve kapu üstünde olan oda ve taşrada tahtânî bir bâb oda ve fevkî eyvân ve eyvânın bir ayrı oda ve tahtı ahur ve bir bâb merak ve kapusunu taşra keşf olmak üzere mürûr Emine hâtûna ifrâz olunub hisse virilmekle mezbûre Emine dahî hüsn-i rızâsıyla

²⁶⁶ Bu sayfanın yarısı silik olduğundan belgenin bir kısmı okunamamıştır.

kabûl eyleyüb sâir evlerde asla medhali kalmadı min-küllî'l-vücûh her birinin zimmetin ibrâ ve iskât eylemeleriyle şöyle ki tarafından bir tarîk ile da'vâları zuhûr iderse 'inde'l-hükkâmü'l-kirâm mesmû'a olmaya didikde gıbbe't-tasdîkü'l-mu'teberî's-şer'î mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâsıt-ı Rebi'ül-âhir li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Muhammed ibn-i Hüseyincanzâde

Monla Mustafa bin Monla Ali

Hâkim Beşe

Yusuf Beşe

İbn-i es-Seyyid Ahmed

Ahi el-Hâc Ali

es-Seyyid Hacı Mehmed Çelebi

es-Seyyid Mustafa Çelebi Hamamcı

Abdûlmecid bin İshak

Faziletli (Abdurrahim Efendi)

s.84/b.1²⁶⁷

olunan ahâli-i karye takrîr-i kelâm idüb mezbûr Osman'ın keyfiyet-i hâli ve sâir bi-garez müsliminden istifsâr olunub ihzârları zabt ve imlâ ve yedimiz vaz' ve i'tâ olunsun ki ben dahî bize zulm ve fesâd iderse ibrâz eyleyeyim deyü iltimâs eylemeleriyle zeyl ü vesikada mestûrül-esâmi olan müslimîn ve sâir cemm-i gafîr fi'l-vâki' mezbûr Osman ehl-i fesâd dâhil şer ve muzır olub tevâtir ile sârik olduğu mukarrer ve muhakkaktır deyü su-i hâline şehadet eylemeleriyle mâ-vak'a el-Hâc mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle ketb ve terkîm olundu. Fî evâ'il-i şehri Rebi'ül-âhir li-sene erba'a ve 'ısrın ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrül-müderrisin el-Hâc Ali Efendi

Fahrül-müderris es-Seyyid Süleyman Efendi

Fahrül-akrân Yasin Ağa Miralây

Fahrül-akrân Muhammed Ağa Kethüdâ Yeri

Fahrül-â'yân el-Hâc Ebu Bekir Ağa

Fahrül-a'yân Mustafa Ağa

Kalaylı Muhammed Ağa

Fahrül-akrân Yasin Ağa

Ahmed Bik Amidî

el-Hâc Osman Ağa karye-i Hüseyinik

s.84/b.2

Medine-i Harput sâkinlerinden İbrahim Çelebi ibn-i Süleyman meclis-i şeri'at-ı garrâda Kara Sofî Mahallesi sâkinlerinden Hasan bin Musli nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb bundan akdem mezbûr Hasan mahalle-i mezbûre de âti'z-zıkr menzilin bana temlîk eyleyüb hüccet

²⁶⁷ Bu sayfanın yarısı silik olduğundan belgenin bir kısmı okunamamıştır.

olunmuş idi tarafından ‘akd-i fesh idüb menziline medhalim kalmadı kemâkân mülk-i sarîhi oldu deyü mezbûr Hasan dahî tasdik eyledüğünden sonra yine meclis-i şer’de işbu hâfızü’l-vesîka Mustafa Beşe ibn-i Ömer muvâcehesinde asâleten ve zevcesi Habibe hâtûn tarafından mezbûr İbrahim Çelebi ve el-Hâc İsmail Ağa ibn-i el-Hâc Muhammed şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü’l-vekâle olan Veli Beşe ibn-i Ali vekâleten takrîr-i kelâm ve ta’bîr-i ‘anî’l-merâm idüb mahalle-i mezbûrede bir taraftan el-Hâc İsmail Ağa ile Biraderzâdesi Muhammed Ağa ve bir taraftan Yedekcizâdeler ve bir taraftan Tütüncü Ahmed ve bir taraftan Seltan oğlu evleriyle ile mahdûd bir bâb fevkânî odayı ve tahtı ahuru ve bir eyvân havluyu taşraya yolu ile istibdâl-ı şer’î üzere mezbûr Mustafa Beşe’nin yine mahalle-i mezbûrede vâki’ bir taraftan Seyyid İsmail ve bir taraftan Pandik oğlu Eyüb mülkleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd havlu ve kenefi müstemil üç bâb evleriyle tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî istibdâl idüb yüz yigirmi gurusluk zolta dahî semen-i izdiyâd ahz u kabz eyledik ba’de’l-yevm bizim virdiğimiz evler mezbûr Mustafa Beşe’nin mülk-i sarîhi oldu ve Mustafa Beşe’nin evlerim mülkiyem Habibe hâtûnun mülki mübâlelerimiz oldu didikde mâ-vak’a bi’t-taleb ketb olundu. Hurrîre fî evâsıt-ı şehr-i Rebi’ül-âhir li-sene 1124.

Şuhûdü’l-hâl

el-Hâc Ali Efendi
es-Seyyid Monla İsmail
İsmail Ağa Kara Muhammedzâde
İsmail Beşe
Veli Beşe Seltanzâde
Haydar bin Mehmed

s.85/b.1²⁶⁸

çay ve bir tarafı tarîk ile mahdûd Denürüz zımmîden tefvîz eyledüğüm bağ yeri dimekle ma’rûf bir tarafı Abdi ve tarafı Erzaman ve bir tarafı Karabid oğlu yerleriyle mahdûd bir kıt’a ve yine ve yine karye-i mezbûre önünde bağın ve tesmiye olan bir kıt’a ki cem’an dört kıt’a sulu tarlalarının hakk-ı tasarrufunu ma’rifet-i i sâhib-i arz ile ve bunlardan mâ’adâ karye-i Zalunı bağları beyinde vâki’ olub Nuzun oğlu Murad’dan iştirâ eyledüğüm ma’lûmetü’l-hudûd bağımı tevâbi’ ve levâhıkı ve sularıyla safka-i vâhide üzere tarafeyden icâb ve kabûlü hâvî tefvîz-i kat’ ve bey-i bât-ı sahîh-i şer’ ile mezkûr Muhammed Beşe’ye yetmiş beş gurusluk zoltaya tefvîz ve ferâğ ve bey’ ve temlik ve teslim eyledüğümde Muhammed Beşe dahî tefevvüz ve iştirâ ve temellük ve tesellüm eyledüğünden sonra zikr olunan mablağ -ı mezkûr yetmiş beş gurusluk zoltayı bi’t-tamâm ahz u kabz eyledim fi-mâ-ba’d karye-i Karingid’de zikr olunan dört kıt’a sulu tarlalarda ve susuzunda ve karye-i Zalunı’da zikr olunan bağda medhalim kalmadı mezbûr Muhammed Beşe’nin müfevvez-i mahzı ve mülk-i müşterâsı oldu didikde gıbbe’t-tasdik mâ-vak’a ketb olundu. Fî evâsıt-ı Rebi’ül-âhir li-sene erba’a ve ‘ışrin ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Fahrü’l-akrân Serdâr Ali Ağa
Kalaylı Muhammed Ağa
Ahmed Beşe Çavuş
Ali Çelebi ibn-i İsmail Beşe
Yusuf Çelebi ibn-i Osman

²⁶⁸ Bu sayfanın yarısı silik görüldüğünden belgenin bir kısmı okunamamıştır.

s.85/b.2

Medine-i Harput mülhakâtından Hacıseyli nâm karye sâkinlerinden Melkon zımmînin kızı Ağabiki nâm nasrâniyye meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda medine-i mezbûre mahallâtından Hoca Mahallesi'nde sâkin işbu hâmilût-terkîm Kelbik veled-i Menas zımmî muvâcehesinde bi-tav'ihâ takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb bundan akdem mürd olan vâlidem Külbiki nâm nasrâniyyenin mülkü olup bana intikâl iden ma'lûmetü'l-hudûd evini mesfûr Kelbik bî-vech tasarruf ider deyü da'vâ saddında olup mesfûr Kelbik zımmî dahî vâlidesinden iştirâ eylemişim deyü cevâb idüb ikâmet-i beyyine üzere iken beynimize muslihûn-ı tavassut idüb bir çift bilazik ve bir (çift)²⁶⁹ çifak? ve bir çift babuç üzerine sulh eylemeleriyle sulh-ı mezbûru tarafından kabûl itmekle bed sulh olan bilaziğe ve çifakı? ve babuç eşyâları tamâmen ahz u kabz eyledim menzil husûsı için mesfûr Kelbik zımmîde min-ba'd da'vâ ve nizâ' ve husûmetim kalmadı min-küllî'l-vücûh zimmetin ibrâ ve iskât eyledim didikde gibbe't-tasdîk hüccet ibrâya hükm-i şer'î birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâsıt-ı şehr-i Rebi'ül-âhir li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

Muhammed Çelebi
Mehmed bin Abdullah
Mirza veled-i Hoçik
Hebek veled-i Ahbek

s.86/b.1²⁷⁰

tesmiye olunan evimi tahtı ahur benim olmak zıkr olunan evi tevâbi' ve levâhıkıyla tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî üzere mihr-i bâkisi mukâbelesinde takas ve teslim ve temlik eyledüğümde mezbûre zevcem Hadice kabûl ve teslim ve temlik eyleyüb mülk-i takas oldu ba'de'l-yevm sâlifü'z-zıkr fevkânî dam bakîr zevcemin mülk-i sarîhidir keyfe mâ-yeşâ tarîkiyle ma'an mutasarrıf olsun didikde vekil-i mezbûr Hüseyin Beşe bi'l-muvâcehe tasdîk ve kabûl itmeğin mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i şehr-i Rebi'ül-âhir li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

Durakzâde Mehmed bin İbrahim
Kürd Ahmed Beşe
Yusuf Beşe İhtiyâr Muhzır
Damcı Ahmed
Süleyman bin Abdullah

s.86/b.2

Medine-i Harput sükkânından el-Hâc Ahmed Beşe ibn-i Hüseyin mahfel-i kazâda Kilisli olup temekkün iden Babuşcı olup kendi tarafından asıl zevcesi Fâtıma tarafından vekil olan Muhammed nâm kimesne mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Muhammed zevcesi Fâtıma biri birine kefil-i bi'l-mâl olmak üzere zimmetlerinde otuz üç gurus alacak hakkım olmağla edâdan imtinâ' iderler su'âl olunub takrîri tahrîr ve ba'de't-tebyînü'l-hâl alıvirilmek matlûbumdur didikde gibbe's-

²⁶⁹ Üstü çizilmiştir.

²⁷⁰ Bu sayfanın yarısı silik olduğundan belgenin bir kısmı okunamamıştır.

su'âl 'akîbü'l-inkâr ve ba'de talebü'l-beyyine müslimînden Halil Çelebi ibn-i İshak ve Hâbilzâde Ali Çelebi nâm kimesneler li-ecli's-şehâde hâzırân olub istişhâd olundukda fi'l-vâki' mezbûr Muhammed ile zevcesi Fâtıma biri birine kefil-i bi'l-mâl olmak üzere zimmetlerinde otuz üç gurus vâcibü'l-edâ mezbûr el-Hâc Ahmed Beşe'ye deynleri olduğuna şâhidiz şehâdet ideriz deyü her biri edâ-i şehâdet eylediklerinde gibbe'r-ri'âyet-i şerâitü'l-kabûl şehâdetleri mesmû'a olduktan sonra meblağ-ı mezkûru edâ eylemeleriyle tenbîh birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i şehri Rebi'ül-âhir li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Ebu Bekir Ağa Hüseyincanzâde

Muhammed Ağa Arpacızâde

Osman bin Kürd Yusuf

İbrahim bin Süleyman

s.86/b.3

Medine-i Harput mahallâtından Ortak Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Kel Hasan bin Muhammed nâm kimesnenin sulbî-i kebîr oğlu olub kendi tarafından asil ve karındaşı Mustafa nâm sagîre ve kız karındaşı Firdevs nâm sagîreye vasî nasb olunmağla taraflarından vasî olan Muhammed şâbb-ı reşid meclis-i şer'-i şerif lâzımü't-teşrîfde müteveffâ-yı mezbûr Hasan'ın sulbî kebîr oğlu olub kendi tarafından asıl ve karındaşı Hüseyin tarafından vekil olan işbu hâfızü'l-vesika Yasin nâm kimesne muvâcehesinde bi'l-asâle ve bi'l-vesâye takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb mülk-i mevrûsemiz olub mahalle-i mezbûrede vâki' evlerimizi ve kalil ve kesir tecemmülâtımızı ve sâir eşyâlarımızı ile beynimizde tevzî' ve taksîm olunub vâlidemiz Fâtıma kendüye asâleten²⁷¹

Şuhûdü'l-hâl²⁷²

es-Seyyid Abdurrahim Efendi

Arpacızâde Muhammed Ağa

Beşirzâde Mehmed Beşe

İbrahim Beşe bin Ömer

Halil Çelebi ibn-i İshak

s.87/b.1

Medine-i Harput mahallâtından Hoca Mahallesi sâkinlerinden bâ'is-i haze'l-kitâb es-Seyyid Ömer bin Ali nâm kimesne mahfel-i kazâda Ebu Bekir ve İsmail nâm karındaşlar mahzarlarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mahalle-i mezbûrede vâki' olub kendi menziline muttasıl olan bir bâb sofa mezbûrânın 'emmileri işbu hâzır-ı bi'l-meclis olub Karik Muhammed nâm kimesnenin bundan akdem mülk-i sarîhi olmağla nısfı geleni olub mezbûrânın kız karındaşları olan Asiye nâm hâtûna virüb ve nısf-ı âherini tarih ü vesikadan bir sene mukaddem on üç guruşa bana bey' ve temlik ve teslîm eylemekle ben dahî iştirâ ve temellük ve tesellüm eyledüğümde bu âna gelince değin mülk-i müşterâm olub taksîm eylemek murâd eyledüğümde mezbûrân Ebu Bekir ve İsmail mâni' olub ta'allül ve muhâlefet iderler su'âl olunub takrîrleri tahrîr ve icrâ-yı hakk olunmak matlûbumdur didikde gibbe's-seyyid mezbûrân Ebu Bekir ve İsmail zikr olunan sofanın nısfı fi'l-vâki' kız

²⁷¹ Buradan sonrası, diğer sayfanın yarısına kadar silik olduğundan okunamamıştır.

²⁷² "Şuhûdü'l-hâl", 87. sayfadadır.

karındaşımız mezbûre Asiye hâtûna mukaddemâ mezbûr Karik Muhammed virmiştir ve nısf-ı âherin mezbûr es-Seyyid Ömer mebi' eylemiştir lâkin bizler şafi' olduğumuz hasebiyle mezbûr Seyyid Ömer'in tasarrufuna mâni' olub taksîm eylemeyiz deyü cevâb eylediklerinde mezbûr es-Seyyid Ömer mezbûrân iştirâ eyledüğüm'e 'âlim oldular ve almak murâd eyleyüb bu kadar şühûr mürûr eyledi hâliyâ şer'-i şerife gelirler didikde mezbûrân Ebu Bekir ve İsmail fi'l-vâki' bir sene mukaddem iştirâ eylemiştir nizâ' ider idik didiklerinde zaman-ı şafağa mürûr idüb da'vâları mesmû'a olduğundan sonra mezbûr Karik Muhammed'den istifsâr oldukda fi'l-hakîka sâlîfû'z-zikr sofanın mezbûr Seyyid Ömer menzili tarafında olan nısf-ı şâyi'asını bey'-i kat ile bir sene mukaddem mezbûr Ömer'e on üç guruşa bey' ve temlik ve teslîm-i mebi' eylemişim medhalimiz kalmadı didikde mezbûrân Ebu Bekir ve İsmail da'vâdan men' ve mezbûr Karik Muhammed ikrârına binâen sıhhatine hükm-i şer'î birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i şehri Rebi'ül-âhîr li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hâc Ali Efendi

Ebu Bekir Efendi Maksûdzâde

es-Seyyid Hüseyin Çelebi ibn-i Seyyid Hasan

Kara Muhammed Beşe ibn-i Hacı Beşe

Mustafa Çelebi

s.87/b.2

Husûs-ı âti'l-beyânı mahallinde müşâhade ve hudûdunu mu'âyene ve müdde'îlerinin beyinlerin şer'en fasl eylemek için tarafeyn talebiyle bi-nefsihi bu fakir zeyl ü vesikada mestûrül-esâmî olan müslimîn ile medine-i Harput mülhakâtından Karataş ta'bîr olunan mevzi'e varub 'akd-i meclis-i şer'-i şerif eyledüğümüzde cânibe-i mezbûrede mülk ve mutasarrıfı olan işbu hâfîzül-kitâb Lâlezâdeler Muhammed Çelebi ibn-i Ali ve karındaşı oğlu Ali Çelebi meclis-i ma'kûdda hecv erleri olan ince Hasanzâdeler Muhammed Beşe ve Ali mahzarlarında her biri da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb işbu mevzi'ide olub Veli Ağazâde mîşesi tesmiye olunan mîşeden işbu Südlüdere nâm mevzi'e varıncaya değin şimâl tarafı abâen 'an cedd bizlere intikâl idüb mer'âsı süreki ve eşcârî²⁷³

s.88/b.1²⁷⁴

Safiye hâtûndan tefevvüz eyledüğüm (silik) beyninde ma'rûf olan bir taraftan mezbûrân Halid Bik ve Halil Beşe ve bir taraftan Ömer Beşe yerleri ve yerleri ve bir taraftan hark ile mahdûd bir kıt'a sulu ve yine karye-i mezbûrede vâki' bir taraftan Feyyâzzâdeler ve bir taraftan Tatar ve Bayram yerleri ve bir taraftan Gezinli sınûru ve bir taraftan Vertetil'e giden tarîk ile mahdûd bir kıt'a susuz iki kıt'a tarlaların hakk-ı tasarrufunu ma'rifet-i sâhib-i arz ile tefvîz-i kat'î ferâğ-ı mer'î üzere iki yüz on beş gurusluk cedîd zoltaya ve yine tarafından Feyyâzzâdeler ve bir taraftan Monla Muhammed yerleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd bir mikdâr çayır mevzi'ini ve sekiz günde bir gün ve bir gecenin rub' suyunu yüz gurusluk zoltaya ve karye-i mezbûrede vâki' bir taraftan Keşiş ve bir taraftan Bedrus zımmîler mülkleri ile mahdûd üç bâb evler harâbesini havlusu ile kapusu önünde mezîlesiyle mevzi' ile yüz gurusluk cedîd zoltaya bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezbûrân Abraham Keşiş ile Adal'a tefvîz ve temlik ve teslîm eyledüğümde ânlar dahî minvâl-i muharrer üzere tefvîz ve iştirâ ve temellük ve tesellüm eylediklerinden sonra cem'an dört yüz on beş gurusluk zoltayı tamâmen

²⁷³ Buradan sonrası, diğer sayfanın yarısına kadar silik olduğundan okunamamıştır.

²⁷⁴ Belgenin başı silik olduğundan okunamamıştır.

ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm zikr olunan tarlalar ve çayır yeri ve suyu ve evleri ve tevâbi' mesfûrân Abraham Keşiş ile Adal'ın müfevvez-i mahzı ve mülk-i müştêrâsı olmuştur keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsunlar didikde gıbbe't-tasdîk mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Cemâziye'l-ulâ li-sene erba'a ve 'ısrın ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Halil Odabaşı Ağa

Ömer Odabaşı Ağa

el-Hâc Halil Ağa Himmetzâde

el-Hâc İbrahim Ağa Gökçegözzâde

Veli Bik Feyyâzzâde

Osman Beşe Holvenkli

s.88/b.2

Medine-i Harput mahallâtından Meydan Mahallesi sâkinlerinden Örüktaşızâde Ahmed Çelebi ibn-i es-Seyyid Muhammed Çelebi nâm kimesneler meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda işbu sâhibü'l-kitâb es-Seyyid Muhammed Çelebi ibn-i Yasin nâm kimesne muvâcehesinde bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr-ı tâm ve bast-ı merâm idüb zikr-i âti'l-(beyânı)²⁷⁵ bey'in sudûruna gelinceye değin silk-i mülk-i sarîhimde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan 'ammizâdem es-Seyyid Ali Beşe ve bir taraftan Sakî Muhammed mülkleriyle ve iki taraftan tarîk ile mahdûd olub iki havluyu ve bir kenefî müştêmil fevkânî ve tahtânî büyût-ı müte'addidemi tevâbi' ve levâhıkı hukûk-ı mürâfa'a ile tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey-i bât-ı sahîh-i şer'î üzere mezbûr es-Seyyid Muhammed Çelebi'ye iki yüz yigirmi beş gurusluk cedîd zoltaya bey' ve temlik ve teslîm eylediğümde ol-dahî minvâl-i muharrer üzere iştirâ ve temellük ve tesellüm eyleyüb ba'de'l-icâb ve'l-kabûl semen-i mezkûr iki yüz yigirmi beş gurusluk cedîd zoltayı bi't-tamâm ahz u kabz eyledim fi-mâ-ba'de'z-zikr büyût-ı müte'addide tevâbi' ve levâhıkıyla mezbûr es-Seyyid Muhammed Çelebi'nin mülk-i müştêrâsı oldu keyfe mâ-yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü'l-mu'teberi's-şer'î mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâ'il-i Cemâziye'l-ulâ li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi ibn-i el-Hâc Abdullatif Efendi

es-Seyyid Monla Yasin el-İmâm

el-Hâc Ahmed Ağa Hergelecizâde

es-Seyyid Fazlı Efendi

el-Hâc İsmail Zağferanî

s.89/b.1

Medine-i Harput mülhakâtından İğinki nâm karye sâkinlerinden hâfızü'l-kitâb Ali bin Şehbaz nâm kimesne mahfel-i kazâda karye-i mezbûre sâkinlerinden olub bundan fevt olan Halli Hasan Beşe'nin sulbî sagır oğlu Halil'in vasîsi ve sulbî kebîr oğlu Hüseyin tarafından Ahmed bin Süleyman ve Hasan Beşe'nin karındaşı Muhammed şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında sâbitü'l-vekâle olmağla Pelteli Osman Beşe mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mezbûr dayım

²⁷⁵ Üstü çizilmiştir.

Hasan Beşe kemâl-i sıhhatinde oğulları mezbûrân Hüseyin ve Halil'e şerîk olmak üzere cümle 'akârât ve münkavelât ve sâir eşyâsının sülüsünü bana vasiyet idüb ikrârı üzerine fevt olmağla müteveffâ-yı mezbûrun terekesinün sülüsüne mustehakım su'âl olunub takrîri tahrîr ve icrâ-i hakk olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl vasî ve vekili olan mezbûr Osman Beşe vasîye-i mezbûre ma'lûmumuz değildir deyüb müdde'î mezbûr Ali'den da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda müslimînden el-Hâc Hüseyin bin Ahmed ve Mustafa Beşe ibn-i Abdullah nâm kimesneler li-ecli's-şehâde hâzırân olub istişhâd olundukda fi'l-vâki' müteveffâ-yı mezbûr Hasan Beşe kemâl-i sıhhatinde bizim huzûrumuzda beni işbu Ali'yi oğulları mezbûrân Hüseyin ve Halil'e mâl-ı müşterek eyleyüb cemî' mâlının sülüsünü mezbûr Ali'ye vasiyet idüb ikrârı üzerine fevt olmağla müteveffâ-yı mezbûrun terekesinün sülüsü mezbûr Ali'nin hakk-ı sarîhidir bizler bu husûsa bu vech üzere şehâdet ideriz deyü her biri edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde gıbbe'r-ri'âyet-i şerâitü'l-kabûl mûceble hükm-i şer'î birle mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Cemâziye'l-ulâ li-sene erba'a ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin Murad

İbrahim bin Süleyman Muhzır

Yusuf Beşe İhtiyâr Muhzır

Damcı Ahmed

Ve gayrihim.

s.89/b.2

Medine-i Harput mülhakâtından Perçenç nâm karye sâkinlerinden Osman Beşe ibn-i Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer'i'at-ı garrâda karye-i mezbûre sâkinlerinden işbu sâhibü'l-kitâb Mustafa Beşe ibn-i Hacı muvâcehesinde bi't-tav'î's-sâf takrîr-i kelâm idüb zıkr-i âti'l-bey'in sudûruna gelinceye değin silk-i mülk-i sarîhimde münselik olub karye-i mezbûrede vâki' iki taraftan Taşkunzâde ve bir taraftan karındaşım oğulları mülkleri ve bir taraftan tarîk ile mahdûd bağımın on hissede bir hissesini seksan guruşa ve dokuz hissesini on guruşa olmak üzere tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile mezbûr Mustafa Beşe'ye bey' ve temlik ve teslîm eyledüğümde ol dahî minvâl-i muharrer üzere iştirâ ve temellük ve tesellüm eyledüğünden sonra cem'an doksan guruşu bi't-tamâm ve'l-kemâl mezbûr Mustafa Beşe yedinden ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm sâlifü'z-zıkr bağ ma'a tevâbi'-i mezbûr Mustafa Beşe'nin mülk-i müşterâsı oldu keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdikü'l-mu'teberi's-şer'î mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Cemâziye'l-ulâ li-sene erba'a ve 'ısrin ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-akrân el-Hâc Ali Ağa

Osman Efendi el-Hatîb Câmi'-i Ağa

Derviş el-Hâc Muhammed

el-Hâc Ahmed Kabayıkzâde

Monla Süleyman el-İmâm

Muhammed Beşe ibn-i Kaya

s.89/b.3

Medine-i Harput mahallâtından Câmi'-i Kebîr Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Ali Bik es-Seyyid Hacı Hüseyin Bik ibni es-Seyyid Mustafa Ağa meclis-i şeri'at-ı garrâda medine-i mezbûrede mahalle mülhakâtından karye-i Kesrik sâkinlerinden işbu hâfızü'l-kitâb Abdal bin Ali nâm kimesne muvâcehesinde her biri takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb mezbûr Abdal'ın babası Ali pederimize ve vâlidemize vekâlet ile karye-i mezbûrede murâba'alarımızdan ve çiftliklerimizden ve bağ ve bağçelerimizden ve âher çiftliklerimizden babalarından teslim olan hubûbât ve me'kûlât ve nakdiye içün hâliyâ mezbûr Abdal ile nakîr-i kıtmir muhâsebemiz görüb her ne eşyâmız ve mâlımız var ise bi'l-külliyê ahz u kabz idüb zimmetinde bir akçe ve bir hissemiz kalmadığı ecilden babasının ve kendinin zimmetlerin ibrâ-i 'âmm kâti'ül-hisâm ile ibrâ ve iskât eyledik ba'de'l-yevm husûs-ı mezbûra müte'allik mezkûr Abdal'da da'vâmız ve mutâlebemiz ve alacağımız kalmadı şöyle ki bizlerden da'vâ sâdır olur ise mesmû'a olmaya didiklerinde gıbbe't-tasdîk mücebiyle cezm birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâhir-i Cemâziye'l-ulâ li-sene erba'a ve 'ısrın ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-emâsil ve'l-akrân İbrahim Ağa

Fahrü'l-akrân Serdâr Ali Ağa

Fahrü'z-zü'emâ İbrahim Ağa sâkin-i Kığıvenk

Hüseyin Çelebi Ullızâde

el-Hâc Mehmed Çelebi Hâkimzâde

s.89/b.4

Medine-i Harput mülhakâtından karye-i Perçenç Yenicesi sâkinlerinden Kesir zımmî mahfel-i kazâda medine-i mezbûre müzâfatından karye-i Kesrik sâkinlerinden işbu sâhibü'l-kitâb Abdal bin Ali mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Abdal Kesrik toprağında bir mikdâr mevzi'i mukaddemâ on yedi guruşa bana bey' idüb kabz-ı semen eyledüğümünden sonra ben dahî mevzi'-i mezkûru teğek çubuğu gars idüb mükellef bağ olmağla Keşişzâde es-Seyyid Mustafa Ağa'nın oğlu es-Seyyid Ali Bik mevzi'-i mezkûr babam yeri imiş bu âna değin ma'lûmum değil idi (s.90) hâlâ ma'lûmum oldu deyü benden bir mikdâr akçemi aldı mezbûr es-Seyyid Ali Bik'in aldığı akçeyi mezbûr Abdal'dan taleb iderim su'âl olunub takrîri tahrîr olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Abdal zikr olunan bağ yeri bundan akdem boz bayır olmağla babam Ali sâbıkân eminden tapu eyleyüb bir müddet tasarruf eyledüğünden sonra fevt olub ben dahî dokuz sene tasarruf eyledüğümünden sonra on yedi guruşa mesfûr Kesbir'e ferâgat eyledim ol dahî bağ eyledi çünkü es-Seyyid Ali Bik bir tarîk ile Kesir'in akçesini aldı ise on yedi guruşu Kesir'in ve vireyim ziyâde virmem deyü cevâb idüb bir kıt'a fetvâ-yı şerife ibrâz eyledüğünde nazar olunub mazmûn-ı münîfesinde Zeyd bir bağ yerini Kesir zımmîye şu kadar meblağa bey' idüb Kesir yeri bağ itdikden sonra beyyine istihkâkla Amr aldıkda Kesbir Amr'a bir mikdâr meblağ virüb bağı ise ba'dehu Zeyd'e virdüğü meblağdan ziyâde Kesir zımmî Zeyd'den bir nesne taleb idüb ve da'vâ ise kâdir olur mu beyân buyurula deyü istiftâ olundukda cevâb-ı bâ-savâbında mücerred virdüğü kadar meblağı alur ziyâde talebine kâdir olmaz deyü buyurulmağın bi-hasbi's-şer'i on yedi guruşdan ziyâde talebi da'vâsından mesfûr Kesir men' birle ketb olundu. Fî Cemâziye'l-ulâ li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

es-Seyyid Mehmed Çelebi ibn-i es-Seyyid Ali Çelebi
Abdurrahim Beşe
es-Seyyid Monla Ömer el-Mu'îd
İbrahim el-Muhzır
Ve gayrihim.

s.90/b.1

Medine-i Harput â'yânından olup Ağa Mahallesi'nde sâkin fâhrü'l-akrân Çavuş karındaşızâde el-Hâc Ebu Bekir Ağa meclis-i şeri'at-ı garrâ ve mahfel-i din-i münîf-i zehrâda medine-i mezbûrun Meydan Mahallesi'nde sâkin olan işbu hâsibü'l-kitâb el-Hâc Mahmud ibn-i el-Hâc Ya'kûb Ağa oğulları el-Hâc Hasan Çelebi ve Hüseyin Beşe karındaşların asâleten muvâcehelerinde ve diğer karındaşları el-Hâc Muhammed ve Mustafa Çelebi'nin tasdîke vekilleri olan mezbûr el-Hâc Hasan Çelebi'nin vekâleten muvâcehesinde mezbûr el-Hâc Ebu Bekir Ağa bi't-tav' takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb sâlifü'z-zikr Meydan Mahallesi'nde vâki' olup Bâdikârzâde mü'ezzin A'mâ Monla Mustafa'dan bey'-i kat' ile iştirâ eylediğim etrâf-ı sülûsesi mezbûrlar menziline ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd havluyu ve kenefi müştemil fevkânî ve tahtânî evleri tevâbi'yle tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şurût-ı müfsidden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile mezbûrûn el-Hâc Hasan Çelebi ve Hüseyin Beşe ve Muhammed Çelebi ve Mustafa Çelebi'ye üç yüz gurus ile elli gurus kıymetli şâle kablı sansar kürk ile zî-kıymet ile bir mushaf-ı şerife bey' ve temlîk ve teslim eylediğimde ânlar dahî asâleten ve vekâleten minvâl-i muharrer üzere iştirâ ve temellük ve tesellüm eyledüklerinden sonra semen-i mezkûr üç yüz gurusu ve şâle kablı sansar kürkü ve mushaf-ı şerifi tamâmen ahz u kabz eyledim mahalle-i mezkûrede sâlifü'z-zikr büyü't-ı müte'addide ma'a et-tevâbi' ve'l-levâhık mezbûrların iştirâk üzere mülk-i müşterâlarıdır keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsunlar didikde gıbbe't-tasdîk mâ-vak'a ketb olundu. Fî evâhir-i Cemâziye'l-ulâ li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

Fâhrü'l-akrân Muhammed Ağa Kethüdâ Yeri
Kasım Ağazâde Muhammed Ağa
Alican Bik Hüseyincanzâde
Seyfi Çelebi tâbi'-i Kethüdâ Yeri
Eyüb Çelebi ibn-i Ali

s.90/b.2

Medine-i Harput mülhakâtından Kuzabad nâhiyesinde vâki' olup tımâr olan karye-i Sarını'da sâkin işbu hâfızü'l-vesika es-Seyyid İbrahim Çelebi ibn-i nâm kimesne meclis-i şeri'at-ı garrâda takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb karye-i mezbûrede vâki' taht-ı tasarrufumda olan âbî ve gayr-ı âbî toprağımı târih ü vesikadan dört sene mukaddem va'de ile karye-i mezbûre sâkinlerinden olup murâba'am olan İsa bin Ömer nâm kimesneye dört yüz gurus kıymet iderken vefâ tariki ile rehin olmak üzere iki yüz gurusâ virdiğimde yüz gurus bana virüb yüz gurus zimmetinde kalmağla toprağ-ı mezbûra bir mikdâr tohumu yine ben virüb bir mikdârını mezbûr İsa virüb bu âna gelinceye değin hâsılını beynimizde taksîm idüb hâliyyâ va'demiz tekmi'l olmağla zimmetimde olan yüz gurusunu hâzır ve müheyyâ eylemişim şer'-i mazharda akçesi teslim olunub fekk-i rehn ve vefâ beyyinem istimâ' ve kasr-ı yedine tenbîh olunmak matlûbumdur didikde cânib-i şer'-i mazhardan mezbûre

kirâren merâr-ı ümerâsıyla irsâl olunduğundan mâ'adâ Harput emini fahrü'l-akrân Muhammed Bik tarafından dahî adam varub mezbûr İsa hıyâneti ve hilesi sebep ile itâ'at-ı şer'-i şerif eyleyüb gaybet itmekle mezbûr es-Seyyid İbrahim Çelebi husûs-ı mezbûru 'âlim ile müslümânların şehâdetleri zabt olunub yedime i'tâ olunsun deyü temennâ itmekle da'vâ-yı mezbûrede vefâ ve rehn beyyinesi evli olduğu ketb-i mu'teberelerde mestûr olduğuna binâen ba'de't-talebü'l-beyyine müslimînden es-Seyyid Muhammed Emin Efendi ibn-i Vâ'iz Efendi ve Hüseyin bin Hamza Beşe nâm kimesneler li-ecli'l-izbâr hâzırân-ı bi'l-meclis olub eserü'l-istihbâr fi'l-vâki' mukaddemâ bizler husûs-ı mezbûrun mâbeyninde bulunub sâlifü'z-zikr tarlalar iki yüz guruşa vefâ ve rehn olmak vechi üzere mezbûr İsa'ya virülüb yüz guruşunu Seyyid İbrahim Çelebi'ye virüb yüz guruşunu virmeyüb bu âna gelinceye değin ma'an zirâ'at iderler böyle bilirüz deyü makâm-ı şehâdetde haber virmeleriyle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâ'il-i Cemâziye'l-âhire li-sene 1124.

Şuhûdü'l-hâl

Faziletlü el-Hâc Ali Efendi
es-Seyyid Abdurrahim Efendi
Kalaylı Muhammed Ağa
el-Hâc Hızır Ağa
Fahrü'l-akrân el-Hâc Ali Ağa

6. SONUÇ

Coğrafi konumundan dolayı eski dönemlerden beri birçok devletin hakimiyeti altında kalan Harput, muhtemelen 1085 yılında Türklerin eline geçmiş, Çubukoğulları, Artuklular, Selçuklular, İlhanlılar, Dulkadiroğulları, Akkoyunlular ve Safeviler'den sonra 1516 yılında da Osmanlılar Harput ve çevresine hakim olmuşlardır.

Harput'un Osmanlı hakimiyetine geçmesinin hemen ardından "Sancak" statüsüyle Diyarbakir Beylerbeyliği'ne bağlanmış ve bu idari yapısı XVIII. yüzyılın sonuna kadar varlığını devam ettirmiştir.

Şer'iyye sicilleri, beledi ve adli işlerden sorumlu olan ve mahkemelerdeki davalarda şer'i hukuku uygulayan kadı ve onların yardımcıları olan kâtiplerin nezdinde tutulan ve içerisinde birçok konu ile hüccet, ferman, berat, buyuruldu gibi çeşitli belge türlerini içeren defter türleridir. Bu defterler Osmanlı taşrasının sosyal, ekonomik ve idari durumunun tesbiti ve değişimlerin de takibinde oldukça önemli kaynaklardır. Dolayısıyla incelediğimiz defter de XVIII. yüzyıl başlarında Harput'un idari, adli, askeri, iktisadi ve sosyal durumu hakkında önemli bazı değerlendirmeler yapmamıza imkân tanımaktadır.

Çalışmaya konu olan sicilin dönemi yirmi üçüncü Osmanlı padişahı III. Ahmed dönemine denk gelmektedir. Bu dönemde Osmanlı Devleti'nin Baltacı Mehmed Paşa önderliğinde Ruslarla 1711 yılında yaptığı Prut Savaşı'nın kazanmış ve ardından imzalanan Prut Antlaşması ile 1700 İstanbul Antlaşması ile Ruslara bıraktıkları Azak Kalesi'ni geri almışlardır. Bu sebeple, bahse konu olan sicilde askerlerin Moskov keferesi üzerine yapılacak sefer için Edirne sahrasında toplanması ve gerekenlerin de ihtimam gösterilerek yapılması hususuna değinilmiştir.

Bunun yanı sıra, sicilde Harput'un siyasi, sosyal, iktisadi ve idari durumu hakkında da önemli bilgiler yer almaktadır. Defterde (incelenen kısımda) Harput'ta 15 nahiye, 80 köy, 12 mezra ve 24 mahallenin ismi tespit edilmiştir. Bununla birlikte, Uluabad, Kuzabad, Hersini ve Behrmaz nahiyeleri haricinde, defterde yine nahiye olarak bahsedilen Ortak, Ozan, Danişmend, Müridi, Şergi ve Obuz gibi yerlerin, aslında bilinen manasıyla köylerden müteşekkil idari bölgeler olmayıp belirli bir bölgeyi ifade eden isimler olduğu da anlaşılmaktadır.

Öte yandan, Harput'un iktisadi hayatı genel olarak tarım ve hayvancılığa dayanmaktaydı. Tarım ürünleri içerisinde buğday, arpa ve darı önemli hububat mahsulleri arasındaydı. İncelediğimiz defterde, Harput'ta faaliyette bulunan 41 meslek kolu ile 5 çarşının ismi de zikredilmektedir. Belgelerde adı geçen Harput çarşıları; Meydan Çarşısı ile altın ve gümüş gibi işlenmiş değerli maden ürünlerinin satışının yapıldığı Kuyumcular Çarşısı, baharatçıların bulunduğu Attar Çarşısı, eyer ve sair at takımlarının yapıp satıldığı Serrâc Çarşısı ile Büyük Çarşı olarak da nitelendirilen Sûk-ı Sultânî'dir. Harput'ta faaliyette bulunan esnafların çeşit ve sayısının fazla olması, buradaki ticari canlılığa işaret etmektedir.

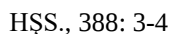
Aile yaşantısının en önemli ikamet yeri evlerdi. Bu bağlamda Harput'taki evlerde ahır, kiler, avlu, kenef, odunhâne, örtme, sofa gibi çeşitli eklentiler olduğu gibi, bağ ve bahçe evi ile kış evi gibi çeşitli meskenlerin de olduğu görülmektedir.

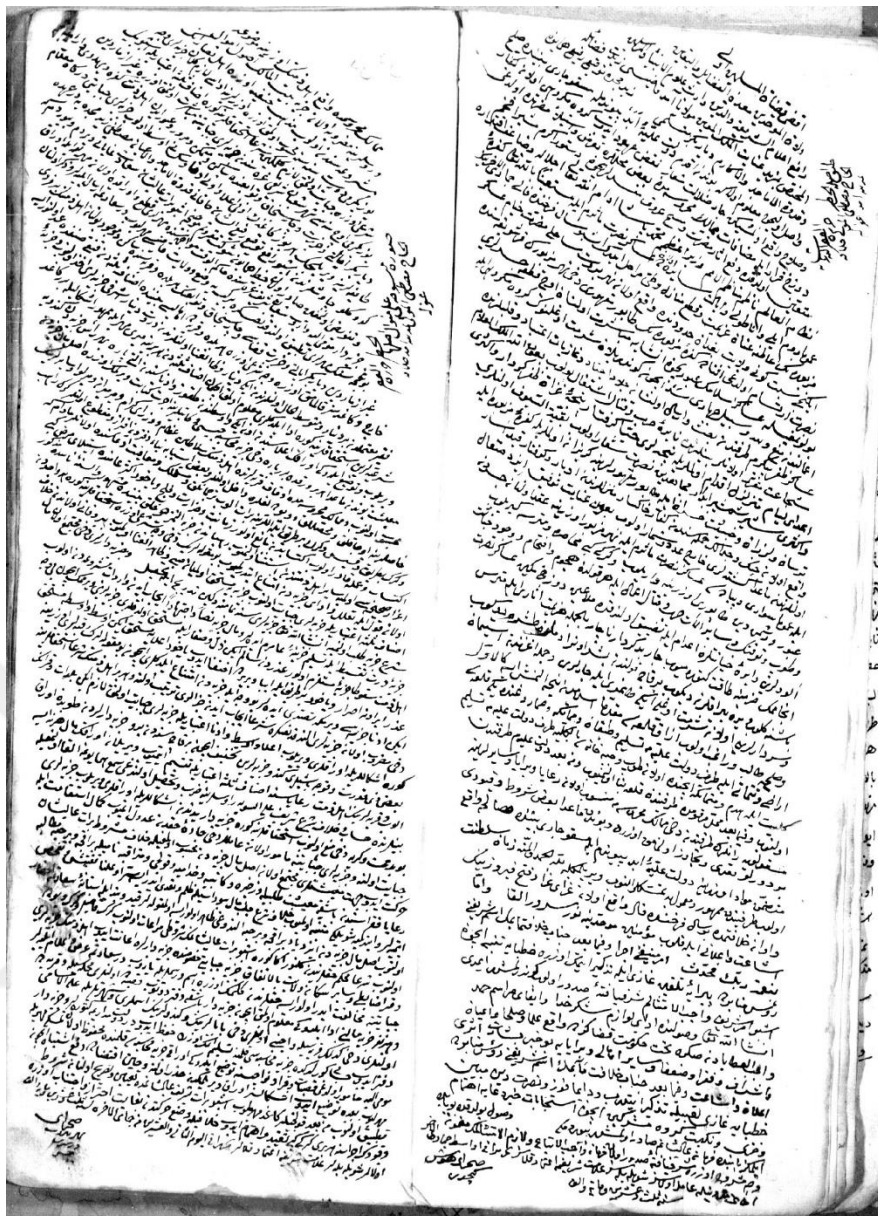
Defterdeki kayıtlardan anlaşıldığına göre, Harput'ta sosyal hayat içerisinde müslüman ve gayrimüslim halk arasında istisnâi birkaç olay haricinde genellikle çekişme olmadığı; bunların birbirleriyle karşılıklı olarak mülk satışında bulundukları, birbirlerine kefil oldukları ve hatta içlerinde din değiştirerek müslümanlığa geçen gayrimüslimlerin olduğu da anlaşılmaktadır. İslam hukukuna tabi olan zımmîlerin devlete cizye vergisi ödeme mecburiyeti vardı.

KAYNAKLAR

- Afyoncu, E. (2013). Zeâmet, *DİA*, C.44, İstanbul,:162-164.
- Aktepe, M. M. (1989). “Ahmed III”, *DİA*, C.2, İstanbul,:34-38.
- Aktepe, M. M. (1992). “Baltacı Mehmed Paşa”, *DİA*, C.5, İstanbul, 35-36.
- Akgündüz, A. (2009). *Şer'iyye Sicilleri*, C.1, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul, 1988.
- Akgündüz, A. İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iye Mahkemeleri ve Şer'iye Sicilleri, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, C.7:14,:13-48.
- Armağan, A. (2011). XVI. Yüzyılda Teke Sancağı'nın Yönetimi ve Yöneticileri, *AÜ Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, C.18:1, Ankara,:273-293.
- Aksoy, H. (1994). Dursun Fakih, *DİA*, C.10, İstanbul,:7-8.
- Atar, F. (2001) Kadı, *DİA*, C.24, İstanbul,:66-69.
- Beşirli, M. (1999). 385 Numaralı Harput Şer'iyye Sicili'nin Tanıtımı ve Osmanlı Şehir Tarihi Açısından Önemi, *AÜ OTAM Dergisi*:10, Ankara,:3-25.
- Beydilli, K. (2007). Prut Antlaşması, *DİA*, C.34, İstanbul,:359-362.
- Bozatay, Ş. Anbarlı, Demir, Konur Alp, (2014). “Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme”, *Mehmet Akif Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.6:10, Burdur,:71-89.
- Çakar, E. (2012). *Doğu Akdeniz Sahilinde Bir Osmanlı Sancağı Trablus (1516-1579)*, Atatürk Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara,
- Çakar, E. Uzun, C. (2017). *Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)*, Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, Elazığ,
- Çelik, Kürşat, (2017). 1722-1723 (H.1135) Tarihli Harput Menzil Defteri Üzerine Bazı Değerlendirmeler”, *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, C.4:2, Elazığ,1-20.
- Duman, A. 2007) Kadı Defterleri (Şer'iyye Sicilleri), Mahiyeti, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelemelerinin Önemi”, *EKEV Akademi Dergisi*:33, No:11, Ankara,:139-156.
- Düşünmez, D. “Tanzimat Devrinde Kapı Kethüdalığı Müessesesi Hakkında Temel Bilgiler”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*:28, Konya, 2010:375-401.
- Düzbakar, Ö. “Osmanlı Döneminde Mahalle ve İşlevleri”, *UÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*:2, Bursa, 2003:97-108.
- Eğitmen, B. *H.1069/M.1658-1659 Tarihli Harput Şer'iyye Sicili (Traskripsiyon ve Değerlendirme)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 2018.
- Ekinci, E. B. “Tanzimat Devri Osmanlı Mahkemeleri”, *Ankara Barosu Dergisi*:1, 2001:59-72.
- Erdoğan, İ. *XVII. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı Toplumunda Değişim Eğilimleri (Harput Örneği)*, AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara, 2006.
- Erdoğan, İ. “17. Yüzyılın İkinci Yarısında Taşrada Yargı Uygulamaları: Harput Örneğinde Hâkimü's Şer”, *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, C.1:1, Elazığ, 2014:49-86.
- Gökbilgin, M. T. *Osmanlı İmparatorluğu Medeniyet Tarihi Çerçevesinde Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmi*, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1992.
- Gümüşçü, O., Küçükaşcı: M. “Köy”, *DİA*, C.2, Ankara,2019:85-87.
- Halaçoğlu, Y. “Menzil”, *DİA*, C.29, Ankara, 2004:159-161.
- İşık, A. “Osmanlı Devleti'nde Nâkibü'l-Eşrâflık Müessesesi ve Nâkibü'l-Eşrâf Kaymakamları”, *Alevilik Araştırmaları Dergisi*:10, Ankara, 2015:185-228.
- İnalcık, H. “Cizye”, *DİA*, C.8, İstanbul, 1993:45-48.
- İpşirli, M. “Kazasker”, *DİA*, C.25, Ankara, 2002:140-143.
- İpşirli, M. “Nâib”, *DİA*, C.32, İstanbul, 2006:312-313.
- İşbilir, Ö. “Nüzül”, *DİA*, C.33, İstanbul, 2007:311-312.
- Kaan, E. O. “Finansman Kaynağı Olarak Bey Bi'l-Vefâ, Bey' ve Bey' u İne ve Bi'l-İstiğlal”, *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*:17, Bahar, 2018:223-251.

- Karakulak, M. "Türkiye'de Prut Savaşı Çalışmaları Üzerine Bir Değerlendirme", *TAD*, C.35:59, 2016:255-269.
- Kılınç A. N., Kılınç A. "Mehrin Türk Pozitif Hukuku Açısından Yeniden Değerlendirilmesi", *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.10:1, Malatya, 2019:103-118.
- Kunakçı: K., *XVII. Yüzyılın İkinci Yarısında Amasya*, Hiperlink Yay., İstanbul, 2016.
- Kurat, A. N. *Prut Seferi ve Barışı*, AÜ Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları TTK Basımevi, Ankara, 1953.
- Kütükoğlu, M. S., *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı, İstanbul, 1994.
- Mehmet, M.A., "Romen Vekâyinâmelerine Göre Baltacı Mehmed Paşa'nın Prut Seferi (1711)", *Türk Kültürü Araştırmaları*, XXIII/1-2, Ankara, 1985:427-436.
- Oğuz, M. Akgündüz, A. "Hüccet", *DİA*, C.18, İstanbul, 1998:446-450.
- Ortaylı, İ. "Kadı", *DİA*, C.24, İstanbul, 2001 s.69-73.
- Ortaylı, İ. "Osmanlı Kadısı: Tarihi Temeli ve Yargı Görevi", *AÜ Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.30, Ankara, 1975:117-128.
- Özcoşar, İ. "Osmanlı Mahkemelerinde Muhzırlık Kavramı", *Akademik Araştırma ve Dayanışma Derneği*:4, 2004:235-241.
- Özdemir, R. "Kırşehir'de Ailenin Sosyo-Ekonomik Yapısı (1880-1906)", *Osmanlı Araştırmaları*, C.IX, İstanbul, 1989:101-157.
- Özgül, İ. KARTAL, Kazım, *Osmanlıda Yerel Yönetimlerin Gelişimi ve Yerel Yönetim Metinleri*, Hiperyayın, İstanbul, 2019.
- Özharat: Z. "XVII. Yüzyılın İkinci Yarısında Ayıntab Şehrinin Yöntemi", *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.14:1, Gaziantep, 2015:89-125.
- Öztürk, M. *Tarih Felsefesi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2014.
- Pakalın, M. Z. *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.I-III, MEB Yay. İstanbul, 1993.
- Sahillioğlu, H. "Avarız", *DİA*, C.4, İstanbul, 1991:108-109.
- Tabakoğlu, A. "Öşür", *DİA*, C.34, İstanbul, 2007:100-103.
- Tak, E. *Diplomatik Bilimi Bakımından XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri ve Tanınması*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2009.
- Taş, H. "Osmanlı Kadı Mahkemesindeki Şuhûdî'l-hâl Nasıl Değerlendirilebilir?", *Bilgi Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*:44, Kış, 2008:25-44.
- Tunçel, H., "Mezra Kavramı ve Türkiye'de Mezralar", *AÜ Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, C.5, Ankara, 1996:49-70.
- Uzun, C. "M.1638-1639 (H.1048-1049) Tarihli Harput Şer'iyye Sicili'nin Tanıtımı ve Fihristi", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.23:1, Elazığ, 2013:255-290.
- Ünal, M. A. *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2017.
- Yılmazçelik, İ. *Osmanlı Döneminde Diyarbakır Üzerine Bazı Tespitler ve Diyarbakır Şer'iyye Sicilleri (Katalog ve Fihristleri)*, Hiperyayın, İstanbul, 2019.
- Yurtseven, Y. "Klasik Dönem Osmanlı Devleti'nde Vergi Adaleti", *I. Türk Hukuk Tarihi Kongresi Bildirileri*, C.1, İstanbul, 2012:151-162.

HSS., 388: 43-44